Eurobank Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Τετάρτη 21 Οκτωβρίου 2020 • Ετος 6ο • Αρ. φύλλου 306* | Εβδομαδιαία Οικονομική και Πολιτική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy/financial | Τιμή: €2,00

Eurobank Cyprus

ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

Αναμένουν νίκη του Τζο Μπάιντεν

Κεφάλαια ύψους 26 δισ. δολ.απέσυραν από τα μετοχικά επενδυτικά κεφάλαια οι επενδυτές παγκοσμίως την προηγούμενη εβδομάδα. Τοποθέτησαν 17,6 δισ. σε ομόλογα και 8,6 δισ. στις χρηματιστηριακές αγορές. Τοποθέτησαν επίσης σε ενυπόθηκους τίτλους το τρίτο υψηλότερο ποσό που έχει καταγραφεί ποτέ για το είδος επένδυσης, αναμένοντας νίκη του Μπάιντεν. **Σελ. 10**

ΑΣΦΑΛΕΣ ΛΕΕΙ Ο EASA

Πέρασε το τεστ Boeing 737 MAX

Ικανοποιημένος από τις τροποποιήσεις που έχουν γίνει στο Boeing 737 MAX, ώστε να καταστεί ασφαλές και να πετάξει ξανά στους ευρωπαϊκούς αιθέρες, δηλώνει ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ασφάλειας της Αεροπορίας (EASA). Ο οργανισμός διεκπεραιώνει την τελική εξέταση των εγγράφων, προτού εκδώσει προσχέδιο οδηγίας για την αξιοπλοΐα του αεροσκάφους. **Σελ. 11**

ΦΑΜΠΙΟ ΠΑΝΕΤΑ

Η ΕΚΤ θα κάνει ξανά ό,τι χρειαστεί

Η ΕΚΤ με τη νομισματική πολιτική της θα συνεχίσει να στηρίζει την ευρωπαϊκή οικονομία, που έχει πληγεί δραστικά από την πανδημία, για όσο χρειαστεί, διαμηνύει μέσω της «Κ» ο κ. Φάμπιο Πανέτα, μέλος της εκτελεστικής επιτροπής της κεντρικής τράπεζας της Ευρωζώνης. Υποστηρίζει επίσης την πρόταση της ΤτΕ για bad bank. **Σελ. 16**

Δείκτης & Όγκος του ΧΑΚ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ

Σχέδιο για αντιμετώπιση κρουσμάτων τον χειμώνα

Το αναθεωρημένο Σχέδιο κατά την πανδημίας που αφορά τα δημόσια νοσοκομεία, παρουσιάστηκε στον Υπ. Υγείας Κωνσταντίνο Ιωάννου ο οποίος εξέφρασε την ικανοποίησή του για τον μεγάλο βαθμό ετοιμότητας διαχείρισης των ασθενών με COVID-19. Θωρακισμένα τα δημόσια νοσοκομεία με 150 Μονάδες Εντατικής Θεραπείας και με προοπτική να αυξηθούν σε 200 εάν απαιτηθεί. **Σελ. 4**

ΕΛΛΑΔΑ

Ο κορωνοϊός «ροκάνισε» το εισόδημα νοικοκυριών

Μείωση κατά 2,84% στο μέσο διαθέσιμο οικογενειακό εισόδημα έφερε ο κορωνοϊός το 2020, παρά τα μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση για τη στήριξη των εργαζομένων, σύμφωνα με τα στοιχεία του προσχεδίου προϋπολογισμού. Ο δείκτης φτώχειας αυξήθηκε κατά 0,42%. Εξαίρεση αποτελεί η ηλικία άνω των 65 ετών, όπου μειώνεται κατά 0,06%, προφανώς λόγω των αναδρομικών των συντάξεων. **Σελ. 19**

ΗΠΑ

Αυξάνονται κατά 8 εκατ. οι φτωχοί

Με την ανεργία να παραμένει σε ανοδική πορεία στις ΗΠΑ, όλο και περισσότεροι Αμερικανοί ζουν πλέον κάτω από τα όρια της φτώχειας. Σύμφωνα με έρευνα του Πανεπιστημίου Columbia, από τον Μάιο και την κορύφωση του πρώτου κύματος της πανδημίας, σχεδόν 8 εκατομμύρια Αμερικανοί έχουν διολισθήσει κάτω από το όριο της φτώχειας. **Σελ. 10**

5 291296 000378

Φορολογική μεταρρύθμιση ενόψει

Οι τρεις πυλώνες των προτάσεων για επανεκκίνηση της κυπριακής οικονομίας μετά την πανδημία

Απαραίτητες κρίνονται ορισμένες φορολογικές μεταρρυθμίσεις για την επανεκκίνηση της οικονομίας μετά την πανδημία. Λογιστές του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου ανέλαβαν να ετοιμάσουν τις προτάσεις προς την Κυβέρνηση, προτάσεις οι οποίες εάν εφαρμοστούν αναμένεται να φέρουν επαναδραστηριοποίηση της κυπριακής οικονομίας στην περίοδο μετά την πανδημία. Πρόκειται για μέτρα, που αφορούν το επόμενο διάστημα. Ωστόσο, αν υπάρξει θετικό αποτέλεσμα πολλά από αυτά θα παραμείνουν και για τα επόμενα χρόνια. Όσα παραμείνουν, θα σηματοδοτούν μία «μίνι» φορολογική μεταρρύθμιση, η οποία βγήκε στην επιφάνεια λόγω των δυσκολιών της πανδημικής κρίσης. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι οι λογιστές έχουν χωρίσει τις προτάσεις προς την Κυβέρνηση σε τρεις πυλώνες. Ο πρώτος πυλώνας αφορά μέτρα εστιασμένα για το ΦΠΑ. Ο δεύτερος είναι μέτρα άμεσης φορολογίας τα οποία αναμένεται όμως να έχουν δημοσιονομικό κόστος. Ο τρίτος αφορά μέτρα άμεσης φορολογίας τα οποία δεν αναμένεται να βαρύνουν τα δημόσια οικονομικά. Η «Κ» παρουσιάζει τα μέτρα τμηματοποιημένα τα οποία έχει ενώπιόν της η Κυβέρνηση και τυγχάνουν επεξεργασίας. **Σελ. 3**

Πολιτική σοσιαλιστικής κατεύθυνσης από το ΔΝΤ

Στη ζοφερή πραγματικότητα της πανδημίας, οι ανατροπές διαδέχονται η μια την άλλη και η παγκόσμια οικονομία μοιάζει να μεταλλάσσεται για να αντεπεξέλθει στα αλλεπάλληλα πλήγματα. Ιδέες παμπάλαιες, όπως για παράδειγμα το βασικό εισόδημα για όλους, υλοποιήθηκαν στη χώρα-σύμβολο της ελεύθερης οικονομίας, όταν η Ουάσιγκτον έστειλε μαζικά επιταγές στα αμερικανικά νοικοκυριά. Σε Αμερική και Ευρώπη επιδοτήθηκαν οι μισθοί από το κράτος για να διασφαλισθούν οι θέσεις εργασίας. Η μεγαλύτερη ανατροπή φαίνεται, όμως, να γίνεται τώρα στη σφαίρα της επί δεκαετίες επικρατούσας οικονομικής ιδεολογίας. Φορέας της ανατροπής είναι ο υπ' αριθμόν ένα εκφραστής του φιλελευθερισμού, που τώρα έρχεται να προτείνει απροκάλυπτα στις κυβερνήσεις μια δημοσιονομική πολιτική σοσιαλιστικής κατεύθυνσης. Το ΔΝΤ αιφνιδίασε όταν κάλεσε τις κυβερνήσεις να αυξήσουν τους φόρους στους πλουσίους, στα υψηλά εισοδήματα, στη μεγάλη περιουσία και στις κερδοφόρες επιχειρήσεις προκειμένου να αντεπεξέλθουν στο δυσθεώρητο χρέος που έχουν επωμισθεί για να στηρίξουν τις χειμαζόμενες οικονομίες τους. **Σελ. 12**

Νέες τάσεις στην παγκόσμια οικονομία

Η παγκοσμιοποίηση, οι νέες τεχνολογίες, η κλιματική αλλαγή και οι μεταβολές στο δημογραφικό, είναι ορισμένοι από τους καθοριστικούς παράγοντες που μεταβάλλουν ριζικά το παγκόσμιο τοπίο σήμερα. Τους παράγοντες αυτούς σκιαγραφεί ετήσια έκθεση της ΕΥ με θέμα «Megatrends 2020 and Beyond». Οπως επισημαίνει, μέσα σε λίγες εβδομάδες η πανδημία άσκησε μεγάλες πιέσεις στα συστήματα υγείας, ανέδειξε τις αδυναμίες των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας, βύθισε την παγκόσμια οικονομία σε ύφεση και επέφερε ανατροπές στη συμπεριφορά των ανθρώπων και στον χώρο εργασίας. **Σελ. 9**

Τρύπα 1 τρισ. ευρώ στην Ευρωζώνη από την πανδημία

Σε 1 τρισ. ευρώ ανέρχεται το συνολικό έλλειμμα των 19 κρατών-μελών της Ευρωζώνης, καθώς οι κυβερνήσεις επιδόθηκαν σε μια πρωτοφανή αύξηση δαπανών προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες της πανδημίας. Από τα προσχέδια των προϋπολογισμών που κατέθεσαν στην Κομισιόν τα κράτη-μέλη, προκύπτει ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα για το σύνολο της Ευρωζώνης φθάνει τα 976 δισ. ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 8,9% του φετινού ΑΕΠ των «19». Οι κυβερνήσεις της Ευρωζώνης προεξοφλούν πως τα δημοσιονομικά τους ελλείμματα θα παραμείνουν σε υψηλά επίπεδα και το 2021, οπότε ευελπιστούν πως θα ανακάμψουν οι οικονομίες τους. Προβλέπουν ελλείμματα που θα πλησιάζουν τα 700 δισ. ευρώ ή το 6% του ΑΕΠ. **Σελ. 8**

Τα νέα μέτρα δοκιμάζουν και την οικονομία

Μείωση κρατικών εσόδων

Το «μερικό κλείσιμο» μερικών κλάδων ή περιορισμού των δραστηριοτήτων τους δεν πλήττει μόνο τις επιχειρήσεις αλλά και την ίδια την οικονομία. Τα ξενοδοχεία και εστιατόρια, συνεισφέρουν σε παγκύπρια βάση το 7,1% της συνολικής Προστιθέμενης Αξίας. Κρατούν το 11,5% του μεριδίου στην απασχόληση, ενώ η συνεισφορά του κλάδου στα κρατικά έσοδα ανέρχεται στο 4,7%. **Σελ. 3**

Στηθοσκόπιο στην ποιότητα των υπηρεσιών

Σε περιβάλλον ΓεΣΥ

Η ποιότητα της παροχής φροντίδας υγείας εντός του ΓεΣΥ βρίσκεται ξανά στο μικροσκόπιο, μετά την επιμόλυνση των οκτώ ασθενών. Οι αμοιβές που δίνει ο ΟΑΥ για επεμβάσεις καταρράκτη, ο φόρτος εργασίας των γιατρών και το κόστος των αναλώσιμων ενδεχομένως να μειώνουν την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχονται. **Σελ. 4**

ΠΟΛΙΤΙΚΗ Σελ. 6

- **Αδειασμα** από την Κομισιόν για τις πολιτογραφήσεις.
- **Κοινό** οδικό χάρτη χαράζουν Αγκυρα και Ερσίν Τατάρ.

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Προς ένα μόνιμο εργαλείο ανάκαμψης

Η Ευρώπη βρίσκεται σε ένα δεύτερο κύμα της πανδημίας με αποτέλεσμα να επανέρχονται μέτρα περιορισμού και προφύλαξης, γεγονός που κάνει την ανάκαμψη ακόμη πιο δύσκολη. «Η αντιστροφή της τάσης που παρατηρήθηκε το καλοκαίρι ήταν ακανόνιστη, ατελής και αβέβαιη ενώ σήμερα κινδυνεύει να χάσει και τη δυναμική της». Στην εκτίμηση αυτή προέβη η Κριστίν Λαγκάρντ σχολιάζοντας την οικονομική συγκυρία και δηλώνοντας ότι η κατάσταση στην ευρωζώνη θα τεθεί υπό στενή παρακολούθηση καθόλη τη διάρκεια του φθινοπώρου, περίοδο που χαρακτηρίζει ως κρίσιμη. Η ΕΚΤ στο βασικό της σενάριο προβλέπει ύφεση 8% αποκλείοντας ένα καθολικό lockdown.

Η μικρής διάρκειας κρίση που όλοι ανέμεναν το Μάρτιο δεν επιβεβαιώθηκε δημιουργώντας σοβαρό πρόβλημα στην αγορά εργασίας, που πάει να μετατραπεί στην αχίλλειο πτέρνα αυτής της κρίσης. Η αύξηση στην ανεργία απειλεί τον κοινωνικό ιστό, το εισόδημα των νοικοκυριών και την κατανάλωση. Ως εκ τούτου, η επικεφαλής της ΕΚΤ προτείνει τη συνέχιση των προγραμμάτων στήριξης ενώ, από την πλευρά της νομισματικής αρχής, δηλώνει ότι η εργαλειοθήκη δεν έχει αδειάσει ακόμη. Η ΕΚΤ έχει μέχρι στιγμής στηρίξει τις αγορές με το ποσό του €1,5τρισ. εφαρμόζοντας προγράμματα αγοράς περιουσιακών στοιχείων και παροχής ρευστότητας σε μια προσπάθεια να αποφευχθεί ο πανικός της περιόδου 2009-2012.

Επιχειρώντας μια αποτίμηση της μέχρι σήμερα προσπάθειας, η ΕΚΤ εκτιμάται ότι είχε θετική συνεισφορά 1,3% στο ΑΕΠ και 0,8% στον πληθωρισμό καθώς επίσης έχει διασφαλίσει τη διατήρηση ενός εκατομμυρίου θέσεων εργασίας. Οι απαντήσεις της Κριστίν Λαγκάρντ είχαν στόχο εκείνες τις φωνές που έλεγαν ότι η ΕΚΤ έχει εξαντλήσει τα όπλα της στην προηγούμενη κρίση και δεν έχει απομείνει κάτι άλλο για να κάνει, προκειμένου να προσφέρει πραγματική στήριξη στην πραγματική οικονομία. Όσον αφορά στο πρόσφατο πρόγραμμα αγοράς περιουσιακών στοιχείων και στις πράξεις παραχώρησης ρευστότητας, η επικεφαλής της ΕΚΤ υπεραμύνθηκε των χειρισμών της Φρανκφούρτης και ανέφερε ότι οι δανεισμοί συνεχίζονται με πολύ χαμηλά επιτόκια, ενώ η ζήτηση για δανεισμό είναι αυξημένη τόσο στις επιχειρήσεις όσο και τα νοικοκυριά.

Δεν παρέλειψε επίσης να καλωσορίσει τα δημοσιονομικά μέτρα, τα οποία για πρώτη φορά στηρίζουν τις προσπάθειες των τραπεζών για αναχαίτιση της κρίσης, και τόνισε ότι η συνολική στήριξη που θα απαιτηθεί είναι της τάξης των €1,5τρισ. Σύμφωνα με την κα. Λαγκάρντ, η ψήφιση του ταμείου ανάκαμψης έρχεται μαζί με άλλα μέτρα να καλύψουν αυτό το ποσό. Για τη συνέχεια αναμένει ενέργειες που θα διασφαλίσουν την επιτυχία του ταμείου ανάκαμψης. Τα μέτρα που θα εφαρμοστούν πρέπει να είναι στοχευμένα έτσι ώστε να προκαλέσουν συνθήκες μετασχηματισμού των οικονομικών σε μια πιο πράσινη και πιο ψηφιακή πραγματικότητα. Σε αντίθετη περίπτωση θα έχει χαθεί μια ιστορική ευκαιρία, τονίζει.

Τέλος, η Κριστίν Λαγκάρντ προέβη και στην πολύ σημαντική δήλωση ότι αναμένει στο άμεσο μέλλον συζήτηση για τη διατήρηση του ταμείου ανάκαμψης στην εργαλειοθήκη της ΕΕ για μελλοντικές κρίσεις αλλά και τη δημιουργία νέων δημοσιονομικών εργαλείων στηριγμένα στον προϋπολογισμό. Όσον αφορά στις επιφυλάξεις χωρών όπως η Ολλανδία, η επικεφαλής της ΕΚΤ υπενθύμισε ότι κάθε νέα προσπάθεια βρίσκει αντιδράσεις – η περίπτωση του ESM το 2009 - ενώ ξεκαθάρισε ότι η ακύρωση χρέους που αποκτάται μέσω των προγραμμάτων ποσοτικής χαλάρωσης θα παραβίαζε τις αρχές λειτουργίας της Ένωσης.

ΕΝΟΙΚΙΑΓΟΡΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Έχεις τη δύναμη.

Από μικρός έκανες μεγάλα σχέδια

Καιρός να γίνουν πραγματικότητα!

www.hellenicbank.com/car

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Είναι όλοι οι επενδυτές αποβράσματα;

Αφού πέρασαν μερικές μέρες από το βίντεο που έφερε «κοσμογονικές» για την Κύπρο εξελίξεις αφού για πρώτη φορά εξαναγκάστηκαν σε παραίτηση δύο βουλευτές – ένας εκ των οποίων ήταν πρόεδρος της Βουλής, σήμερα θα αγγίξουμε ένα λεπτό ζήτημα που έχει να κάνει με τη διαφορά (αν υπάρχει) μεταξύ ενός καταδικασθέντος και ενός που διακινεί παράνομο χρήμα. Η ανάγκη προκύπτει επειδή διαβάζοντας διάφορα δημοσιεύματα και αναρτήσεις τις τελευταίες μέρες βλέπω πως, κακώς, υπάρχει μια ισοπέδωση των πάντων, με την κατάληξη να είναι η θεώρηση από πολλούς πως με το επενδυτικό πρόγραμμα που είχαμε, μαζέψαμε όλους τους εγκληματίες της υφηλίου και τους φέραμε στην χώρα μας. Πιστεύω πως κάτι τέτοιο δεν ευσταθεί.

Το πρώτο σκέλος είναι η διακίνηση παράνομου χρήματος και το ενδεχόμενο του ξεπλύματός του. Με πολύ απλά λόγια, το παράνομο χρήμα είναι αποτέλεσμα φοροδιαφυγής στην φορολογική δικαιοδοσία όπου παράχθηκε. Αυτό από μόνο του δεν διαχωρίζει μεταξύ νόμιμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και παράνομων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Οι παράνομες επιχειρηματικές δραστηριότητες είναι ολόκληρη η γκάμα δραστηριοτήτων που περιλαμβάνει διακίνηση ναρκωτικών, σωματεμπορίας, όπλων κλπ – πράξεις που από μόνες τους είναι παράνομες και αξιόποινες στις πλείστες χώρες του πολιτισμένου κόσμου. Αυτή η κατηγορία δεν χρειάζεται δηλαδή να φοροδιαφεύγει για να κριθεί αξιόποινη, αφού οι δραστηριότητες της και μόνο είναι αξιόποινες. Υπάρχουν όμως και νόμιμες επιχειρηματικές δραστηριότητες οι οποίες μπορεί να φοροδιαφεύγουν, οπότε αυτή τους η πράξη είναι η αξιόποινη και όχι η κύρια τους οικονομική δραστηριότητα.

Το δεύτερο σκέλος είναι αυτό της καταδίκης σε φυλάκιση ενός ατόμου. Είναι όλες οι καταδίκες οι ίδιες; Μακάρι να ήταν επειδή η ζωή μας θα ήταν πιο εύκολη. Ο βαθμός δυσκολίας αυξάνεται αν ληφθεί υπόψη η χώρα που έκανε την καταδίκη. Δηλαδή, έχει (ή πρέπει να έχει) σημασία ο βαθμός άσκησης της δημοκρατίας στην χώρα αυτή, ο βαθμός εφαρμογής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε αυτήν, το κατά πόσο ο κατηγορούμενος έχει μια δίκαιη δίκη κλπ. Σε αυτό το κομμάτι είναι πλίου φαεινότερο ότι δεν είναι όλες οι χώρες στην ίδια βαθμίδα.

Είναι περιπτώσεις που ο κατηγορούμενος προκύπτει καταδικασθείς επειδή από ευνοούμενος του ηγέτη της χώρας του έγινε κατατρεγμένος, επειδή ο πρώτος δεν ικανοποίησε κάποιο αίτημα του δεύτερου. Είναι περιπτώσεις όπου ο διωκόμενος καταδικάστηκε στην απουσία του χωρίς μάλιστα ποτέ να ειδοποιηθεί ότι κατηγορείται για κάτι. Είναι άλλες περιπτώσεις που μπορεί το αδίκημα να είναι επουσιώδες αλλά το καθεστώς να έκρινε πως άξιζε να επιβληθεί φυλάκιση. Τα παραδείγματα είναι τόσα όσες και οι καταδίκες.

Ερχόμαστε τώρα στα καθ' ημάς. Σε ό,τι αφορά το πρώτο σκέλος, δηλαδή της διακίνησης παράνομου χρήματος, από το 2013 και μετά έχουμε πολύ αυστηρούς ελέγχους. Ελέγχους που διενεργούν κυρίως οι τράπεζες. Μάλιστα, οι έλεγχοι έγιναν τόσο μεγάλοι και βραδυκίνητοι μέχρι που προκαλούν αιτιολογημένη αγανάκτηση επειδή διώχνουν πελάτες (και άρα δουλειά) που εύκολα θα άνοιγαν και ανοίγουν λογαριασμούς σε χώρες της ΕΕ και στις ΗΠΑ. Αν ανοίξει κανένας λογαριασμός στην Κύπρο δεν υπάρχει πλέον περίπτωση να υπάρχει έστω σκιά για παράνομες δραστηριότητες του ατόμου (φυσικού ή νομικού) που βρίσκεται πίσω του. Αντίθετα, επειδή οι τράπεζες φυσάνε και του γιαουρτιού, φεύγουν ή δεν έρχονται σχεδόν καθόλου νέες νόμιμες και υγιείς επιχειρήσεις στην Κύπρο. Σε ό,τι αφορά στο δεύτερο σκέλος, το ερώτημα που τίθεται είναι ποιος ή ποιοι και με ποια κριτήρια κρίνει ή κρίνουν κατά πόσο ένας έχει πραγματικά καθαρό μητρώο ή όχι. Τώρα θα μου πείτε γιατί (;) υπάρχει λίγο ή πολύ έγκυος; Μπορεί να μην υπάρχει λίγο ή πολύ έγκυος, αλλά όπως είδαμε πιο πάνω μπορεί να υπάρχει έλλειψη στην απονομή δικαιοσύνης.

Σίγουρα ένας που δίκαια καταδικάστηκε δεν είχε καν δικαίωμα αίτησης για απόκτηση διαβατηρίου είτε είχε νόμιμες επιχειρηματικές δραστηριότητες είτε όχι. Ίσως χειρότερα, αν αυτός απέκρυψε μια τέτοια καταδίκη του. Όμως τι γίνεται με αυτούς που έχουν νόμιμες επιχειρηματικές δραστηριότητες, αλλά λόγω πολιτικών τους πεποιθήσεων ή/ και οποιασδήποτε διαφωνίας τους με το καθεστώς της χώρας τους καταδικάστηκαν ερήμην τους ή ακόμη και για λόγο που σε ευνομούμενες κοινωνίες μπορεί να χαρακτηριστεί έως και γελοίος;Τα πράγματα δεν είναι άσπρα ή μαύρα. Υπάρχει μια μεγάλη γκρίζα ζώνη σε ό,τι αφορά το ανθρώπινο δικαίωμα ενός εκάστου για δίκαια δίκη και το πώς η κάθε ευνομούμενη χώρα ερμηνεύει και διαχειρίζεται την έλλειψη αυτού του δικαιώματος από τρίτες χώρες. Εδώ η ΕΕ δεν παρουσιάζει ομοιομορφία σε αυτό και χώρες όπως η Ιταλία, το Βέλγιο και η Τσεχία διαφοροποιούνται από τον «κύριο ιστό».

Εντός δύο μηνών η Κύπρος θα περάσει από ιερά εξέταση στην ΕΕ για το επενδυτικό της πρόγραμμα, ασχέτως αν το κατάργησε και ασχέτως αν έκανε ανάκληση σε διαβατήρια. Μήπως θα πρέπει να πάμε εκεί με πειστικές απαντήσεις και στοιχεία για όλες τις περιπτώσεις που χορηγήθηκαν διαβατήρια; Σίγουρα υπάρχουν χτυπητές περιπτώσεις που κακώς τις προωθήσαμε και κακώς χορηγήσαμε διαβατήρια. Μήπως όμως φθάσαμε και στο άλλο άκρο όπου ενδώσαμε σε πιέσεις χωρών που έκαναν καταδίκες ερήμην της παρουσίας των καταδικασθέντων και ανακαλέσαμε διαβατήρια που δεν έπρεπε; Επειδή υπάρχει και αυτή η πιθανότητα, πρέπει να αποφασίσουμε τι πρεσβεύουμε. Μεταξύ άλλων θα κριθούμε και για το πώς προστατεύουμε υπηκόους μας ασχέτως αν αυτοί απέκτησαν την υπηκοότητα μέσω επένδυσης. Ο υπήκοος είναι υπήκοος.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ

Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Το διαβατήριό μας για τον διασυρμό

Τελικά τα κυπριακά διαβατήρια μάς άνοιξαν τον δρόμο του διασυρμού διεθνώς, με την Ευρωπαϊκή Ένωση να μας δαχτυλοδείχνει ως καταχραστές της ευρωπαϊκής υπηκοότητας την οποία βγάλαμε στο ξεπούλημα.

Από την αρχή μας το έλεγαν ότι το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων έπρεπε να τροποποιηθεί ή και να κλείσει αλλά εμείς τον χαβά μας. Τα εκατομμύρια έρρεαν άφθονα και όλα ήσαν χαρωπά. Βρήκαμε και την δικαιολογία ότι το πρόγραμμα ενίσχυσε την οικονομία και την ανάγκη μας για ρευστό, που δεν ήταν ψέμα. Μαζί με αυτά, όμως, ενίσχυσε και κάποιους άλλους. Λίγους, λίγους αλλά τους ενίσχυσε πολύ.

Και στις Βρυξέλλες άρχισαν να διαμαρτύρονται, να δυσανασχετούν, να καταγγέλλουν μέχρι και να απειλούν. Εμείς ξανά τον χαβά μας. Τα εκατομμύρια συνέχισαν να ρέουν άφθονα και πάλι ήσαν όλα χαρωπά. Τόσο χαρωπά που δεν μπορούσαμε πια να κρύψουμε τη χαρά μας και μας πήραν χαμπάρι και οι... εχθροί. Δημοσιεύματα έδιναν και έπαιρναν αλλά η κατάσταση ήταν ως ένα βαθμό ελεγχόμενη.
Ύστερα ήρθε το Al Jazeera...

Το οποίο έδωσε και εικόνα και ήχο στον εφιάλτη. Τα χαρωπά ανθρωπάκια έγιναν γνωστά ανά το παγκόσμιο. Και δεν ήταν λερωμένοι επιχειρηματίες, απ' αυτούς που όπου τους αγγίξεις λερώνεσαι. Όχι. Ήταν καθωσπρέπει μέλη της υψηλής κοινωνίας. Ο ένας δεύτερος τη τάξει στη Δημοκρατία με έτοιμες τις πατριωτικές κορώνες ανά πάσα στιγμή, αλλά και το κλείσιμο του ματιού στην πιο κατάλληλη στιγμή. Ο άλλος βουλευτής του κόμματος του λαού και μέλος στην Κεντρική του Επιτροπή. Ενός κόμματος που δεν σηκώνει κουβέντα για την τιμιότητα και την αγνότητά του. Για τους αγώνες του κατά του κεφαλαίου, των δολοπλοκιών και των οικονομικών συμφερόντων. Του κόμματος που ξιφούλκησε κατά των κυβερνώντων ότι πουλάνε χρυσά διαβατήρια και πλουτίζουν εμπορευόμενοι την κυπριακή και ευρωπαϊκή υπηκοότητα...

Και μετά την αποκάλυψη και τα πρώτα, αλλεπάλληλα σοκ, τι έγινε; Ο ένας παραιτήθηκε καθ' υπόδειξιν του κόμματός του και αμέσως η υπόθεσή του έκλεισε για το κόμμα...
Ο άλλος με μανούβρες προσπάθησε να κρατηθεί στην εξουσία όσο μπορούσε με αποχές και προτάσεις για άρση της ασυλίας του. Μέχρι που αντιλήφθηκε πως γυρισμός δεν υπήρχε και υπέβαλε διαμαρτυρόμενος μάλιστα, την παραίτησή του.

- **Ε, όχι** και αδύναμος κρίκος Ούρσουλα, αγάπη μου!

Και μετά;

Μετά το κόμμα του λαού συνέχισε να κατηγορεί τους κυβερνώντες και τον πρώην δεύτερο τη τάξει αλλά να μην βγάζει μιλιά για τον δικό του βουλευτή, μέλος της Κεντρικής του Επιτροπής και χορηγό του κόμματος. Λες και δεν υπήρξε ποτέ. Ούτε στο κόμμα, ούτε στο εμετικό βίντεο του Al Jazeera. Με ανακοινώσεις και κύρια θέματα στα κομματικά ΜΜΕ το κόμμα του λαού μιλάει για φαγοπότι με τα χρυσά διαβατήρια, αλλά δεν αναφέρει ότι το μοναδικό φαγοπότι που έχει οπτικογραφηθεί είναι αυτό του δικού του στελέχους. Ότι κάποιες από τις πολλές χιλιάδες που εισέρρευσαν στα ταμεία του χορηγού του μεταφέρθηκαν και στα κομματικά ταμεία του αμόλυντου και αγνού λαϊκού κόμματος. Και συνέχισε χωρίς αιδώ την κριτική προς όλους τους υπόλοιπους και χωρίς μια κουβέντα για τον δικό του.

Και μετά;

Μετά ήρθε ξανά η Ευρώπη, απδιασμένη με όσα έδειξε η κάμερα και είπε ότι δεν πάει άλλο. Η Κομισιόν άρχισε χθες τη διαδικασία επί παραβάσει εναντίον της Κύπρου και της Μάλτας για τα επενδυτικά τους προγράμματα μέσω πολιτογραφήσεων. Η αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δήλωσε πως στην προσπάθεια της ΕΕ για καταπολέμηση της διαφθοράς και του ξεπλύματος χρήματος δεν μπορούν να υπάρχουν «αδύναμοι κρίκοι» που να πωλούν ευρωπαϊκά διαβατήρια. Και μας έδωσαν δύο μήνες διορία για να απαντήσουμε γραπτώς στην επιστολή της Κομισιόν για ένα πρόγραμμα που συγκρούεται με θεμελιώδεις αρχές της ΕΕ, όπως αναφέρουν και μας καταγγέλλουν για πράξεις που δεν συνάδουν με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας και υπονομεύουν την ακεραιότητα του καθεστώτος της ενωσιακής ιθαγένειας.
Με λίγα λόγια μας έβαλαν στην Ένωση, παρά το μέγα πολιτικό πρόβλημα και εμείς τους πουλήσαμε. Στην κυριολεξία όμως.

Και μετά;

Μετά θα δούμε την απάντηση της κυβέρνησης και μπορεί να κλάψουμε, μπορεί και να γελάσουμε. Μπορεί και να μας πιάσει το γελόκλαμα.

Πριν όμως συμβεί αυτό θα μας συμβεί κάτι χειρότερο. Θα παρακολουθήσουμε αύριο στο ευρωκοινοβούλιο τους εκπροσώπους της Ένωσης να μας καταγγέλλουν, να μας προσβάλλουν και να μας λοιδορούν ως κλέφτες και λωποδύτες. «Σοβαρές απειλές για την ασφάλεια μέσω των πωλήσεων διαβατηρίων και θεωρήσεων της ΕΕ σε εγκληματίες», είναι ο τίτλος στην ατζέντα της Ολομέλειας του ευρωκοινοβουλίου. Ένας τίτλος που από μόνος του θα έπρεπε να φέρει παραιτήσεις. Αμ, δε...
Αντί για παραιτήσεις η συμμορία ανασκουμπώνεται και ζητά νέο σχέδιο. Και ψάχνει ήδη να βρει τα παραθυράκια πριν ακόμα αυτό υπάρξει.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Χθες, Σήμερα και Πάντα (Yesterday, Today and Forever) - 5 χρόνια Art Seen

Η γκαλερί Art Seen γιορτάζει τα πέντε χρόνια λειτουργίας της με την ομαδική έκθεση με «Χθες, Σήμερα και Πάντα». Στην έκθεση θα συμμετάσχουν δεκαέξι συνεργαζόμενοι με την γκαλερί καλλιτέχνες από την Κύπρο και το εξωτερικό. Οι καλλιτέχνες αυτοί, όπως μας λέει η κα Στάθη διαμορφώνουν και στηρίζουν το όραμα της γκαλερί αυτά τα πέντε χρόνια. Στη νέα έκθεση θα λάβουν μέρος και τρεις καλλιτέχνες, οι οποίοι θα δείξουν για πρώτη φορά δουλειά τους στο χώρο της Art Seen. Στην έκθεση που θα εγκαινιαστεί στις 28 Οκτωβρίου με έργα τους θα συμμετάσχουν οι καλλιτέχνες: Σπύρος Αναστασίου, David Batchelor, Angus Braithwaite, Gary Colclough, Θεόδουλος Γρηγορίου, Παναγιώτης Δουκανάρης, Μαρία Θεοδωράκη, Ραμόν Καλησπέρας, Έυα Μαραθάκη, Ειρήνη Μπαχλιτζανάκη, Jost Munster, Βίκυ Περικλέους, Ραϋμόντη Περώ, Amy Stephens, Diana Taylor, Λευτέρης Τάπας, Amikam Toren, Alison Turnbull, Σάββας Χριστοδουλίδης.

Η καλλιτέχνης Diana Taylor ανταποκρίνεται στην επιμελιτική ιδέα της έκθεσης και αναπτύσσει το σκεπτικό της, σημειώνοντας: «Τι είναι αυτό με την εποχή μας που μας κάνει τόσο πολύ να στρεφόμαστε προς τα μέσα μας για να στοχαστούμε για το παρόν μας και για το πώς να το ορίσουμε; Ζούμε σε μια εποχή του 'επανα': της επανασυναρμολόγησης, της επανασυσχέτισης και της επανιδιοποίησης των εικόνων κατ' επανάληψη, επαναπροσδιορίζοντας τη σημασία τους, επαναδημοσίευση στην επαναδημοσίευση. Κάνοντας μια θεώρηση

Η Art Seen επικεντρώνεται στις επιμελητικές και εικαστικές πρακτικές οι οποίες προτείνουν τρόπους σύγχρονης δημιουργίας και παρουσίασης.

της σύγχρονης συνθήκης μας, κατανοούμε ότι κυριαρχείται από την παράδοξη αίσθηση ότι δεν ζούμε απόλυτα στην παρούσα στιγμή, με άλλα λόγια μαζί με τον χρόνο· αντίθετα, υπάρχουν πολλαπλές, αέναα μεταβαλλόμενες χρονικότητες σε επάλληλα στρώματα. Η συγχρονικότητα γίνεται μάρτυρας του τέλους μιας γραμμικής αντίληψης για την ιστορία της τέχνης· τη διατρέχει, αντίθετα, μια αίσθηση αναχρονισμού, πολυ-χρονικότητας και αντίφασης: ταυτόχρονα εδώ και τώρα, εκεί και τότε. Δεν μας εκπλήσσει, λοιπόν, ότι σε μια εποχή ραγδαία αναπτυσσόμενων τεχνολογιών και μαζικής κατανάλωσης, το βλέμμα μας παραμένει επίσης στον καθρέφτη, κοιτώντας πίσω, προς ευαισθησίες του παρελθόντος και υλικές παραδόσεις. Ταυτόχρονα, έτσι, αποδομούμε το παρελθόν, μπαίνουμε σε μια σχέση έλξης/απώθησης με τα πράγματα και τις εποχές, που ταυτόχρονα συγκλίνουν και αποκλίνουν – το χθες, το σήμερα και το πάντα. Η έκθεση Yesterday, Today and Forever διερευνά αυτή την αντίληψη συγχρονικότητας ενώ ταυτόχρονα τιμά και γιορτάζει τα πέντε χρόνια λειτουργίας της Art Seen – Contemporary Art Projects & Editions και τους καλλιτέχνες που έχουν παρουσιαστεί στη γκαλερί στη διάρκεια της πενταετούς λειτουργίας της». (Μετάφραση από το αγγλικό κείμενο Δημήτρης Σαλταμπάσης.

Στην έκθεση για τα πεντάχρονα της Art Seen θα λάβουν μέρος δεκαέξι καλλιτέχνες οι οποίοι στηρίζουν το όραμα της γκαλερί όλα αυτά τα χρόνια, καθώς και τρεις δημιουργοί που θα παρουσιάσουν για πρώτη φορά δουλειά τους.

Art Seen

Τα τελευταία 5 χρόνια, η επιμελιτική κατεύθυνση της ιδιοκτήτριας της γκαλερί, Μαρίας Στάθη, έχει στόχο την ανάδειξη της δυναμικότητας της καλλιτεχνικής σκηνής στη Λευκωσία παρουσιάζοντας σημαντικές ατομικές και ομαδικές εκθέσεις. Η Art Seen επικεντρώνεται στις επιμελητικές και εικαστικές πρακτικές οι οποίες προτείνουν τρόπους σύγχρονης δημιουργίας και παρουσίασης. Η Art Seen επιμελείται, προβάλλει και προωθεί τα έργα Κυπρίων και διεθνών καλλιτεχνών, που κινούνται σ' ένα ευρύ φάσμα προσεγγίσεων και μέσων, τα οποία ωστόσο, συμβάλλουν σε μια διευρυμένη κριτική γλώσσα σκέψης και παραγωγής της τέχνης, σήμερα. Ο οργανισμός Art Seen ιδρύθηκε το 2015 από την επιμελήτρια Μαρία Στάθη ως μία ευκαιρία επέκτασης σε πολιτιστικές ανταλλαγές και συνέργειες τόσο στη πολιτιστική σκηνή της Κύπρου όσο και του εξωτερικού. Στο παρελθόν διετέλεσε διευθύντρια της γκαλερί Anthony Reynolds, στο West End του Λονδίνου, αλλά και της γκαλερί Όμικρον στην Λευκωσία. Την τελευταία δεκαετία έχει επιμεληθεί πάνω από 20 ατομικές και 16 ομαδικές εκθέσεις τόσο καταξιωμένων όσο και ανερχόμενων καλλιτεχνών.

Τώρα περισσότερο από ποτέ, η Art Seen παραμένει αφοσιωμένη στα ιδρυτικά της ιδανικά για την παροχή ενός ανοιχτού χώρου για τη σύγχρονη τέχνη.

Πληροφορίες
Επιμέλεια έκθεσης: Μαρία Στάθη
Εγκαίνια: Τετάρτη, 28 Οκτωβρίου 2020
10:00 – 13:00 & 15:00 – 19:00
Διάρκεια: 28 Οκτωβρίου – 23 Δεκεμβρίου.
Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα, Τετάρτη και Παρασκευή 16:30 – 19:30 ή με ραντεβού.
Για περισσότερες πληροφορίες στο τηλέφωνο: 22006624, info@art-seen.org | www.art-seen.org

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»
Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΔΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ
Υπεύθυνος Ύλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ ■ Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΩΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Προς τα πού οδεύει η φορολογική μεταρρύθμιση

Μέτρα που θα βοηθήσουν οικονομικά την Κύπρο για να ξεπεράσει την πανδημία αλλά και για μόνιμη υιοθέτηση

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Εάν η ανάγκη για υιοθέτηση νέας φορολογικής πολιτικής ήταν στα πλάνα του κράτους πριν από την εμφάνιση της πανδημίας, πλέον κάποιες φορολογικές μεταρρυθμίσεις για την επανεκκίνηση της οικονομίας, αλλά και εδραίωσή τους για τα επόμενα χρόνια, κρίνονται απαραίτητες. Η τελευταία φορολογική μεταρρύθμιση χρονολογείται το 2003, δηλαδή προσεγγίζει σχεδόν μία 20ετία, γεγονός που οι ειδικοί του φορολογικού κλάδου έχουν επανειλημμένως «κακίσει», λέγοντας πως δεν συνάδει το οικονομικό περιβάλλον του 2020 με αυτό του 2003. Γι' αυτό, λογιστές του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου ανέλαβαν να ετοιμάσουν τις προτάσεις προς την Κυβέρνηση, προτάσεις οι οποίες εάν εφαρμοστούν αναμένεται να φέρουν επαναδραστηριοποίηση της κυπριακής οικονομίας στην περίοδο μετά την πανδημία. Άρα, προτάσεις – μέτρα, τα οποία αφορούν και για το επόμενο διάστημα, αλλά και που θα παραμείνουν πολλά από αυτά για τα επόμενα χρόνια εάν έχουν θετικό αποτέλεσμα. Όσα από αυτά θα παραμείνουν, είναι λογικό να σημάνουν μία «μίνι»φορολογική μεταρρύθμιση, η οποία βγήκε στην επιφάνεια λόγω των δυσκολιών της πανδημικής κρίσης. Η πληροφόρηση της «Κ» θέλει οι λογιστές να έχουν χωρίσει τις προτάσεις προς την Κυβέρνηση σε τρεις πυλώνες. Πρώτος πυλώνας αφορά μέτρα εστιασμένα για το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ). Ο δεύτερος πυλώνας είναι μέτρα άμεσης φορολογίας τα οποία αναμένεται όμως να έχουν δημοσιονομικό κόστος. Ο τρίτος πυλώνας αφορά μέτρα άμεσης φορολογίας τα οποία δεν αναμένεται να βαρύνουν τα δημόσια οικονομικά. Όπως υπάρχει η πληροφόρηση, τα παραπάνω μέτρα είναι προϊόν συνεργασίας του ΣΕΛΚ, τα οποία όμως θα τύχουν και ελέγχου από το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας της Κύπρου και από το Υπουργείο Οικονομικών ώστε να παραχθεί ένα αποτέλεσμα που θα έχει θετικό πρόσημο για το κράτος. Η «Κ» παρουσιάζει τα μέτρα τμηματοποιημένα τα οποία έχει ενώπιον της η Κυβέρνηση και τυγχάνουν επεξεργασίας.

Η τελευταία φορολογική μεταρρύθμιση χρονολογείται το 2003, δηλαδή προσεγγίζει σχεδόν μία 20ετία, γεγονός που οι ειδικοί του φορολογικού κλάδου έχουν επανειλημμένως «κακίσει».

Μέτρα ΦΠΑ

Τα μέτρα που αφορούν ΦΠΑ είναι τα εξής: Πρώτον, η επέκταση της αναστολής εισαγωγικού ΦΠΑ ή απόδοσης ΦΠΑ με τη μέθοδο της αντίστροφης χρέωσης όπως στην περίπτωση των αεροσκαφών του κανονισμού 81Γ. Δεύτερον, η επέκταση της εφαρμογής της αντίστροφης χρέωσης ώστε να ισχύει και για εισαγωγές από τρίτες χώρες, είτε συνολικά, είτε μετά από αίτηση όπως εφαρμόζεται π.χ. στην Γαλλία, με στόχο την ενίσχυση της ρευστότητας στην αγορά. Τρίτον, να συνεχιστεί για όσο διάστημα το επιτρέπουν οι κανονισμοί της ΕΕ η δυνατότητα μη καταβολής ΦΠΑ στις εισαγωγές πρώτων υλών για τη βιομηχανία από τρίτες χώρες. Τέταρτον, η δυνατότητα επιστροφής ΦΠΑ σε ακίνητα που χρησιμοποιούνται για ενοικίαση. Να υπάρχει το δικαίωμα επιστροφής ΦΠΑ στους αγοραστές με την προϋπόθεση ότι θα επιβάλλεται ΦΠΑ επί του ενοικίου ως Option to Tax και αυτό θα εφαρμόζεται σε όλα τα οικιστικά κτίρια ανεξάρτητα από τον τύπο του ενοικιαστή. Πέμπτο, η μείωση του χρόνου αναμονής από 12 σε 6 μήνες για να μπορεί το υ.φ.π. να αιτηθεί επιστροφής του ΦΠΑ για επισφαλείς χρεώστες. Έκτο, η επιστροφή του οφειλόμενου ΦΠΑ εντός ενός μηνός από την υποβολή της αίτησης. Έβδομο, η επιστροφή του ΦΠΑ που οφείλεται προς τους Εργολάβους από το κράτος, εντός ενός μηνός από την υποβολή της σχετικής αίτησης. Όγδοο, η απαλλαγή ΦΠΑ στα εισαγόμενα ανταλλακτικά. Ένατο, να διαφοροποιηθεί η θέση της υπηρεσίας ΦΠΑ σε σχέση με τη φορολογική μεταχείριση των συμβολαίων που συνήθως εντοπίζονται στον ξενοδοχειακό τομέα και είναι γνωστά ως allotment and commitment contracts. Η τρέχουσα θέση της υπηρεσίας ΦΠΑ δεν διαχωρίζει τα δύο είδη συμβολαίων και απαιτεί όπως ο ΦΠΑ αποδίδεται κατά το χρόνο είσπραξης της προκαταβολής που κατατίθεται από τους οργανωτές τουριστικών περιηγήσεων. Δέκατο, να επιτρέπεται η πίστωση του φόρου εισροών για την απόκτηση ή μίσθωση οχήματος σαλούν εάν χρησιμοποιείται για σκοπούς της επιχείρησης. Ενδέκατο, να επανεξετασθεί η υφιστάμενη θέση του ΤΦ ως προς τη φορολογική μεταχείριση εκχώρησης συμβολαίου μακροχρόνιας μίσθωσης (εμπράγματων δικαιωμάτων) το οποίο υ.φ.π συνήψε με κρατική ή άλλη δημόσια αρχή, όταν τέτοια εκχώρηση πραγματοποιείται μαζί με ακίνητο το οποίο κατασκευάστηκε με ίδιες δαπάνες και χρησιμοποιήθηκε από τον μισθωτή της γης (π.χ. βιομηχανικά κτίρια). Επί του παρόντος το ΤΦ, μεταχειρίζεται αυτού του είδους των εκχωρήσεων ως δύο διαφορετικές συναλλαγές (φορολογητέα μίσθωση γης, και εξαιρούμενη παράδοση κτηρίου). Δωκέκατο, επέκταση του άρθρου 11Γ, δηλαδή να ενταχθούν και τα μεταχειρισμένα υλικά στο μηχανισμό της αντίστροφης χρέωσης σύμφωνα με το άρθρο 199 της οδηγίας ΦΠΑ. Δέκατο τρίτο, η διεύρυνση δυνατότητας επέκτασης υπό προϋποθέσεις του υφιστάμενου κινήτρου για μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ 5% πέραν της πρώτης κατοικίας. Δέκατο τέταρτο, η ένταξη ηλεκτρονικών βιβλίων στο μειωμένο συντελεστή 5%. Δέκατο πέμπτο, η μείωση του συντελεστή από 19% σε 5% για υπηρεσίες επιδιόρθωσης ποδηλάτων.

Μελετάται η επαναφορά της απαλλαγής από τον φόρο κεφαλαιουχικών κερδών για ακίνητα που αποκτήθηκαν κατά το ημερολογιακό έτος 2020 και πιθανόν το 2021.

Μέτρα με επιβάρυνση

Το ζήτημα με τα μέτρα άμεσης φορολογίας τα οποία αναμένεται να έχουν δημοσιονομικό κόστος, είναι εάν θα υπάρχουν τα οικονομικά περιθώρια για να εφαρμοστούν μετά και την πίεση που έχουν υποστεί κατά την πανδημική κρίση. Τα μέτρα άμεσης φορολογίας τα οποία αναμένεται να έχουν δημοσιονομικό κόστος είναι τα εξής: Πρώτον, αναστολή της λογιζόμενης διανομής μερίσματος για μερικά χρόνια κατόπιν μελέτης έτσι που να υποβοηθηθεί/ενθαρρυνθεί τόσο η ρευστότητα των επιχειρήσεων όσο και η επενδυτική δραστηριότητα. Να δοθεί το δικαίωμα σε ιδιωτικές εταιρείες που δεν θα αποδώσουν μερίσματα στους μετόχους τους, να μην καταβάλουν τη φορολογία επί του 70% των κερδών των δύο προηγούμενων ετών 2018 και 2019, υπό τον όρο ότι τα χρήματα αυτά θα επανεπενδυθούν είτε στην ίδια ή σε άλλες επιχειρήσεις. Εναλλακτικά, μείωση του ποσοστού από 70% σε 50% ή και χαμηλότερο ποσοστό. Δεύτερον, επαναφορά του μέτρου μη πληρωμής εισφορών για λογιζόμενη διανομή μερίσματος στην περίπτωση που το κέρδος επαναεπενδύεται στην εταιρεία. Τρίτον, αύξηση αποσβέσεων για εξοπλισμό (επιταχυνόμενες αποσβέσεις). Τέταρτον, παροχή αυξημένων πιστώσεων και φορολογικών αφαιρέσεων στην περίπτωση επενδύσεων για την έρευνα και καινοτομία. Πέμπτο, παραχώρηση επιδοτήσεων/επιχορηγήσεων για επενδύσεις σε πάγια περιουσιακά στοιχεία που θα γίνουν το 2020 και ίσως το 2021 ως ποσοστό του κόστους, είτε με πίστωση έναντι φορολογικών υποχρεώσεων. Εναλλακτικά, θα μπορούσε ένα δοθεί έκπτωση για επένδυση (investment allowance) για το αντίστοιχο ποσοστό του κόστους επιπρόσθετα της έκπτωσης για ετήσια φθορά, έμμεση επιδότηση καθότι ο φορολογούμενος θα επωφεληθεί συνολικής έκπτωσης πέραν του κόστους. Έκτο, σε ορισμένες προκαθορισμένες δαπάνες / έξοδα / συνεισφορές / επενδύσεις (π.χ. έξοδα απολύμανσης, τεχνολογίες, ψηφιακή αναβάθμιση, δωρεές σε σχετική Ε & Α) θεωρούνται α) Έκπτωση φόρου περισσότερες από μία φορές το κόστος. β) Εφάπαξ επενδυτικό επίδομα και γ) Μεταφορά ζημιών πέραν της τρέχουσας πενταετούς φορολογικής περιόδου και / ή μεταφορά αυτών των ζημιών. Έβδομο, πιστωτική αφαίρεση φόρου που πλήρωσε κύπριος φορολογούμενος με παρακράτηση στο εξωτερικό επί όλων των εισοδημάτων του της ίδιας κατηγορίας. Όγδοο, εισαγωγή του TaxHoliday. Ένατο, κατάργηση ΦΚΚ από μελλοντική πώληση για ακίνητα που θα αγοραστούν και τα πωλητήρια θα κατατεθούν στο κτηματολόγιο μέχρι 12/2021. Επαναφορά της απαλλαγής από τον φόρο κεφαλαιουχικών κερδών για ακίνητα που αποκτήθηκαν κατά το ημερολογιακό έτος 2020 και πιθανό το 2021. Δέκατο, για τις επιχειρήσεις που δεν θα χρησιμοποιούν κυβερνητικά υποστηρικτικά προγράμματα να παραχωρηθεί επιπρόσθετη νοητή έκπτωση - % επί του μισθολογίου, νοουμένου ότι ο κύκλος εργασιών έχει μειωθεί πέραν ενός %, έτσι ώστε οι επιχειρήσεις να μην προχωρήσουν σε απολύσεις. Εντέκατο, μείωση του ποσοστού έκτακτης εισφοράς για την άμυνα στους τόκους εισπρακτέους. Δωδέκατο, βελτίωση του φορολογικού πλαισίου που αφορά τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας ώστε να είναι τουλάχιστο το ίδιο με άλλα ανταγωνιστικά κέντρα ειδικά όσον αφορά το θέμα της εξισωτικής πρόσθεσης στην περίπτωση πώλησης. Δέκατο τρίτο, επέκταση των φορολογικών κινήτρων απαλλαγής του 20% και 50% των προσωπικών εισοδημάτων από εργοδότηση στη Δημοκρατία ατόμων που δεν ήταν φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου πριν την έναρξη εργοδότησης τους. Δέκατο τέταρτο, προώθηση της τροποποίησης για την έκτακτη αμυντική εισφορά μείωσης του επιτοκίου από 30% σε 3% επί των χρεογράφων ανάπτυξης της ΚΔ και διεύρυνση του χαμηλού συντελεστή σε αντίστοιχα προϊόντα που προέρχονται από άλλα κράτη. Δέκατο πέμπτο, διεύρυνση του ορισμού των «τίτλων» για σκοπούς εξαίρεσης φορολόγησης του κέρδους από την πώληση τους. Δέκατο έκτο, να εξεταστεί η ανάγκη τροποποίησης της σχετικής νομοθεσίας αναδιαρθρώσεων έτσι ώστε οποιοδήποτε κέρδος του εγγυητή να απαλλάσσεται από τη φορολογία.

Μέτρα δίχως κόστος

Ο τρίτος πυλώνας αφορά μέτρα άμεσης φορολογίας τα οποία δεν αναμένεται να έχουν δημοσιονομικό κόστος και εκ πρώτης όψεως μπορούν να εφαρμοστούν πιο εύκολα από αυτά του δευτέρου πυλώνα. Τα μέτρα άμεσης φορολογίας τα οποία δεν αναμένεται να έχουν δημοσιονομικό κόστος είναι τα εξής: Πρώτον, ενοποίηση των προστίμων που βρίσκονται διάσπαρτα στις φορολογικές νομοθεσίες ώστε να είναι ξεκάθαρα στο φορολογούμενο και εύκολα στην εφαρμογή. Δεύτερον, ηλεκτρονική εξ αποστάσεως εξέταση και έκδοση πιστοποιητικών φορολογικής κατοικίας, φορολογικών αποφάσεων, αποδοχή φορολογικών δηλώσεων, επανεξέτασης δηλώσεων φορολογουμένων και έκδοσης φορολογικών εκκαθαρίσεων, και επανεξέτασης και αποδοχής αναδιοργανώσεων, συγχωνεύσεων κ.λπ. Τρίτον, αναβάθμιση της κυβερνητικής πύλης 'Αριάδνη' για τα φορολογικά θέματα και του taxisnet, με απώτερο στόχο την εξυπηρέτηση των πολιτών προς αποφυγή της γραφειοκρατίας και του διοικητικού φόρτου. Τέταρτον, δυνατότητα συμψηφισμού των οφειλών προς το κράτος με επιστρεπτέα από το κράτος ποσά. Ο συμψηφισμός να είναι δυνατός και για οφειλές άλλου προσώπου (εταιρειών εντός του ίδιου συγκροτήματος). Πέμπτο, τροποποίηση του περί Εταιρειών νόμου έτσι ώστε να είναι δυνατές οι αναδιοργανώσεις με εταιρίες από μη-κράτη μέλη. Έκτο, να δημιουργηθεί νομικό και φορολογικό πλαίσιο σε σχέση με block chain technologies. Έβδομο, ψήφιση των προσχέδιων Νομοσχεδίων που αφορούν στις Κυψελοειδείς Εταιρείες και τον Περί Ιδρυμάτων Νόμο. Όγδοο, άμεση προώθηση της πράσινης φορολογικής μεταρρύθμισης (έτσι όπως περιλήφθηκε στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ενέργεια και το Κλίμα). Ένατο, ο επενδυτικός Νόμος – επενδυτικό ταμείο (Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία). Στην Ελλάδα στην προσπάθεια επαναφοράς της οικονομίας σε πορεία ανάπτυξης, ψηφίστηκε το 2016 ο αναπτυξιακός νόμος που επιτρέπει σε νέες και υφιστάμενες επιχειρήσεις να αιτηθούν επιχορηγήσεις για επεκτάσεις, δημιουργία νέων μονάδων, πρόσληψη προσωπικού και άλλων ενεργειών που σκοπό έχουν την ώθηση της ανάπτυξης. Δέκατο, η προώθηση της ηλεκτρονικής ταυτότητας και υπογραφής. Εντέκατο, να προωθηθούν για ψήφιση όλα τα νομοσχέδια που εκκρεμούν π.χ. μη ετοιμασία εξισωτικής στην πώληση άυλων στοιχείων, επέκταση 20%/50% για μισθωτούς, Διασυνοριακές Συναλλαγές, Λη-ξιπρόθεσμες Υποχρεώσεις (ΦΕ & ΚΑ).

Η πανδημία δοκιμάζει και πάλι την οικονομία

Η εστίαση, δηλαδή εστιατόρια, μπαρ και συναφείς υπηρεσίες, συνεισφέρουν το 3,1% της συνολικής Προστιθέμενης Αξίας

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Μπαίνει ξανά υπό οικονομική δοκιμασία η Κύπρος, με τον τομέα των ξενοδοχείων και εστιατορίων να δέχονται τη μεγαλύτερη πίεση μετά την έξαρση των κρουσμάτων και των μέτρων που εξαγγέλθηκαν το Σάββατο 17 Οκτωβρίου για περιορισμό τους. Ο λόγος για τα μέτρα τα οποία αφορούν και σε παγκύπρια βάση, αλλά και ειδικότερα στην Λεμεσό, επαρχία που έχει δεχθεί και τους μεγαλύτερους περιορισμούς στην παρούσα φάση. Βάσει

Το «μερικό κλείσιμο» μερικών κλάδων ή περιορισμού τους δομεί μία κατάσταση που μπορεί το κράτος να αποφύγει την οικονομική στήριξή τους. Και πρέπει να ασκηθεί κριτική γι' αυτό.

των περιορισμών στη Λεμεσό από την Κυριακή 18 Οκτωβρίου, απαγορεύεται πέραν τις 22.30 μ.μ. η λειτουργία χώρων εστίασης που συμπεριλαμβάνει, εστιατόρια, χώρους εστίασης εντός ξενοδοχείων και τουριστικών καταλυμάτων, ταβέρνες, καφετέριες, πιτσαρίες, μπυραρίες, σνακ-μπαρ και μπαρ, καφενεία, και χώρους εστίασης εντός κυλικείων ή αθλητικών ομίλων, πολιτιστικών ομίλων, σωματείων και συλλόγων. Τα ξενοδοχεία και εστιατόρια έχουν σε παγκύπρια βάση (δεν μπορεί να απομονωθεί το ποσοστό μόνο στην περιοχή της Λεμεσού) μερίδιο στην προστιθέμενη αξία, στο 7,1%. Κρατούν το 11,5% του μεριδίου στην απασχόληση, ενώ η συνεισφορά του κλάδου στα κρατικά έσοδα ανέρχεται στο 4,7%. Ο τομέας απασχολεί γύρω στα 47.134 άτομα, δηλαδή είναι ο 2ος μεγαλύτερος σε αριθμό εργοδοτουμένων και αριθμό επιχειρήσεων. Η εστίαση, η οποία περιλαμβάνει εστιατόρια, μπαρ και συναφείς υπηρεσίες συνεισφέρουν το 3,1% της συνολικής Προστιθέμενης Αξίας και απασχολεί 25.475 άτομα. Το 71,2% της Προστιθέμενης Αξίας της εστίασης αφορά εστιατόρια και το 24,6% αφορά μπαρ. Όλα τα παραπάνω είναι πληροφόρηση που έχει δώσει το Υπουργείο Οικονομικών στη βάση της στρατηγικής και επανεκκίνησης της κυπριακής οικονομίας. Όπως είναι λογικό, οι περιορισμοί από μία συγκεκριμένη ώρα και μετά για την επαρχία της Λεμεσού και έχοντας παράλληλα ισχυρή σύσταση για απαγόρευση της κυκλοφορίας των πολιτών μετά τις 23.30 δημιουργούν ένα ισχυρό «κοκτέιλ» παύσης της οικονομικής δραστηριότητας σε συγκεκριμένους κλάδους, δίχως όμως και να υπάρχει πρόνοια για στήριξή τους μέσω κρατικών προγραμμάτων. Το «μερικό κλείσιμο» μερικών κλάδων ή περιορισμού τους δομεί μία κατάσταση που μπορεί το κράτος να αποφύγει την οικονομική στήριξή τους. Υπάρχουν όμως και επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται μετά τις ώρες που το διάταγμα πλέον απαγορεύει την λειτουργία τους, άρα και τις κλείνει. Και δικαιολογημένα μετά οι εν λόγω επιχειρηματίες δηλώνουν πως το κράτος τους απαγορεύει τη λειτουργία ενώ την ίδια ώρα δεν υπάρχει πρόνοια στήριξής τους. Το κράτος κατά την έκθεση για τη σταδιακή άρση των περιοριστικών μέτρων μετά το πρώτο δίμηνο lockdown του Μαρτίου, εξέφραζε τη θέση πως η επαναλειτουργία των ξενοδοχείων και η επαναλειτουργία των υπηρεσιών εστίασης ενέχουν ψηλό βαθμό μετάδοσης του ιού, λόγω της συνάθροισης μεγάλου αριθμού ατόμων και της μεταξύ τους επαφής. Όπως είχε αναφέρει στη σχετική έκθεση, η δυνατότητα επιβολής και διατήρησης προστατευτικών μέτρων ασφαλείας κρίνεται ικανοποιητική, ενώ η καλοκαιρινή περίοδος και η δυνατότητα χρήσης εξωτερικών χώρων είναι υποβοηθητική στον περιορισμό του κινδύνου μετάδοσης του ιού, εξού και είχε προταθεί η επαναλειτουργία των υπηρεσιών εστίασης με αξιοποίηση των εξωτερικών χώρων.

Το 71,2% της Προστιθέμενης Αξίας της εστίασης αφορά εστιατόρια και το 24,6% αφορά μπαρ.

Τα παγκύπρια μέτρα

Τα νέα μέτρα ανακοινώθηκαν το πρωί του Σαββάτου (17/10) μετά από τη σύσκεψη της επιδημιολογικής ομάδας και της διυπουργικής Επιτροπής υπό τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για παρεμπόδιση της εξάπλωσης του κορωνοϊού COVID-19.

Όπως αναφέρεται στο Διάταγμα, που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, για τις Επαρχίες Λευκωσίας, Λεμεσού, Λάρνακας, Αμμοχώστου και Πάφου, από την 18η Οκτωβρίου 2020 και ώρα 05.00 π.μ. μέχρι την 2α Νοεμβρίου 2020 και ώρα 01.00 π.μ., ισχύουν τα ακόλουθα: (α) Η παρουσία και οι συναθροίσεις προσώπων σε οικίες και/ή άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους συνάθροισης και/ή άλλους χώρους, δεν υπερβαίνουν τα 10 άτομα ανά οικία/ομάδα, συμπεριλαμβανομένων και των ανήλικων παιδιών: Νοείται ότι, εξαιρούνται οι χώροι εστίασης, αίθουσες δεξιώσεων, συνεδριών και εκδηλώσεων, υπαίθρια και κλειστά θέατρα, αίθουσες θεαμάτων και κινηματογράφοι, καθώς και οποιοιδήποτε άλλοι χώροι, οι οποίοι καθορίζονται στις κατευθυντήριες οδηγίες του Υπουργείου Υγείας (β) ο μέγιστος αριθμός προσώπων, τα οποία δύνανται να παρευρίσκονται ταυτόχρονα σε χώρους εστίασης, αίθουσες δεξιώσεων, συνεδριών και εκδηλώσεων, υπαίθρια και κλειστά θέατρα, αίθουσες θεαμάτων και κινηματογράφους, σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους, καθώς και σε οποιουσδήποτε άλλους χώρους, καθορίζεται στις κατευθυντήριες οδηγίες του Υπουργείου Υγείας (γ) δεν επιτρέπεται η κράτηση πέραν των δέκα (10) ατόμων ανά τραπέζι στους χώρους εστίασης, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες του Υπουργείου Υγείας (δ) ο εκκλησιασμός και άλλες μορφές θρησκευτικής λατρείας σε θρησκευτικούς χώρους, καθώς και οι θρησκευτικές τελετές, τελούνται με βάση τις κατευθυντήριες οδηγίες του Υπουργείου Υγείας (ε) η διεξαγωγή αγώνων σε αθλητικές εγκαταστάσεις στο πλαίσιο των αθλητικών πρωταθλημάτων επιτρέπεται χωρίς την παρουσία θεατών, τηρουμένων των κατευθυντήριων οδηγιών του Υπουργείου Υγείας και του Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού και (στ) τα φαρμακεία και οι υπεραγορές τροφίμων εξυπηρετούν κατά τις καθημερινές ημέρες, το Σάββατο και τις Κυριακές (όπου ισχύει), από την ώρα έναρξης της λειτουργίας τους έως τις 9.00 π.μ. αποκλειστικά και μόνο πρόσωπα: (i) εξήντα ετών και άνω, και (ii) με αναπηρίες.

Σχέδιο για αντιμετώπιση της πανδημίας τον χειμώνα

Θωρακισμένα τα δημόσια νοσοκομεία με 150 Μονάδες Εντατικής Θεραπείας και με προοπτική να αυξηθούν σε 200 εάν απαιτηθεί

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η αύξηση που παρατηρείται τελευταία στον εντοπισμό επιβεβαιωμένων κρουσμάτων καθώς και ο επικείμενος χειμώνας, είναι δυο παράγοντες που προκαλούν εγρήγορση στο Υπουργείο Υγείας σε μια προσπάθεια συγκράτησης της επιδημιολογικής εικόνας σε «ικανοποιητικά» επίπεδα, έως ότου δοθεί στην κυκλοφορία το εμβόλιο ή κάποια φαρμακευτική αγωγή για τον κορωνοϊό. Το Υπουργείο Υγείας, με αιχμή του δόρατος τα πάλαι ποτέ δημόσια νοσοκομεία, προετοιμάζεται πυρετωδώς για το ακραίο σενάριο έξαρσης της πανδημίας, αναθεωρώντας το Σχέδιο Δράσης για αντιμετώπισή της. Προς αυτή την κατεύθυνση στις 7 Οκτωβρίου 2020, ο υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου, απέστειλε επιστολή στον Εκτελεστικό Διευθυντή του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας, Χρίστη Λοΐζίδη, με την οποία ζητούσε να ενημερωθεί για το πλάνο διαχείρισης σε περίπτωση αυξημένων κρουσμάτων που χρήζουν νοσηλείας. Στην ίδια επιστολή ο κ. Ιωάννου ζητούσε αναλυτική ενημέρωση από τον διαχειριστή των δημόσιων νοσοκομείων, σχετικά με το νοσοκομείο αναφοράς και το πλάνο του ΟΚΥπΥ σε περίπτωση μέγιστης πληρότητας, καθώς επίσης και για τις μονάδες εντατικής και το πλάνο ενεργοποίησης τους (στελέχωση), τους ελέγχους (τεστς) στο προσωπικό, το πλάνο χειρισμού ύποπτων περιστατικών στις πρώτες βοήθειες. Το πλάνο του ΟΚΥπΥ ετοιμάσθηκε ΚΑΙ παρουσιάσθηκε στον Υπουργό Υγείας την περασμένη Πέμπτη.

Το αναθεωρημένο Σχέδιο κατά την πανδημίας που αφορά τα δημόσια νοσοκομεία, παρουσιάστηκε στον Υπουργό Υγείας Κωνσταντίνο Ιωάννου ο οποίος εξέφρασε την ικανοποίηση του για τον μεγάλο βαθμό ετοιμότητας διαχείρισης των ασθενών με COVID-19.

Ο ΟΚΥπΥ, διαχειριστής των δημόσιων νοσοκομείων, έχει ζητήσει από το Υπουργείο Υγείας να οριστεί και δεύτερο νοσοκομείο αναφοράς για περιστατικά κορωνοϊού καθώς και εμπλοκή των ιδιωτικών νοσηλευτηρίων στην διαχείριση ύποπτων περιστατικών.

Οι Μονάδες Εντατικής

Το αναθεωρημένο Σχέδιο Δράσης, πρόνοιες του οποίου παρουσιάζει η «Κ», ετοιμάστηκε από στελέχη του ΟΚΥπΥ που συμμετέχουν στην Κεντρική Επιτροπή Πρόληψης και Ελέγχου Λοιμώξεων Νοσοκομείων ΟΚΥπΥ και υποβλήθηκε στη διεύθυνση του ΟΚΥπΥ από τον Ιατρικό Διευθυντή του Οργανισμού Γεώργιο Παντέλα.

Ένα από τα βασικά στοιχεία του αναθεωρημένου Σχεδίου είναι και οι Μονάδες Εντατικής Θεραπείας, ο αριθμός των οποίων αυξάνεται. Με τα τελευταία δεδομένα στη μάχη αντιμετώπισης των περιστατικών που χρήζουν μηχανικής υποστήριξης, σημαντική βοήθεια θα δώσουν 148 ΜΕΘ. Από αυτές 88 στο νοσοκομείο αναφοράς, αυτό της Αμμοχώστου και άλλες 60 στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας με δυνατότητα αύξησης σε 110, όπως αναφέρεται στο αναθεωρημένο Σχέδιο δράσης.

Ο δόκτωρ Πάμπος Χαριλάου, εκπρόσωπος του ΟΚΥπΥ, που μετείχε στην ετοιμασία του αναθεωρημένου Σχεδίου, διαβεβαιώνει πως τα νοσοκομεία του ΟΚΥπΥ είναι πανέτοιμα για τον ενδεχόμενο έξαρσης της πανδημίας το επόμενο διάστημα. «Έχοντας υπόψη την επιδημιολογική εικόνα της χώρας αλλά κατά κύριο λόγο την αύξηση των κρουσμάτων, ο ΟΚΥπΥ έχει προχωρήσει στην εκπόνηση ενός αναθεωρημένου Σχεδίου δράσης για αντιμετώπιση της πανδημίας. Έχει λάβει υπόψη και τη χειμερινή περίοδο όπου θα συνυπάρχουν τα περιστατικά κορωνοϊού με την εποχική γρίπη και για αυτό έχουν εκπονηθεί διάφοροι αλγόριθμοι από τις Μονάδες Λοιμώξεων του κάθε νοσοκομείου. Το σχέδιο είναι λεπτομερέστατο, έχει χρησιμοποιηθεί η εμπειρία των προηγούμενων μηνών στο κομμάτι διαχείρισης τέτοιων περιστατικών και η προσπάθεια είναι να καλυφθούν τα όποια κενά και αδυναμίες του προηγούμενου διαστήματος. Το σχέδιο έχει παρουσιαστεί στον Υπουργό Υγείας».

Πρόνοιες του Σχεδίου

Το Σχέδιο του ΟΚΥπΥ πέρα από το γενικό πλαίσιο, καθορίζει το ρόλο και τις αρμοδιότητες του κάθε νοσηλευτηρίου, ξεχωριστά, ανάλογα με τις υποδομές που διαθέτει, τις ειδικότητες που έχει και το προσωπικό που εργάζεται εκεί. Το Σχέδιο καταγράφει διάφορα σενάρια τα οποία καθορίζουν τον αριθμό των νοσηλευόμενων, ύποπτων περιστατικών, και περιγράφεται με κάθε λεπτομέρεια η ανάπτυξη των δυνάμεων για την κάθε περίπτωση ξεχωριστά από το κάθε νοσηλευτήριο. Όπως σαφώς διευκρινίζεται από τον ΟΚΥπΥ, το ζητούμενο εδώ είναι η νοσηλεία μόνο ύποπτων και όχι επιβεβαιωμένων περιστατικών. Σχετικά με τις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας, ο σχεδιασμός που έχει γίνει προνοεί ότι στο παρόν στάδιο τα επιβεβαιωμένα περιστατικά θα τυγχάνουν νοσηλείας στο Γενικό Νοσοκομείο Αμμοχώστου, το οποίο διαθέτει τις υποδομές και το εξειδικευμένο προσωπικό. Όπως στο αρχικό Σχέδιο έτσι και το αναθεωρημένο, την πανδημία θα συνεχίσουν να την επωμίζονται, στην βάση απόφασης του Υπουργείου Υγείας, τα δημόσια νοσηλευτήρια. Ωστόσο, ο ΟΚΠΥ έχει ζητήσει από το Υπουργείο όπως καθοριστεί και δεύτερο νοσοκομείο αναφοράς σε περίπτωση που το ΓΝΑ είναι υπέρπληρες και δεν μπορεί να νοσηλεύσει άλλους ασθενείς. Επιπρόσθετα, ο διαχειριστής των δημοσίων νοσοκομείων εισηγείται και την εμπλοκή του ιδιωτικού τομέα στην διαχείριση ύποπτων περιστατικών. «Θα ήταν πιο σωστό και τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια να διαχειρίζονται οποιοδήποτε ύποπτο περιστατικό προσέλθει κοντά τους, δηλαδή να δημιουργήσουν και αυτά έναν θάλαμο ύποπτων περιστατικών όπου θα νοσηλεύονται εκεί τα περιστατικά, μέχρι να βγουν τα αποτελέσματα των εξετάσεων για COVID. Εάν είναι θετικό να παραπέμπεται αν χρήζει νοσηλείας στο ΓΝΑ, εάν όχι να ενημερώνεται η Μονάδα Επιδημιολογικής Επιτήρησης και να μπαίνει σε υποχρεωτικό αυτοπεριορισμό. Με αυτόν τον τρόπο, θα βοηθηθεί το όλο σύστημα και δεν θα υπάρχει αυτή η υπερφόρτωση των δημόσιων νοσηλευτηρίων», ανέφερε στην «Κ» ο εκπρόσωπος τύπου του ΟΚΥπΥ. Βασικό στοιχείο του αναθεωρημένου Σχεδίου είναι όπως στα δημόσια νοσοκομεία νοσηλεύονται ύποπτα περιστατικά. Ταυτόχρονα, τα νοσοκομεία του ΟΚΥπΥ θα συνεχίσουν την προσφορά ιατρικών υπηρεσιών και για περιστατικά πέραν του κορωνοϊού.

Καλή η πληρότητα των δημοσίων νοσοκομείων

Ο εκπρόσωπος τύπου του ΟΚΥπΥ διαβεβαίωσε ότι τα δημόσια νοσοκομεία είναι σε θέση να προσφέρουν υψηλού επιπέδου ιατρικές υπηρεσίες, μιας και όπως τόνισε διαθέτουν τις κατάλληλες υποδομές, τον κατάλληλο εξοπλισμό αλλά και το ανθρώπινο (ιατρικό και παραϊατρικό) προσωπικό. Ο κ. Χαριλάου εξέφρασε την διαφωνία του, για τα στοιχεία πληρότητας των δημοσίων νοσοκομείων κατά το πρώτο τρίμηνο (Ιούνιο-Ιούλιο-Αύγουστο) εφαρμογής της Β' φάσης του ΓεΣΥ. Το διάστημα αυτό, όπως τόνισε, ο ΟΚΥπΥ δεν υπέβαλε οποιοδήποτε αίτημα στο ΟΑΥ για αποζημίωση παροχής ιατρικών υπηρεσιών και αυτό προέκυψε μετά από απόφαση της πολιτείας. Ως εκ τούτου, όπως διευκρίνισε, τα στατιστικά στοιχεία ανταποκρίνονται μόνο για τον ιδιωτικό τομέα της υγείας. «Τα λιγοστά στοιχεία που εμφανίζονται για τα δημόσια νοσοκομεία αφορούσαν σκοπούς εξοικείωσης με το λογισμικό σύστημα. Η υποβολή αιτημάτων από τον ΟΚΥπΥ έχει ξεκινήσει από την 1η Σεπτεμβρίου και συνεχίζεται». Με βάση τα στοιχεία πληρότητας για το μήνα Σεπτέμβριο, τα δημόσια νοσοκομεία καταγράφουν «μια καλή πληρότητα, μπορεί να είναι μειωμένος ο αριθμός των ασθενών αλλά παρουσιάζουν μια καλή πληρότητα και πραγματοποιείται ένας μεγάλος αριθμός χειρουργείων. Ευελπιστούμε πως ο κόσμος θα συνεχίσει να εμπιστεύεται τα δημόσια νοσοκομεία γιατί διαθέτουν όλες τις υποδομές, διαθέτουν σύγχρονο ιατρικό εξοπλισμό και έχουν άριστο προσωπικό», κατέληξε ο κ. Χαριλάου.

Πρωτόκολλα υπάρχουν, όχι όμως μηχανισμός ελέγχου

Η ποιότητα της παροχής φροντίδας υγείας εντός του ΓεΣΥ βρίσκεται ξανά στο μικροσκόπιο, μετά την επιμόλυνση των οκτώ ασθενών

Του **ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ**

Η είδηση ότι οκτώ συνάνθρωποί μας, οι οποίοι υποβλήθηκαν πρόσφατα σε επέμβαση καταρράκτη κινδυνεύουν να χάσουν τα μάτια τους, βγάζει στην επιφάνεια και τα προβλήματα τα οποία διαχρονικά αντιμετωπίζει το σύστημα υγείας της Κύπρου. Η στροφή των ασθενών προς τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια, τα οποία έχουν ενταχθεί στο ΓεΣΥ είναι εμφανής για τους αρμόδιους, κάτι που ενδεχομένως να σημαίνει πως κι αυτών η δυνατότητα διαχείρισης του αυξημένου όγκου εργασίας μειώνεται, μαζί με την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών φροντίδας υγείας. Χαρακτηριστικά είναι τα στοιχεία στα οποία αναφέρθηκε ο Πρόεδρος της Οφθαλμολογικής Εταιρείας Κύπρου, σχετικά με την αναλογία αποζημιώσεων και διενέργειας ιατρικών πράξεων, οι οποίες φαίνεται να είναι περισσότερες απ' όσες μπορεί ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας να καλύψει. Αξίζει να σημειωθεί, μάλιστα, ότι στο μικροσκόπιο του Υπουργείου Υγείας, στο πλαίσιο της διερεύνησης που έχει ξεκινήσει, έχουν τεθεί τα αναλώσιμα που χρησιμοποιήθηκαν για τις επεμβάσεις των οκτώ αυτών ασθενών. Το ζήτημα που έχει προκύψει ενισχύει ξανά τις φωνές που ζητούν διαχρονικά την δημιουργία ενός μηχανισμού ελέγχου, τόσο για το πώς οι επαγγελματίες υγείας επιτελούν τα καθήκοντά τους, όσο και για τα οικονομικά του συστήματος υγείας, αφού οι καταχρήσεις βρίσκονται εκ νέου στο προσκήνιο.

Πρωτόκολλα και αναλώσιμα

Η Οφθαλμολογική Εταιρεία Κύπρου έχει δημιουργήσει συγκεκριμένα πρωτόκολλα για την ασφάλεια της διενέργειας χειρουργικών επεμβάσεων.Τα σχετικά πρωτόκολλα προβλέπουν την αντισηψία του οφθαλμού με συγκεκριμένο τρόπο, καθώς και την αποστείρωση των χειρουργικών εργαλείων πριν από την επέμβαση. Ο Πρόεδρος της Εταιρείας, δρ Ανδρέας Κοντός, αποδίδει το πρόβλημα που δημιουργήθηκε σε ενδεχόμενο λάθος ή παράλειψη που αφορά στην αποστείρωση ή κάποιο πρόβλημα που δημιουργήθηκε μέσα στον χώρο του χειρουργείου. Από πλευράς Υπουργείου Υγείας αναφέρεται στην «Κ» ότι η προσοχή εστιάζεται στα αναλώσιμα τα οποία έχουν χρησιμοποιηθεί για τις επεμβάσεις. Προς το παρόν, η διερεύνηση από το Υπουργείο Υγείας και το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας βρίσκεται σε εξέλιξη, πράγμα που σημαίνει ότι η λειτουργία του χειρουργείου του Απολλώνειου Νοσοκομείου δεν θα επιτραπεί μέχρι να ξεκαθαρίσει η κατάσταση.

ΓεΣΥ και «εκπτώσεις»

Το θέμα το οποίο συναντάται σε πολλούς επαγγελματίες υγείας, διαφόρων ειδικοτήτων, είναι για άλλη μια φορά αυτό της οικονομικής βιωσιμότητάς τους στο περιβάλλον του ΓεΣΥ. Αυτό, φυσικά, έχει σχέση και με την ποιότητα της παροχής υπηρεσιών φροντίδας υγείας, που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τα έσοδα και τα έξοδά τους.

Οι πιέσεις από τις οποίες μπορεί να προκύψουν λάθη, δεν περιορίζονται μόνο στο κόστος των αναλωσίμων, αλλά και στο ότι οι γιατροί, πλέον, πρέπει να εξυπηρετούν πολύ περισσότερους ασθενείς και να διενεργούν μεγαλύτερο αριθμό χειρουργείων.

Σύμφωνα με τον Πρόεδρο της Οφθαλμολογικής Εταιρείας Κύπρου, στην παρούσα φάση οι αμοιβές που δίνει ο ΟΑΥ για επεμβάσεις καταρράκτη είναι πολύ κοντά στο κόστος με το οποίο επιβαρύνονται οι οφθαλμίατροι, οι οποίοι γι' αυτόν τον λόγο ίσως αναζητούν φθηνότερα υλικά, ώστε στο τέλος της ημέρας να έχουν κέρδος. Ωστόσο, βάσει των πρωτοκόλλων της Εταιρείας, τα μέλη της είναι υποχρεωμένα να προμηθεύονται αναλώσιμα τα οποία θα φέρουν ειδικές σημάνσεις και πιστοποιήσεις ασφάλειας.

Αυξημένα χειρουργεία

Οι πιέσεις από τις οποίες μπορεί να προκύψουν λάθη, δεν περιορίζονται μόνο στο κόστος των αναλωσίμων, αλλά και στο ότι οι γιατροί, πλέον, πρέπει να εξυπηρετούν πολύ περισσότερους ασθενείς και να διενεργούν μεγαλύτερο αριθμό χειρουργείων. Στον ΟΑΥ έχουν γίνει οι απαραίτητες προειδοποιήσεις ότι είναι πιθανόν η ποιότητα της παροχής υπηρεσιών φροντίδας υγείας να καταγράψει μια φθίνουσα πορεία το επόμενο διάστημα. Ήδη φαίνεται ότι παρατηρείται κάποιο πρόβλημα, σύμφωνα με τα όσα ανέφερε στην «Κ» ο δρ Κοντός, ο οποίος εξήγησε ότι με την εφαρμογή του ΓεΣΥ έχει αυξηθεί η ζήτηση, αλλά η Κύπρος βρίσκεται σε επίπεδα της Ευρώπης.

Συγκεκριμένα, διενεργούνται στην Κύπρο γύρω στις 1200 χειρουργικές επεμβάσεις τον μήνα για καταρράκτη, κάτι που δυσχεραίνει την θέση των οφθαλμιάτρων. Ο προϋπολογισμός που έχει θέσει ο ΟΑΥ για την κάλυψη τέτοιων ιατρικών πράξεων, δεν προνοεί τόσο αυξημένο αριθμό. Ειδικότερα, βάσει του προϋπολογισμού, διευκρίνισε ο δρ Κοντός, πρέπει να διενεργούνται εντός ΓεΣΥ 12.500 χειρουργικές επεμβάσεις για καταρράκτη ετησίως, την ώρα που με τα πιο πάνω δεδομένα ανέρχονται στις 14.400 τον χρόνο. Με βάση τα πιο πάνω και στο πλαίσιο του σφαιρικού προϋπολογισμού του ΟΑΥ, πέφτει η τιμή της μονάδας σχετικά με τις αμοιβές ανά ιατρική πράξη, κάτι που κάνει τις προβλέψεις για το μέλλον δυσοίωνες.

Χωρίς έλεγχο

Η δημιουργία ενός Ανεξάρτητου Φορέα Διασφάλισης Ποιότητας θα είναι ένα μέτρο το οποίο θα επιλύσει προβλήματα τα οποία υφίστανται εδώ και δεκαετίες, είναι η θέση που εκφράζεται διαχρονικά από φορείς εμπλεκόμενους στα τεκταινόμενα της υγείας. Με αυτό τον τρόπο θα διασφαλίζεται το ότι τα υφιστάμενα πρωτόκολλα τα οποία διέπουν την κάθε ιατρική ειδικότητα θα εφαρμόζονται, καθώς θα πραγματοποιούνται οι απαραίτητοι έλεγχοι. Πηγές με τις οποίες επικοινώνησε η «Κ» αναφέρθηκαν και στο ενδεχόμενο επαναχρησιμοποίησης αναλωσίμων, καθώς φέρεται να υπάρχουν σχετικές πληροφορίες. Οι ίδιες πηγές, επίσης, αναφέρθηκαν σε καταγγελίες που αφορούν στην χρήση αναλωσίμων χαμηλότερης ποιότητας και τιμής από τους ιατρούς, οι οποίοι μάλιστα τα κοστολογούν σύμφωνα με τις τιμές του σχετικού καταλόγου του ΟΑΥ, επιβαρύνοντας έτσι τον Οργανισμό.

Στην παρούσα φάση οι αμοιβές που δίνει ο ΟΑΥ για επεμβάσεις καταρράκτη είναι πολύ κοντά στο κόστος με το οποίο επιβαρύνονται οι οφθαλμίατροι, οι οποίοι γι' αυτόν τον λόγο ενδεχομένως να αναζητούν φθηνότερα υλικά.

Ποιοτικά κριτήρια από 2023 και συμφωνίες για αναλώσιμα

Η συμφωνία του Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας με τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Ιδιωτικών Νοσηλευτηρίων ήταν η εισαγωγή ποιοτικών κριτηρίων, με στόχο τα νοσηλευτήρια τα οποία έχουν συμβληθεί με το ΓεΣΥ να είναι διαπιστευμένα. Η διαδικασία αυτή προβλέπει την ένταξη διαδικασιών που πρέπει να ακολουθούνται από τα νοσηλευτήρια, αλλά και των συστηματικών ελέγχων που πρέπει να διενεργούνται με στόχο την τήρησή τους. Αυτό αναμένεται ότι θα ελαχιστοποιήσει τους κινδύνους, ωστόσο αναμένεται ότι από το 2023 θα ξεκινήσει η εφαρμογή των συγκεκριμένων κριτηρίων. Ο ΟΑΥ αναμένεται ότι σύντομα θα ξεκινήσει επαφές με τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια, προκειμένου να καταλήξουν σε συγκεκριμένα ποιοτικά κριτήρια τα οποία θα τεθούν σε εφαρμογή το 2023. Αρμόδιες πηγές ανέφεραν στην «Κ» ότι ένα βήμα προς την διασφάλιση της ποιότητας, αλλά και τον περιορισμό των καταχρήσεων, είναι η επιβολή περιορισμών που τέθηκαν σε συγκεκριμένα επαγγέλματα.

Σε ισχύ βρίσκεται, μάλιστα, σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, η συμφωνία που συνήψε ο ΟΑΥ σε σχέση με την προμήθεια αναλωσίμων. Όπως πληροφορούμαστε, ο Οργανισμός ενημερώθηκε από τους επαγγελματίες υγείας και τα νοσηλευτήρια σχετικά με τους εισαγωγείς από τους οποίους προμηθεύονται αναλώσιμα. Οι συγκεκριμένες εταιρείες κλήθηκαν από τον ΟΑΥ και συνήψαν συμφωνία μαζί του, ώστε να προμηθεύουν το ΓεΣΥ με τα αναλώσιμα που θα χρειάζονται οι επαγγελματίες υγείας έναντι αμοιβής από τον Οργανισμό. Η συγκεκριμένη πράξη σκοπό έχει την ελαχιστοποίηση τυχόν προμήθειας με υποδεέστερα αναλώσιμα και κατ' επέκταση του ρίσκου για τους ασθενείς.

Επιστροφή στις τριμερείς - πρώτο ραντεβού στη Λευκωσία

Δυο συν μια το αμέσως επόμενο διάστημα με Αίγυπτο, Ισραήλ και Η.Α.Ε. στο στάδιο της προεργασίας

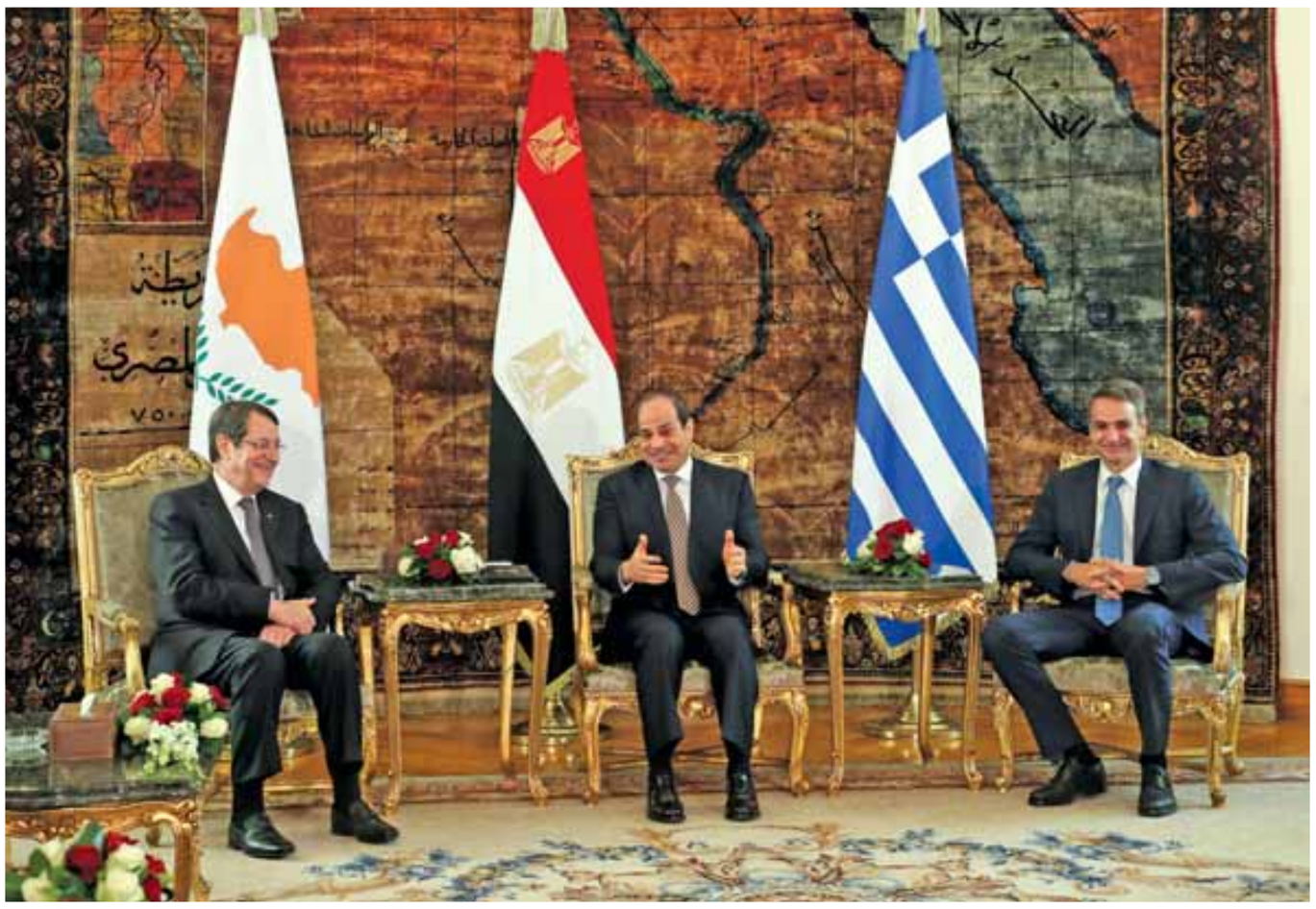

Οι αφίξεις των ηγετών Ελλάδας και Αιγύπτου στο Προεδρικό Μέγαρο αναμένεται μετά τις 10 η ώρα το πρωί. Οι εργασίες της τριμερούς αναμένεται να ολοκληρωθούν μετά τη 1 η ώρα το μεσημέρι.

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Επιστροφή στην κανονικότητα και στην προ κορωνοϊού εποχή για τα τριμερή σχήματα συνεργασίας στην ανατολική Μεσόγειο. Η επικείμενη 8η σύναξη, σε επίπεδο ηγετών, Κύπρου-Ελλάδας-Αιγύπτου με οικοδεσπότη τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Νίκο Αναστασιάδη, θεωρείται σημαντική μιας και είναι η πρώτη μετά την έξαρση των παράνομων ενεργειών της Τουρκίας, από το Αιγαίο έως και την ανατολική Μεσόγειο, τη Λιβύη, τη Συρία και τελευταία στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ. Νίκος Αναστασιάδης. Κυριάκος Μητσοτάκης και Αμπντέλ Φατάχ αλ Σίσι θα ασχοληθούν με μια σειρά θεμάτων, κυρίως με πολιτική υφή. Η 8η τριμερής πραγματοποιείται μετά και την επικύρωση της συμφωνίας οριοθέτησης ΑΟΖ Ελλάδας-Αιγύπτου, ζήτημα που είναι περισσότερο διμερές.

Ωστόσο, λαμβάνει ευρύτερες προεκτάσεις αν συνυπολογιστεί το κλίμα έντασης που έχει προκαλέσει στην περιοχή η Τουρκία, με το οποίο θα ασχοληθούν οι τρεις ηγέτες. Στα σημαντικά θέματα στης ατζέντας της τριμερούς, περιλαμβάνεται η τρομοκρατία και η μετανάστευση με το πρώτο να ενδιαφέρει ζωηρά την Αίγυπτο και με το δεύτερο την Ελλάδα και την Κύπρο. Ψηλά στις συζητήσεις θα είναι και η κατάσταση που έχει δημιουργηθεί από την πανδημία του κορωνοϊού. Στη Λευκωσία δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην τριμερή συνάντηση μιας και γενική θεώρηση είναι πως η σύνοδος α-

Με την ολοκλήρωση των εργασιών της Συνόδου θα υιοθετηθεί Κοινή Διακήρυξη, μέσα από την οποία θα διατυπώνονται οι κοινές θέσεις Κύπρου, Ελλάδας και Αιγύπτου σε μία σειρά από ζητήματα, προκλήσεις και πολιτικές.

ποκτά ιδιαίτερη σημασία, διότι πραγματοποιείται σε μία περίοδο κατά την οποία οι προκλήσεις και οι δράσεις της Τουρκίας επηρεάζουν τις συμμετέχουσες χώρες, αλλά και την ευρύτερη περιφερειακή ασφάλεια. Στο πνεύμα αυτό, «ο συντονισμός, η εμβάθυνση της συνεργασίας και η διαμόρφωση κοινών θέσεων σε σειρά ζητημάτων αποκτούν ιδιαίτερη αξία και στέλνουν μηνύματα προς κάθε κατεύθυνση, ως προς την αποφασιστικότητα των τριών χωρών να συνεχίσουν να εργάζονται για την επίτευξη της ειρήνης και της σταθερότητας στην περιοχή» ήταν η τοποθέτηση του Προεδρικού Μεγάρου, παραμονές της Συνόδου.

Η Γραμματεία

Ένα ζήτημα στο οποίο η Κύπρος δίδει ιδιαίτερη σημασία είναι το θέμα της σύστασης μόνιμης Γραμματείας Τριμερών Συνεργασιών με έδρα την Κύπρο, θέμα για το οποίο το Υπουργικό Συμβούλιο έχει πάρει ήδη σχετική απόφαση. Με βάση αυτή, στη μόνιμη γραμματεία θα υπηρετεί αποσπασμένο διπλωματικό προσωπικό, καθώς και τεχνοκράτες και ακαδημαϊκοί, από Κύπρο, Ελλάδα, Ισραήλ και Αίγυπτο.

Η αποστολή και ο ρόλος της Γραμματείας με βάση το εισηγητικό σημείωμα του Υπουργείου Εξωτερικών προς το Υπουργικό Συμβούλιο είναι πως: «Η Γραμματεία, ως πυρήνας μόνιμης βάσης συνεργασίας των Μερών, θα συμβάλει ουσιαστικά στον στόχο της περιφερειακής ενσωμάτωσης για τα κράτη της Ανατολικής Μεσογείου κατ' αναλογία άλλων περιπτώσεων περιφερειακής ενσωμάτωσης και στην προώθηση της ασφάλειας και της σταθερότητας στις σχέσεις των κρατών που την συναποτελούν αλλά και της περιοχής γενικότερα.

Περιφερειακή διάσκεψη

Εν μέσω συνεχιζόμενου κλίματος έντασης οι τρεις ηγέτες αναμένεται να ασχοληθούν με τις πρωτοβουλίες που αναπτύσσονται για εκτόνωση της κατάστασης που έχει δημιουργηθεί στην ανατολική Μεσόγειο, καθώς και με επίλυση των θεμάτων που έχουν προκύψει. Στο πνεύμα αυτό, η πρόταση του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ, για πολυμερή διάσκεψη στην Ανατολική Μεσόγειο θα είναι στο τραπέζι της τριμερούς προκειμένου να υπάρξει κοινή προσέγγιση των τριών ηγετών.

Στο τραπέζι θα βρίσκεται και το κεφάλαιο Ε.Ε – Αίγυπτος που ενδιαφέρει το Κάιρο. Εδώ αναμένεται να συζητηθούν διάφορα θέματα οικονομικής και τεχνικής βοήθειας που η Ελλάδα και η Κύπρος τα προωθούν.

Στα υπόλοιπα προς συζήτηση θέματα, στο πρώτο μέρος συμπεριλαμβάνεται η ανασκόπηση της τριμερούς συνεργασίας μέχρι στιγμής. Οι τρεις ηγέτες θα ασχοληθούν με τα ενεργειακά με έμφαση το «East Mediterranean Gas Forum» (EMGF) το καταστατικό σύστασης του οποίου υπογράφηκε πρόσφατα και προκαλεί έντονο ενδιαφέρον στην περιοχή.

Από κυπριακής πλευράς ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα ενημερώσει του ηγέτες Ελλάδας και Αιγύπτου για το Κυπριακό, μετά και την εκλογή Ερσίν Τατάρ στην ηγεσία της τ/κ κοινότητας καθώς και για τις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας στην Αμμόχωστο.

Με Ισραήλ

Μετά την 8η σύναξη των ηγετών Κύπρου-Ελλάδας-Αιγύπτου στη Λευκωσία, τη σκυτάλη της διπλωματικής κινητικότητας θα λάβει η τριμερής σε επίπεδο Υπουργών Εξωτερικών Κύπρου-Ελλάδας-Ισραήλ. Η σύνοδος θα πραγματοποιηθεί στην Αθήνα κατά πάσα πιθανότητα στις 27 Οκτωβρίου.

Η τριμερής καθυστέρησε ένεκα εσωτερικών πολιτικών ζητημάτων στο Ισραήλ αλλά και της πανδημίας. Από τα κορυφαία ζητήματα της υπό διαμόρφωσης ατζέντας, θα είναι, εκτός από την κατάσταση στην ανατολική Μεσόγειο, και ζητήματα που άπτονται της ενεργειακής ασφάλειας. Εδώ δεν αποκλείεται οι τρεις Υπουργοί Εξωτερικών να ασχοληθούν με την προώθηση σύστασης μηχανισμών ενεργειακής ασφάλειας, ένα θέμα που υπάρχει ήδη στο τραπέζι και για το οποίο η «Κ» είχε γράψει στο παρελθόν. Η τριμερής των ΥΠΕΞ θα δώσει σκυτάλη, σε χρόνο που δεν έχει καθοριστεί, στην πρώτη τριμερή με Κύπρο-Ελλάδα και Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Η πραγματοποίηση της συγκεκριμένης τριμερούς ουσιαστικά θα επισφραγίσει το έντονο ενδιαφέρον που επιδεικνύεται από πλευράς ΗΑΕ για τα ενεργειακά τεκταινόμενα της ανατολικής Μεσογείου, σε συνδυασμό με τις επεκτατικές βλέψεις της Τουρκίας στην περιοχή.

Apple Pay με κάρτες της Τράπεζας Κύπρου

Ασφαλείς και γρήγορες πληρωμές.

Απολαύστε τα οφέλη όλων των καρτών της Τράπεζας Κύπρου εύκολα και γρήγορα, χρησιμοποιώντας iPhone, Apple Watch, iPad και Mac.* Το Apple Pay είναι απλό στη χρήση και συμβατό με τις συσκευές που χρησιμοποιείτε καθημερινά. Τα στοιχεία της κάρτας σας προστατεύονται, αφού δεν αποθηκεύονται στη συσκευή σας ούτε και κοινοποιούνται όταν πληρώνετε.

* Για τη λίστα με τις συμβατές συσκευές με Apple Pay δείτε: support.apple.com/km207105

Τράπεζα Κύπρου | Apple Pay

ΑΠΟΨΗ / Της **ΛΙΝΑΣ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ**

Influencers εναντίον COVID

Η τελευταία φωτογραφία που ο 33χρονος Ουκρανός influencer Dmitriy Stuzhuk ανέβασε στον λογαριασμό του στο Instagram ήταν πριν από πέντε ημέρες, μέσα από το νοσοκομείο. Είχε πάρει τη γνώριμη σε όσους τον ακολουθούν πόζα, με το χέρι πίσω από το κεφάλι, ήταν γυμνός από τη μέση και πάνω, αφήνοντας να διακρίνονται οι μύες και τα τατού, και φορούσε μάσκα οξυγόνου. «COVID ημέρα 8η», έγραφε στους πάνω από 1,1 εκατ. ακολούθους του. «Οπως όλοι γνωρίζετε από τα στόρις, έχω κορωνοϊό. Ημουν κι εγώ κάποιος που πίστευα ότι ο κορωνοϊός δεν υπάρχει. Μέχρι που αρρώστησα».

Οπως έγραψε, ήταν σε ένα πρόσφατο ταξίδι του στην Τουρκία που άρχισε να αισθάνεται άσχημα, έχοντας δυσκολία στην αναπνοή και βήχα. Δεν είχε πυρετό, οπότε απέδωσε τα συμπτώματα στην αλλαγή του κλίματος, στην εξαντλητική προπόνηση (ο Stuzhuk ήταν influencer σε θέματα fitness), στο ότι κοιμήθηκε κάτω από ένα κλιματιστικό – στα πάντα πλην της νόσου. Ελέγχθηκε για COVID μόνο αφότου επέστρεψε στη χώρα του. Βρέθηκε θετικός. «Η κατάστασή μου είναι σταθερή», κατέληγε το ποστ του. Την επόμενη μέρα, η πρώην σύζυγος και μητέρα των τριών παιδιών του, Σοφία, ενημέρωνε τους ακολούθους του ότι ο Stuzhuk «έφυγε». «Ο Ντίμα δεν είναι πλέον μαζί μας. Η καρδιά του δεν μπόρεσε να το αντέξει».

Δεν γίνεται να μην αναρωτηθεί κάποιος πόσοι από τις χιλιάδες νέους που τον ακολουθούσαν πιστά είχαν μετατραπεί κι αυτοί σε αρνητές του ιού. Ενας; Δέκα; Κάποιες χιλιάδες; Και άραγε πόσοι από αυτούς πείστηκαν για την ύπαρξη της COVID από το τελευταίο του ποστ;

Πριν από ένα μήνα έγινε γνωστό ότι η βρετανική κυβέρνηση πλήρωσε influencers των social media, ανάμεσα στους οποίους και σταρ από ριάλιτι, προκειμένου να προωθήσουν το σύστημα εξέτασης και ιχνηλάτησης του NHS. Σύμφωνα με το BBC, τα ποστ εντάσσονταν στο πλαίσιο ευρύτερης καμπάνιας ενημέρωσης του κοινού για το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Εκτιμάται ότι μέσα από τους influencers το μήνυμα έφτασε σε πάνω από 7 εκατ. ανθρώπους, κυρίως νέους.

Είναι το κρίσιμο κοινό. Και στην Ελλάδα σύμφωνα με τα ποιοτικά στοιχεία, σχεδόν τα μισά από τα καθημερινά κρούσματα του κορωνοϊού αφορούν την ηλικιακή ομάδα 18-39 ετών. Μήπως έχουμε πέσει στην ανάγκη των influencers μας και δεν το έχουμε καταλάβει;

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του **ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ**

Ανεκπλήρωτες υποσχέσεις και «ηθικές» επενδύσεις

Το κραχ του 1929 οδήγησε στη θεωρία επενδύσεων σε «μετοχές αξίας» που έγινε δημοφιλής. Υποστηρίζει ότι οι επενδυτές πρέπει να επιλέγουν μετοχές με (λογιστική) αξία στα βιβλία τους υψηλότερη από τον μέσον όρο της χρηματιστηριακής αγοράς, που σημαίνει ότι είναι υποτιμημένες και συνεπώς θα φέρουν σημαντικά κέρδη σε όσους τις εμπιστεύονται. Αγοράστε μετοχές που είναι φθηνότερες από την (πραγματική) αξία τους, ήταν η στρατηγική.

Το μόνο πρόβλημα είναι ότι οι μετοχές αυτές είναι σε χαμηλές τιμές, αλλά πιθανότατα θα παραμείνουν έτσι απροσδιόριστο χρονικό διάστημα. Τα τελευταία χρόνια στο Χρηματιστήριο Αθηνών, η αξία των «καλών» μετοχών, με σημαντική λογιστική αξία είναι στάσιμη. Την τετραετία από 19 Οκτωβρίου 2016 έως προχθές, ο Γενικός Δείκτης του Χρηματιστηρίου Αθηνών σημείωσε άνοδο μόλις 6,7%, περίπου όσα θα απέδιδε η ασφαλέστερη (υποτίθεται) επένδυση σε καταθέσεις την πενταετία.

Μετά το 1970, εμφανίζεται η τάση των «κοινωνικά υπεύθυνων» επενδύσεων, ενώ τον Οκτώβριο του 1972 ιδρύεται το Business Roundtable (BR), φορέας στον οποίο συμμετέχουν οι διοικήσεις μεγάλων εταιρειών που σέβονται το περιβάλλον, την κοινωνία και τις αρχές ορθής εταιρικής διακυβέρνησης. Σημαντικές εταιρείες που απασχολούν 15 εκατομμύρια ανθρώπους, επενδύουν 147 δισ. δολ. ετησίως για έρευνα και ανάπτυξη, καταβάλλουν περίπου 296 δισ. δολ. μερίσματα σε μετόχους ιδιώτες ή και ασφαλιστικά ταμεία.

Ολο και περισσότεροι προτιμούν να επενδύουν σε «υπεύθυνες» εταιρείες με βιώσιμες επενδύσεις, ηθικές και «πράσινες». Ποιος μπορεί να αντισταθεί στην ιδέα επενδυτικής στρατηγικής που εξυπηρετεί τόσο την οικονομική απόδοση όσο και το ενδιαφέρον για την κοινωνία και το περιβάλλον; Κανείς δεν είναι τόσο αδιάφορος και για αυτό δημιουργήθηκαν εκατοντάδες επενδυτικοί οργανισμοί που επιλέγουν εταιρείες με ανάλογες αρχές. Το απλό ερώτημα όμως που προκύπτει είναι: Αποδίδουν οι επενδύσεις σε καλές εταιρείες;

Πρόσφατη (2 Οκτωβρίου 2020) μελέτη δύο καθηγητών ερευνά αυτό ακριβώς το ερώτημα. Ο καθηγητής A. Raghunandan του London School of Economics και ο S. Rajgopal του Columbia μελέτησαν τις επιδόσεις και τη δραστηριότητα επενδυτικών funds που επενδύσουν μόνον σε υπεύθυνες εταιρείες ESG που σέβονται το περιβάλλον, την κοινωνία, την εταιρική διακυβέρνηση.

Οι δύο καθηγητές μελέτησαν 118 επιχειρηματικούς κολοσσούς που υπέγραψαν τις διακηρύξεις σεβασμού στην κοινωνία και το περιβάλλον και 145 αμοιβαία κεφάλαια αφοσιωμένα σε υπεύθυνες εταιρείες.

Τα ευρήματα είναι απογοητευτικά. Οι πχηρές υπογραφές εταιρειών που υιοθέτησαν αρχές υπευθυνότητας έχουν τις χειρότερες επιδόσεις, τις περισσότερες ποινές για παραβάσεις σχετικά με το περιβάλλον και τις εργασιακές σχέσεις. Πληρώνουν μεγαλύτερα πρόστιμα για παραβίαση κανόνων που αφορούν τη συμμόρφωση με προβλέψεις της νομοθεσίας. Οι διοικούντες τις εταιρείες αυτές απολαμβάνουν υψηλότερες αποδοχές από ομοειδείς εταιρείες και έχουν λιγότερα ανεξάρτητα μέλη στα Δ.Σ. τους. Δαπανούν υψηλότερα επίσης ποσά για lobbying, σχέσεις με την πολιτική εξουσία και εισπράττουν μεγαλύτερες κρατικές επιδοτήσεις διαφόρων μορφών. Τα επενδυτικά κεφάλαια που επενδύουν μόνον σε «υπεύθυνες» εταιρείες, την περίοδο 2010-2018 διάλεξαν επιχειρήσεις με χειρότερες επιδόσεις όσον αφορά εργασιακές σχέσεις και προστασία του περιβάλλοντος.

Συνήθως οι εταιρείες αυτές εμφανίζουν σημαντική αξία στα λογιστικά τους βιβλία. Ωστόσο και η θεωρία των επενδύσεων αξίας εμπλουτίζεται. Αυτό που μετράει δεν είναι μόνον η αξία των «φυσικών» περιουσιακών στοιχείων (κτήρια, μηχανήματα, διαθέσιμα κ.λπ.) αλλά και άυλα (πατέντες, τεχνογνωσία, φήμη). Προφανώς εξαιρούνται οι ανεκπλήρωτες υποσχέσεις που δεν καταγράφονται.

Αδειασμα Κομισιόν για τις πολιτογραφήσεις

Θέμα χρόνου ήταν η προειδοποιητική βολή των Βρυξελλών καθώς ζητούν δραστικά μέτρα και δίνουν προθεσμία δύο μηνών

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Την ώρα που ο υφυπουργός παρά τω Προέδρω Βασίλης Πάλμας εξηγούσε και εν πολλοίς καθησύχαζε τους υπερμάχους των πολιτογραφήσεων πως ξένος οίκος θα συμβάλει στην προσπάθεια της κυβέρνησης να εκπονήσει νέο επενδυτικό πρόγραμμα που θα αφορά και επενδύσεις μέσω της παραχώρησης κυπριακού διαβατηρίου, η Κομισιόν ανακοίνωνε πως ξεκινά επί παραβάσει διαδικασία εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Μάλτας για το επενδυτικό τους πρόγραμμα. Έδινε μάλιστα και διορία δύο μηνών στην Κύπρο και στη Μάλτα να απαντήσουν στις προειδοποιητικές επιστολές, με την Επίτροπο για Αξίες και Διαφάνεια Βέρα Γιούροβα να σημειώνει πως οι δύο χώρες δεν μπορούν να είναι ο αδύναμος κρίκος στις προσπάθειες της Ε.Ε να πολεμήσει το ξέπλυμα και τη διαφθορά.

Εδώ και καιρό...

Η «Κ» είχε αποκαλύψει την περασμένη Κυριακή πως η Κομισιόν προτίθεται να προχωρήσει σε λήψη νομικών μέτρων εναντίον της Κύπρου για το πρόγραμμα των πολιτογραφήσεων, ιδιαίτερα μετά και την αποκάλυψη του βίντεο του Al Jazeera, το οποίο ενέπλεκε τον Πρόεδρο της Βουλής και μέλος του κοινοβουλίου. Ήταν κάτι που συζητείτο στο παρασκήνιο από τον περασμένο Αύγουστο, με τον Επίτροπο για τη Δικαιοσύνη Ντίντιερ Ρέιντερς να θέτει, από τότε, θέμα λήψης νομικών μέτρων. Ακόμα και πριν την δήλωση Ρέιντερς, η κυβέρνηση γνώριζε πως η Κομισιόν δυσφορούσε εδώ και καιρό για το επενδυτικό πρόγραμμα, όμως η απόφαση ήρθε με τη δημοσίευση του βίντεο, βίντεο το οποίο παρακολούθησε όπως γνωρίζει η «Κ» και η Ούρσουλα Φον ντερ Λάιεν. Καθόλου τυχαία η κίνηση της κυβέρνησης για διακοπή του προγράμματος, μία μέρα μετά τις αποκαλύψεις.

Η ουρά

Το γεγονός βεβαίως ότι το πρόγραμμα δεν διακόπηκε αμέσως, δίδοντας προθεσμία μέχρι την 1η Νοεμβρίου για να εξεταστούν οι υφιστάμενες αιτήσεις που έχουν υποβληθεί ή θα υποβληθούν μέχρι το τέλος του Οκτώβρη, μαζί με τις εξαγγελίες νέου διαμορφωμένου προγράμματος, αποτέλεσε τη χαριστική βολή σε όποια περιθώρια κατανόησης δίδονταν από πλευράς Βρυξελλών. «Η Επιτροπή θεωρεί ότι η χορήγηση από τα εν λόγω κράτη μέλη της υπηκοότητάς τους —και, συνεπώς, της ενωσιακής ιθαγένειας— ως αντάλλαγμα για προκαθορισμένη πληρωμή ή επένδυση και χωρίς να υπάρχει πραγματικός δεσμός με τα οικεία κράτη μέλη, δεν συνάδει με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ταυτόχρονα, υπονομεύει την ακεραιότητα του καθεστώτος της ενωσιακής ιθαγένειας που προβλέπεται στο άρθρο 20 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης» αναφέρεται στην ανακοίνωση της Κομισιόν.

Τι σημαίνει

Το ερώτημα είναι τι σημαίνει στην ουσία η κίνηση των Βρυξελλών. Η Κομισιόν

Η Επίτροπος Διαφάνειας χαρακτήρισε αδύναμο κρίκο την Κύπρο και τη Μάλτα στην προσπάθεια της Ε.Ε. να πατάξει τη διαφθορά και το ξέπλυμα.

Η κυβέρνηση, διά του κυβερνητικού εκπροσώπου, ανέφερε πως θα δουν το περιεχόμενο της επιστολής και θα απαντήσουν.

έχει δώσει δύο μήνες διορία στην κυβέρνηση να δώσει πειστικές εξηγήσεις για το τι θα κάνει. Σε περίπτωση που το κράτος μέλος δεν κοινοποιήσει μέτρα για την πλήρη μεταφορά των διατάξεων των οδηγιών της Ε.Ε ή δεν διορθώσει αυτό που θεωρείται παραβίαση της νομοθεσίας της Ε.Ε, τότε η Κομισιόν μπορεί να ξεκινήσει επισήμως διαδικασία επί παραβάσει. Το πρώτο στάδιο, είναι αυτό που λήφθηκε την Τρίτη, όταν η Κομισιόν απέστειλε επίσημη επιστολή στην κυβέρνηση ζητώντας εξηγήσεις και δίδοντας περιθώριο δύο μηνών για να αποστείλει αιτιολογημένη απάντηση

Στο ενδεχόμενο που η Κομισιόν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το κράτος μέλος αδυνατεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που υπέχει από το δίκαιο της Ένωσης, προχωρά σε επίσημο αίτημα συμμόρφωσης με το δίκαιο της Ε.Ε. Καλεί επίσης το κράτος μέλος να την ενημερώσει σχετικά με τα μέτρα που έλαβε, εντός ορισμένης προθεσμίας, συνήθως δυο μηνών.

Αν το κράτος μέλος εξακολουθεί να μην συμμορφώνεται, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να παραπέμψει την υπόθεση στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Οι περισσότερες περιπτώσεις βεβαίως επιλύονται χωρίς να χρειαστεί η προσφυγή στο Δικαστήριο. Εάν το κράτος μέλος δεν κοινοποιήσει μέτρα έγκαιρης εφαρμογής των διατάξεων μιας οδηγίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από το Δικαστήριο την επιβολή κυρώσεων. Τέλος, εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι το κράτος μέλος έχει παραβιάσει το δίκαιο της ΕΕ, οι εθνικές αρχές πρέπει να λάβουν μέτρα για να συμμορφωθούν με την απόφαση του Δικαστηρίου.

Η αμηχανία...

Πάντως η κυβέρνηση, διά του υπουργού Οικονομικών και πρώην υπουργού Εσωτερικών Κωνσταντίνου Πετρίδη, σε συνέντευξη στην «Κ» την περασμένη Κυριακή, πριν δηλαδή από τις αποφάσεις της Κομισιόν, ξεκαθάρισε πως για την απόφαση κατάργησης λήφθηκε σοβαρά υπόψη η θέση της Κομισιόν. «Ήμασταν σε συνεχή επαφή με την Κομισιόν, τόσο σε τεχνικό όσο και πολιτικό επίπεδο, αλλά και με άλλους οργανισμούς. Εισήγαμε σημαντικές πρόνοιες στο πρόγραμμα προς καθησύχαση των ανησυχιών τους. Παρά αυτή την προσπάθεια, η Επιτροπή όπως βλέπετε τάσσεται ξεκάθαρα ενάντια και στη φιλοσοφία τέτοιων προγραμμάτων ανεξαρτήτως των ελέγχων. Πέραν των θεμάτων αρχών για τα οποία γίνεται επίκληση, υπάρχει και η θέση ότι προγράμματα τα οποία είναι τόσο συνδεδεμένα με τον τομέα των ακινήτων, και πάλι επαναλαμβάνω -ανεξαρτήτως των όποιων ελέγχων και ασφαλιστικών δικλίδων - εγκυμονούν κινδύνους. Άρα η θέση της Επιτροπής λήφθηκε πολύ σοβαρά υπόψη», ανέφερε χαρακτηριστικά.

Ο κ. Πετρίδης εξέφρασε την άποψη πως από τη στιγμή που καταργείται το πρόγραμμα θα πρέπει να τερματιστεί και η όποια συζήτηση.

Στο Προεδρικό πάντως, είδαν με σχετική αμηχανία την απόφαση των Βρυξελλών. Καθόλου τυχαίο ότι επί του ζητήματος δεν υπήρξε καμία ανακοίνωση. Η μόνη τοποθέτηση του κυβερνητικού εκπροσώπου Κυριάκου Κούσιου ήταν στον "Alpha" όπου σημείωσε πως θα δουν το περιεχόμενο και θα απαντήσουν. «Γνωρίζαμε ότι αντιμετωπίζαμε κάποια προβλήματα στην εφαρμογή του σχεδίου του κυπριακού επενδυτικού προγράμματος, γνωρίζαμε ότι υπήρχαν κάποιες αντιδράσεις για αυτό, έτσι καταβάλλαμε προσπάθειες για αυστηροποίηση των κανονισμών με πιο πρόσφατη την ψήφιση των νέων κανονισμών από τη βουλή στις 31 Ιουλίου 2020», ανέφερε χαρακτηριστικά ο Κυριάκος Κούσιος. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης εξέφρασαν πάντως τις ανησυχίες τους μετά τις νέες εξελίξεις. Το ΑΚΕΛ, διά του εκπροσώπου τύπου Στέφανου Στεφάνου, ανέφερε ότι «η κυβέρνηση πυροβολούσε το κύρος και διέσυρε το όνομα της Κύπρου διεθνώς, με τη βιομηχανία μαζικής παραχώρησης διαβατηρίων που έστησε επί των ημερών της». Ο Πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος ανέφερε πως «η διαδικασία εναντίον της Κύπρου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μετά και τις τελευταίες σκανδαλώδεις αποκαλύψεις για τις πολιτογραφήσεις, επιβεβαιώνει τις βαρύτατες ευθύνες της κυβέρνησης του ΔΗΣΥ για την κακοδιαχείριση του κυπριακού επενδυτικού προγράμματος» και κάλεσε τον Πρόεδρο να απολογηθεί για τον διεθνή διασυρμό της Κύπρου. Το Κίνημα Οικολόγων, το οποίο ζήτησε πρόωρες εκλογές μετά τις αποκαλύψεις, αναφέρει σε ανακοίνωσή του πως «μετά τον διεθνή διασυρμό της χώρας μας, τώρα πλανάται η απειλή χρηματικής ποινής εκατομμυρίων εις βάρος μας, τα οποία θα κληθεί ο απλός πολίτης, και όχι όλοι όσοι επωφελήθηκαν από το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων, να τα αποπληρώσει».

Αν το κράτος μέλος εξακολουθεί να μην συμμορφώνεται στις υποδείξεις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να παραπέμψει την υπόθεση στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

Κοινό οδικό χάρτη χαράζουν Αγκυρα - Τατάρ

Συνατήσεις με Ερντογάν και άλλους Τούρκους αξιωματούχους ενόψει της άτυπης διάσκεψης για το Κυπριακό

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Ο νέος ηγέτης της τουρκοκυπριακής κοινότητας ετοιμάζεται να πραγματοποιήσει μια δυναμική είσοδο στο «προεδρικό», όπου σε λίγα εικοσιτετράωρα θα παραλάβει και επισήμως το ανώτατο πολιτικό αξίωμα της τ/κ πλευράς από τον απερχόμενο ηγέτη, Μουσταφά Ακιντζί.

Σε λίγες ημέρες ο Ερσίν Τατάρ θα συναντήσει τον Πρόεδρο Νίκο Αναστασιάδη και τον ισχυρό πολιτικό άνδρα της Τουρκίας, Ταγίπ Ερντογάν.

Την αμέσως επόμενη περίοδο, ο Τατάρ εκτός από τις συναντήσεις και επαφές που θα έχει με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τους εκπροσώπους της τουρκικής κυβέρνησης, του ΟΗΕ και των ξένων κυβερνήσεων. θα εστιάσει την προσοχή του και σε τρία σημαντικά ζητήματα-πεδία: δημιουργία της νέας ομάδας συνεργατών του «Προεδρικού», δημιουργία κοινής στρατηγικής με την Άγκυρα στο Κυπριακό και παράδοση της ηγεσίας της τ/κ Δεξιάς στο νέο ηγέτη της παράταξης, ο οποίος αναμένεται να αναλάβει το καθήκον του σχηματισμού της νέας «κυβέρνησης».

Με Αναστασιάδη και Ερντογάν

Σύμφωνα με πληροφορίες, ο νέος ηγέτης της τουρκοκυπριακής κοινότητας θα συναντηθεί την επόμενη Δευτέρα με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Νίκο Αναστασιάδη, σε μια εκδήλωση κοινωνικού περιεχομένου.

Πηγές που βρίσκονται κοντά στον Ερσίν Τατάρ επισημαίνουν ότι η συνάντηση θα είναι εθιμοτυπικού χαρακτήρα και αναμένεται να βοηθήσει να γνωρίσει καλύτερα η μια πλευρά την άλλη. Πριν από τη θητεία του στην «πρωθυπουργία», ο Τατάρ είχε συναντηθεί με την ηγεσία του Δημοκρατικού Συναγερμού και προσεγγίζει θετικά την προοπτική της ενίσχυσης των επαφών και συνομιλιών με την ε/κ πολιτική ηγεσία.

Την επόμενη εβδομάδα, ο Ερσίν Τατάρ θα συναντήσει στην Άγκυρα τον Ερντογάν. Η συνάντηση έκλεισε σε πρόσφατη τηλεφωνική επικοινωνία τους.

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες από τον τ/κ τύπο, ο Ταγίπ Ερντογάν έλαβε πρόσκληση από την «κυβέρνηση» για τα εγκαίνια του νέου Νοσοκομείου Πανδημίας, το οποίο δημιούργησε η τουρκική κυβέρνηση στην κατεχόμενη Λευκωσία. Μέχρι τη στιγμή που γραφόταν το συγκεκριμένο ρεπορτάζ δεν είχε ξεκαθαρίσει ακόμη για το αν ο Ερντογάν θα συμμετάσχει στην τελετή εγκαινίων ή όχι. Πηγές που παρακολουθούν από κοντά τις εξελίξεις για το συγκεκριμένο ζήτημα, επισημαίνουν ότι η επίσκεψη Ερντογάν θεωρείται πολύ πιθανή. «Ο Ταγίπ Ερντογάν παρείχε μεγάλη υποστήριξη στην υποψηφιότητα του Τατάρ. Λογικά θα επισκεφθεί τα κατεχόμενα για να γυρίσει τη σελίδα στις σχέσεις Άγκυρας-«ΤΔΒΚ».

Ακόμη και αν αυτή η επίσκεψη καθυστερήσει εξαιτίας του φόρτου εργασίας του Τούρκου προέδρου, το σίγουρο είναι ότι τις επόμενες εβδομάδες στο νησί θα φτάσει ο Τούρκος Υπουργός Εξωτερικών, ο οποίος θα επιχειρήσει να δημιουργήσει κοινό οδικό χάρτη ενόψει

Συνάντηση εθιμοτυπικού χαρακτήρα θα έχει τη Δευτέρα ο νέος Τουρκοκύπριος ηγέτης με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Νίκο Αναστασιάδη.

της σχεδιαζόμενης άτυπης διάσκεψης», επισημαίνουν οι πηγές της «Κ».

Αξίζει να σημειωθεί ότι παράλληλα με τις πιο πάνω επαφές, ο Ερσίν Τατάρ προετοιμάζεται και για σειρά επαφών στο εξωτερικό, αναλόγως με την τροπή των εξελίξεων στο μέτωπο του Κυπριακού και της πανδημίας. Λίγο μετά την ανάδειξή του στην ηγεσία των Τ/κ, δήλωσε ότι επιθυμεί να ακολουθήσει μια «επιθετική» διπλωματική γραμμή, με σειρά επαφών στο εξωτερικό.

Νέα ομάδα και οδικός χάρτης

Αυτή την περίοδο ο Ερσίν Τατάρ έχει στραμμένη την προσοχή του και σε δυο ζητήματα που είναι εκ φύσεως αλληλένδετα. Από τη μια ξεκινά τις εργασίες για τον σχηματισμό της νέας ομάδας συνεργατών στο «προεδρικό» και από την άλλη ετοιμάζεται να δημιουργήσει, σε συνεργασία με την Άγκυρα, έναν κοινό οδικό χάρτη στο Κυπριακό. Ως προς το πρώτο εγχείρημα, οι τελευταίες πληροφορίες θέλουν στελέχη της τ/κ δεξιάς που την προηγούμενη περίοδο διαδραμάτισαν πρωταγωνιστικό ρόλο στην προπαγανδιστική εκστρατεία του Τατάρ να βρίσκονται ένα βήμα πιο κοντά στο «προεδρικό». Ορισμένες πηγές λ.χ. αναμένουν είτε την «υπουργοποίηση» είτε τον διορισμό στο αξίωμα του τ/κ διαπραγματευτή του «βουλευτή» του Κόμματος Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ), Ογουζχάν Χασίπολγου. Πρόκειται για ένα στέλεχος της τ/κ δεξιάς που έχει πείρα στο Κυπριακό, καθώς το προηγούμενο διάστημα συμμετείχε στην τ/κ διαπραγματευτική ομάδα. Ακόμη, ορισμένες πηγές δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο του διορισμού του Οζέρ Κανλί (δεξί χέρι του Τατάρ), στην θέση του εκπροσώπου της νέας τ/κ ηγεσίας.

Μπορεί λίγα εικοσιτετράωρα μετά την εκλογή του Τατάρ στην ηγεσία των Τ/κ, να μην έχει ακόμη ξεκαθαρίσει η σύνθεση της τ/κ ηγεσίας, ωστόσο το σίγουρο είναι ότι στο πεδίο της στρατηγικής που θα ακολουθήσει η νέα τ/κ ηγεσία στο Κυπριακό δεν υπάρχουν πολλά ερωτηματικά.

Ο στενός κύκλος συνεργατών του Τατάρ επιμένει στην πάγια πολιτική-ρητορική της τ/κ Δεξιάς στο Κυπριακό. «Πριν από μεγάλο χρονικό διάστημα φάνηκε ότι η ομοσπονδιακή φόρμουλα δεν μας οδηγεί πουθενά. Ο Ερσίν Τατάρ θα συμμετάσχει στο διάλογο για την επίλυση του Κυπριακού για να συμφωνηθεί μια νέα βάση συνεννόησης», σημείωναν το μεσημέρι της Τρίτης καλά ενημερωμένες πηγές της «Κ».

Προσεκτική στάση

Αξίζει να σημειωθεί ότι Τ/κ πολιτικοί και αναλυτές ζητούν από τον Τατάρ να ακολουθήσει προσεκτική στάση στο Κυπριακό για να μην φορτωθεί η τ/κ πλευρά την ευθύνη της πιθανής κατάρρευσης της προσπάθειας επίλυσης του Κυπριακού.

Ο πρώην εκπρόσωπος της τ/κ ηγεσίας, Χασάν Έρτσακιτζα, σε δημόσια παρέμβασή του αμέσως μετά την νίκη του Τατάρ, ζήτησε από τον νέο Τ/κ ηγέτη να εστιάσει στο ζήτημα της πολιτικής ισότητας. Σύμφωνα με την άποψη του, από το ξεκαθάρισμα αυτού του ζητήματος θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό το μέλλον του Κυπριακού.

Στα «βαθιά νερά» του Κυπριακού εισέρχεται ο νέος Τ/κ ηγέτης.

Ερχεται νέα «κυβέρνηση» στα κατεχόμενα

Εκτός από τις προαναφερόμενες εξελίξεις-ζητήματα, ο Ερσίν Τατάρ αυτήν την περίοδο συντονίζει και παρακολουθεί από κοντά και μια άλλη διαδικασία. Σε λίγες ημέρες, το ΚΕΕ εκλέγει τον νέο ηγέτη του, ο οποίος θα αναλάβει τα ηνία της τ/κ δεξιάς. Η διαδικασία ανάδειξης του νέου ηγέτη της τ/κ δεξιάς αναμένεται να γίνει το επόμενο Σαββατοκύριακο. Την παρούσα στιγμή, πολλά υψηλόβαθμα στελέχη του ΚΕΕ φλερτάρουν με το αξίωμα του ηγέτη της τ/κ δεξιάς. Οι τελευταίες πληροφορίες θέλουν τον Χασάν Τατσόϊ να βρίσκεται ένα βήμα πιο κοντά. Την ίδια στιγμή, και άλλα στελέχη της «κυβέρνησης» και του ΚΕΕ διεκδικούν την ηγεσία του μεγαλύτερου κόμματος της τ/κ δεξιάς. Ο νέος ηγέτης του ΚΕΕ αναμένεται να παραλάβει από τον Τατάρ την εντολή σχηματισμού της νέας «κυβέρνησης». Σημειώνεται ότι τις τελευταίες ώρες, το ενδεχόμενο των πρόωρων «βουλευτικών εκλογών» φαίνεται να απομακρύνεται από τον πολιτικό ορίζοντα της τ/κ κοινότητας. Η ηγεσία του ΚΕΕ έχει ήδη ξεκινήσει την αναζήτηση για την κατάλληλη φόρμουλα για τον σχηματισμό μιας νέας «κυβέρνησης» συνεργασίας με βάση τις υφιστάμενες ισορροπίες στη «βουλή».

ΑΡΘΡΟ

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑ**

Κρίσιμη περίοδος

Πραγματικά διανύουμε ίσως την πιο κρίσιμη περίοδο μετά το 1996 και τα Ίμια, που να μην ξεχνάμε είχε ως αιτία την ίδια βάση με την οποία η Τουρκία χθες παρουσίασε έναν εξωπραγματικό και απαράδεκτο χάρτη για την περιοχή έρευνας και διάσωσης στο Αιγαίο. Ο Ερντογάν πλέον ανοιχτά τα θέλει όλα! Όσο δεν τον τιμωρεί κανείς, τόσο θα συνεχίζει να ζητάει όλο και παραπάνω με αποτέλεσμα αργά ή γρήγορα να οδηγηθούν Ελλάδα και Τουρκία σε σύγκρουση. Αν ήταν φυσικά στο χέρι μας, θα υπήρχαν ήδη κυρώσεις εις βάρος της Τουρκίας, αλλά δυστυχώς κάποιοι Ευρωπαίοι εταίροι μας δεν έχουν την ίδια άποψη γιατί ετοιμάζονται να πουλήσουν στους Τούρκους υποβρύχια, ελικόπτερα ακόμα και αεροπλανοφόρο. Από τη μία μας λένε ότι οι Ευρωπαϊκές αξίες δεν είναι προς πώληση(και πολύ σωστά βλ. Κυπριακά Διαβατήρια) αλλά από την άλλη κάνουν τα στραβά μάτια για να πουλήσουν οι ίδιοι επιθετικό πολεμικό υλικό που στρέφεται εναντίον της Ελλάδας, της Κύπρου και της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρέπει βέβαια να κατανοήσουμε ότι η διπλωματία με την οποία έχουμε αποφασίσει να αντιμετωπίσουμε την Τουρκία είναι ένας μαραθώνιος και δεν θα πρέπει να αντιδράμε σπασμωδικά με γνώμονα το συναίσθημα. Μόνο με την ψυχρή λογική και την ενότητα μεταξύ του Ελληνισμού θα καταφέρουμε να αντιμετωπίσουμε τον ανισόρροπο ηγέτη της γείτονος. Φυσικά την ίδια ώρα η στρατιωτική ισχύς της Ελλάδας είναι σε ετοιμότητα να προστατεύσει τα ζωτικά συμφέροντα του Ελληνισμού και γι΄ αυτό δεν θα πρέπει να υπάρχει καμία αμφιβολία. Στην Κύπρο το αποτέλεσμα των «εκλογών» στα κατεχόμενα απλά μας επιβεβαιώνει την πίεση που ασκεί η Τουρκία και τη δύσκολη περίοδο στην οποία βρισκόμαστε. Προσοχή όμως! Τον Τατάρ τον διάλεξα ως ηγέτη τους οι ίδιοι οι Τουρκοκύπριοι. Οπαδός της διχοτόμησης της Κύπρου, ο οποίος προκάλεσε τους πάντες ανοίγοντας τα Βαρώσια. Υποστηρικτής του νεοδικτάτορα Ερντογάν και της γαλάζιας πατρίδας. Αυτόν ψήφισαν οι Τουρκοκύπριοι και με αυτόν θα πρέπει να καθίσουμε στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Ψύχραιμα, σταθερά και με μοναδικό στόχο την επανένωση της Κύπρου στη βάση των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών, θα πρέπει να δείξουμε σοβαρότητα και ετοιμότητα όποιον κι αν έχουμε απέναντί μας.

Ο κ. Γιάννης Γεωργούλας είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επιχειρήσεων.

digital agenda

CYPRUS SUMMIT

POWERED BY

cyta

THE PATHWAY TO A SECURE AND DEMOCRATIC DIGITAL EUROPE

#digitalagendacy

HUMANITY ON THE EDGE

MANAGING THE UNMANAGEABLE

OCTOBER 21, 2020

STELLA KYRIAKIDES
European Commissioner for Health and Food Safety

JACQUELINE KASSTEEN
International Education Thought Leader, Trend Spotter, Innovator and Marketing Entrepreneur

ASIF SADIQ
Global Head of Diversity & Inclusion at Adidas

KINVARA BALFOUR
Apple Trends Moderator

KEN HUGHES
World's leading Consumer & Shopper Behaviouralist
CEO Glacier Consulting

KYRIACOS KOKKINOS
Deputy Minister to the President for Research, Innovation and Digital Policy

ANTONIS POLEMITIS
Chief Executive Officer of the University of Nicosia

LEONIDAS A. PHYLACTOU
Chief Executive Medical Director, The Cyprus Institute of Neurology and Genetics
Provost, Cyprus School of Molecular Medicine

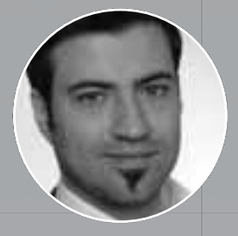

NTINOS PASTOS
Security Consultant and Computer Forensic Analyst

ANDREAS NEOCLEOUS
CEO of CYTA

PRE-REGISTER

digitalagendacy.com

SUPPORTERS

PARTNERS

A PROJECT ENDORSED BY

ORGANIZED BY

MEDIA SPONSOR

Στο 1 τρισ. το έλλειμμα των 19 χωρών της Ευρωζώνης

Αντιστοιχεί στο 8,9% του ΑΕΠ για το 2020 και αποτελεί ιστορικό ρεκόρ

Το 2021 προβλέπεται πως στο σύνολό τους τα ελλείμματα θα πλησιάσουν τα 700 δισ. ευρώ ή το 6% του ΑΕΠ της Ευρωζώνης. Το αμέσως προηγούμενο ρεκόρ που είχε σημειώσει η δημοσιονομική τρύπα ήταν προ δεκαετίας.

Το ιλιγγιώδες ποσό του 1 τρισ. ευρώ πλησιάζει το άθροισμα των δημοσιονομικών ελλειμμάτων των 19 χωρών της Ευρωζώνης, καθώς οι κυβερνήσεις τους παραβιάζουν όσο ποτέ τους στόχους της δημοσιονομικής πειθαρχίας προκειμένου να αντιμετωπίσουν την πανδημία.

Οπως επισημαίνει σχετικό δημοσίευμα των Financial Times, τα σχέδια προϋπολογισμού που υπέβαλαν τα κράτη-μέλη στην Κομισιόν και δημοσιεύθηκαν στην ιστοσελίδα της καταδεικνύουν πως η Ευρωζώνη στο σύνολό της θα έχει συνολικό δημοσιονομικό έλλειμμα 976 δισ. ευρώ. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 8,9% του ΑΕΠ της Ευρωζώνης όπως αυτό διαμορφώνεται φέτος. Αυτό σημαίνει ότι τα δημοσιονομικά ελλείμματα στους προϋπολογισμούς του τρέχοντος έτους θα είναι σχεδόν δεκαπλάσια εκείνων του περασμένου έτους αλλά και των αρχικών προβλέψεων της Κομισιόν για το 2020.

Οι κυβερνήσεις της Ευρωζώνης προεξοφλούν πως τα δημοσιονομικά τους ελλείμματα θα παραμείνουν σε υψηλά επίπεδα ακόμη και το 2021, οπότε ευελπιστούν πως θα ανακάμψουν οι οικονομίες τους. Προβλέπουν ελλείμματα που θα πλησιάζουν τα 700 δισ. ευρώ ή στο 6% του ΑΕΠ. Το αμέσως προηγούμενο ρεκόρ που έχουν σημειώσει τα δημοσιονομικά ελλείμματα της Ευρωζώνης ήταν προ δεκαετίας. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΚΤ, τότε είχαν φτάσει στο 6,6% του ΑΕΠ και ήταν η γενεσιουργός αιτία της κρίσης χρέους που ακολούθησε στην Ευρωζώνη, καθώς ενέσπειραν ανησυχία στους επενδυτές και οδήγησαν τις αποδόσεις των κρατικών ομολόγων στα ύψη. Στην παρούσα φάση, πάντως, τα υψηλά επίπεδα των ελλειμμάτων δεν έχουν προκαλέσει παρά ελάχιστες αντιδράσεις επενδυτών ή πολιτικών που προειδοποίησαν για τους κινδύνους των αυξημένων δαπανών και του μεγάλου χρέους.

Οι κυβερνήσεις παραβιάζουν τους κανόνες δημοσιονομικής πειθαρχίας για να αντιμετωπίσουν την πανδημία.

Την περασμένη εβδομάδα υποχώρησαν σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων Ελλάδας και Ιταλίας και βέβαια το οφείλουν στο γιγαντιαίο πρόγραμμα αγοράς ομολόγων που επιστράτευσε η ΕΚΤ. Την Κυριακή η πρόεδρος της ΕΚΤ Κριστίν Λαγκάρντ χαρακτήρισε προφανές ότι «τα έκτακτα μέτρα στήριξης είτε τα δημοσιονομικής φύσης είτε της νομισματικής πολιτικής πρέπει να παραμείνουν σε ισχύ για όσο χρειαστεί». Η κ. Λαγκάρντ προσέθεσε μάλιστα πως «διαφορετικά, διακινδυνεύουμε να υπάρξει έλλειψη θέσεων εργασίας, να χαθούν βιώσιμες επιχειρήσεις και να διευρυνθεί περαιτέρω η ανισότητα». Σχολιάζοντας, άλλωστε, η Κάρμεν Ράινχαρντ, επικεφαλής των οικονομολόγων της Παγκόσμιας Τράπεζας, τόνισε πως πρώτα κάνεις τον πόλεμο και μετά κοιτάς πώς θα τον πληρώσεις. Οπως σχολιάζει η βρετανική εφημερίδα, η χαλαρή αυτή στάση με την οποία αντιμετωπίζεται η στροφή από τη δημοσιονομική πειθαρχία στις θεαματικές δαπάνες συνοψίστηκε στην ετήσια σύνοδο του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Τα στελέχη των δύο διεθνών πιστωτών ενεθάρρυναν τις χώρες να αδιαφορήσουν για την ανάληψη μεγάλου όγκου χρέους προκειμένου να αντιμετωπίσουν τον οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας. Στο ίδιο μήκος κύματος κινούνται, άλλωστε, και οι οικονομολόγοι του ιδιωτικού τομέα, με τον Μάρκο Βάλι, επικεφαλής των οικονομολόγων της τράπεζας UniCredit, να υπογραμμίζει πως «οι κυβερνήσεις δεν έχουν τώρα εναλλακτική και το μόνο που μπορούν να κάνουν είναι να δαπανούν όσο χρειάζεται για να στηρίξουν τις οικονομίες τους και να περιορίσουν τις μακροπρόθεσμες απώλειες».

Την περασμένη εβδομάδα το ΔΝΤ προέβλεψε πως το χρέος της Ευρωζώνης έχει αυξηθεί κατά περισσότερο από 15 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με τα επίπεδα του περασμένου έτους και θα φθάσει στο 100% του ΑΕΠ φέτος όπως και το 2021. Σύμφωνα πάντα με το ΔΝΤ, σε παγκόσμιο επίπεδο οι κυβερνήσεις έχουν από την αρχή του έτους αυξήσει τις δαπάνες ή έχουν μειώσει τους φόρους κατά 11,7 τρισ. δολάρια συνολικά. Το ποσό αυτό ισοδυναμεί με το 12% του παγκόσμιου ΑΕΠ.

Στο πλαίσιο των έκτακτων δαπανών, οι ηγέτες της Ε.Ε. συμφώνησαν τον Ιούλιο σε ένα πρόγραμμα κοινού δανεισμού ύψους 750 δισ. ευρώ, στη θέσπιση του Ταμείου Ανάπτυξης που θα αναλάβει για λογαριασμό τους η Κομισιόν. Τα κεφάλαια που θα αντληθούν προορίζονται για τη στήριξη όσων χωρών έχουν υποστεί τη μεγαλύτερη ζημία από την πανδημία. Τις τελευταίες εβδομάδες ανέκυψαν διαφωνίες ανάμεσα στη γερμανική προεδρία και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς επικρατεί ανησυχία για το ενδεχόμενο να καθυστερήσει η ενεργοποίηση του Ταμείου Ανάπτυξης.

Στο μεταξύ, το δεύτερο κύμα της πανδημίας σε όλη την Ευρώπη έχει ήδη εξωθήσει ορισμένες κυβερνήσεις να λάβουν νέα περιοριστικά μέτρα και επικρατεί μεγάλη ανησυχία για το ενδεχόμενο διπλής ύφεσης. Ως εκ τούτου οι ηγεσίες των ευρωπαϊκών χωρών δεν δείχνουν καμία διάθεση να περιορίσουν τις δαπάνες για να αποτρέψουν μια αύξηση του χρέους τους. Οπως επισημαίνουν, πάντως, οικονομικοί αναλυτές, κάποια στιγμή οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις θα πρέπει να αρχίσουν να συζητούν πώς θα χειριστούν στο μέλλον το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης και τους κανόνες δημοσιονομικής πειθαρχίας των οποίων την ισχύ έχουν αναστείλει από την αρχή της κρίσης της πανδημίας.

Ανεβάζει ταχύτητα η κινεζική οικονομία

Μικρότερη από την αναμενόμενη αλλά ουδόλως ευκαταφρόνητη ανάπτυξη σημείωσε το τρίτο τρίμηνο η οικονομία της Κίνας, της χώρας από όπου ξεκίνησε η πανδημία και θα είναι η μοναδική που θα σημειώσει ανάπτυξη φέτος. Το κινεζικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 4,9%, σημειώνοντας επιτάχυνση από την αύξηση 3,2% που είχε καταγραφεί το δεύτερο τρίμηνο.

Κινητήριος δύναμη της ανάπτυξης ήταν και πάλι η βιομηχανική παραγωγή αλλά και η κατανάλωση, που φαίνεται να αποκτά κεκτημένη ταχύτητα, ενώ η παγκόσμια οικονομία παραμένει υπό πίεση. Τα κινεζικά εργοστάσια δούλεψαν, εν ολίγοις, πυρετωδώς καθώς η βιομηχανική παραγωγή σημείωσε αύξηση 6,9% τον Σεπτέμβριο, καταγράφοντας τον υψηλότερο ρυθμό αύξησης από την αρχή του έτους, αλλά και τον ίδιο ρυθμό με τον Δεκέμβριο του περασμένου έτους, όταν ακόμη και δεν είχε εκδηλωθεί η πανδημία στη χώρα. Εξάλλου, οι Κινέζοι άρχισαν και πάλι να καταναλώνουν.

Οι λιανικές πωλήσεις δεν αυξήθηκαν όσο η ευρύτερη οικονομία, όμως σημείωσαν τη μεγαλύτερη ανάπτυξη από την αρχή του έτους καταγράφοντας 3,3% μέσα στον Σεπτέμβριο.

Η βελτίωση είναι σαφής όταν συγκριθεί με τα στοιχεία του Αυγούστου, όταν οι λιανικές πωλήσεις σημείωσαν αύξηση μόλις κατά 0,5% μετά επτά συναπτούς μήνες υποχώρησης. Σε ό,τι αφορά τις εξαγωγές, έχουν παρουσιάσει αύξηση κάθε έναν από τους τέσσερις περασμένους μήνες με αυτή του Σεπτεμβρίου να φτάνει στο 10%, που ήταν και η μεγαλύτερη από την αρχή του έτους.

Σχολιάζοντας την εξέλιξη ο Τσαοπίνγκ Τζου, αναλυτής της JPMorgan Asset Management, τονίζει πως «η εγχώρια οικονομική δραστηριότητα αναμένεται να επανέλθει σε κανονικά επίπεδα μέσα στα επόμενα τρίμηνα». Ο ίδιος προβλέπει πως θα βελτιωθεί η καταναλωτική εμπιστοσύνη και θα υπερβεί τις επενδύσεις, με αποτέλεσμα να αναδειχθεί σε κύριο μοχλό αύξησης της εγχώριας ζήτησης.

Η Κίνα έχει έως τώρα επιτύχει να αναχαιτίσει τη μετάδοση του κορωνοϊού, καθώς τα νέα κρούσματα που εντοπίζονται είναι περιορισμένα, ενώ την ίδια στιγμή άλλες μεγάλες οικονομίες αντιμετωπίζουν νέα κύματα της πανδημίας.

Οικονομικοί αναλυτές ερμηνεύουν τα τελευταία στοιχεία για το κινεζικό ΑΕΠ ως ένδειξη ότι ο ασιατικός οικονομικός γίγαντας οδεύει προς ρυθμό ανάπτυξης της τάξης του 6%, αυτόν δηλαδή με τον οποίο αναπτύχθηκε η οικονομία της το τρίτο τρίμηνο του περασμένου έτους.

Οπως σχολίασε σχετικά ο Εσουάρ Πρασάντ, οικονομολόγος - σινολόγος στο Πανεπιστήμιο Κορνέλ, «βραχυπρόθεσμα η ανάπτυξη φαίνεται να έχει διασφαλισθεί και η πρόκληση τώρα για την Κίνα είναι να αποκαταστήσει την καταναλωτική και την επιχειρηματική εμπιστοσύνη, να αναθερμάνει τις ιδιωτικές επενδύσεις και να διατηρήσει την αύξηση της κατανάλωσης των νοικοκυριών»...

Η Κίνα έχει έως τώρα επιτύχει να αναχαιτίσει τη μετάδοση του κορωνοϊού, καθώς τα νέα κρούσματα που εντοπίζονται είναι περιορισμένα.

Η λίστα με τα μεγάλα έργα ύψους 13 δισ. ευρώ της επόμενης τριετίας

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Η υλοποίηση της πρώτης φάσης της νέας γραμμής 4 του μετρό της Αθήνας, ύψους 1,8 δισ. ευρώ (με ΦΠΑ), αποτελεί μόνο την αρχή της νέας γενιάς έργων υποδομής, για τα οποία «διψάει» ο κατασκευαστικός κλάδος. Τα τελευταία τρία χρόνια, με εξαίρεση το έργο ύψους 500 εκατ. ευρώ του νέου αεροδρομίου στο Καστέλλι Κρήτης που μόλις ξεκινάει και εσχάτως το έργο της εργολαβίας για την ολοκλήρωση του άξονα Ακτίου - Αμβρακίας ύψους 150 εκατ. ευρώ, δεν έχει περάσει σε στάδιο υλοποίησης κανένα νέο μεγάλο έργο. Ετσι, οι εταιρείες του κλάδου βρίσκονται σε δεινή θέση, με την πλειονότητά τους να βασίζεται σε έργα στο εξωτερικό και σε άλλους τομείς δραστηριότητας, όπως π.χ. οι ΑΠΕ (ανανεώσιμες πηγές ενέργειας) και η διαχείριση έργων παραχώρησης, για να τροφοδοτήσουν την κερδοφορία τους. Στο πλαίσιο αυτό, είναι άμεση η ανάγκη για την ταχύτερη δυνατή προώθηση μιας σειράς έργων, τα οποία είτε έχουν ξεκινήσει τη διαγωνιστική διαδικασία, αλλά με τους γνωστούς «ελληνικούς» ρυθμούς, είτε βρίσκονται ακόμα στο στάδιο του σχεδιασμού. Το υπουργείο Υποδομών έχει προετοιμάσει μια λίστα με έργα συνολικού ύψους 13 δισ. ευρώ (σε αυτά περιλαμβάνεται και το έργο της γραμμής 4 του μετρό), τα οποία φιλοδοξεί να έχει προωθήσει μέχρι το 2023.

Στη Θεσσαλονίκη, ένα από τα μεγαλύτερα έργα είναι ο διαγωνισμός ΣΔΙΤ για την ανατολική περιφερειακή οδό, ύψους 350 εκατ.

Σιδηροδρομικά έργα

Κεντρικό ρόλο στη νέα γενιά μεγάλων έργων αναμένεται να δια-δραματίσουν τα σιδηροδρομικά έργα, καθώς το ύψος τους υπολογίζεται σε 3,5 δισ. ευρώ. Μεταξύ των έργων περιλαμβάνεται η σιδηροδρομική σύνδεση της Θεσσαλονίκης με την Ξάνθη, η λεγόμενη ανατολική σιδηροδρομική Εγνατία, όπως επίσης και έργα αναβάθμισης του υφιστάμενου δικτύου και ηλεκτροκίνησής του. Ωστόσο, περίπου 3 δισ. ευρώ σιδηροδρομικών έργων προωθούνται μέσω της διαδικασίας του ανταγωνιστικού διαλόγου, η οποία απαιτεί σημαντικό χρόνο, για την ωρίμανση των αντίστοιχων διαγωνισμών.

Οδικοί άξονες

Πιο άμεσα έργα θεωρούνται οι οδικοί άξονες Πάτρας - Πύργου και ο βόρειος τομέας του αυτοκινητοδρόμου Κεντρικής Ελλάδας, δηλαδή το τμήμα από τα Τρίκαλα μέχρι την Εγνατία Οδό. Πρόκειται για συμβάσεις ύψους 650-700 εκατ. ευρώ, αμφότερες των οποίων αναμένουν την έγκριση των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το έργο Πάτρας - Πύργου εκτιμάται ότι θα είναι σε θέση να εκκινήσει το καλοκαίρι του 2021, με ανάδοχο την κοινοπραξία της Ολυμπίας Οδού, ενώ για το έτερο έργο, το οποίο θα κατασκευαστεί από τον όμιλο ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, υπάρχει αισιοδοξία ότι επίσης θα εκκινήσει εντός του 2021. Παράλληλα, οι εταιρείες παραχώρησης αναμένεται να αναλάβουν και την υλοποίηση αντιπλημμυρικών έργων κατά μήκος των μεγάλων οδικών αξόνων που διαχειρίζονται, ύψους άνω των 500 εκατ. ευρώ.

Στην Κρήτη κυριαρχούν τα έργα του βόρειου οδικού άξονα (ΒΟΑΚ) ύψους 2,1 δισ. ευρώ. Στη Θεσσαλονίκη, ένα από τα μεγαλύτερα έργα είναι ο διαγωνισμός ΣΔΙΤ για την ανατολική περιφερειακή οδό της πόλης, έργο 350 εκατ. ευρώ. Παράλληλα, προωθείται και η επέκταση του μετρό προς τα δυτικά της πόλης, έργο της τάξεως των 500 εκατ. ευρώ. Ωστόσο, ακόμα δεν έχει καν εκκινήσει ο σχετικός διαγωνισμός.

Ελληνικό

Στην Αττική κυριαρχεί ασφαλώς το έργο του Ελληνικού, όπου κατ' αρχάς 950 εκατ. ευρώ έχουν προϋπολογιστεί για την κατασκευή του έργου του καζίνο, που θα υλοποιήσει η ΤΕΡΝΑ, θυγατρική του ομίλου ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ. Σύμφωνα με πληροφορίες, το έργο θα είναι εφικτό να εκκινήσει σε περίπου 12 μήνες από σήμερα, όταν και θα έχουν ληφθεί οι απαιτούμενες άδειες. Επίσης, σημαντικά έργα υποδομής ύψους 500 εκατ. ευρώ θα προωθηθούν και από τον όμιλο της Lamda Development εντός του 2021. Αντιθέτως, το έργο των επεκτάσεων της Αττικής Οδού, ύψους άνω του 1 δισ. ευρώ, αλλάζει σχεδιασμό. Πλέον, όπως έχει ανακοινωθεί, θα επιμεριστεί σε τρεις διαφορετικούς διαγωνισμούς, που θα προκηρυχθούν σταδιακά την περίοδο 2021-2022.

Πρώτη έκδοση κοινού χρέους από τις Βρυξέλλες με κοινωνικά ομόλογα

Στις αγορές βγαίνει σήμερα, εκτός απροόπτου, η Ευρωπαϊκή Ενωση για την έκδοση νέων 10ετών και 20ετών ομολόγων, των πρώτων κοινών ομολόγων στην περιοχή μετά και τη συμφωνία του Ιουλίου για το πακέτο-ορόσημο που θα στηρίξει την ανάκαμψη των κρατών-μελών της Ε.Ε. από την κρίση που προκάλεσε ο κορωνοϊός. Αυτή η κίνηση αποτελεί την πρώτη σε μια σειρά πολλών εκδόσεων κοινού χρέους από τις Βρυξέλλες, μετατρέποντας έτσι την Ε.Ε. σε κυρίαρχο παίκτη της αγοράς ομολόγων διεθνώς.

Η Ε.Ε. έδωσε χθες εντολή στις Barclays, BNP Paribas, Deutsche Bank, Nomura και UniCredit να «τρέξουν» την έκδοση, η οποία και έχει μορφή κοινωνικών ομολόγων και είναι πρώτη στο πλαίσιο του προγράμματος SURE, με στόχο την κάλυψη συνολικού ύψους 100 δισ. ευρώ δανείων που θα δοθούν στα κράτη-μέλη, έτσι ώστε να στηρίξουν την αγορά εργασίας κατά τη διάρκεια της κρίσης που έχει προκαλέσει η πανδημία. Αν και η σχετική ανακοίνωση αναφέρει πως η έκδοση θα γίνει «στο εγγύς μέλλον», παράγοντες της αγοράς σημειώνουν πως θα προχωρήσει σήμερα Τρίτη. Αυτή η πρώτη κοινή «έξοδος» της Ε.Ε. θα αποτελέσει και έναν πρώτο δείκτη του κόστους δανεισμού των Βρυξελλών πριν από το... τσουνάμι εκδόσεων χρέους στο οποίο θα προχωρήσουν το 2021.

Το ποσό που θα αντληθεί δεν έχει οριστεί, ωστόσο, σύμφωνα με την Commerzbank, η Ε.Ε. θα μπορούσε να αντλήσει έως και 10 δισ. ευρώ μηνιαίως από τα «κοινωνικά» ομόλογα. Αυτό θα της εξασφάλιζε πρόσθετη χρηματοδότηση, ύψους 100 δισ. ευρώ, έως το 2021. Σημειώνεται πως, εκτός από το πρόγραμμα SURE, η Ε.Ε. θα προχωρήσει στην έκδοση κοινών ομολόγων το 2021 για να καλύψει και τους πόρους που αναμένεται να διανεμηθούν στα κράτη-μέλη υπό τη μορφή επιχορηγήσεων και δανείων από το Ταμείο Ανάκαμψης των 750 δισ. ευρώ. Οπως έχει ήδη ανακοινωθεί, το 30% του συνολικού ποσού (225 δισ. ευρώ) θα καλυφθεί με εκδόσεις πράσινων ομολόγων. Το συνολικό αυτό πακέτο που συμφώνησαν οι «27» χαρακτηρίστηκε ορόσημο από τους επενδυτές, καθώς για πρώτη φορά στην Ιστορία η Ε.Ε. συμφώνησε να εκδώσει από κοινού χρέος και σε μεγάλη μάλιστα κλίμακα.

Η Ευρωπαϊκή Ενωση προχωρεί σήμερα, εκτός απροόπτου, στην έκδοση νέων 10ετών και 20ετών, των πρώτων κοινών ομολόγων στην περιοχή.

Στις αγορές η Ε.Ε., για χρηματοδότηση του SURE, που στοχεύει στην ενίσχυση της απασχόλησης.

Η ζήτηση κατά τη σημερινή διπλή έξοδο στις αγορές αναμένεται να είναι ιδιαιτέρως ισχυρή λόγω και της αξιολόγησης τριπλού Α που κατέχει η Ε.Ε. από τους οίκους αξιολόγησης.

Συνολικά, υπό τα δύο αυτά προγράμματα (SURE και Ταμείο Ανάκαμψης) οι Βρυξέλλες θα εκδώσουν ομόλογα ύψους έως και 200 δισ. ευρώ το 2021 μόνον, φέροντας την Ε.Ε. μαζί με τις Ιταλία, Γαλλία, Γερμανία και Ισπανία στην πεντάδα των μεγάλων παικτών τη αγοράς ομολόγων της Ευρωζώνης.

Τα κεφάλαια που θα αντληθούν από τη σημερινή έκδοση θα διοχετευθούν στα δικαιούχα κράτη-μέλη με τη μορφή δανείων, που θα τα βοηθήσουν να καλύψουν τις δαπάνες οι οποίες συνδέονται άμεσα με τη χρηματοδότηση εθνικών προγραμμάτων μειωμένου ωραρίου εργασίας και παρόμοιων μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Το SURE μπορεί επίσης να χρηματοδοτήσει και ορισμένα υγειονομικά μέτρα, ιδίως στον χώρο εργασίας, με σκοπό να διασφαλιστεί η ασφαλής επιστροφή στην κανονική οικονομική δραστηριότητα.

Υπενθυμίζεται πως μέχρι στιγμής έχουν λάβει έγκριση 16 κράτη-μέλη για χρηματοδοτική στήριξη στο πλαίσιο του SURE (η οποία φτάνει τα 87,3 δισ. ευρώ συνολικά), μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα (2,73 δισ. ευρώ).

ΑΝΑΛΥΣΗ

Πλησιάζει το τέλος του χαμηλού πληθωρισμού

Της **SWAHA PATTANAIK / REUTERS / BREAKINGVIEWS**

Τα τελευταία χρόνια ο πληθωρισμός μοιάζει με τον Γκοντό του Σάμιουελ Μπέκετ. Είναι πολυαναμενόμενος, αλλά δεν εμφανίζεται ποτέ. Σύμφωνα όμως με τους οικονομολόγους Τσαρλς Γκούντχαρτ και Μανότζ Πράνταν, αυτό πρόκειται να αλλάξει. Είναι οι συγγραφείς του έργου «Η μεγάλη δημογραφική ανατροπή: γηράσκουσες κοινωνίες, μειωμένη ανισότητα και αναθέρμανση του πληθωρισμού». Σε αυτό προβλέπουν ότι η μακρά περίοδος μικρών αυξήσεων στις τιμές φθάνει στο τέλος της. Οι ισχυρότατες παγκόσμιες τάσεις θα οδηγήσουν σε σοβαρή μετατόπιση της προσφοράς και της ζήτησης για εργατικά χέρια. Η πανδημία υποχρέωσε τις κυβερνήσεις να επωμιστούν ογκώδες χρέος, οι κάποτε μη συμβατικές πολιτικές έχουν γίνει συνηθισμένες επιλογές για τους διοικητές των

Παγκοσμίως θα καταγραφεί σοβαρή μετατόπιση της προσφοράς και της ζήτησης για εργατικά χέρια.

κεντρικών τραπεζών, ενώ οι επενδυτές επιδιώκουν να αποκτήσουν περιουσιακά στοιχεία που ευνοούνται από τα πακέτα δημοσιονομικών μέτρων και την ποσοτική χαλάρωση. Η επανεμφάνιση του πληθωρισμού θα επιφέρει ουσιώδεις συνέπειες για όλους. Αλλωστε, επί σειράν ετών η άφθονη προσφορά εργατικών χεριών πίεσε καθοδικά τις τιμές παγκοσμίως.

Οι Γκούντχαρτ και Πράνταν υπολογίζουν ότι η ποσότητα εργασίας που ήταν διαθέσιμη στο σύστημα των προηγμένων οικονομιών, διπλασιάστηκε από το 1991 έως το 2018. Η άνοδος της Κίνας, η εκ νέου ενσωμάτωση της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης στο παγκόσμιο εμπόριο, οι ευρύτερες δημογραφικές τάσεις, καθώς και η ολοένα αυξανόμενη συμμετοχή των γυναικών στην παραγωγή, συνέβαλαν στην αλλαγή. Ως αποτέλεσμα, η διαπραγματευτική ισχύς των εργαζομένων έφθινε, ενώ η εισοδηματική ανισότητα επιδεινώθηκε στις προηγμένες οικονομίες, παρά το ότι οι διαφορές στο εισόδημα μεταξύ των χωρών περιορίστηκαν. Μπορεί οι παρατηρήσεις αυτές να μην είναι καινοφανείς, αλλά μπορούν να αποτελέσουν τη βάση ορισμένων επιχειρημάτων. Οι συγγραφείς πιστεύουν πως οι μεγάλες δημογραφικές μεταβολές, και ειδικά η ελάττωση του πληθυσμού που βρίσκεται σε παραγωγική ηλικία στην Κίνα, καθώς και η αύξηση των ηλικιωμένων, σημαίνουν ότι η διεθνής οικονομία τείνει προς το σημείο ανάφλεξης του πληθωρισμού. Οι γηραιότεροι, που βαίνουν αυξανόμενοι, θα καταναλώνουν χωρίς να παράγουν, όπερ σημαίνει πως η ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες ενισχύεται σε σχέση με την προσφορά. Η συνθήκη αυτή απαιτεί μία χορεία φροντιστών, δηλαδή επαγγελμάτων, τα οποία, όπως πολύ πειστικά τονίζουν οι Γκούντχαρτ και Πράνταν, δεν μπορούν ούτε και πρέπει να ασκηθούν από ρομπότ. Οταν οι άλλοι οικονομολόγοι θίγουν τις μεγάλες μικροοικονομικές τάσεις, σπάνια εξετάζουν λεπτομερώς τις τάσεις στην κοινωνική πρόνοια, την ανάγκη μέριμνας ηλικιωμένων και τη νόσο Αλτσχάιμερ.

Αντιθέτως, οι Γκούντχαρτ και Πράνταν συνδυάζουν αποκαλυπτικά στατιστικά στοιχεία, όπως το 1 τρισ. δολ. που υπολογίζεται να είναι το άμεσο και έμμεσο κόστος της αντιμετώπισης του Αλτσχάιμερ, ή την πρόβλεψη ότι ο αριθμός των πασχόντων από τη νόσο θα τριπλασιαστεί από το 2015 έως το 2050 και θα φθάσει τα 152 εκατ. Επιπλέον, ασχολούνται και με τα πιθανά αντεπιχειρήματα, που πιθανώς να διατυπωθούν. Λόγου χάριν, αφιερώνουν ένα κεφάλαιο στο γιατί η Ιαπωνία, η οποία επί σειράν ετών είχε χαμηλό πληθωρισμό παρά τον ταχέως γηράσκοντα πληθυσμό της, δεν μπορεί να αποτελέσει ένα βαρόμετρο για τον υπόλοιπο κόσμο. Το εργατικό δυναμικό της μειωνόταν, ενώ ταυτοχρόνως η προσφορά φθηνότερων αλλά και αποδοτικών εργατικών χεριών αυξανόταν σε παγκόσμιο επίπεδο.

Μία μακρά περίοδος χαμηλότατων επιτοκίων έδωσε τη δυνατότητα στις κυβερνήσεις να αυξήσουν τον δανεισμό τους, χωρίς να εκτιναχθεί το συνολικό κόστος εξυπηρέτησής του, ακόμα και προ της πανδημίας. Τέλος, οι συγγραφείς προβλέπουν ότι οι κεντρικές τράπεζες, οι οποίες την προηγούμενη δεκαετία ήταν οι «καλύτερες φίλες» κυβερνήσεων, εταιρειών και νοικοκυριών με στεγαστικά δάνεια, θα προκαλέσουν αντιδράσεις εάν προσπαθήσουν να αναχαιτίσουν τις πληθωριστικές πιέσεις, που επωάζονται.

Επιτάχυνση των νέων τάσεων στην οικονομία λόγω πανδημίας

Σε πρώτο πλάνο η ανάσχεση της κλιματικής αλλαγής και η υψηλή τεχνολογία

Η παγκοσμιοποίηση, οι νέες τεχνολογίες, η κλιματική αλλαγή και οι πολιτικές που υιοθετούνται για την ανάσχεσή της, αλλά και οι μεταβολές στο δημογραφικό και στη σύνθεση του πληθυσμού, είναι ορισμένοι από τους καθοριστικούς παράγοντες που μεταβάλλουν ριζικά το παγκόσμιο τοπίο σήμερα δίνοντάς του τη μορφή που θα έχει στο εγγύς και στο απώτερο μέλλον.

Τους παράγοντες αυτούς σκιαγραφεί ετήσια έκθεση της ΕΥ με θέμα «Megatrends 2020 and beyond», στο πλαίσιο της οποίας εξετάζει τις νέες ισχυρές τάσεις που αναπτύσσονται σε παγκόσμιο επίπεδο και τις επιπτώσεις τους. Οπως επισημαίνει, μέσα σε λίγες εβδομάδες η πανδημία άσκησε μεγάλες πιέσεις στα συστήματα υγείας, ανέδειξε τις αδυναμίες των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας, βύθισε την παγκόσμια οικονομία σε ύφεση και επέφερε ανατροπές στη συμπεριφορά των ανθρώπων και στον χώρο εργασίας. Οπως διαπιστώνει η ΕΥ, τις τελευταίες δεκαετίες, παράγοντες όπως η παγκοσμιοποίηση και η ψηφιακή τεχνο-

Σύμφωνα με την ΕΥ, η τεχνητή νοημοσύνη και το Ιντερνετ των Πραγμάτων θα αλλάξουν ριζικά την κατανάλωση.

λογία οδήγησαν σε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης που, όμως, άρχισαν να υποχωρούν όταν διαπιστώθηκε ότι είχαν καταστρεπτικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην κοινωνία. Σύμφωνα με την ΕΥ, η κρίση της πανδημίας λειτουργεί ως καταλύτης δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για να αρχίσει μια νέα περίοδος μεγάλης ανάπτυξης και επιταχύνοντας τις τάσεις που βρίσκονταν ήδη σε εξέλιξη.

Στο νέο παγκόσμιο τοπίο που αναδύεται τώρα θα ενισχυθεί ο ρόλος των νέων τεχνολογιών, όπως η τεχνητή νοημοσύνη και το Ιντερνετ των Πραγμάτων, που θα αλλάξουν ριζικά την κατανάλωση και τη φύση της εργασίας, ενώ θα επιφέρουν νέες μεθόδους στην αντιμετώπιση των προβλημάτων υγείας. Η έκθεση «Megatrends 2020» εστιάζει στις ακόλουθες παγκόσμιας τάσεις, που διαπιστώνει ότι διαμορφώνουν ήδη το σήμερα, το αύριο και το απώτερο μέλλον:

– Απομάκρυνση από τον άνθρακα. Προκειμένου να αντιμετωπισθεί η κλιματική αλλαγή, αποτελεί κεντρική προτεραιότητα η μείωση και σταδιακή εξάλειψη των εκπομπών καυσαερίων. Αναγκαστικά η παγκόσμια οικονομία στρέφεται στην «ηλεκτροποίηση των πάντων», όπως χαρακτηριστικά τονίζει η έκθεση αναφερόμενη στη θέρμανση, στη βιομηχανική παραγωγή και σε κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα. Εκτιμά, έτσι, ότι η χρήση καθαρής ενέργειας δημιουργεί νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες.

– Νέος τεχνολογικός και οικονομικός ψυχρός πόλεμος. Η άνοδος του λαϊκισμού, οι εμπορικοί πόλεμοι ανάμεσα στις μεγάλες οικονομίες που τοποθετούν σε μαύρες λίστες εταιρείες του αντίπαλου στρατοπέδου, ο διεθνής ανταγωνισμός στον τομέα της τεχνολογίες και οι κυβερνοεπιθέσεις διαμορφώνουν ένα σκηνικό ακήρυκτου πολέμου.

– Οικονομία της συμπεριφοράς. Η συμπεριφορά των καταναλωτών καταγράφεται από τις κινήσεις τους στο Ιντερνετ και τη χρήση των κινητών τηλεφώνων τους. Δίνει, έτσι, σε κυβερνήσεις και επιχειρήσεις τη δυνατότητα να γνωρίζουν αλλά και να επηρεάσουν στο μέλλον τη συμπεριφορά των ανθρώπων.

– Συνθετικά ΜΜΕ. Τα τελευταία χρόνια είναι όλο και συχνότερο το φαινόμενο της παραγωγής ψευδών ειδήσεων, της παραποίησης δεδομένων ή ειδήσεων με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης ή άλλων σύγχρονων τεχνολογιών. Προκειμένου να διασφαλίσουν την εμπιστοσύνη της κοινωνίας και την αξιοπιστία τους, κυβερνήσεις και επιχειρήσεις πρέπει να αναζητήσουν τρόπους με τους οποίους θα είναι δυνατόν να εξακριβώνονται η γνησιότητα και η ακρίβεια των ειδήσεων και των δεδομένων.

– Το μέλλον της σκέψης. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και η χρήση των κινητών τηλεφώνων έχουν επηρεάσει τον τρόπο σκέψης μας και αναμένεται στο μέλλον να επηρεαστεί η σκέψη μας περισσότερο από τεχνολογίες, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η ρομποτική και τα αυτόνομα οχήματα. Θα προκύψουν, έτσι, τεράστιες προκλήσεις σχετικές με το πώς αλληλεπιδρούν επιχειρήσεις και κυβερνήσεις με τους εργαζομένους, τους καταναλωτές και τους πολίτες.

– Απελευθέρωση της εργασίας. Ο σύγχρονος τρόπος αλλάζει άρδην. Σήμερα, είναι πλέον ορατό ένα μέλλον χωρίς Σαββατοκύριακα, με συνταξιούχους 30 ετών και εργαζομένους 70 ετών, όπου η διά βίου μάθηση αναμένεται να υποκαταστήσει τα πανεπιστήμια.

Για τις επιχειρήσεις, οι νέες τάσεις δημιουργούν μεγάλες προκλήσεις. Οι επιχειρήσεις που θα ξεχωρίσουν στο μέλλον είναι αυτές που θα κατανοήσουν εγκαίρως τις νέες τάσεις, θα προσδιορίσουν τον σκοπό τους αναλόγως και θα προχωρήσουν εγκαίρως στον μετασχηματισμό τους αδιαφορώντας για τις πρακτικές του παρελθόντος. Θα καταστούν, έτσι, πιο ανθεκτικές στο μέλλον.

Στην έκθεση «Megatrends 2020» της ΕΥ τονίζεται πως η παγκόσμια οικονομία στρέφεται στην «ηλεκτροποίηση των πάντων» όσον αφορά τη θέρμανση, τη βιομηχανική παραγωγή και κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα. Πλέον, η χρήση καθαρής ενέργειας δημιουργεί νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες.

Περιορίζεται ο ρυθμός ανάπτυξης της βρετανικής οικονομίας

Επιβραδύνεται η ανάκαμψη της βρετανικής οικονομίας, μολονότι η πολιτική ενθάρρυνσης των εξόδων και των γευμάτων σε εστιατόρια φαίνεται να απέδωσε καρπούς τον Αύγουστο, τονώνοντας τον κλάδο της εστίασης. Η εν λόγω πολιτική προέβλεπε την προσφορά γευμάτων με έκπτωση 50% στα εστιατόρια από τη Δευτέρα έως και την Τετάρτη για όλο τον Αύγουστο. Σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα το βρετανικό γραφείο εθνικής στατιστικής, ONS, τον Αύγουστο η βρετανική οικονομία σημείωσε ανάπτυξη 2,1%. Ο ρυθμός αυτός σαφώς κατατείνει σε επιβράδυνση της ανάκαμψης, δεδομένου ότι τον Ιούλιο το βρετανικό ΑΕΠ είχε αυξηθεί κατά 6,6% και τον Ιούνιο κατά 8,7%.

Υποχώρησε στο 2,1% τον Αύγουστο, από 6,6% τον Ιούλιο και 8,7% τον Ιούνιο.

Απογοητευτικό

Μολονότι τα στοιχεία καταδεικνύουν πως συνεχίζεται η ανάκαμψη από την ιστορική ύφεση του δευτέρου τριμήνου, το ποσοστό αύξησης του ΑΕΠ είναι απογοητευτικό και η βρετανική οικονομία παραμένει κατά 9,2% μικρότερη σε σύγκριση με τα προ της πανδημίας επίπεδα. Οπως, άλλωστε, τονίζει το ONS, σημαντικοί τομείς της οικονομίας, όπως οι ζωτικοί κλάδοι των υπηρεσιών και των κατασκευαστικών, εξακολουθούν να είναι πολύ μικρότεροι σε σύγκριση με τα προ πανδημίας επίπεδα.

Ο Τζόναθαν Αθοου, υπεύθυνος οικονομικών στοιχείων του ONS, σχολίασε πως «υπήρξε σημαντική τόνωση των εστιατορίων αλλά και των συναφών επιχειρήσεων, χάρη στη χαλάρωση των περιοριστικών μέτρων, χάρη στην πολιτική των εκπτωτικών γευμάτων αλλά και επειδή ο κόσμος επέλεξε να περάσει τις διακοπές του εντός της χώρας». Θα πρέπει να σημειωθεί πως, σύμφωνα με σχετικό ρεπορτάζ του BBC, οικονομικοί αναλυτές εκτιμούν πως τους επόμενους μήνες θα καταγραφεί περαιτέρω επιβράδυνση καθώς επανέρχονται μερικώς τα μέτρα ανάσχεσης της πανδημίας, ενώ εκπνέουν τα προγράμματα στήριξης των μισθών των εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα και επικρατεί ανησυχία ότι επίκειται ένα σκληρό Brexit. Σχολιάζοντας τα στοιχεία, ο εκπρόσωπος του βρετανικού υπουργείου Οικονομικών τόνισε χθες πως «έχει καταστεί σαφές ότι η κυβέρνηση είναι έτοιμη να κάνει περισσότερα αν χρειαστεί». Προσέθεσε, επίσης, ότι «ορισμένες επιχειρήσεις θα πληγούν από την πανδημία για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από άλλες, αλλά θα εξακολουθήσουμε να αναζητούμε την κατάλληλη στήριξη γι' αυτές τις επιχειρήσεις».

Οικονομικοί αναλυτές εκτιμούν πως τους επόμενους μήνες θα καταγραφεί περαιτέρω επιβράδυνση, καθώς επανέρχονται μερικώς τα μέτρα ανάσχεσης της πανδημίας ενώ εκπνέουν τα προγράμματα στήριξης των μισθών.

Η πολιτική στήριξης του κλάδου της εστίασης εκτιμάται πως είχε ως αποτέλεσμα να καταναλωθούν πάνω από 100 εκατ. γεύματα με έκπτωση. Και βέβαια η ύφεση, όπως ορίζεται ως δύο συναπτά τρίμηνα συρρίκνωσης του ΑΕΠ, έχει λήξει στη Βρετανία. Η επιβράδυνση του ρυθμού ανάκαμψης εμπνέει πάντως ανησυχία και προβληματισμό καθώς διαφαίνεται πως έχει λήξει η περίοδος της απότομης και ραγδαίας ανάκαμψης και ότι θα χρειαστεί μεγάλο χρονικό διάστημα για να επανέλθει η οικονομία στα προ κορωνοϊού επίπεδα.

Επικρατεί, άλλωστε, ανησυχία για το ενδεχόμενο να διακοπεί πλήρως ή ακόμη και να αντιστραφεί η πορεία των θετικών ρυθμών ανάπτυξης. Οπως τονίζουν οικονομικοί αναλυτές, τα στοιχεία που κατατείνουν σε επιβράδυνση ενισχύουν την επιχειρηματολογία όσων ζητούν επίμονα περαιτέρω μέτρα στήριξης από την κυβέρνηση και ιδιαιτέρως τώρα που επανέρχονται μερικώς τα μέτρα κοινωνικής απόστασης.

Τέλος, όπως τονίζει το BBC, αναμένεται να παρέμβει ενεργά και η Τράπεζα της Αγγλίας στη συνεδρίαση της νομισματικής πολιτικής τον επόμενο μήνα.

Οι κεντρικές τράπεζες σχεδιάζουν ψηφιακά νομίσματα

Επτά μεγάλες κεντρικές τράπεζες, μεταξύ των οποίων και αυτή των ΗΠΑ, η Federal Reserve, παρουσίασαν τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχουν τα ψηφιακά νομίσματα σε μια προσπάθεια να καλύψουν το έδαφος που έχει κερδίσει η Κίνα στο συγκεκριμένο θέμα και να ελέγξουν τα σχετικά σχέδια ιδιωτών, όπως αυτό του Facebook για το libra.

Οι κεντρικές τράπεζες και η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (BIS) δήλωσαν ότι στα βασικά χαρακτηριστικά περιλαμβάνονται η ανθεκτικότητα, η διαθεσιμότητα σε χαμηλό ή μηδενικό κόστος, οι απαιτούμενες προδιαγραφές και ένα ξεκάθαρο νομικό πλαίσιο, καθώς και ένας κατάλληλος ρόλος για τον ιδιωτικό τομέα. Ο υποδιοικητής της Τράπεζας της Αγγλίας (BoE) και πρόεδρος της επιτροπής πληρωμών της BIS, Τζον Κάνλιφ, είπε ότι η αύξηση των πληρωμών χωρίς μετρητά μετά τα μέτρα καραντίνας για την αντιμετώπιση της πανδημίας επιτάχυνε τον ρόλο της τεχνολογίας στην αλλαγή των μορφών του χρήματος.

Οι κεντρικές τράπεζες άρχισαν να εξετάζουν στενά τα ψηφιακά νομίσματα μετά την ανακοίνωση του Facebook για το σχέδιό του να καθιερώσει –κάτι που δεν έχει γίνει ακόμη– το ψηφιακό νόμισμα libra, το οποίο θα

Με βασικό χαρακτηριστικό τη διαθεσιμότητα σε χαμηλό κόστος εντός ενός ξεκάθαρου νομικού πλαισίου.

στηριζόταν από ένα σύνολο μεγάλων νομισμάτων και κρατικού χρέους. Το αρμόδιο όργανο για το libra άλλαξε έκτοτε τα σχέδιά του και τώρα ελπίζει να καθιερώσει αρκετά stablecoins που θα στηρίζονται από μεμονωμένα νομίσματα.

Εκτός από τη Fed και την Τράπεζα της Αγγλίας, στις επτά κεντρικές τράπεζες που έχουν σχηματίσει ομάδα με την BIS περιλαμβάνονται η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η ελβετική κεντρική τράπεζα και η Τράπεζα της Ιαπωνίας, όχι όμως η κεντρική τράπεζα της Κίνας. Η Κίνα έχει προχωρήσει ήδη πιλοτικά σε ένα ψηφιακό ρενμίνμπι, το οποίο, σύμφωνα με την κεντρική τράπεζα, θα ενισχύσει την προώθηση του γουάν στον κόσμο, όπου σήμερα κυριαρχεί το δολάριο.

Ο κορυφαίος οικονομικός διπλωμάτης της Ιαπωνίας Κέντζι Οκαμούρα δήλωσε χθες ότι η Κίνα επιδιώκει να έχει το πλεονέκτημα του πρωτοπόρου με το δικό της ψηφιακό νόμισμα, προειδοποιώντας ότι αυτό «είναι κάτι που θα πρέπει να φοβόμαστε».

«Δεν θεωρώ ότι υπάρχει κούρσα ανταγωνισμού μεταξύ των κεντρικών τραπεζών», δήλωσε ο Κάνλιφ, προσθέτοντας ότι κανένα ψηφιακό νόμισμα κεντρικής τράπεζας δεν πρόκειται να κυριαρχήσει σε ολόκληρο τον κόσμο. Ο επικεφαλής καινοτομίας της BIS Μπενουά Κερέ είπε ότι δεν υπάρχει κάποια διεθνής κούρσα ανταγωνισμού, αλλά ότι υφίσταται ένα πλεονέκτημα για τις κεντρικές τράπεζες στο να φτάσουν γρήγορα τον ιδιωτικό τομέα και να προηγηθούν για να διαμορφώσουν το μέλλον.

Στη συμμαχία επτά μεγάλων κεντρικών τραπεζών (μεταξύ των οποίων η ΕΚΤ και η Fed) δεν μετέχει η Κίνα, που δρομολογεί το δικό της ψηφιακό νόμισμα.

Γερμανία και Γαλλία δρομολογούν πρόσθετα μέτρα

Στόχος, η τόνωση της οικονομίας εν μέσω έξαρσης της πανδημίας

Στη γερμανική κυβέρνηση πιστεύουν ότι οι οικονομικές επιδόσεις θα επανέλθουν στο επίπεδο προ κρίσης μάλλον περί τα τέλη του 2021. Ακόμη και τότε θα βρίσκονται 2,5 ποσοστιαίες μονάδες κάτω από τα επίπεδα που θα μπορούσαν να είχαν επιτευχθεί εάν δεν είχε ξεσπάσει πανδημία.

Συναγερμός έχει σημάνει στις μεγαλύτερες οικονομίες της Ευρωζώνης που βλέπουν με δέος το δεύτερο κύμα της πανδημίας να τις απειλεί. Στη Γερμανία τα κορυφαία οικονομικά ινστιτούτα προβλέπουν πως οι επιπτώσεις της πανδημίας στη γερμανική οικονομία θα είναι πιο δραματικές από τις αρχικά αναμενόμενες, οι συνέπειες μακροπρόθεσμες και η ανάκαμψη θα αργήσει. Για την τρέχουσα χρονιά υπολογίζουν μείωση των ρυθμών ανάπτυξης κατά 5,4% (από 4,2%). Σημειωτέον ότι στην κρίση του 2009 η γερμανική οικονομία συρρικνώθηκε κατά 5,9%. Για την ερχόμενη χρονιά οι ειδικοί αναμένουν ανάπτυξη 4,7% από 5,8% που προέβλεπαν πριν από μερικούς μήνες, ενώ το 2022 οι οικονομικές επιδόσεις της ισχυρότερης οικονομίας της Ευρωζώνης αναμένεται να αυξηθούν κατά 2,7%.

Τροχοπέδη για την ανάκαμψη είναι το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις έχουν περιορισμένη ρευστότητα.

Εκτιμήσεις

Πρόκειται για προβλέψεις που συντάχθηκαν τις περασμένες εβδομάδες και οι οποίες δεν έλαβαν υπόψη τη νυν έξαρση των νέων κρουσμάτων. «Οι προγνώσεις μας βασίζονται όμως στην εκτίμηση ότι οι επιβαλλόμενοι από τον κορωνοϊό περιορισμοί θα παραμείνουν σε γενικές γραμμές για τουλάχιστον μισό ακόμη χρόνο», εξήγησε ο Στέφαν Κόοτς, από το Ινστιτούτο της Παγκόσμιας Οικονομίας του Κιέλου. Τι θα γίνει όμως στην περίπτωση που κλείσουν ξανά καταστήματα και εστιατόρια και σταματήσει η παραγωγή στα εργοστάσια και στις επιχειρήσεις; Οι οικονομολόγοι δεν θεωρούν πιθανό αυτό το σενάριο. «Το πιο πιθανό είναι ότι δεν θα υπάρξει δεύτερο lockdown», εκτίμησε ο Κόοτς. Ακόμη και χωρίς περαιτέρω περιορισμούς όμως, η ανάκαμψη της οικονομίας θα αργήσει. Οι οικονομικές επιδόσεις θα επανέλθουν στα επίπεδα προ κρίσης μάλλον περί τα τέλη του 2021. Σημειωτέον ότι ακόμη και τότε θα βρίσκονται 2,5 ποσοστιαίες μονάδες κάτω από τα επίπεδα που θα μπορούσαν να είχαν επιτευχθεί εάν δεν είχε ξεσπάσει πανδημία. Με απλά λόγια: η οικονομία πάει χρόνια πίσω.

Τροχοπέδη για την ανάκαμψη είναι το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις έχουν μικρότερη ρευστότητα και κατά συνέπεια επενδύουν και λιγότερα. Ιδιαιτέρως βαρύ είναι το πλήγμα για τις επιχειρήσεις που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις κοινωνικές επαφές, όπως η εστίαση και ο τουρισμός, ο κλάδος των εκδηλώσεων ή οι εναέριες συγκοινωνίες. «Το τμήμα αυτό της γερμανικής οικονομίας θα υποφέρει ακόμη για μεγάλο διάστημα από την πανδημία και θα αρχίσει να συνέρχεται μόνο όταν θα αρχίσουν να αίρονται τα μέτρα προστασίας, κάτι που δεν θα πρέπει να αναμένεται πριν από τα μέσα της επόμενης χρονιάς». Προκειμένου να συνδράμει ακριβώς αυτές τις επιχειρήσεις, ο Γερμανός υπουργός Οικονομίας Πέτερ Αλτμάιερ σχεδιάζει την αναπροσαρμογή των πακέτων παροχής προσωρινής βοήθειας που αξιοποιήθηκαν ελάχιστα τους τελευταίους μήνες. Μεταξύ άλλων, τα κονδύλια αυτά αναμένεται να διοχετευθούν τώρα σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις προκειμένου να καλύψουν μέχρι τα τέλη του έτους μεγάλο μέρος των πάγιων εξόδων τους.

Ανούσια

Εκ των υστέρων και εκ του αποτελέσματος πάντως, οι οικονομολόγοι των κορυφαίων ινστιτούτων θεωρούν λανθασμένα και ανούσια ορισμένα από τα μέτρα που αποφάσισε και υλοποίησε η γερμανική κυβέρνηση κατά τους πρώτους μήνες της πανδημίας.

«Η μείωση του ΦΠΑ δεν χρειαζόταν», συμπεραίνει σήμερα ο Κόοτς. Η μείωση του συντελεστή από το 19% στο 16% μέχρι τα τέλη του έτους κοστίζει περί τα 18 δισ. ευρώ. Εντούτοις το μέτρο ωφέλησε και πολλούς που δεν το είχαν καν ανάγκη, υποστηρίζουν οι ειδικοί. Ειδικά στα νοικοκυριά υπάρχουν μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ εκείνων που τελούν σε καθεστώς επιδοτούμενης μερικής εργασίας ή έχουν χάσει τη δουλειά τους και εκείνων που δεν ξέρουν καν πώς να ξοδέψουν τα χρήματά τους στην παρούσα φάση. «Η τάση αποταμίευσης ενισχύθηκε σημαντικά», λένε οι ειδικοί.

Οι ίδιοι θεωρούν μείζονος σημασίας για την οικονομία την απρόσκοπτη λειτουργία των σχολείων. Ενδεχόμενη εκ νέου διακοπή των μαθημάτων θα είχε μακροπρόθεσμα τεράστιες οικονομικές συνέπειες, εκτιμούν οι οικονομολόγοι. Σημαντική θεωρούν επίσης τη στήριξη νέων επιχειρήσεων διότι «πρόκειται για επιχειρήσεις που θα μας λείπουν αύριο», όπως επισήμανε ο Κλάους Μίχελσεν από το Γερμανικό Ινστιτούτο Οικονομικών Ερευνών του Βερολίνου DIW.

Την ίδια στιγμή, η Γαλλία σχεδιάζει να εγγυηθεί άμεσα δάνεια συνολικού ύψους 20 δισ. ευρώ για τη χρηματοδότηση μικρών επιχειρήσεων που έχουν πληγεί από την πανδημία. Η κυβέρνηση Μακρόν ανησυχεί ιδιαιτέρως για τις επιχειρήσεις που ήσαν ήδη υπερχρεωμένες πριν από την πανδημία. Σχεδιάζει, έτσι, να θέσει το σχετικό πρόγραμμα σε εφαρμογή από τις αρχές του επόμενου έτους.

Το σχετικό σχέδιο θα παρουσιαστεί λεπτομερώς τη Δευτέρα, αλλά πηγές προσκείμενες στη γαλλική κυβέρνηση, που μίλησαν στο Reuters, σημειώνουν πως οι τράπεζες θα χορηγήσουν αρχικά πιστώσεις σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και στη συνέχεια θα πουλήσουν το 90% των δανείων σε θεσμικούς επενδυτές. Θα περιορίσουν, έτσι, την έκθεσή τους στα δάνεια σε ένα ποσοστό 10%, ενώ παράλληλα θα χορηγούν δάνεια σε βιώσιμες επιχειρήσεις.

Εφόσον το πρόγραμμα προβλέπει εγγυήσεις του κράτους, εμπίπτει στην κατηγορία των κρατικών ενισχύσεων και επομένως οφείλει να πάρει το πράσινο φως από την Κομισιόν, που πρέπει, άλλωστε, να εγκρίνει και το ύψος των επιτοκίων.

Επιπλέον 8 εκατ. Αμερικανοί ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας λόγω πανδημίας

Με την ανεργία να παραμένει σε ανοδική πορεία στις ΗΠΑ, όλο και περισσότεροι Αμερικανοί ζουν πλέον κάτω από τα όρια της φτώχειας. Σύμφωνα με σχετική έρευνα που εξεπόνησε το Πανεπιστήμιο Columbia και δημοσιεύουν οι New York Times, από τον Μάιο και την κορύφωση του πρώτου κύματος της πανδημίας, σχεδόν 8 εκατομμύρια Αμερικανοί έχουν διολισθήσει κάτω από το όριο της φτώχειας. Τα επιμέρους πορίσματα της εν λόγω έρευνας καταδεικνύουν, όμως, ότι καθοριστική στη φτωχοποίηση ενός τόσο μεγάλου αριθμού Αμερικανών στάθηκε η λήξη του έκτακτου προγράμματος πρόσθετων επιδομάτων ανεργίας ύψους 600 δολαρίων την εβδομάδα. Η είδηση δίνεται στη δημοσιότητα σε μια στιγμή που φαίνεται να έχουν εξανεμιστεί οι ελπίδες για μια συμφωνία ανάμεσα στους Δημοκρατικούς και στον Λευκό Οίκο για μια νέα δέσμη μέτρων τόνωσης της αμερικανικής οικονομίας.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την έρευνα του Columbia, η φτώχεια αυξήθηκε στις ΗΠΑ στο 16,7% από το 15% στο χρονικό διάστημα από τον Φεβρουάριο μέχρι και τον Σεπτέμβριο, λαμβανομένου υπ' όψιν και του προγράμματος CARES που παρέχει τα πρόσθετα επιδόματα σε ανέργους.

Οι ερευνητές που συνέταξαν τη σχετική μελέτη επισημαίνουν ότι το δίμηνο Απριλίου - Μαΐου το εν λόγω πρόγραμμα πέτυχε να αναχαιτίσει την αύξηση της φτώχειας σε μηνιαία βάση αλλά δεν κατάφερε να αποτρέψει την αύξηση της ακραίας φτώχειας. Τον Απρίλιο τα πρόσθετα επιδόματα βοήθησαν περισσότερους από 18 εκατ. Αμερικανούς να αποφύγουν τη φτώχεια.

Ο αντίστοιχος αριθμός ήταν, όμως, πολύ μικρότερος το δίμηνο Αυγούστου - Σεπτεμβρίου, όταν μόνον 4 εκατ. Αμερικανοί απέφυγαν τη φτώχεια. Και ο λόγος δεν είναι άλλος από τη λήξη του προγράμματος παροχής επιπλέον επιδομάτων. Μιλώντας στους New York Times, ο Ζάκαρι Παρόλιν, συντάκτης της σχετικής μελέτης του Columbia, υπογράμμισε πως το πρόγραμμα CARES «πέτυχε ασυνήθιστα πολλά, αλλά τώρα έχει λήξει και πολλοί άνθρωποι είναι απλώς φτωχοί».

Καθοριστικός παράγων, η λήξη του προγράμματος πρόσθετων επιδομάτων ανεργίας 600 δολ. την εβδομάδα.

Αλλη μελέτη που εξεπόνησαν ερευνητές του Πανεπιστημίου Notre Dame και του Πανεπιστημίου του Σικάγου καταλήγει σε διαφορετικά συμπεράσματα, καθώς διαπιστώνει πως διολίσθησαν σε φτώχεια 6 εκατ. άτομα. Η διαφορά ανάμεσα στις δύο έρευνες έγκειται μόνον στον μήνα Σεπτέμβριο.

Στο χρονικό διάστημα από τον Φεβρουάριο μέχρι και τον Σεπτέμβριο, η φτώχεια αυξήθηκε στις ΗΠΑ στο 16,7% από το 15%.

Είναι, ωστόσο, εξίσου ανησυχητικά τα πορίσματα και των δύο ερευνών όπως χαρακτηριστικά τόνισε στους NYT ο Μπρους Μάγερ, οικονομολόγος του Πανεπιστημίου του Σικάγου και συντάκτης της έκθεσης. Οπως διευκρίνισε, οι δύο έρευνες δηλώνουν πως «ο κόσμος δυσκολεύεται να πληρώσει τους λογαριασμούς, να καταβάλει το ενοίκιο και να αγοράσει φαγητό».

Ανάλογη ανησυχία δημιουργεί, άλλωστε, η αύξηση των αιτούντων επίδομα ανεργίας στις ΗΠΑ. Την προηγούμενη εβδομάδα ο αριθμός των νέων ανέργων, όσων υποβάλλουν για πρώτη φορά αίτηση για επίδομα ανεργίας, έφτασε στις 898.000 καταγράφοντας αύξηση κατά 53.000 σε σύγκριση με την αμέσως προηγούμενη εβδομάδα. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη αύξηση που έχει σημειωθεί σε διάστημα μιας εβδομάδας από τον Ιούλιο. Οι αιτήσεις αυτές των νέων ανέργων αυξήθηκαν σε περισσότερες από τις μισές πολιτείες των ΗΠΑ και η αύξησή τους καταδεικνύει αρνητικές εξελίξεις στην αγορά εργασίας σε όλη την επικράτεια της υπερδύναμης. Αυξάνεται ως εκ τούτου η ανησυχία για το ενδεχόμενο να επιδεινωθεί περαιτέρω η κατάσταση στο εγγύς μέλλον, καθώς αρχίζει ο χειμώνας και αναμένεται μείωση της ζήτησης τουλάχιστον για βραδινές εξόδους. Οι συντάκτες της εν λόγω έκθεση πιθανολογούν, πάντως, πως η αύξηση του αριθμού των ανέργων μπορεί να αντανακλά τις χιλιάδες απολύσεις που έγιναν στις μεγαλύτερες αεροπορικές εταιρείες των ΗΠΑ.

Νέα επενδυτική τάση εν αναμονή της νίκης Μπάιντεν

Κεφάλαια συνολικού ύψους περίπου 26 δισεκατομμυρίων δολαρίων απέσυραν από τα μετοχικά επενδυτικά κεφάλαια οι επενδυτές σε παγκόσμιο επίπεδο στη διάρκεια της προηγούμενης εβδομάδας. Τοποθέτησαν παράλληλα 17,6 δισεκατομμύρια δολάρια σε ομόλογα, αλλά και 8,6 δισεκατομμύρια δολάρια στις χρηματιστηριακές αγορές.

Στη διάρκεια των ίδιων ημερών τοποθέτησαν σε ενυπόθηκους τίτλους το τρίτο υψηλότερο ποσό που έχει καταγραφεί ποτέ στα αρχεία για το εν λόγω είδος επένδυσης. Τα στοιχεία αυτά έδωσε χθες στη δημοσιότητα η Bank of America, που αποδίδει τη στάση των επενδυτών στην προσδοκία για αλλαγή φρουράς στον Λευκό Οίκο, με τον Τζον Μπάιντεν νικητή των προεδρικών εκλογών στις 3 Νοεμβρίου.

Σε ενημερωτικό σημείωμά της προς τους επενδυτές, η Bank of America αναφέρει πως «η πρόσφατη διάθεση για ανάληψη κινδύνου και η προσδοκία ανόδου αντικατοπτρίζει τον εθισμό στη ρευστότητα και τη νέα νοοτροπία «buy-the-rip», αντί της «buy-the-dip». Οπως τονίζει, πρόκειται για μια τάση που παραμερίζει τη μελλοντική στρατηγική». Πρόκειται για ευθεία αναφορά της αμερικανικής τράπεζας στο δημοσκοπικό προβάδισμα του Τζον Μπάιντεν και στις αυξανόμενες πιθανότητες για ξεκάθαρη επικράτηση των Δημοκρατικών στις επερχόμενες αμερικανικές εκλογές.

Επικαλούμενοι δεδομένα από τις εταιρείες καταγραφής των χρηματοοικονομικών ροών, όπως η EPFR, οι αναλυτές της Bank of America ανέφεραν ότι 24 δισεκατομμύρια δολάρια αντλήθηκαν από τα μετοχικά κεφάλαια μέσα στις τελευταίες 4 εβδομάδες. Επιπλέον 12,2 δισεκατομμύρια δολάρια επενδύθηκαν σε ομόλογα επενδυτικής διαβάθμισης και υψηλής απόδοσης την εβδομάδα έως την Τετάρτη.

Την προηγούμενη εβδομάδα, καταγράφηκαν εκροές σε μετοχικά κεφάλαια και εισροές σε ομόλογα.

Οι επενδυτές έχουν αποσύρει 237 δισεκατομμύρια δολάρια από τα αμοιβαία κεφάλαιά της, ανέφερε η αμερικανική τράπεζα επενδύσεων, επισημαίνοντας ότι 4,4 τρισεκατομμύρια δολάρια διατηρούνται σε μετρητά. Η BofA ανέφερε επίσης ότι οι επενδυτές άντλησαν 1,2 δισεκατομμύριο δολάρια από τα funds που επενδύουν σε χρυσό. Οι εισροές σε χρεόγραφα που υποστηρίζονται από στεγαστικά δάνεια ανήλθαν σε ένα δισεκατομμύριο δολάρια.

Τελευταία, η προσδοκία για νίκη των Δημοκρατικών ως παράγοντας που καθορίζει τις αγορές εναλλάσσεται με την απογοήτευση από τις συνομιλίες για μια δεύτερη δέσμη μέτρων τόνωσης της αμερικανικής οικονομίας. Μεταβολές στο κλίμα μεταξύ επενδυτών επιφέρουν παράλληλα οι δυσοίωνες εξελίξεις στο μέτωπο της πανδημίας, που φέρουν τα κρούσματα να αυξάνονται με ταχύτατους ρυθμούς και προκαλούν ανησυχία για τον κίνδυνο ενός νέου lockdown, αλλά και η ανησυχητική αύξηση των αιτήσεων για επίδομα ανεργίας στις ΗΠΑ.

Το τελευταίο διάστημα, οι κινήσεις των διαχειριστών σχετίζονται άμεσα με το δημοσκοπικό προβάδισμα του υποψηφίου των Δημοκρατικών.

pwc
Cyprus Annual Review
Χτίζουμε πάνω στις επιτυχίες μας
Επικεντρωνόμαστε στο μέλλον.
www.pwc.com.cy/annual-review

Από εργάτης σε βιομηχανία χάλυβα, δισεκατομμυριούχος

Η πανδημία «απογείωσε» τη Miniso Group του Κινέζου Γιε Γκουόφου

Η πανδημία γέννησε φτωχούς, γέννησε και δισεκατομμυριούχους, σαν τον Κινέζο Γιε Γκουόφου, ο οποίος ξεκίνησε να δουλεύει ως νέος σε εργοστάσιο χάλυβα. Ο Γιε Γκουόφου ίδρυσε την εταιρεία Miniso Group, η οποία εισήχθη στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης στα μέσα της εβδομάδας και συγκέντρωσε 608 εκατ. δολάρια.

Ως αποτέλεσμα, τόσο ο ίδιος όσο και η γυναίκα του, που διατηρούν μερίδιο σχεδόν 65% στον όμιλο, τον είδαν να αποτιμάται πάνω από 4 δισεκατομμύρια δολάρια, σύμφωνα με τον δείκτη δισεκατομμυριούχων του ειδησεογραφικού πρακτορείου Bloomberg. Ο όμιλος Miniso πωλεί διάφορα είδη σπιτιού σε χαμηλότατες τιμές, από παντόφλες μέχρι λάμπες, σε απλά σχέδια και με πολλά χρώματα.

Πάντως, έχει εμπλακεί σε δικαστικές διαμάχες είτε με τον οίκο LVMH για αντιγραφή σχεδίων του τελευταίου είτε με εγχώριες κινέζικες εταιρείες, τις οποίες εκείνη κατηγορεί για παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων. Πολλοί άνθρωποι μέσα στην πανδημία έμειναν χωρίς δουλειά ή υποαπασχολούνταν

Το 95% και πλέον των προϊόντων της εταιρείας κοστίζει λιγότερο από 7,44 δολάρια.

και δεν αγόραζαν ακριβά πράγματα. Το 95% και πλέον των προϊόντων της Miniso κοστίζει λιγότερο από 7,44 δολάρια και απευθύνεται στους ίδιους ανθρώπους που απευθύνεται η Primark στη Βρετανία, η Don Quijote στην Ιαπωνία και η Dollar General στις ΗΠΑ.

Δεν είναι τυχαίο το πόσο ακμάζουν μέσα στην παγκόσμια ύφεση επιχειρήσεις όπως η Miniso, αφενός λόγω τιμών, αφετέρου λόγω στροφής των καταναλωτών στο Διαδίκτυο. Επιπλέον, φαίνεται πως αλλάζουν οι συνήθειες από τη μια γενιά στην άλλη, που πλέον προτιμά να εξοικονομήσει παρά να σπαταλήσει. Υπ' όψιν πως οι αλυσίδες εκπτωτικών ειδών ξεκίνησαν επί διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης και έκτοτε αναπτύσσονται ραγδαία. Και αυτό φαίνεται στο τίμημα που πληρώνουν οι αλυσίδες καταστημάτων με είδη σε μεσαίες τιμές, ορισμένες εκ των οποίων πτωχεύουν, όπως είναι οι αμερικανικές Brooks Brothers και J.Crew, αλλά και ο αμερικανικός βραχίονας της εμβληματικής ιαπωνικής εταιρείας Muji. Σύμφωνα με τα στοιχεία της εταιρείας ερευνών Euromonitor International, η Miniso, τώρα, έχει εξασφαλίσει σχεδόν το 60% της αγοράς στην Κίνα στο πεδίο των καταστημάτων γενικού εμπορίου εκτός των σουπερμάρκετ. «Η πανδημία απομυζά την αγοραστική δύναμη των ανθρώπων σε όλη τη Γη και έτσι εκείνοι επικεντρώνονται σε εμπορικά σήματα που αξίζουν τα λεφτά τους», λέει σε συνέντευξή του ο 42χρονος Γιε Γκουόφου μιλώντας στο ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg. «Αυτή τη στιγμή η Miniso βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση. Οσο πιο πολύ βρισκόμαστε σε φάση ύφεσης τόσο περισσότερες ευκαιρίες ανάπτυξης θα έχουν τα εμπορικά σήματα των εκπτωτικών καταστημάτων». Στο ντεμπούτο της στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, η τιμή της μετοχής της Miniso ενισχύθηκε έως και 25% αρχικά και στη συνέχεια η άνοδός της περιορίστηκε στο 4,4%, κλείνοντας στα 20,88 δολάρια – ωστόσο, ακόμα η εταιρεία δεν έχει εμφανίσει κέρδη.

Κινεζικοί κολοσσοί της υψηλής τεχνολογίας, όπως ο πολυσχιδής όμιλος της Tencent και τα επενδυτικά κεφάλαια αντιστάθμισης κινδύνου Hillhouse Capital, από κοινού επένδυσαν 1 δισεκατομμύριο γουάν στη Miniso το 2018. Τώρα ο καθένας διατηρεί συμμετοχή της τάξεως του 4,8%, ενώ συνολικά το μερίδιό τους αποτιμάται πλέον στα 614 εκατομμύρια δολάρια – κι αυτό σημαίνει πως μέσα σε δύο χρόνια η απόδοση της επένδυσής τους τετραπλασιάστηκε.

Πάντως, η ειρωνεία της τύχης θέλει τον Γιε, του οποίου το όνομα στη γλώσσα των Μανδαρίνων σημαίνει «πλούσιος», να ξεκινάει ως βιομηχανικός εργάτης σε μονάδα χαλύβδινων σωλήνων, μετά πωλητής και στο τέλος επιχειρηματίας, που είδε τα εκπτωτικά μαγαζιά στην Ιαπωνία και τα μετέφερε και στην Κίνα. Η Miniso διατηρεί 4.200 καταστήματα, εκ των οποίων το 60% στην Κίνα και τα υπόλοιπα διάσπαρτα σε 80 χώρες.

«Η πανδημία απομυζά την αγοραστική δύναμη των ανθρώπων σε όλη τη Γη και έτσι εκείνοι επικεντρώνονται σε εμπορικά σήματα που αξίζουν τα λεφτά τους», λέει σε συνέντευξή του ο 42χρονος Γιε Γκουόφου, μιλώντας στο πρακτορείο Bloomberg.

Χρυσοφόρα τα πλαστικά γάντια της πολωνικής Mercator Medical

Η μετοχή της εκτινάχθηκε 7.000% μετά το ξέσπασμα της πανδημίας

Η πανδημία έχει φέρει τεκτονικές αλλαγές σε όλο τον κόσμο και από αυτό δεν θα μπορούσε να εξαιρείται και το χρηματιστήριο της Βαρσοβίας, το οποίο είδε φέτος την τιμή της μετοχής μιας εταιρείας παραγωγής προστατευτικών γαντιών να σημειώνει θεαματική άνοδο της τάξεως του 7.000% και πλέον(!).

Σύμφωνα με σχετικό δημοσίευμα του ειδησεογραφικού πρακτορείου Bloomberg, η μετοχή της Mercator Medical την άνοιξη με το ξέσπασμα της πανδημίας και την τεράστια παγκόσμια ζήτηση για γάντια εκτινάχθηκε. Οι πωλήσεις της εξαιτίας της δραματικής αύξησης των κρουσμάτων ανήλθαν σε πρωτοφανή υψηλά επίπεδα και τώρα, που και πάλι παρατηρείται έξαρση, η χρηματιστηριακή της αξία διπλασιάστηκε εκ νέου.

Την Τρίτη η τιμή της μετοχής της Mercator Medical παρουσίασε κέρδη

Η κεφαλαιοποίηση της εταιρείας είναι πλέον υψηλότερη από εκείνη της 4ης μεγαλύτερης τράπεζας της χώρας.

της τάξεως του 13%, ενώ η πορεία αυτή συνεχίστηκε και την Τετάρτη. Οπως γίνεται αντιληπτό, είναι και η καλύτερη επίδοση, που εμφανίζει το 2020 τιμή μετοχής στο χρηματιστήριο της Βαρσοβίας. Είναι αλήθεια πως η Mercator, όπως και άλλες εταιρείες βιοτεχνολογίας στην Πολωνία, λογίζονται ως το βαρόμετρο του επενδυτικού κλίματος ως προς τις εξελίξεις με την πανδημία του κορωνοϊού.

Η χρηματιστηριακή της αξία έχει ξεπεράσει τα 7 δισ. ζλότι, δηλαδή το 1,8 δισ. δολ., για πρώτη φορά στην ιστορία της και είναι πλέον μεγαλύτερη από εκείνη της μονάδας της Commerzbank στην Πολωνία, την τράπεζα S.A., η οποία, σημειωτέον, είναι και η τέταρτη μεγαλύτερη στη χώρα.

Σε ανακοίνωσή της η Mercator, η οποία διατηρεί το εργοστάσιό της για την παραγωγή των γαντιών στην Ταϊλάνδη, δήλωσε ότι τα κέρδη της για την περίοδο του τρίτου τριμήνου Ιουλίου - Σεπτεμβρίου ανέρχονται στα 356,2 εκατομμύρια ζλότι (92,64 εκατομμύρια δολάρια), όταν πριν από ένα χρόνο έφθαναν το 1,3 εκατ. ζλότι (339.000 δολάρια). Η εντυπωσιακή άνοδος είναι της τάξεως του 70%. Οι δε πωλήσεις της υπερτετραπλασιάστηκαν σε ετήσια βάση. «Η αύξηση των τιμών των γαντιών φαινόταν να αποδυναμώνεται στις αρχές του τρίτου τριμήνου», όπως υπογράμμισε ο διευθύνων σύμβουλος της Mercator Medical, Βιτολντ Κρουσζέβσκι. Εντούτοις, μόλις σημειώθηκε έξαρση κρουσμάτων, πήραν και πάλι την ανιούσα οι τιμές, γεγονός το οποίο θα μεταφραστεί σε βελτίωση των κερδών.

Κατά τον αναλυτή του κλάδου Τόμασζ Ρόντακ της BOS Bank, «δεν διαψεύστηκαν οι υψηλές μας προσδοκίες για το τρίτο τρίμηνο, ενώ η Mercator σχεδιάζει να βελτιώσει περαιτέρω τον μέσο όρο της τιμής πώλησης των προϊόντων της». Ο ίδιος εκτιμά ότι η μετοχή της πολωνικής εταιρείας τελεί υπό διαπραγμάτευση σχεδόν οκτώ φορές τα προβλεπόμενα κέρδη της για το τρέχον έτος. Κι αυτό σημαίνει ότι, ανεξαρτήτως της εντυπωσιακής ανόδου της, εξακολουθεί να βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα ως προς την αποτίμηση μετοχών ανταγωνιστριών της, όπως η μαλαισιανή Top Glove. Τέλος, για την ιστορία αξίζει να αναφερθεί πως η Mercator Medical ιδρύθηκε στην Κρακοβία το 1996 και παράγει πέραν των ιατρικών γαντιών και ιατρικές ρόμπες, χειρουργικά σεντόνια και καλύμματα, καθώς και ιατρικές αναλώσιμες συσκευές μιας χρήσεως.

Η Mercator, η οποία διατηρεί το εργοστάσιό της για την παραγωγή των γαντιών στην Ταϊλάνδη, ανακοίνωσε ότι τα κέρδη της για την περίοδο του τρίτου τριμήνου ανέρχονται στα 356,2 εκατομμύρια ζλότι (92,64 εκατομμύρια δολάρια), όταν πριν από ένα χρόνο έφθαναν το 1,3 εκατ. ζλότι (339.000 δολάρια).

Σε επίπεδο έτους, οι πωλήσεις οχημάτων θα μειωθούν σημαντικά, τουλάχιστον 20% στην ευρωπαϊκή αγορά.

Αύξηση στις πωλήσεις Ι.Χ. εντός του Σεπτεμβρίου

Επειτα από διαδοχικές αρνητικές εξελίξεις στο πεδίο της αυτοκινητοβιομηχανίας, οι εταιρείες του κλάδου στη Γηραιά Ηπειρο μπορούν να χαμογελάσουν για λίγο. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, οι πωλήσεις οχημάτων τον Σεπτέμβριο στην Ευρώπη έδειξαν πρώτη φορά μέσα στο 2020 μια απροσδόκητη αύξηση της τάξεως του 1,1%, διότι η υψηλότερη ζήτηση στην αγορά της Γερμανίας και της Ιταλίας κατόρθωσε να αντισταθμίσει την εξασθένηση στην Ισπανία και στη Γαλλία. Τα σχετικά αναφέρει σε ανακοίνωσή της η Ενωση Ευρωπαϊκών Αυτοκινητοβιομηχανιών. Θετικά είναι τα μηνύματα και από άλλες μεγάλες αγορές, όπως αυτή της Κίνας, όπου οι πωλήσεις σημείωσαν αύξηση για τρίτο κατά σειρά μήνα, ενώ στις Ηνωμένες Πολιτείες τον Σεπτέμβριο η ζήτηση ανέκαμψε.

Μετά την άρση των περιορισμών στις ευρωπαϊκές χώρες, που είχαν επιβληθεί το τρίμηνο Απριλίου - Ιουνίου, οι δρόμοι γέμισαν και πάλι με φορτηγά και οχήματα, ενώ ειδικά τα τελευταία θεωρήθηκαν ασφαλές μέσο μεταφοράς, μακριά από τον συνωστισμό του μετρό και των λεωφορείων. Βέβαια, αν και η αυξημένη ζήτηση είναι ένα σημάδι αισιοδοξίας, δεν παύει να έχει και κάτι το πρόσκαιρο, όπως αναφέρει το Bloomberg. Η εκ νέου έξαρση των κρουσμάτων σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες και η επιβολή περιοριστικών μέτρων και πάλι θα εμποδίσει τις αυτοκινητοβιομηχανίες να διατηρήσουν τα κέρδη τους. Στο Παρίσι και σε άλλες μεγάλες πόλεις της Γαλλίας απαγορεύεται η κυκλοφορία το βράδυ για τέσσερις εβδομάδες, ενώ οι κάτοικοι του Λονδίνου δεν θα μπορούν να οργανώνουν συγκεντρώσεις στο σπίτι τους.

Πάντως, η τόνωση της ζήτησης, που προηγήθηκε, συνέδραμε αυτοκινητοβιομηχανίες όπως η γερμανική Daimler και η σουηδική Volvo να παρουσιάσουν μη προσδοκώμενα κέρδη. Η μεν πρώτη, το τρίτο τρίμηνο είχε κέρδη προ φόρων και τόκων στα 3,07 δισεκατομμύρια ευρώ, δηλαδή σχεδόν διπλάσια από όσα ανέμεναν οι αναλυτές. Η δε βασική ανταγωνίστριά της στα βαρέα φορτηγά, η σουηδική Volvo, παρουσίασε προσαρμοσμένα λειτουργικά κέρδη της τάξεως των 7,22 δισεκατομμυρίων σουηδικών κορωνών, ήτοι 813 εκατ. δολαρίων, που και πάλι ξεπέρασαν τις προβλέψεις. Βέβαια, όπως επισημαίνουν οι αναλυτές, τα κέρδη βοηθήθηκαν και από τις πολύ δραστικές περικοπές που εφαρμόστηκαν, όπως η ελάττωση των θέσεων εργασίας λόγω πανδημίας, αλλά και ενόψει της δαπανηρής μετάβασης στην εποχή της ηλεκτροκίνησης. Πάντως, ορισμένοι αναλυτές, όπως ο Μάικλ Ντιν της Bloomberg Intelligence, συνιστούν αυτοσυγκράτηση και ψυχραιμία. «Εκτιμούμε πως οι καταναλωτές δεν θα πρέπει να συμμεριστούν τις όποιες ελπίδες των κατασκευαστικών εταιρειών ότι επίκειται αναζωογόνηση των δραστηριοτήτων τους», σημειώνει. Ο ίδιος προβλέπει ότι σε επίπεδο έτους οι πωλήσεις οχημάτων θα μειωθούν σημαντικά, τουλάχιστον 20% στην ευρωπαϊκή αγορά, προειδοποιώντας ότι ίσως η πτώση να αποδειχθεί ακόμα μεγαλύτερη λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας.

Τα 737 MAX καθηλώθηκαν μεμιάς τον Μάρτιο του 2019 με αφορμή τα δύο πολύνεκρα δυστυχήματα, που προηγήθηκαν - 346 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους σε αυτά τον Οκτώβριο του 2018 και τον Μάρτιο του 2019.

Πέρασε το τεστ της Ευρώπης το Boeing 737 MAX

Ικανοποιημένος από τις τροποποιήσεις που έχουν γίνει στο Boeing 737 MAX, ώστε να καταστεί ασφαλές και να πετάξει ξανά στους ευρωπαϊκούς αιθέρες πριν από την εκπνοή του 2020, δήλωσε ο Πάτρικ Κάι, εκτελεστικός διευθυντής του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ασφάλειας της Αεροπορίας (EASA). Μετά τις δοκιμαστικές πτήσεις που διενεργήθηκαν τον Σεπτέμβριο, ο Οργανισμός, όπως διευκρίνισε ο κ. Κάι, διεκπεραιώνει την τελική εξέταση των εγγράφων, προτού εκδώσει ένα προσχέδιο οδηγίας για την αξιοπλοΐα του αεροσκάφους τον Νοέμβριο. Πάντως, επισήμανε ότι η αμερικανική αεροναυπηγική εταιρεία Boeing δεν είχε προχωρήσει και σε περαιτέρω αναβάθμιση του MAX 737, την οποία η υπηρεσία του είχε ζητήσει. Αυτή θα έχει ολοκληρωθεί μέσα στα επόμενα δύο χρόνια (20-24 μήνες, για την ακρίβεια).

Η διαδικασία αφορά έναν λεγόμενο συνθετικό αισθητήρα, ο οποίος θεωρείται απαιτούμενος στη μεγαλύτερη εκδοχή του αεροσκάφους πέραν των δύο υπαρχόντων, τον MAX 10, προτού κάνει το ντεμπούτο του το 2022. Επιπλέον, θα τοποθετηθεί και αναδρομικά σε άλλους τύπους του MAX. Ο Πάτρικ Κάι εξήγησε ότι ο τρίτος αισθητήρας θα απλουστεύσει το έργο των πιλότων, αν οι άλλοι δύο δεν λειτουργήσουν, όπως συνέβη στα δύο δυστυχήματα, που καθήλωσαν όλα τα 737 MAX. Οι αισθητήρες ελέγχουν εάν σε σχέση με τον αέρα το αεροσκάφος ανέρχεται ή κατέρχεται, όπως αναφέρει σχετικά το Bloomberg. Σε συνέντευξη που παρέθεσε ο Πάτρικ Κάι, τόνισε τα εξής: «Η ανάλυση, η οποία έχει διεξαχθεί, δείχνει ότι τα επίπεδα ασφαλείας του αεροσκάφους είναι υψηλά και επαρκή για εμάς. Αυτό το οποίο συζητήσαμε με την Boeing είναι το γεγονός πως ο ένας επιπλέον αισθητήρας πέραν των δύο, που ήδη έχει το MAX, θα του προσέδιδε έτι υψηλότερα επίπεδα ασφάλειας». Τα σχόλια αυτά ισοδυναμούν με τη μέχρι σήμερα πιο αταλάντευτη επιβεβαίωση από έναν μεγάλο οργανισμό αεροπλοΐας ότι ο στόχος της Boeing να επανέλθει σε λειτουργία το 737 MAX πριν λήξει το 2020, επετεύχθη. Αξίζει να αναφερθεί πως υπήρξαν και αρκετές καθυστερήσεις. Απαξάπαντα τα 737 MAX σε όλο τον κόσμο καθηλώθηκαν μεμιάς τον Μάρτιο του 2019 με αφορμή τα δυο πολύνεκρα δυστυχήματα που προηγήθηκαν – 346 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους σε αυτά τον Οκτώβριο του 2018 και τον Μάρτιο του 2019. Οπως ήταν αναμενόμενο, ξέσπασε σοβαρή κρίση στους κόλπους της αμερικανικής αεροναυπηγικής εταιρείας, η οποία της κόστισε και ζημίες πολλών δισεκατομμυρίων δολαρίων και κλονισμό της εμπιστοσύνης των επενδυτών και της πελατειακής βάσης της, αλλά και έναν διευθύνοντα σύμβουλο. Ο τότε επικεφαλής της, Ντένις Μίλενμπεργκ, απομακρύνθηκε από τα καθήκοντά του.

Στο πλαίσιο των αρμοδίων υπηρεσιών ασφαλείας πτήσεων των Ηνωμένων Πολιτειών, η αντίστοιχη διαδικασία δεν έχει ακόμη διεκπεραιωθεί πλήρως. Η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Αεροπλοΐας (FAA), διαμέσου του διευθυντή της, Στιβ Ντίκσον, δεν προχωρεί σε προβλέψεις για το πότε θα ολοκληρωθούν οι εργασίες της. Ο κ. Ντίκσον πέταξε με το MAX τον Σεπτέμβριο, απεφάνθη πως ήταν πολύ άνετη η πτήση, αλλά χωρίς να δώσει περαιτέρω στοιχεία. Ο ευρωπαϊκός EASA πάντως ζήτησε από την Boeing ακόμη περισσότερες προδιαγραφές ασφαλείας από ό,τι η FAA και έδρασε ταχύτερα στην αξιολόγηση του MAX.

Ανισότητα

Εκφράζοντας έντονη ανησυχία για τις επιπτώσεις της πανδημίας στους εργαζομένους και για τη διεύρυνση της ανισότητας στις ΗΠΑ, ο επικεφαλής της Federal Reserve Τζερόμ Πάουελ τόνισε πρόσφατα ότι «είναι οι χαμηλόμισθοι εργαζόμενοι στον τομέα των υπηρεσιών που επωμίζονται το βαρύ αυτό φορτίο, όπως και οι γυναίκες που πλήττονται σε ακραίο βαθμό».

Επανεκκίνηση

Ο Κλάους Σουάμπ, ιδρυτής και πρόεδρος του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ απηύθυνε έκκληση για μια «μεγάλη επανεκκίνηση» στο καπιταλιστικό σύστημα, διαπιστώνοντας πως η ραγδαία ύφεση που έχει προκαλέσει η πανδημία έχει έντονο κοινωνικό αντίκτυπο και μπορεί να εξελιχθεί στη χειρότερη κρίση μετά τη δεκαετία του 1930.

Απαραίτητα μέτρα

Αναφερόμενος στον οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας, ο Λάρι Γκλίκμαν, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Cornell, τόνισε πως μόνον η Μεγάλη Υφεση του 1930 ήταν πιο καταστρεπτική και υπογράμμισε ότι «όσα έγιναν μετά τη Μεγάλη Υφεση, τα μέτρα βοήθειας στους φτωχούς και οι μεταρρυθμίσεις, είναι και πάλι απαραίτητα για να φτιάξουμε μια καλύτερη οικονομία για το μέλλον».

Οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις από την πανδημία

% ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΠΟ ΤΟ 2019 ΩΣ ΤΟ 2025

Οι προβλέψεις για ανάκαμψη της οικονομίας το 2021

% ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΕΠ

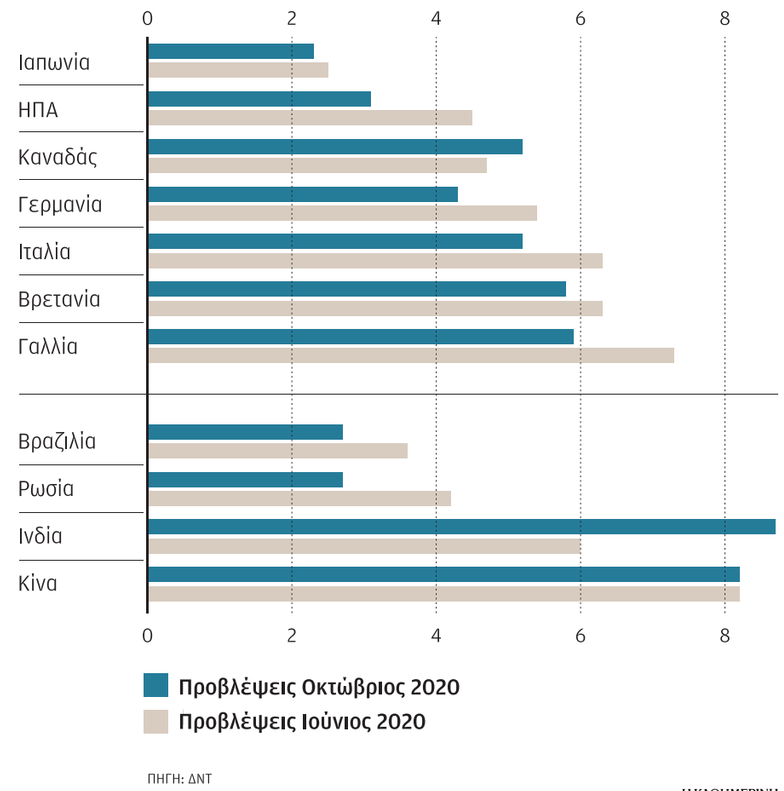

ΠΗΓΗ: ΔΝΤ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η στροφή του ΔΝΤ προς τον... σοσιαλισμό

Ζητεί για πρώτη φορά αύξηση φόρων σε υψηλά εισοδήματα, μεγάλη περιουσία, κερδοφόρες εταιρείες

Της **ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ**

Στη ζοφερή πραγματικότητα της πανδημίας, που άλλοτε θυμίζει ένα ξεχασμένο παρελθόν και άλλοτε ένα μελλοντολογικό θρίλερ, οι ανατροπές διαδέχονται η μια την άλλη και η παγκόσμια οικονομία μοιάζει να μεταλλάσσεται για να αντεπεξέλθει στα αλλεπάλληλα πλήγματα. Ιδέες παμπάλαιες μεν, που όμως έχουν χάσει τον δρόμο προς την κοινά αποδεκτή πολιτική, όπως για παράδειγμα το βασικό εισόδημα για όλους, υλοποιήθηκαν στη χώρα-σύμβολο της ελεύθερης οικονομίας, όταν η Ουάσιγκτον έστειλε μαζικά επιταγές στα αμερικανικά νοικοκυριά.

Σε Αμερική και Ευρώπη επιδοτήθηκαν οι μισθοί από το κράτος για να διασφαλισθούν οι θέσεις εργασίας. Η μεγαλύτερη ανατροπή φαίνεται, όμως, να γίνεται τώρα στη σφαίρα της επί δεκαετίες επικρατούσας οικονομικής ιδεολογίας. Φορέας της ανατροπής είναι ο υπ' αριθμόν ένα εκφραστής του φιλελευθερισμού, που τώρα έρχεται να προτείνει απροκάλυπτα στις κυβερνήσεις μια δημοσιονομική πολιτική σοσιαλιστικής κατεύθυνσης. Στη διάρκεια της εβδομάδας που πέρασε, το ΔΝΤ αιφνιδίασε όταν για πρώτη φορά κάλεσε τις κυβερνήσεις να αυξήσουν τους φόρους στους πλουσίους, στα υψηλά εισοδήματα, στη μεγάλη περιουσία και στις κερδοφόρες επιχειρήσεις προκειμένου να αντεπεξέλθουν στο δυσθεώρητο χρέος που έχουν επωμισθεί για να στηρίξουν τις χειμαζόμενες οικονομίες τους.

Μια προοδευτική αύξηση των φόρων, ανάλογη του πλούτου, είχε προταθεί κατά καιρούς από οικονομολόγους συνεργάτες του ΔΝΤ, αλλά εντελώς στο περιθώριο, καθώς εμφανιζόταν απλώς ως προσωπική άποψη αυτών των συνεργατών στο blog του Ταμείου και δεν αποτελούσε ποτέ επίσημη γραμμή του. Η ειδοποιός διαφορά είναι ότι αυτή τη φορά υιοθετεί τη συγκεκριμένη θέση επισήμως το δημιούργημα του Bretton Woods, το οποίο τα τελευταία 40 χρόνια έχει επιβάλει τις σκληρότερες πολιτικές λιτότητας, από τις χώρες της Λατινικής Αμερικής μέχρι την Ελλάδα, έχει υποστεί δριμύτατη κριτική ότι οι παρεμβάσεις του στρέφονται πάντα κατά των εργαζομένων και των ασθενέστερων οικονομικών στρωμάτων και έχει κατηγορηθεί ως υπεύθυνο για τη δραματική διεύρυνση των ανισοτήτων, της φτώχειας και της ανεργίας.

Δεν πρόκειται, όμως, για ένα μεμονωμένο περιστατικό. Το Ταμείο μοιάζει μάλλον να συντονίζεται με μια γενικότερη στροφή στον προβληματισμό και στις θέσεις που εκφράζουν όσοι χαράσσουν οικονομική ή νομισματική πολιτική στις μεγαλύτερες οικονομίες και τείνουν να ανασύρουν από τη μνήμη τους κάποιες συνταγές του σοσιαλισμού. Εδώ και μήνες, ο πρόεδρος της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ, Τζερόμ Πάουελ, σχολίασε έκθεση του ΔΝΤ που διαπίστωνε ότι και οι σοβαρές επιδημίες ιστορικά διευρύνουν την ανισότητα ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς και αναφερόμενος στην πανδημία του κορωνοϊού τόνισε ότι έχει προκαλέσει «τη μεγαλύτερη αύξηση της ανισότητας».

Στο πλαίσιο εκδήλωσης που είχε διοργανώσει το πανεπιστήμιο Princeton, εξέφρασε επιπλέον την ανησυχία του γιατί «το κόστος της πανδημίας πέφτει πάνω σε εκείνους που είναι λιγότερο από όλους σε θέση να αντεπεξέλθουν». Και δεν παρέλειψε να διευκρινίσει σε ποιους αναφερόταν, καθώς πρόσθεσε πως «είναι οι χαμηλόμισθοι εργαζόμενοι στον τομέα των υπηρεσιών που επωμίζονται το βαρύ αυτό φορτίο, όπως και οι γυναίκες, που πλήττονται σε ακραίο βαθμό». Τον περασμένο μήνα, άλλωστε, η ομόλογός του στην ΕΚΤ, Κριστίν Λαγκάρντ, τόνισε πως η πανδημία έχει διευρύνει την ανισότητα και πλήττει δυσανάλογα τις γυναίκες, που «όπως και σε κάθε οικονομική κρίση, διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να χάσουν τις θέσεις εργασίας τους ή να υποστούν μείωση των αποδοχών τους».

Από τις πολιτικές λιτότητας στη δημοσιονομική χαλάρωση

Περίπου δύο εβδομάδες πριν από τις πρωτοφανείς συστάσεις του ΔΝΤ για προοδευτική φορολόγηση των πλουσίων, στο blog του Ταμείου τρεις συνεργάτες του συνιστούσαν στις κεντρικές τράπεζες να λάβουν υπόψη τους την ανισότητα όταν διαμορφώνουν τις αποφάσεις της νομισματικής πολιτικής τους. Ηταν οι Νιλς Τζέικομπ Χάνσεν, Αλεσάντρο Λιν και Ρούι Μάνο, που αναφέρονταν μάλιστα στη συνεχιζόμενη τις τελευταίες δεκαετίες διεύρυνση της ανισότητας σε ανεπτυγμένες και αναδυόμενες οικονομίες και όχι αποκλειστικά στην όξυνση του προβλήματος εξαιτίας της πανδημίας.

Το επιχείρημα δεν ήταν, βέβαια, εξίσου ανατρεπτικό με την πρόταση για φορολόγηση του πλούτου, αλλά ήταν εξίσου ενδιαφέρον. Τόνιζε πως μια μείωση των επιτοκίων επηρεάζει κατά κύριο λόγο την οικονομική κατάσταση και τη συμπεριφορά των φτωχών, που έχουν πρόβλημα ρευστότητας. Αυξάνει την κατανάλωση, κάτι που συγκαταλέγεται άλλωστε στους στόχους της χαλαρής νομισματικής πολιτικής, αλλά αναλογικά είναι μεγαλύτερο το όφελος για όσες οικονομίες έχουν μεγαλύτερο ποσοστό φτωχών στον πληθυσμό τους.

Εξίσου ανατρεπτική ήταν, πάντως, η σύσταση του ΔΝΤ προς τις κυβερνήσεις να εξακολουθήσουν να δανείζονται προκειμένου να αντιμετωπίσουν τον οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας και ουσιαστικά να μην ανησυχούν για το χρέος που επωμίζονται. Συνιστά, μάλιστα, τον περαιτέρω δανεισμό, μολονότι υπολογίζει πως οι δαπάνες των κυβερνήσεων με σκοπό τη θωράκιση των οικονομιών τους από τη λαίλαπα της πανδημίας έχουν ήδη φτάσει στα 12 τρισεκατομμύρια δολάρια. Εκτιμά, άλλωστε, πως το παγκόσμιο χρέος προσεγγίζει το 100% του παγκόσμιου ΑΕΠ. Προεξοφλεί, όμως, ισχυρούς ρυθμούς ανάπτυξης μετά την πανδημία και χαμηλό κόστος δανεισμού, γι' αυτό και εκτιμά πως δεν θα υπάρξει πρόβλημα υπερχρέωσης ή εξυπηρέτησης του χρέους των χωρών.

Πρόκειται για εκ διαμέτρου αντίθετη συμβουλή από τη λιτότητα στην οποία επέμεινε τόσο πολύ το ΔΝΤ προ δεκαετίας για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης που άρχισε μετά την κατάρρευση της Lehman Brothers. Τότε το ΔΝΤ κώφευε συστηματικά στις προειδοποιήσεις οικονομολόγων για το δυσβάστακτο οικονομικό και κοινωνικό κόστος της λιτότητας. Αυτή τη φορά, όμως, έχει προειδοποιήσει τις κυβερνήσεις διά της προέδρου του, Κρισταλίνα Γκεοργκίεβα, να μην επισπεύσουν την άρση των έκτακτων μέτρων, γιατί κάτι τέτοιο θα εγκυμονούσε τον κίνδυνο να υποστούν οι οικονομίες τους μακροπρόθεσμα και καίρια πλήγματα. Το Ταμείο έφτασε μάλιστα στο σημείο να κάνει αυτοκριτική για το λάθος του στην προηγούμενη κρίση, διά στόματος Βιτόρ Γκασπάρ, επικεφαλής δημοσιονομικής πολιτικής του ΔΝΤ. Μιλώντας στους Financial Times ο κ. Γκασπάρ παραδέχθηκε πως το Ταμείο βιάστηκε να ταχθεί υπέρ της πολιτικής λιτότητας τη διετία 2010-2011 και, διαπιστώνοντας το λάθος, τώρα αναθεωρεί την προσέγγισή του και τις συστάσεις του προς τις κυβερνήσεις. Ο κ. Γκασπάρ επανέλαβε την προειδοποίηση της κ. Γκεοργκίεβα. Παραδέχθηκε, όμως, πως η πρόβλεψη για υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης που διασφαλίζουν σταδιακή υποχώρηση του χρέους εμπεριέχει υψηλό ρίσκο.

Αμερικανοί κροίσοι ζητούν να αυξηθεί η φορολογική επιβάρυνσή τους

Οσο κι αν αιφνιδιάζει η σύσταση του ΔΝΤ για φορολόγηση των πλουσίων, των κερδοφόρων επιχειρήσεων και του πλούτου, αποτελεί ώς ένα βαθμό απότοκο ενός συνδυασμού εξελίξεων των τελευταίων ετών: της διευρυνόμενης ανισότητας που οδηγεί την παγκόσμια μεσαία τάξη στα όρια της εξαφάνισης, της εξαθλίωσης μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού και της συνεπακόλουθης δυσφορίας που αυτή προκαλεί στη μεγάλη πλειονότητα των φορολογουμένων ανά τον κόσμο. Είναι, υπό αυτήν την έννοια, αναμενόμενη εξέλιξη, καθώς έχει προηγηθεί τα τελευταία χρόνια ένα ετερόκλητο κύμα ανάλογων συστάσεων ή αιτημάτων από οικονομολόγους αλλά και από τους ίδιους τους κατόχους του μεγάλου πλούτου, που τάσσονται υπέρ της αναδιανομής του πλούτου και ζητούν να φορολογηθούν βαριά. Ανάμεσά τους ο Μπιλ Γκέιτς, ο οποίος τα τελευταία χρόνια έχει επανειλημμένως τονίσει ότι θεωρεί αμελητέα τη φορολογική επιβάρυνσή του και έχει ζητήσει αύξηση των φόρων στον μεγάλο πλούτο. Επανέλαβε το ίδιο αίτημα τις πρώτες ημέ ρες του τρέχοντος έτους, προτού η πανδημία αγγίξει τον δυτικό κόσμο. Συνόδευσε το αίτημά του με ένα ακόμη: να καταργηθεί το «παραθυράκι» της αμερικανικής νομοθεσίας που επιτρέπει στους διαχειριστές κεφαλαίων να καταβάλουν μειωμένους φόρους.

Με το ιδιάζον αίτημα του Γκέιτς έχει συνταχθεί, όμως, ένας «στρατός» από βαθύπλουτους Αμερικανούς και Ευρωπαίους. Ανάμεσά τους ο μεγαλοεπενδυτής Γουόρεν Μπάφετ, που έχει χαρακτηρίσει την αύξηση των φόρων «κάλλιστα δυνατό τρόπο να βοηθήσει κανείς έναν υπέροχο πολίτη, που όμως δεν έχει το χάρισμα του καλού επενδυτή». Ο Μπάφετ έχει μάλιστα τονίσει ότι οι πλούσιοι στην Αμερική φορολογούνται δυσανάλογα λίγο σε σχέση με τα πλούτη τους και έχει ζητήσει από το Κογκρέσο να παραχωρήσει περισσότερες εκπτώσεις φόρου στους φτωχούς Αμερικανούς και αυξήσει τους φόρους στους προνομιούχους. Μαζί τους και ο Ρέι Ντάλιο, ο 70χρονος ιδρυτής της επενδυτικής Bridgewater Associates, που όχι μόνον έχει υπογραμμίσει ότι οι πλούσιοι πρέπει να καταβάλουν περισσότερους φόρους, αλλά έχει χαρακτηρίσει «κατάσταση εκτάκτου ανάγκης» το διευρυνόμενο χάσμα ανάμεσα σε πλούσιους και φτωχούς και έχει εκφράσει απερίφραστα την άποψη ότι το καπιταλιστικό σύστημα δεν λειτουργεί πια, ενώ το αμερικανικό όνειρο έχει πεθάνει. Την ίδια ακριβώς διάγνωση περί του εκφυλισμού του αμερικανικού ονείρου έχει κάνει και ο Τζέιμι Ντίμον, διευθύνων σύμβουλος της JPMorgan Chase, ο οποίος μάλιστα έχει απευθύνει έκκληση στις αμερικανικές επιχειρήσεις να αναλάβουν καίριο ρόλο, ώστε να γίνει ξανά ρεαλιστικό το αμερικανικό όνειρο.

Φανατική οπαδός της βαρύτερης φορολογίας για τους πλουσίους είναι και η Αμπιγκέιλ Ντίσνεϊ, εγγονή του Ρόι Ντίσνεϊ, συνιδρυτή της αυτοκρατορίας The Walt Disney Company. Πριν από ένα χρόνο περίπου, η Αμπιγκέιλ Ντίσνεϊ μαζί με τους προαναφερθέντες, αλλά και με τον Ούγγρο μεγαλοεπενδυτή Τζορτζ Σόρος και τον γιο του Αλεξάντερ Σόρος, υπέγραψαν ανοικτή επιστολή προς τους υποψήφιους προέδρους καλώντας τους να εντάξουν στην προεκλογική ατζέντα τους την υπόσχεση ότι θα θεσπίσουν κάποιον μέτριο, έστω, φόρο στον πλούτο. Την επιστολή προσυπέγραψαν και άλλοι, λιγότερο διάσημοι, αλλά εξίσου βαθύπλουτοι Αμερικανοί, όπως τα μέλη των οικογενειών Πρίτζκερ και Γκουντ. Ολα αυτά ενώ τα ενημερωτικά δελτία που υπέβαλαν αμερικανικοί κολοσσοί στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ προδίδουν πως σε πολλές περιπτώσεις οι ιλιγγιώδεις αμοιβές ιδρυτών και επικεφαλής μεγάλων επιχειρήσεων είναι 500 φορές ή και χιλιάδες φορές πολλαπλάσιες των μισθών των υπαλλήλων τους.

"BDO. What matters to you, matters to us"

Audit | Tax | Compliance | Restructuring and insolvency | Fund Services

BDO

Σκληρή μάχη για τις κρίσιμες πολιτείες

Μικρή μείωση στο προβάδισμα του Μπάιντεν αφήνει ελπίδες στον Τραμπ

Με όλες τις ενδείξεις να συνηγορούν υπέρ της εκτίμησης ότι ο Τζο Μπάιντεν θα υπερισχύσει στη λαϊκή ψήφο, στις εκλογές της 3ης Νοεμβρίου, οι προσπάθειες του Ντόναλντ Τραμπ συγκεντρώνονται στις διεκδικήσιμες πολιτείες που θα κρίνουν τους συσχετισμούς στο Κολέγιο των Εκλεκτόρων, από το οποίο θα αναδειχθεί ο 46ος πρόεδρος.

Χθες το βράδυ, ο Τραμπ επρόκειτο να μιλήσει στην Πενσιλβάνια, ένα από τα σημαντικότερα πεδία μάχης που είχε κερδίσει οριακά στην αναμέτρηση του 2016 απέναντι στη Χίλαρι Κλίντον. Αυτή τη φορά, ο Μπάιντεν προηγείται δημοσκοπικά, αλλά τις τελευταίες ημέρες ο Τραμπ εμφανίζεται να ροκανίζει τη διαφορά, διατηρώντας ελπίδες επικράτησης. Το ίδιο συμβαίνει σε άλλες, κρίσιμες πολιτείες, όπως η Φλόριντα και η Βόρεια Καρολίνα.

Τα περιθώρια αναστροφής της δυναμικής της φετινής αναμέτρησης από τον Τραμπ μειώνονται, καθώς μέχρι χθες είχαν ήδη ψηφίσει περίπου 32 εκατομμύρια Αμερικανοί με το σύστημα της πρώιμης ψήφου. Πρόκειται για αριθμό που υπερβαίνει το ένα πέμπτο όσων ψήφισαν στις προηγούμενες εκλογές του 2016. Σημαντική νίκη για τους Δημοκρατικούς της Πενσιλβάνια συνιστά η απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου, η οποία επιτρέπει να γίνουν δεκτές επιστολικές ψήφοι, έστω κι αν φτάσουν στις εκλογικές αρχές μέχρι και τρεις ημέρες μετά την 3η Νοεμβρίου. Οι Ρεπουμπλικανοί είχαν προσφύγει στο Ανώτατο Δικαστήριο ζητώντας να ακυρωθεί η σχετική απόφαση, αλλά στη σχετική ψηφοφορία η πρότασή τους δεν συγκέντρωσε την απαιτούμενη πλειοψηφία των πέντε ψήφων (υπήρξε ισοψηφία 4-4). Η εξέλιξη αυτή υπογραμμίζει τον ρόλο που μπορεί να παίξει ο διορισμός της προτεινόμενης από τον Τραμπ δικαστού Έιμι Κόνι Μπάρετ στο Ανώτατο Δικαστήριο. Η τελική ψηφοφορία για τον διορισμό της Μπάρετ στη Γερουσία, όπου οι Ρεπουμπλικανοί έχουν πλειοψηφία, αναμένεται την επόμενη εβδομάδα.

Μία από τις τελευταίες ευκαιρίες του Τραμπ να αλλάξει την προεκλογική εικόνα αντιπροσωπεύει το δεύτερο και τελευταίο ντιμπέιτ με τον Μπάιντεν, το οποίο θα διεξαχθεί αύριο, με συντονίστρια τη δημοσιογράφο Κρίστεν Γουέλκερ, από το τηλεοπτικό δίκτυο NBC. Η αρμόδια, διακομματική επιτροπή αποφάσισε να κλείνει το μικρόφωνο καθενός εκ των δύο υποψηφίων στα δίλεπτα κατά τα οποία ο αντίπαλός του θα αναπτύσσει τις θέσεις του για κάθε θεματική ενότητα. Η ρύθμιση αυτή έχει στόχο να αποτραπεί το χάος των αλλεπάλληλων διακοπών που σημάδεψε με αρνητικό τρόπο το πρώτο ντιμπέιτ του προηγούμενου μήνα. Με δηλώσεις του σε δημοσιογράφους, ο Ντόναλντ Τραμπ αποδοκίμασε αυτή τη ρύθμιση, ενώ χαρακτήρισε «τελείως προκατειλημμένη» τη Γουέλκερ, αν και το επιτελείο του διευκρίνισε ότι θα προσέλθει, παρά τις επιφυλάξεις του, στην αυριανή μονομαχία. Ο Αμερικανός πρόεδρος έχει δώσει τις τελευταίες ημέρες δείγματα εμφανούς εκνευρισμού, όπως με την επίθεση που εξαπέλυσε εναντίον του έγκυρου επιδημιολόγου δρος Αντονι Φάουτσι, τον οποίο χαρακτήρισε «καταστροφή». Ο Τζο Μπάιντεν καυτηρίασε τη στάση του, κατηγορώντας τον ότι «υψώνει λευκή σημαία» απέναντι στην πανδημία και προσπαθεί να καλύψει τη δική του ανεπάρκεια με επιθέσεις εναντίον επιστημόνων.

Θα κλείνουν τα μικρόφωνα στο αυριανό, τελευταίο ντιμπέιτ μεταξύ των δύο προεδρικών υποψηφίων.

Μέχρι χθες είχαν ήδη ψηφίσει περίπου 32 εκατομμύρια Αμερικανοί με το σύστημα της πρώιμης ψήφου. Πρόκειται για αριθμό που υπερβαίνει το ένα πέμπτο όσων ψήφισαν στις προηγούμενες εκλογές του 2016.

REUTERS, A.P.

Επίθεση Ερντογάν σε Μακρόν για το Ισλάμ

Νέα επίθεση εναντίον του Γάλλου προέδρου Εμανουέλ Μακρόν εξαπέλυσε ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν, επανερχόμενος στις δηλώσεις του Μακρόν περί «αποσχιστικών τάσεων» των ισλαμιστών στη Γαλλία και περί κρίσης του Ισλάμ εξαιτίας της ανόδου του ισλαμικού εξτρεμισμού. Ο Ερντογάν έδειξε ιδιαιτέρως ενοχλημένος από την απόπειρα του Μακρόν να συμβάλει στη δημιουργία ευρωπαϊκού Ισλάμ.

«Αυτοί που ενοχλούνται από την άνοδο του Ισλάμ εμφανίζουν κρίσεις τις οποίες οι ίδιοι δημιούργησαν ως δικαιολογία για να επιτεθούν στη θρησκεία μας», υποστήριξε ο Ερντογάν ενώπιον του Οργανισμού Ισλαμικής Διάσκεψης. «Η ρητορική εναντίον των μουσουλμάνων και εναντίον του Ισλάμ είναι το πιο χρήσιμο εργαλείο των Δυτικών πολιτικών για να καλύψουν τις δικές τους αποτυχίες». Ο Τούρκος πρόεδρος υποστήριξε ότι ο Μακρόν προσπαθεί να ρυθμίσει «παλιούς ανοικτούς λογαριασμούς».

Πέντε μαθητές μεταξύ των συλληφθέντων για τον αποκεφαλισμό του καθηγητή Σαμιέλ Πατί.

Από τις 2 Οκτωβρίου, όταν ο Μακρόν ανακοίνωσε τη νομοθετική πρωτοβουλία για την καταπολέμηση του ισλαμικού εξτρεμισμού, μεσολάβησε ο αποκεφαλισμός, την Παρασκευή, καθηγητή που δίδασκε την ελευθερία της έκφρασης προβάλλοντας τα σκίτσα του Μωάμεθ. Ο πατέρας μαθήτριας που δεν βρισκόταν καν στην τάξη την ημέρα του επίμαχου μαθήματος δημοσίευσε δύο οργισμένα βίντεο στο Facebook με τα οποία έδινε το τηλέφωνο του καθηγητή ώστε να γίνει στόχος απειλών. Οι γαλλικές αρχές διαπίστωσαν ότι ο 18χρονος δράστης ήρθε σε επαφή με τον πατέρα της μαθήτριας, χωρίς να είναι γνωστό το περιεχόμενο της συνομιλίας. Μεταξύ των συλληφθέντων βρίσκονται πέντε μαθητές του λυκείου της Κονφλάν, οι οποίοι θεωρείται ότι βοήθησαν τον δράστη να εντοπίσει τον καθηγητή Σαμιέλ Πατί, καθώς εκείνος έφευγε από το σχολείο.

Οι γαλλικές αρχές έκλεισαν χθες για διάστημα έξι μηνών τέμενος στα βόρεια του Παρισιού, το οποίο αναδημοσίευσε στη σελίδα του στο Facebook το απειλητικό βίντεο του πατέρα της μαθήτριας.

REUTERS, SABAH, NOUVELOBS

Συνελήφθη να «ικανοποιείται» στο Zoom

Σε διαθεσιμότητα ετέθη ο επί μακρόν συντάκτης του περιοδικού New Yorker, Τζέφρι Τούμπιν, αφότου συνελήφθη να αυνανίζεται στη διάρκεια τηλεδιάσκεψης με συναδέλφους του μέσω της εφαρμογής Zoom. Δημοσιογράφοι της ιστορικής επιθεώρησης της Νέας Υόρκης και του ραδιοφώνου WNYC, που παράγουν από κοινού το podcast του περιοδικού, προετοιμάζονταν για την κάλυψη της εκλογικής βραδιάς, σύμφωνα με το Vice, το οποίο πρώτο αποκάλυψε το επεισόδιο. Στη διάρκεια διαλείμματος, ο Τούμπιν συνδέθηκε με άλλο χρήστη μέσω της ίδιας εφαρμογής και προέβη σε τηλεφωνικό σεξ. Κληθείς να σχολιάσει το συμβάν, ο ίδιος παραδέχθηκε ότι έκανε ένα ταπεινωτικό, πλίθιο λάθος, θεωρώντας ότι δεν καταγράφεται από κάμερα. «Ζητώ συγγνώμη από τη σύζυγό μου, την οικογένεια, τους φίλους και τους συνεργάτες μου», δήλωσε. «Νόμιζα ότι είχα κλείσει την κάμερα στο Zoom. Πίστευα ότι ουδείς μπορούσε να με δει», πρόσθεσε. Ο Τούμπιν, 60 ετών, αρνήθηκε να σχολιάσει περαιτέρω τη φύση της δεύτερης κλήσης. Εκπρόσωπος του New Yorker, όπου ο Τούμπιν εργάζεται εδώ και 25 χρόνια, διευκρίνισε πως τέθηκε σε διαθεσιμότητα μέχρις ότου διερευνηθεί η υπόθεση. Οι συμμετέχοντες στην τηλεδιάσκεψη έπαιζαν ρόλους-προσομοίωσης όσων θα μπορούσαν να συμβούν την εκλογική βραδιά. Ο Τούμπιν υποδυόταν τα δικαστήρια και η εξίσου γνωστή αρθρογράφος του περιοδικού, Μάσα Γκέσεν, τον πρόεδρο Τραμπ. «Είμαι σίγουρη πως ο Τούμπιν δεν συνειδητοποίησε ότι όσοι συμμετείχαμε στην τηλεδιάσκεψη του New Yorker μπορούσαμε να τον δούμε», είπε σε συνέντευξη η Γκέσεν. «Υποπτεύομαι ότι όταν ξεκίνησε το διάλειμμα, θεώρησε πως είχαμε όλοι αποσυνδεθεί και δεν κατάλαβε πως είχαμε γυρίσει σε ζωντανή βιντεοσκόπηση». Πάντως όλοι οι συμμετέχοντες προσποιήθηκαν ότι δεν συνέβη κάτι και όταν ο Τούμπιν επανασυνδέθηκε στην τηλεδιάσκεψη δεν αντιλήφθηκε ότι τον είχαν δει να αυνανίζεται.

Ετέθη σε διαθεσιμότητα ο Τζέφρι Τούμπιν του περιοδικού New Yorker και του CNN.

«Ζητώ συγγνώμη από τη σύζυγό μου, την οικογένεια, τους φίλους και τους συνεργάτες μου», δήλωσε ο Τζέφρι Τούμπιν.

Ο Τούμπιν είναι επίσης έμπειρος αναλυτής σε νομικά θέματα για το τηλεοπτικό δίκτυο CNN από το 2002. Σε ανακοίνωσή του το κανάλι εξήγησε πως ο Τούμπιν ζήτησε προσωρινή άδεια για να αντιμετωπίσει κάποια προσωπικά ζητήματα. Ο Τούμπιν είναι συγγραφέας εννέα βιβλίων, μεταξύ άλλων για τον τέως πρόεδρο Μπαράκ Ομπάμα και το Ανώτατο Δικαστήριο, ενώ το πιο πρόσφατο βιβλίο του αφορά στον σημερινό πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ. Το βιβλίο του για τον πρώην παίκτη του φούτμπολ, Ο Τζ. Σίμπσον, ο οποίος κατηγορήθηκε για τη δολοφονία της συζύγου του και του εραστή της, μεταφέρθηκε στην τηλεόραση με τίτλο «American Crime Story: The People v. O.J. Simpson».

Ο Λευκός Οίκος παίζει με τη στρατηγική «ανοσία της αγέλης»

Καθώς η πανδημία εξαπλωνόταν στις ΗΠΑ την περασμένη άνοιξη, δύο καθηγητές του πανεπιστημίου του Στάνφορντ, οι Τζέι Μπατατσάρια και Σκοτ Ατλας, μοιράζονταν την κοινή τους ανησυχία ότι τα lockdown θα έφερναν οικονομική και κοινωνική καταστροφή. Σήμερα, ο δρ Ατλας είναι ο σύμβουλος του προέδρου Τραμπ για την πανδημία, ενώ ο δρ Μπατατσάρια είναι ένας από τους τρεις συγγραφείς της Διακήρυξης του Γκρέιτ Μπάρινγκτον. Πρόκειται για μια επιστημονική δημοσίευση υπέρ της ανοσίας αγέλης.

Αν και ο δρ Ατλας και κυβερνητικοί αξιωματούχοι αρνούνται ότι ασπάζονται αυτή τη στρατηγική, γεγονός είναι ότι εγκωμίασαν τις βασικές ιδέες της διακήρυξης. Το μήνυμα που εκπέμπουν συνάδει με τη ρητή αντίθεση του κ. Τραμπ στα lockdown, τη στιγμή κατά την οποία η χώρα βρίσκεται αντιμέτωπη με το δεύτερο κύμα της COVID-19. Η κεντρική ιδέα της διακήρυξης, η οποία –σύμφωνα με τη σχετική ιστοσελίδα– υπογράφεται από χιλιάδες επιστήμονες και επαγγελματίες της Υγείας, είναι ότι οι νέοι άνθρωποι και όσοι δεν είναι ευάλωτοι στην COVID-19 θα πρέπει να αφεθούν αμέσως ελεύθεροι να ακολουθούν κανονικό ρυθμό ζωής. Ορισμένοι θα νοσήσουν, όχι βαριά όπως ελπίζεται, χτίζοντας βαθμιαία ανοσία στις γραμμές του πληθυσμού. Την ίδια ώρα, οι ηλικιωμένοι θα πρέπει να μένουν περιορισμένοι, με τακτικά τεστ για να ανιχνεύονται πιθανά κρούσματα σε οίκους ευγηρίας και με πρόνοια για κατ' οίκον τροφοδοσία με τρόφιμα.

Ο επικεφαλής των επιδημιολόγων της ομοσπονδιακής κυβέρνησης, δρ Αντονι Φάουτσι, χαρακτήρισε τη διακήρυξη αντιεπιστημονική, επικίνδυνη και «καθαρή ανοησία». Αλλοι τη θεωρούν ανήθικη, επισημαίνοντας ότι δεν μπορεί να εφαρμοστεί από οικογένειες όπου άτομα διαφορετικών γενεών, από τη γιαγιά μέχρι τον εγγονό, μένουν στο ίδιο σπίτι και ότι θα πλήξει κατά κύριο λόγο τα πιο φτωχά στρώματα. Στις 5 Οκτωβρίου, την ημέρα που δημοσιεύθηκε η διακήρυξη, οι τρεις συγγραφείς της έφτασαν στην Ουάσιγκτον με πρόσκληση του δρος Ατλας και παρουσίασαν την πρότασή τους στον υπουργό Υγείας, Αλεξ Αζάρ. Μετά τη συνάντηση, ο Αζάρ έγραψε στο Twitter: «Ακούσαμε ισχυρά επιχειρήματα υπέρ της στρατηγικής της κυβέρνησης Τραμπ για το άνοιγμα των σχολείων και των χώρων εργασίας, με παράλληλη προστασία των ευάλωτων». Ωστόσο, ειδικοί επισημαίνουν ότι η ηλικία δεν είναι ο μόνος παράγοντας κινδύνου έναντι της COVID-19. Το 20% των θανάτων αφορά άτομα κάτω των 65 ετών, ενώ το ένα τρίτο όσων ανάρρωσαν, ακόμη και νέοι, εμφανίζει συμπτώματα επί αρκετές εβδομάδες.

Ανήθικη και αναποτελεσματική έναντι της πανδημίας θεωρεί αυτή τη στρατηγική η πλειονότητα των επιστημόνων.

Η οργάνωση για τα δικαιώματα των γυναικών Differenza Donna έχει μέχρι στιγμής εντοπίσει 1.000 τέτοιους τάφους στο νεκροταφείο Φλαμίνιο της Ρώμης.

Ερευνες για το «νεκροταφείο εμβρύων» στη Ρώμη

Η ιταλική εισαγγελία και οι αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων άνοιξαν έρευνες για το μακάβριο θέαμα των σταυρών με τα ονόματα γυναικών που απέβαλαν ή υποβλήθηκαν σε αμβλώσεις. Οι σταυροί εμφανίστηκαν σε νεκροταφείο της Ρώμης τον περασμένο μήνα, προξενώντας φρίκη.

Η ισχύουσα νομοθεσία απαιτεί την ταφή εμβρύων μεγαλύτερων των 20 εβδομάδων, αλλά οι θιγόμενες γυναίκες κατήγγειλαν ότι ουδέποτε συναινέσαν στις ταφές και στην αναγραφή του δικού τους ονόματος στους σταυρούς. Η υπόθεση αποκαλύφθηκε όταν μία γυναίκα έγραψε στο Facebook ότι βρήκε το όνομά της σε σταυρό στο νεκροταφείο Φλαμίνιο της Ρώμης. Η περίπτωσή της δεν ήταν η μόνη.

Η οργάνωση για τα δικαιώματα των γυναικών Differenza Donna έχει μέχρι στιγμής εντοπίσει 1.000 τέτοιους τάφους στο νεκροταφείο αυτό. «Σαν να μην ήταν αρκετό αυτό που βίωσα, ανακάλυψα έναν τάφο με το όνομά μου» έγραψε η γυναίκα, περιγράφοντας την τραγική εμπειρία της τον Σεπτέμβριο του 2019, όταν διαπίστωσε ότι η καρδιά του εμβρύου της δεν αναπτυσσόταν σωστά και σε περίπτωση που δεν προχωρούσε σε διακοπή κύησης, θα υπήρχε κίνδυνος και για τη δική της ζωή. «Κάποιος, χωρίς την έγκρισή μου, πήρε το έμβρυο, το έθαψε και έγραψε το όνομά μου και το όνομα της οικογένειάς μου στον σταυρό», είπε η κοπέλα, το μικρό όνομα της οποίας είναι Φραντσέσκα. Η νομική προσφυγή της οργάνωσης Differenza Donna αναφέρει ότι ο νόμος του 1978 που νομιμοποίησε τις αμβλώσεις επιτάσσει την προστασία των προσωπικών δεδομένων των γυναικών και ότι οι άγνωστοι δράστες παραβίασαν τη διάταξη αυτή.

Επίσης, κάποιες από τις γυναίκες δεν ήταν χριστιανές, ως εκ τούτου παραβιάστηκε και η θρησκευτική ελευθερία τους.

Σταυροί με ονόματα γυναικών που απέβαλαν ή υποβλήθηκαν σε αμβλώσεις.

A.P.

RCB
Μαζί στην ανάπτυξη της επιχείρησής σας
· Επιχειρηματικά Δάνεια
· Χρηματοδότηση Έργων
· Χρηματοδότηση Εμπορίου
· Ψηφιακή Τραπεζική
· Υπηρεσίες Αποδοχής Καρτών
· Καταθέσεις
SAFEST BANK AWARD 2018 GLOBAL FINANCE
800 00 722 | www.rcbcy.com
RCB Bank Ltd. Ιδιωτική Εταιρεία. Αριθμός εγγραφής: 72376.
Εγγεγραμμένη έδρα: Αμαθούντος 2, 3105 Λεμεσός, Κύπρος.

Παρουσία μονάδων του Πολεμικού Ναυτικού χθες το πρωί στο σύμπλεγμα του Καστελλόριζου.

Το χαρτί της Ε.Ε. στο τραπέζι

Η Αθήνα ζητεί να εξεταστεί συνολική αναστολή της τελωνειακής ένωσης με Τουρκία

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Σε ύψιστη επιφυλακή παρέμεναν χθες οι Ενοπλες Δυνάμεις (Ε.Δ.) στην περιοχή του Καστελλόριζου, παρακολουθώντας τον πλου του «Ορούτς Ρέις» και τη συνοδεία του, που χθες έφθασαν μέχρι και περί τα 9 ναυτικά μίλια από το νησιωτικό σύμπλεγμα. Με βάση την πορεία που ακολουθεί το «Ορούτς Ρέις» (την ταχύτητα

Το «Ορούτς Ρέις» και η συνοδεία του έφθασαν μέχρι και περί τα 9 ν.μ. από το Καστελλόριζο – Σε απόλυτη ετοιμότητα οι Ε.Δ.

αλλά και την περιοχή που έχει δεσμευθεί με NAVTEX για έρευνες), θα είναι ξανά εντός περιοχής των 12 ν.μ. από το σύμπλεγμα του Καστελλόριζου, σήμερα αργά το απόγευμα. Στρατιωτικοί κύκλοι ανέφεραν ότι οι Ε.Δ. είναι σε απόλυτη ετοιμότητα, καθώς έχουν αφομοιώσει τα διδάγματα της πρόσφατης διπλής κρίσης του Αυγούστου και του Ιουλίου, πέρα από τη γνώση που ούτως ή άλλως διαθέτουν κατά την επιτέλεση των καθηκόντων τους. Στο ΓΕΕΘΑ δεν αποκλείουν οι Τούρκοι να επιθυμούν ρεβάνς για την επακούμβηση της φρεγάτας «ΛΗΜΝΟΣ» με το «Κεμάλ Ρέις», γι' αυτό υπάρχουν οδηγίες για προσοχή ώστε να αποφευχθεί πιθανή προβοκάτσια.

Χθες, από το ΓΕΕΘΑ διέρρευσε σειρά φωτογραφιών στις οποίες διακρίνονται φρεγάτες, πυραυλάκατοι και σκάφη ανορθόδοξου πολέμου ανεπτυγμένα, ενώ σε πιο μακρινά πλάνα είναι ορατός ο πολύ πυκνός σχηματισμός πλοίων του τουρκικού ναυτικού γύρω από το «Ορούτς Ρέις». Ο σχηματισμός αφενός υποδεικνύει ότι, τουλάχιστον εντός των 12 ν.μ. το «Ορούτς Ρέις» δύσκολα, τουλάχιστον χθες, θα κατόρθωνε να προχωρήσει σε σεισμικές έρευνες, αφετέρου τη λήψη προληπτικών μέτρων σε περίπτωση επιθετικότερης τοποθέτησης των ελληνικών Ε.Δ. Η διαρροή των φωτογραφιών από το ΓΕΕΘΑ είχε, επίσης, ως στόχο και την ευρύτερη τοποθέτηση της Ελλάδας προς το εξωτερικό, προκειμένου να καταστεί σαφές ότι η Αθήνα, σε περίπτωση που απειληθούν κυριαρχικά δικαιώματα, δεν θα διστάσει να τα υπερασπιστεί και με στρατιωτικά μέσα.

Στο διπλωματικό πεδίο, ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας, με επιστολή του προς τον αρμόδιο Επίτροπο Διεύρυνσης της Ε.Ε. Ολιβερ Βαρχέλι, έθεσε ζήτημα εξέτασης του ενδεχομένου συνολικής αναστολής της τελωνειακής ένωσης Ε.Ε. - Τουρκίας. Διπλωματικές πηγές τόνιζαν χθες το πρωί ότι ο κ. Δένδιας υπογράμμισε ότι «η Τουρκία συνεχίζει να παραβιάζει μονομερώς, με την υιοθέτηση μη προβλεπομένων δασμολογικών, νομοθετικών και ισοδύναμων μέτρων, την τελωνειακή ένωση Ε.Ε. - Τουρκίας». Στο πλαίσιο αυτό ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξετάσει άμεσα την υιοθέτηση περαιτέρω μέτρων. Υπογράμμισε επίσης ότι «ως μήνυμα αποδοκιμασίας για την κατά συρροήν παραβατική συμπεριφορά της Τουρκίας κατά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο συνολικής αναστολής της τελωνειακής ένωσης Ε.Ε. - Τουρκίας».

Λίγο αργότερα, κυβερνητικές πηγές διευκρίνιζαν ότι η Αθήνα δεν ζητεί σε αυτό το σημείο αναστολή της τελωνειακής ένωσης, αλλά καταγραφή των σημείων αυτής που παραβιάζονται από την Τουρκία, προκειμένου να καταστεί σαφές προς την Ε.Ε., η στάση που τηρεί η Αγκυρα. Σε κάθε περίπτωση το μπαράζ επιστολών της Αθήνας προς συμμάχους, εταίρους και διεθνείς οργανισμούς έχει ως στόχο να καταδείξει το εύρος της τουρκικής επιθετικότητας στην Ανατολική Μεσόγειο. Τελικό στάδιο σε αυτή την κινητικότητα θα είναι η Αθήνα να ζητήσει τη συζήτηση της τουρκικής επιθετικότητας σε επίπεδο Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Τέλος, ο κ. Νίκος Δένδιας συνομίλησε τηλεφωνικώς με τον κ. Ολιβερ Βαρχέλι και τον Υπατο Εκπρόσωπο της Ε.Ε. Ζοζέπ Μπορέλ.

Επικοινωνία Μητσοτάκη - Τζόνσον

Τηλεφωνική επικοινωνία με τον πρωθυπουργό του Ηνωμένου Βασιλείου Μπόρις Τζόνσον είχε χθες ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης. Κεντρικό θέμα συζήτησης, τα ελληνοτουρκικά και το Κυπριακό, αλλά και οι σχέσεις του Ηνωμένου Βασιλείου με την Ευρωπαϊκή Ενωση μετά το Brexit, οι δυσκολίες στις διαπραγματεύσεις και οι προσπάθειες που πρέπει να καταβληθούν ώστε να βρεθεί αμοιβαία επωφελής συμφωνία. Ο πρωθυπουργός έθεσε υπόψη του κ. Τζόνσον τα προβλήματα που δημιουργεί στην Ανατολική Μεσόγειο η συμπεριφορά της Τουρκίας και επανέλαβε τη διάθεση της Ελλάδας για εξεύρεση λύσης μέσω της διπλωματικής οδού στο ζήτημα της οριοθέτησης των θαλασσίων ζωνών. Παράλληλα, συζητήθηκε η προοπτική του Κυπριακού μετά και τις πρόσφατες εκλογές για την ανάδειξη ηγεσίας της τουρκοκυπριακής κοινότητας, ενώ οι δύο ηγέτες συμφώνησαν ότι η επίλυσή του θα ήταν προς όφελος όλων. Στη διάρκεια της συνομιλίας συζητήθηκε ακόμα η προοπτική ανάπτυξης ενός εμβολίου για τον κορωνοϊό, ενώ οι δύο πρωθυπουργοί τόνισαν την ανάγκη ενίσχυσης των διμερών σχέσεων.

ΣΤΑΥΡΟΣ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Μήνυμα προς τρεις εταίρους για εμπάργκο όπλων σε Τουρκία

Το νήμα της πρότασης για εμπάργκο εξαγωγών στρατιωτικού εξοπλισμού προς την Τουρκία από εκεί όπου το άφησε ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, έπιασε ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας, επιμένοντας στη θέση αρχής της Αθήνας, ότι δεν μπορεί να συνεχίζεται η αποστολή όπλων σε μια χώρα με επιθετικές τάσεις εναντίον ενός κράτους-μέλους της Ε.Ε. Ο κ. Δένδιας, σε επιστολές του προς τους ομολόγους του της Γερ-

Οι αμυντικές προμήθειες προς Ερντογάν από Γερμανία, Ισπανία και Ιταλία.

μανίας Χάικο Μάας, της Ισπανίας Αράντσα Γκονζάλεθ-Λάγια και της Ιταλίας Λουίτζι Ντι Μάιο, επισημαίνει ότι οι πρόσφατες προκλητικές ενέργειες της Τουρκίας αποσκοπούν στη δημιουργία τετελεσμένων με στρατιωτικά μέσα. Υπενθύμισε τη σχετική παρέμβαση του κ. Μητσοτάκη στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σχετικά με την υποχρέωση των κρατών-μελών της Ε.Ε. να αναστείλουν εξαγωγές εξοπλισμού προς χώρες που απειλούν με επιθετικές ενέργειες ή περιφερειακή αποσταθεροποίηση.

Σύμφωνα με διπλωματικές πηγές, ο κ. Δένδιας ζητεί από τον Γερμανό ομόλογό του να μη δοθούν άδειες εξαγωγής συγκεκριμένου στρατιωτικού υλικού, ειδικά για υποβρύχια, φρεγάτες, αεροσκάφη και τεθωρακισμένα. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Γερμανία είναι μία από τις χώρες που έχουν πολύ στενή συνεργασία με την Τουρκία στον τομέα των εξοπλισμών. Αυτή τη στιγμή το πιο σημαντικό πρόγραμμα που βρίσκεται σε εξέλιξη, αφορά τη ναυπήγηση έξι υποβρυχίων τύπου 214, γερμανικής σχεδίασης. Υπενθυμίζεται ότι τα υποβρύχια 214 του Πολεμικού Ναυτικού («Παπανικολής») θεωρούνται το βασικό στοιχείο του ελληνικού πλεονεκτήματος στο Αιγαίο. Παρά τις τουρκικές εξαγγελίες φαίνεται ότι το συγκεκριμένο πρόγραμμα παρουσιάζει σημαντικές καθυστερήσεις, ενώ η Γερμανία θεωρητικά έχει παύσει να προμηθεύει όπλα που μπορεί να χρησιμοποιηθούν στο συριακό μέτωπο (δηλαδή όπλα σχετιζόμενα με άρματα μάχης). Συνολικά, ωστόσο, η Γερμανία προμηθεύει τις τουρκικές ένοπλες δυνάμεις με πυραυλικά συστήματα, τόσο για την αεροπορία όσο και για το ναυτικό, αλλά και πάσης φύσης ανταλλακτικά. Δεν είναι τυχαίο ότι το 2019 οι εξαγωγές εξοπλισμών από τη Γερμανία προς την Τουρκία ξεπέρασαν τα 260 εκατ. ευρώ.

Ισχυρός δεσμός

Ο ισπανικός εξοπλιστικός δεσμός με την Τουρκία είναι, επίσης, αρκετά ισχυρός. Η ισπανική κυβέρνηση έχει παραχωρήσει στην Αγκυρα τα σχέδια του ελικοπτεροφόρου πλοίου πολλαπλών ρόλων «Χουάν Κάρλος Α΄». Με βάση αυτά τα σχέδια οι Τούρκοι ναυπηγούν το δικό τους ελικοπτεροφόρο «TCG ANADOLU» στην Κωνσταντινούπολη, η ολοκλήρωση του οποίου μπορεί να έχει επιβαρυντικά αποτελέσματα στην αλλαγή της ισορροπίας δυ-

Να μην δοθούν άδειες εξαγωγής στρατιωτικού υλικού, ζήτησε ο Ν. Δένδιας από τον Γερμανό ομόλογό του Χάικο Μάας.

νάμεων στην περιοχή. Σύμφωνα με εκτιμήσεις ειδικών, η Αγκυρα σκόπευε να χρησιμοποιήσει το «TCG ANADOLU» και ως «αεροπλανοφόρο τσέπης», για περιορισμένο αριθμό καθέτου απογειώσεως αεροσκαφών, πλάνο το οποίο προς το παρόν έχει ναυαγήσει.

Ως προς την Ιταλία, η πλέον σημαντική παραχώρηση τεχνολογίας αφορά την πώληση των σχεδίων των επιθετικών ελικοπτέρων A-129 Mangusta, βάσει των οποίων οι Τούρκοι έχουν κατασκευάσει τη δική τους εκδοχή, το T-129 ATAK. Η ανάπτυξη και η κατασκευή έγιναν σε συνεργασία με θυγατρική της ιταλικής εταιρείας Leonardo. Οι Ιταλοί έχουν επίσης προμηθεύσει στους Τούρκους μικρότερα οπλικά συστήματα (όπλα προσωπικού), αλλά και ψηφιακές εφαρμογές.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΝΕΔΟΣ

Ποιοτική υπεροχή έναντι της Αγκυρας στα υποβρύχια

Σε σύγκριση των τουρκικών και ελληνικών ενόπλων δυνάμεων προχωρά σε ανταπόκρισή του ο δημοσιογράφος της γερμανικής εφημερίδας «Χάντελσμπλατ», Γκερντ Χέλερ, επισημαίνοντας παράλληλα ότι η χώρα μας βρίσκεται σε ύψιστη στρατιωτική ετοιμότητα.

Περιγράφοντας τις τελευταίες κινήσεις της Αθήνας διά στόματος του υπουργού Αμυνας Νίκου Παναγιωτόπουλου, καθώς και την επέκταση της στρατιωτικής θητείας από εννέα σε δώδεκα μήνες, ο Χέλερ σημειώνει πως η Ελλάδα σκοπεύει να αυξήσει σημαντικά τις αμυντικές της δαπάνες, επενδύοντας μέσα στα επόμενα χρόνια περίπου 10 δισ. ευρώ σε εξοπλισμούς. Στον προϋπολογισμό του 2021 προβλέπονται 2,5 δισ. ευρώ για εξοπλισμούς, ένα ποσό πενταπλάσιο σε σχέση με φέτος. Εχει ήδη σχεδιαστεί η εξασφάλιση 18 γαλλικών μαχητικών Rafale και 4 αμερικανικών ελικοπτέρων Seahawk. Τέσσερις φρεγάτες πρόκειται να εκσυγχρονιστούν, ενώ υπάρχουν σκέψεις για την αγορά υποβρυχίων τύπου 214.

Παράλληλα, 15.000 επαγγελματίες στρατιωτικοί αναμένεται να προστεθούν στις Ενοπλες Δυνάμεις. Από άποψη αριθμών ο ελληνικός στρατός υπολείπεται του τουρκικού, σημειώνει ο ανταποκριτής της γερμανικής εφημερίδας. Στους 107.000 Ελληνες στρατιώτες αντιστοιχούν 435.000 στην τουρκική πλευρά. Η τουρκική αεροπορία διαθέτει 330 μεταγωγικά ελικόπτερα, η Ελλάδα 168. Μεγαλύτερη ισορροπία δυνάμεων υπάρχει στον στόλο των δύο χωρών.

Σε επίπεδο υποβρυχίων Τουρκία και Ελλάδα διαθέτουν σχεδόν τον ίδιο αριθμό: 12 οι τουρκικές και 11 οι ελληνικές Ενοπλες Δυνάμεις, ενώ η Ελλάδα υπερέχει ποιοτικά αφού διαθέτει τον τύπο 214, που είναι σαφώς πιο σύγχρονα υποβρύχια, σημειώνει ο αρθρογράφος. Στις φρεγάτες, η Τουρκία προηγείται με 19 έναντι 13, ενώ από αέρος η Ελλάδα έχει 232 μαχητικά έναντι 253 για την Τουρκία. Ωστόσο και από αέρος μπορεί η Τουρκία να βρεθεί να μειονεκτεί, αφού οι ΗΠΑ έχουν αποφασίσει να «παγώσουν» τη μεταφορά 100 F-35 που έχει παραγγείλει η Αγκυρα, ως αντίποινα για την προμήθεια των ρωσικών S-400.

Ο Χέλερ πιστεύει, ωστόσο, ότι αυτό θα μπορούσε να ενθαρρύνει τον Ερντογάν

Η γερμανική εφημερίδα «Χάντελσμπλατ» συγκρίνει τις ελληνικές και τουρκικές ένοπλες δυνάμεις.

να αναπτύξει την εγχώρια αμυντική βιομηχανία. Ενώ το 2015 το 70% των εξοπλισμών της γειτονικής χώρας ήταν εισαγόμενο, σήμερα το ποσοστό αυτό έχει περιοριστεί στο 30%. Ο πρόεδρος της χώρας φέρεται ότι έχει μεγάλες φιλοδοξίες, ειδικά για το πολεμικό ναυτικό με στόχο την ανάδειξη της Τουρκίας σε μεγάλη ναυτική δύναμη, που θα ελέγχει την Ανατολική Μεσόγειο. Τέλος, η γερμανική οικονομική εφημερίδα υπενθυμίζει ότι εντός της χρονιάς αναμένεται να είναι έτοιμο το πρώτο αεροπλανοφόρο «Ανατολή» (Anadolu), που κατασκευάζεται στο ναυπηγείο της Τούζλα.

Κομισιόν: Θα αναλύσουμε την επιστολή της Αθήνας

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ**

Μέτρα κατά της Αγκυρας, φτάνοντας ώς και την αναστολή της συμφωνίας, ζητεί η Ελλάδα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως απάντηση στις παραβιάσεις των όρων της τελωνειακής ένωσης Ε.Ε. - Τουρκίας. Το θέμα ήγειρε ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας, σε επιστολή του προς τον επίτροπο Διεύρυνσης Ολιβερ Βαρχέλι, η οποία κοινοποιείται και στον εκτελεστικό αντιπρόεδρο με ευθύνη σε θέματα διεθνούς εμπορίου, Βάλντις Ντομπρόβσκις.

Οπως δήλωσε στο briefing εκπρόσωπος της Κομισιόν, επιβεβαιώνοντας τη λήψη της επιστολής προς τον κ. Βαρχέλι: «Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της την επιστολή, συμπεριλαμβανομένου και του καλέσματος για νομική δράση υπό την τελωνειακή ένωση και για εξέταση του ενδεχομένου αναστολής της συμφωνίας. Θα την αναλύσουμε καταλλήλως». Οπως δηλώνει η ίδια εκπρόσωπος στην «Κ», η Κομισιόν «έχει προβεί σε όλες τις διαθέσιμες ενέργειες για να υπερασπιστεί τα εμπορικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ενωσης, συμπεριλαμβανομένων κι αυτών που σχετίζονται με τις συγκεκριμένες συμφωνίες».

Υπενθυμίζεται δε ότι η Επιτροπή έχει προσφύγει στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου κατά της Τουρκίας για την πολιτική της στον τομέα του φαρμάκου. «Είναι η μοναδική φορά που η Ε.Ε. εκκινεί τέτοιες διαδικασίες κατά χώρας που είναι υποψήφια προς ένταξη», καταλήγει η εκπρόσωπος της Κομισιόν.

Εν τω μεταξύ, σε δήλωση στήριξης της ελληνικής επιστολής σχετικά με την τελωνειακή ένωση Ε.Ε. - Τουρκίας προέβη χθες, μέσω της «Κ», ο επικεφαλής της κοινοβουλευτικής ομάδας του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Μάνφρεντ Βέμπερ.

«Η περίοδος της διπλωματίας έχει παρέλθει», αναφέρει ο κ. Βέμπερ. «Οι συνεχιζόμενες προκλήσεις της Τουρκίας, στη βόρεια Κύπρο και με τις έρευνες για αέριο

«Υποστηρίζω κάθε θεμιτή αντίδραση, μεταξύ των οποίων η αναστολή της τελωνειακής ένωσης Ε.Ε. - Τουρκίας », ανέφερε ο κ. Βέμπερ.

που διεξάγει, οι παραβιάσεις του διεθνούς δικαίου, είναι προφανείς σε όλους. Οποια κι αν είναι τα κίνητρα, αυτή είναι η πραγματικότητα. Συνεπώς υποστηρίζω κάθε θεμιτή αντίδραση, μεταξύ των οποίων την αναστολή της τελωνειακής ένωσης Ε.Ε. - Τουρκίας και νέες κυρώσεις κατά ατόμων».

Ο συντηρητικός Γερμανός ευρωβουλευτής σημείωσε ότι η διατύπωση στα συμπεράσματα της Συνόδου Κορυφής την περασμένη εβδομάδα «δεν ήταν αρκετά ισχυρή».

Ακάρ: Διάλογος, όχι εκβιασμοί

Επαναλαμβάνει τα περί διαλόγου ο Τούρκος υπουργός Αμυνας Χουλουσί Ακάρ, επισημαίνοντας ωστόσο ότι η Τουρκία δεν θα δεχθεί «τετελεσμένα» και εκβιασμούς. Στην Αγκυρα υπάρχει ιδιαίτερη ενόχληση από τις διπλωματικές κινήσεις της Αθήνας που έχουν ως στόχο το «πάγωμα» της τελωνειακής ένωσης Ε.Ε - Τουρκίας, αλλά και το κάλεσμα της κυβέρνησης Μητσοτάκη προς τις ευρωπαϊκές χώρες για εμπάργκο όπλων προς την Τουρκία.

Ο Ακάρ σε τηλεδιάσκεψη που είχε με τους αρχηγούς των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων εμφανίστηκε να υποστηρίζει κάθε είδους επαφή μεταξύ Αθήνας και Αγκυρας. Ο υπουργός Αμυνας της Τουρκίας άφησε να εννοηθεί πως τα τελευταία βήματα της Αγκυρας με το «Ορούτς Ρέις», είναι μια απόδειξη πως η Τουρκία δεν «υποκύπτει σε εκβιασμούς και πιέσεις»!

«Εμείς είμαστε υπέρ του δια-λόγου, υπέρ των ειρηνικών διευθετήσεων, πολιτικών λύσεων, των συνομιλιών και των συναντήσεων. Να διεξαχθούν οι διερευνητικές συνομιλίες, να πραγματοποιηθούν οι συνομιλίες στο ΝΑΤΟ όπως και οι συναντήσεις στο πλαίσιο μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης από τις οποίες οι δύο έγιναν στην Αθήνα και μία στην Αγκυρα. Να μιλήσουμε, να λύσουμε τα προβλήματα με συνομιλίες. Ομως όλοι έχουν καταλάβει πως δεν υποκύπτουμε σε τετελεσμένα, εκβιασμούς και πιέσεις», δήλωσε.

Ο Ακάρ έκανε αναφορά και στη στρατιωτική παρουσία της Τουρκίας στην περιοχή της Κύπρου. «Στην "Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου", στις θάλασσες, όπως και στους αιθέρες, προστατεύουμε τα δικαιώματα και τα συμφέροντά μας, όπως και των αδελφών μας στην Κύπρο. Δεν επιτρέψαμε και δεν θα επιτρέψουμε να καταπατηθούν τα δικαιώματά μας», ανέφερε.

Λίγες ώρες πριν από τη λήξη της τουρκικής NAVTEX για το «Ορούτς Ρέις» στις 22 Οκτωβρίου, δεν είναι ξεκάθαρο αν θα

Λίγο πριν από τη λήξη της NAVTEX για το «Ορούτς Ρέις», δεν είναι σαφές αν θα δοθεί νέα παράταση στην παρουσία του ερευνητικού πλοίου στην περιοχή

υπάρχει νέα παράταση για την παρουσία του τουρκικού πλοίου στην περιοχή νότια του Καστελλόριζου. Πάντως, επικρατεί νευρικότητα στην τουρκική πολιτική ηγεσία για τις ενέργειες της ελληνικής κυβέρνησης που έχουν στόχο την οικονομία και την άμυνα της Τουρκίας. Εμπειροι διπλωμάτες αναφέρουν πως για την απομάκρυνση του «Ορούτς Ρέις» θα πρέπει να υπάρχει ένα κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης ανάμεσα στις δύο χώρες, κάτι που δεν παρατηρείται ανάμεσα στις δύο πλευρές.

Πόροι 3 δισ. στο νέο «Εξοικονομώ κατ' οίκον»

Για τη χρηματοδότηση εργασιών ενεργειακής αναβάθμισης κατοικιών, εταιρικών και δημόσιων κτιρίων - Τον ερχόμενο Νοέμβριο η α΄ φάση

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Πόρους άνω των 3 δισ. ευρώ θα διαθέσει από τον επόμενο μήνα και μέχρι το τέλος του 2022 το υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας για την αναβάθμιση και την ενεργειακή εξοικονόμηση κατοικιών και κτιρίων (δημοσίων και εταιρικών) και παράλληλα την επανεκκίνηση της οικοδομικής δραστηριότητας και της απασχόλησης στους συναφείς κλάδους. Η χρηματοδότηση των κονδυλίων θα προέλθει από το Ταμείο Ανάκαμψης, ενώ το υπουργείο θα αναζητήσει και επιπλέον πόρους από το νέο ΕΣΠΑ.

Τα πρώτα κονδύλια ύψους 850 εκατ. ευρώ θα αρχίσουν να διατίθενται από τον Νοέμβριο, με την έναρξη του προγράμματος «Εξοικονομώ κατ' οίκον», που βγαίνει στην αγορά ενσωματώνοντας τις νέες τάσεις στον τομέα της κλιματικής αλλαγής, των ΑΠΕ και της ψηφιοποίησης, και προσαρμοσμένο στις συνθήκες που διαμορφώνει η πανδημία της COVID-19, ως «Εξοικονομώ - Αυτονομώ». Το πρόγραμμα θα συνεχιστεί μέσω τακτικών ετήσιων προκηρύξεων για το 2021 και το 2022 με ετήσιο προϋπολογισμό που αναμένεται να ξεπερνάει το 1 δισ. ευρώ . Ποσό περί τα 500 εκατ. ευρώ θα κατευθυνθεί στην αγορά μέσω του προγράμματος «Ηλέκτρα» για την ενεργειακή αναβάθμιση των δημοσίων κτιρίων, ενώ υπό σχεδιασμό βρίσκεται το πρόγραμμα για την ενεργειακή αναβάθμιση των επιχειρήσεων. Μάλιστα για την υλοποίηση των δύο αυτών προγραμμάτων το ΥΠΕΝ εισάγει δύο νέους θεσμούς που λειτουργούν ήδη σε άλλες χώρες της Ε.Ε. Πρόκειται για τον θεσμό των επιχειρήσεων ενεργειακών υπηρεσιών (ΕΕΥ) και τον θεσμό των ανταγωνιστικών διαδικασιών.

Τα κίνητρα του «Εξοικονομώ - Αυτονομώ»

ΑΤΟΜΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΒΑΣΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ	COVID-19 PREMIUM 2020 - 2021	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ PREMIUM ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΚΤΙΡΙΩΝ Ζ/Η ΣΕ >Β	ΜΕΓΙΣΤΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ
≤ 10.000€	≤ 20.000€	65%	10%	10%	85%
> 10.000 – 20.000	> 20.000 – 30.000	55%	10%	10%	75%
> 20.000 – 30.000	> 30.000 – 40.000	50%	10%	10%	70%
> 30.000 – 50.000	> 40.000 – 70.000	45%	10%	10%	65%
> 50.000 – 90.000	> 70.000 – 120.000	35%	10%	10%	55%
Πολυκατοικία τύπου Α		60%	10%	10%	80%
Πολυκατοικία τύπου Β		60%	10%	-	70%

ΠΗΓΗ: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Το Δημόσιο

Ο σχεδιασμός προβλέπει επιδότηση και δανειοδότηση των φορέων του Δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα που μπορούν με τη σειρά τους να απευθυνθούν σε ΕΕΥ για να τους βοηθήσουν να υλοποιήσουν και να επιβλέψουν τις ενεργειακές παρεμβάσεις. Προβλέπεται επίσης η δυνατότητα εγγυοδοσίας, ώστε να μειωθεί ο κίνδυνος των εταιρειών που θα επιλέξουν να εμπλακούν στο «Ηλέκτρα». Ο θεσμός των ανταγωνιστικών διαδικασιών, όπως έχει δείξει η εμπειρία άλλων χωρών, οδηγεί σε σημαντική μείωση του κόστους των παρεμβάσεων ενεργειακής αναβάθμισης ενώ ταυτόχρονα επιτυγχάνει μόχλευση κεφαλαίων. Η υπουργική απόφαση για το πλαίσιο εφαρμογής των ανταγωνιστικών διαδικασιών, σύμφωνα με τη γ.γ. Ενέργειας Αλεξάνδρα Σδούκου, έχει ολοκληρωθεί και το πρόγραμμα που απευθύνεται σε όλες τις επιχειρήσεις του βιομηχανικού και τριτογενούς τομέα θα ξεκινήσει να υλοποιείται με αρχικό προϋπολογισμό 30 εκατ. ευρώ.

Τα μεγαλύτερα κονδύλια ωστόσο θα κατευθυνθούν στην αναβάθμιση κατοικιών μέσω ενός διευρυμένου προγράμματος ο σχεδιασμός του οποίου συνδυάζει τις κλασικές παρεμβάσεις ενεργειακής εξοικονόμησης με παρεμβάσεις που ενισχύουν την αυτονόμηση των κατοικιών, όπως έξυπνα συστήματα διαχείρισης, παραγωγή και αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ και σταθμοί φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων. Το νέο πρόγραμμα «Εξοικονομώ - Αυτονομώ» προβλέπει διεύρυνση εισοδηματικών κριτηρίων σε σχέση με το προηγούμενο πρόγραμμα, δηλαδή το «Εξοικονομώ κατ' οίκον», υψηλότερα ποσοστά επιδοτήσεων, αλλά και επιπρόσθετα κίνητρα όπως την COVID-19 premium, δηλαδή αυξημένη κατά 10% επιδότηση για τα έτη 2020-2021. Για τους 10 δήμους της χώρας που επηρεάζονται από την απολιγνιτοποίηση προβλέπεται πρόσθετη επιδότησης της τάξης του 10%. Συνολικά η επιδότηση για χαμηλά εισοδήματα μπορεί να φτάσει μέχρι και 85% ή και 95% για νοικοκυριά που βρίσκονται στις λιγνιτικές περιοχές. Μια άλλη νέα παράμετρος που εντάσσεται στο νέο πρόγραμμα είναι οι παρεμβάσεις αναβάθμισης των κοινόχρηστων χώρων πολυκατοικίας, δηλαδή κουφώματα κοινόχρηστων χώρων, πόρτες εισόδου κ.λπ. Το βασικό ποσοστό επιδότησης για τις παρεμβάσεις σε πολυκατοικίες είναι ανεξάρτητο από το εισόδημα των ιδιοκτητών (60%) και μπορεί να φτάσει με τις προσαυξήσεις έως και 90%.

Το ανώτατο ύψος των επιλέξιμων δαπανών ανεβαίνει από τις 25.000, που ήταν στα προηγούμενα προγράμματα, στις 50.000 ευρώ ανά κατοικία και δίνεται επιπλέον η δυνατότητα για υποβολή περισσοτέρων της μιας αιτήσεων ανά ΑΦΜ ωφελούμενου δικαιούχου για περισσότερες κατοικίες. Το ανώτατο ύψος της επιλέξιμης δαπάνης σε αυτήν την περίπτωση ανεβαίνει στις 100.000 ευρώ. Ο ανώτατος επιλέξιμος προϋπολογισμός κοινόχρηστων παρεμβάσεων σε πολυκατοικίες φτάνει τις 80.000 ευρώ.

Εκτός οι καυστήρες

Το νέο πρόγραμμα βάζει τέλος στις επιδοτήσεις εγκατάστασης καυστήρων πετρελαίου. Εκτός επιδοτήσεων μένουν και τα ενεργειακά τζάκια σε 7 Περιφερειακές Ενότητες της Αττικής και για την Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης.

Φωτοβολταϊκά

Κατοικίες που μετά τις παρεμβάσεις καταλήγουν να επιτύχουν υψηλή εξοικονόμηση ενέργειας (Β+ και άνω) θα μπορούν να επιδοτηθούν για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών και συσσωρευτών ηλεκτρικής ενέργειας ή αλλιώς μπαταρίες. Αντιθέτως, το πρόγραμμα θα επιδοτεί πλέον παρεμβάσεις έξυπνων συστημάτων (smart home) που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ενέργειας. Επίσης, ο μηχανικός αερισμός κατοικιών με ταυτόχρονη ανάκτηση ενέργειας πλέον επιδοτείται μόνο εφόσον συνδυάζεται με αντικατάσταση κουφωμάτων. Μια σημαντική αλλαγή που θα εφαρμοστεί στο νέο πρόγραμμα είναι ότι θα ζητείται φωτογραφική τεκμηρίωση πριν και μετά τις παρεμβάσεις, ώστε να εξαλειφθούν τα φαινόμενα παρατυπίας. Σε ό,τι αφορά το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του προγράμματος και δεδομένου του εύρους του και των αλλαγών σε σχέση με το προηγούμενο, το ΥΠΕΝ ακολουθεί έναν σχεδιασμό 4 σταδίων για την ομαλή ενημέρωση των ενδιαφερόμενων:

1. Εντός του Οκτωβρίου θα πραγματοποιηθεί η προδημοσίευση του τεχνικού μέρους του οδηγού για μια πρώτη ενημέρωση του κοινού σχετικά με τους δικαιούχους της επιχορήγησης, τις επιλέξιμες παρεμβάσεις και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά.

2. Κατόπιν θα ακολουθήσει η έκδοση του τελικού Οδηγού σε συνδυασμό με την έναρξη του help desk.

3. Στη συνέχεια προγραμματίζεται η έναρξη demo του προγράμματος, όπου για λίγες ημέρες οι ενδιαφερόμενοι θα έχουν τη δυνατότητα να συνδεθούν στην ηλεκτρονική πλατφόρμα προκειμένου να εξοικειωθούν με τις διάφορες απαιτούμενες ενέργειες συμπληρώνοντας «εικονικά» την αίτησή τους.

4. Επίσημη έναρξη του προγράμματος για υποβολή αιτήσεων.

Επιπλέον, το υπουργείο εξετάζει τη δυνατότητα υλοποίησης ενημερωτικών webinars με συμμετοχή του ΤΕΕ και του συλλόγου ενεργειακών επιθεωρητών, φορέων με τους οποίους μέχρι σήμερα το ΥΠΕΝ βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία για την ανάπτυξη του τεχνικού σκέλους του προγράμματος.

Βαριά η φορολογία εισοδήματος, χαμηλή για κέρδη και μερίσματα

Η υπερφορολόγηση των Ελλήνων συνεχίζεται, δείχνει έκθεση του ΟΟΣΑ

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Φτωχές παραμένουν οι επιδόσεις της Ελλάδας στο μέτωπο της φορολογικής ανταγωνιστικότητας, το οποίο και κρίνεται καθοριστικής σημασίας για την προσέλκυση επενδύσεων, αλλά και την τόνωση κατανάλωσης και ανάπτυξης. Στη σχετική κατάταξη του ΟΟΣΑ (παρουσιάζεται στην Ελλάδα από το ΚΕΦiΜ), η χώρα μας είναι 29η μεταξύ 36 κρατών, έχοντας διατηρήσει τη θέση που είχε και το περυσινό έτος. Η θέση αυτή αφορά τη φορολογία των επιχειρήσεων, τους φόρους φυσικών προσώπων, τους φόρους κατανάλωσης, τους φόρους ιδιοκτησίας, και τους φόρους κερδών που παράγονται στο εξωτερικό (κανόνες διεθνούς φορολόγησης).

Η γενική εικόνα...

Στις περισσότερες από αυτές τις κατηγορίες η Ελλάδα κατατάσσεται στους ουραγούς. Εκτός από μία. Τους φόρους των φυσικών προσώπων όπου βρίσκεται στην 8η θέση μεταξύ 36 χωρών. Θα ρωτούσε εύλογα κάποιος πώς είναι δυνατόν η Ελλάδα να τα πηγαίνει τόσο καλά όταν ο ανώτατος φορολογικός ανέρχεται στο 45%, επιβάλλεται εισφορά αλληλεγγύης, ενώ οι ασφαλιστικές εισφορές είναι τουλάχιστον τσουχτερές. Η απάντηση όμως είναι απλή. Η 8η θέση δεν αφορά μόνο τους φόρους και τις ασφαλιστικές εισφορές. Αφορά την πολυπλοκότητα των φόρων των φυσικών προσώπων αλλά και το ύψος των συντελεστών από κεφαλαιουχικά κέρδη και μερίσματα. Στις δύο τελευταίες κατηγορίες τα πάμε εξαιρετικά. Σύμφωνα με την έκθεση στα «δυνατά» σημεία του ελληνικού φορολογικού συστήματος ο ΟΟΣΑ συγκαταλέγει τον συντελεστή 5% στα μερίσματα που είναι χαμηλότερος του μέσου όρου (23,8%), αλλά και το γεγονός ότι η πολυπλοκότητα στη φορολόγηση της εργασίας είναι επίσης κάτω του μέσο όρου των κρατών-μελών του Οργανισμού.

...και η πραγματικότητα

Ωστόσο, στα αδύνατα σημεία είναι η φορολογία των φυσικών προσώπων τόσο μέσω των φόρων που επιβάλλονται όσο και των εισφορών. Αν απομονώσουμε κάθε μία από τις τρεις κατηγορίες του ανωτέρω τομέα θα διαπιστώσουμε τα εξής:

• Οι Ελληνες υπερφορολογούνται, έχουν μάλιστα από τους υψηλότερους συντελεστές μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ. Στη σχετική έκθεση η χώρα μας βρίσκεται στην 31 θέση δηλαδή μαζί με χώρες όπως η Αυστρία, και η Γαλλία. Η Γερμανία για παράδειγμα στη γενική κατάταξη της κατηγορίας «φόροι φυσικών προσώπων» βρίσκεται στην 25η θέση. Και αυτό καθώς έχει κακό βαθμό στην πολυπλοκότητα, ενώ στη φορολόγηση των μερισμάτων βρίσκεται στην 22η θέση. Αντίθετα, στους φόρους και τις εισφορές βρίσκεται στην 9η θέση. Και η Ισπανία σε φόρους και εισφορές έχει ιδιαίτερα θετική βαθμολογία και κατατάσσεται στη 10 θέση, ενώ κοντά είναι και η Ιταλία που βρίσκεται στη 16η θέση.

• Στην πολυπλοκότητα των φόρων η Ελλάδα βρίσκεται σε καλή θέση και συγκεκριμένα στην 6η θέση.

• Καλή είναι η κατάταξη της Ελλάδας και στη φορολόγηση κερδών και μερισμάτων. Η φορολογία των μερισμάτων γίνεται με τον εντυπωσιακό συντελεστή 5%, όταν ο μέσος όρος του ΟΟΣΑ είναι στο 23,8%.

Στις επιχειρήσεις τα πράγματα είναι καλύτερα (22η θέση) και αυτό είναι αποτέλεσμα των μειωμένων συντελεστών που ισχύουν σήμερα (24%), παρά το γεγονός ότι παραμένει σε υψηλότερα επίπεδα από τον μέσον όρο του ΟΟΣΑ (23,8%). Ωστόσο, το πρόβλημα εντοπίζεται στην κατηγορία «ανάκτηση κόστους». Ουσιαστικά αυτό που εντοπίζουν οι αναλυτές σε αντίθεση με πολλές χώρες του ΟΟΣΑ και της Ε.Ε. είναι ότι η Ελλάδα δεν παρέχει τη δυνατότητα συμψηφισμού ζημιών με μελλοντικά κέρδη, ενώ ταυτόχρονα δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν ζημίες για να μειώσουν προηγούμενο φορολογητέο εισόδημα. Σημειώνεται ότι στις 20 από τις 36 χώρες του ΟΟΣΑ, οι εταιρείες μπορούν να μεταφέρουν τις ζημίες.

Ακίνητα

Μία όμως από τις μεγαλύτερες πληγές είναι η φορολόγηση της ιδιοκτησίας. Στη γενική κατάταξη του τομέα αυτού η Ελλάδα βρίσκεται στην 32η θέση. Ωστόσο, εάν απομονωθεί από τις υπόλοιπες κατηγορίες και μείνει μόνο η φορολογία των ακινήτων, η Ελλάδα βρίσκεται σε ακόμα χειρότερη θέση, καταλαμβάνοντας την 36η, δηλαδή την τελευταία μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ. Επί χρόνια το ελληνικό Δημόσιο εισπράττει τεράστια ποσά από τα ακίνητα που έφθαναν μέχρι και τα 3,5 δισ. ευρώ ετησίως. Πλέον, το ποσό έχει περιορισθεί στα 2,6 δισ.

Η Ελλάδα παραμένει «πρωταθλήτρια» σε φόρους στα ακίνητα.

Φορολόγηση εισοδήματος και μερισμάτων

ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΑΠΟ ΤΗ ΧΑΜΗΜΟΤΕΡΗ ΣΤΗΝ ΥΨΗΛΟΤΕΡΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Α/Α	ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΟΟΣΑ
1.	Τσεχία
2.	Ουγγαρία
3.	Εσθονία
4.	Πολωνία
5.	Σλοβακία
29.	Ιρλανδία
30.	Κορέα
31.	ΕΛΛΑΔΑ
32.	Μεξικό
33.	Γαλλία
34.	Αυστρία
35.	Πορτογαλία
36.	Ισραήλ

ΦΟΡΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΚΑΙ ΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ
ΑΠΟ ΤΗ ΧΑΜΗΜΟΤΕΡΗ ΣΤΗΝ ΥΨΗΛΟΤΕΡΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Α/Α	ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΟΟΣΑ
1.	Νέα Ζηλανδία
2.	Σλοβακία
3.	Εσθονία
3.	Λεττονία
5.	ΕΛΛΑΔΑ
33.	Γαλλία
34.	Καναδάς
35.	Δανία
36.	Ιρλανδία

! Η Ελλάδα παραμένει το 2020 στην 29η θέση μεταξύ 36 κρατών στον Δείκτη Διεθνούς Φορολογικής Ανταγωνιστικότητας του ΟΟΣΑ.

ΠΗΓΗ: ΚΕΦΙΜ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στην Αθήνα, εάν μεταφερθεί σε μόνιμο καθεστώς τηλεργασίας το 5% των εργαζομένων, τα κενά γραφεία αναμένεται να διπλασιαστούν από το σημερινό ποσοστό του 5% στο 9,8%.

Μικρότερα γραφεία φέρνει η τηλεργασία

Σοβαρές επιπτώσεις θα μπορούσε να έχει στην αγορά γραφείων μια δυνητική μονιμοποίηση του μέτρου της εξ αποστάσεως εργασίας από τις μεγάλες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στη χώρα. Αν και επί του παρόντος ένα τέτοιο σενάριο δεν συγκεντρώνει πολλές πιθανότητες, εντούτοις, είναι βέβαιο ότι στα επιτελεία ιδίως των πολυεθνικών ομίλων επεξεργάζονται διάφορες εναλλακτικές επιλογές για τη στέγαση των υπαλλήλων τους στη μετά COVID περίοδο. Εφόσον επιλεγεί ένα μοντέλο, το οποίο θα προβλέπει και μονιμοποίηση της τηλεργασίας, έστω για ένα μικρό ποσοστό εργαζομένων, η εν λόγω εταιρεία είναι πιθανό να κινηθεί για τη μίσθωση γραφείων μικρότερης επιφάνειας, προκειμένου να περικόψει ανάλογα και τα λειτουργικά της έξοδα.

Μια τέτοια ανάλυση σε 40 ευρωπαϊκές μεγαλουπόλεις, μεταξύ των οποίων και η Αθήνα, πραγματοποίησε πρόσφατα η βρετανική εταιρεία συμβούλων Arinite Health & Safety Consultancy, με αφορμή τη σταδιακή παγίωση του φαινομένου της εξ αποστάσεως εργασίας, ιδίως μετά την πρόσφατη έξαρση των κρουσμάτων του κορωνοϊού στην πλειονότητα των μεγάλων αστικών κέντρων της Ευρώπης. Με βάση τους υπολογισμούς της εταιρείας, στην περίπτωση της Αθήνας, η μετακίνηση του 5% των εργαζομένων μιας μέσης επιχείρησης (250 ατόμων) σε τηλεργασία θα είχε ως αποτέλεσμα την εξοικονόμηση 29.264 ευρώ σε ετήσια βάση, μόνο από το κόστος ενοικίασης. Αντίστοιχα, το ετήσιο όφελος, σε περίπτωση που το ποσοστό τηλεργασίας αυξανόταν στο 20%, η ετήσια μείωση ενοικίου θα διαμορφωνόταν σε 117.054 ευρώ. Για κάθε εργαζόμενο υπολογίζεται χώρος 10 τ.μ., ο οποίος και θα καταστεί μη απαραίτητος.

Ασφαλώς, μια τέτοια εξέλιξη θα οδηγούσε στη μίσθωση λιγότερων γραφείων, αυξάνοντας έτσι και το ποσοστό διαθεσιμότητας κενών γραφείων. Στην Αθήνα, εάν μεταφερθεί σε μόνιμο καθεστώς τηλεργασίας το 5% των εργαζομένων, τα κενά γραφεία αναμένεται να διπλασιαστούν από το σημερινό ποσοστό του 5% στο 9,8%, ενώ εάν η τηλεργασία καταστεί καθημερινότητα για το 20%, τότε τα κενά γραφεία θα εκτοξευθούν στο 24% του συνολικού κτιριακού αποθέματος. Σημειωτέον ότι τα παραπάνω μεγέθη αφορούν μια «άσκηση» που πραγματοποιούν οι αναλυτές της Arinite προκειμένου να αξιολογήσουν τις πιθανές επιπτώσεις στο κόστος στέγασης των επιχειρήσεων και ασφαλώς στην ίδια την αγορά γραφείων.

Αν το 20% των εργαζομένων εργάζεται εξ αποστάσεως, το ετήσιο κόστος στέγασης μπορεί να μειωθεί έως και 117.054 ευρώ.

Ανεξάρτητα από το τι θα συμβεί στην Αθήνα την περίοδο μετά την πανδημία, στο εξωτερικό φαίνεται πως η τηλεργασία θα διατηρηθεί και μάλιστα σε σημαντικό ποσοστό. Σύμφωνα με σχετική έρευνα μεταξύ των διοικήσεων των εταιρειών τον Μάρτιο, προέκυψε ότι η πλειονότητα σχεδίαζε τη μεταφορά του 5% του προσωπικού τους σε μόνιμο καθεστώς τηλεργασίας μετά το πέρας της πανδημίας.

Σήμερα, ύστερα από άλλους έξι και πλέον μήνες εφαρμογής της τηλεργασίας, οι αναλυτές της Arinite εκτιμούν πως το ποσοστό αυτό έχει αυξηθεί και, στο μέλλον, σε καθεστώς εξ αποστάσεως εργασίας θα βρίσκεται έως το 20% του συνόλου των εργαζομένων μιας επιχείρησης.

Η ΕΚΤ θα στηρίξει την οικονομία όσο χρειαστεί

Ο Ιταλός οικονομολόγος Φάμπιο Πανέτα, μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στην **ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Την αποφασιστικότητα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας να ακολουθήσει μια τολμηρή νομισματική πολιτική, για όσο χρειαστεί, ώστε να στηρίξει την ευρωπαϊκή οικονομία να αντιμετωπίσει το πλήγμα της πανδημίας, διαμηνύει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Φάμπιο Πανέτα, μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ. «Μια διστακτική στάση πολιτικής στην παρούσα συγκυρία θα είχε το αντίθετο αποτέλεσμα», σημειώνει. Απαντώντας, μάλιστα, σε όσους ανησυχούν για την επιστροφή της νομισματικής πολιτικής στην κανονικότητα, τονίζει ότι ο μόνος τρόπος για να γίνει αυτό στο μέλλον «είναι να στηριχθεί δυναμικά η οικονομία σήμερα». Ο Ιταλός οικονομολόγος, πρώην υποδιοικητής της κεντρικής τράπεζας της Ιταλίας, εκφράζει ανησυχία ότι η επιστροφή της οικονομίας στα προ κορωνοϊού επίπεδα μπορεί να καθυστερήσει ακόμη και μετά το τέλος του 2022. Στη πρώτη συνέντευξή του σε ελληνικό μέσο αφότου ανέλαβε καθήκοντα στην ΕΚΤ στις αρχές του χρόνου, ο κ. Πανέτα, ο οποίος ασχολείται με την Ελλάδα ως υπεύθυνος για τις διεθνείς και ευρωπαϊκές σχέσεις της ΕΚΤ, χαρακτηρίζει το ελληνικό χρέος βιώσιμο, επικαλούμενος αξιολογήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αλλά και τις «πρόσφατες επιτυχημένες εκδόσεις ομολόγων». Επισημαίνει, όμως, παράλληλα, την ανάγκη μεταρρυθμίσεων για τη στήριξη της δυνητικής ανάπτυξης και της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του χρέους. Για το νέο πτωχευτικό πλαίσιο, ο κ. Πανέτα δίνει μια πρώτη ένδειξη της αναμενόμενης επίσημης γνώμης της Φρανκφούρτης, λέγοντας ότι «η ΕΚΤ είχε πολύ εποικοδομητικές συζητήσεις με τις ελληνικές αρχές για τη μείζονα αυτή μεταρρύθμιση». Σημειώνει, παράλληλα, ότι είναι σημαντικό να βελτιωθεί η νοοτροπία των δανειοληπτών ως προς την αποπληρωμή οφειλών.

– Το έκτακτο πρόγραμμα αγοράς στοιχείων ενεργητικού λόγω πανδημίας (PEPP) εξασφαλίζει μέχρι στιγμής χαμηλότοκο δανεισμό, ιδίως για τις χώρες που το έχουν ανάγκη, όπως η Ιταλία και η Ελλάδα. Τι προβλέπετε να συμβεί στην αγορά ομολόγων των χωρών αυτών όταν θα λήξει το πρόγραμμα; Ανησυχείτε ότι θα «πέσουν στον γκρεμό»;

– Η πανδημία οδήγησε την οικονομία της Ζώνης του Ευρώ στη βαθύτερή της ύφεση. Η συρρίκνωση του ΑΕΠ άγγιξε διψήφιο αριθμό το δεύτερο τρίμηνο, με αντιπληθωριστικές επιδράσεις. Ετσι, η ΕΚΤ έλαβε αποφασιστικά μέτρα για να προστατεύσει την παραγωγική ικανότητα και να σταθεροποιήσει τις αγορές, παρέχοντας ευνοϊκές συνθήκες χρηματοδότησης για όλους τους τομείς της οικονομίας σε όλη τη Ζώνη του Ευρώ. Αυτό βοήθησε με τη σειρά του να διατηρηθεί η ροή χρηματοδότησης προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις, υποστηρίζοντας τη συνολική ζήτηση και αποτρέποντας μια εντονότερη πτώση του πληθωρισμού. Χρειάζεται όμως να παρακολουθούμε διαρκώς την εξέλιξη της πανδημίας και των οικονομικών επιπτώσεών της. Η αναζωπύρωση των κρουσμάτων της νόσου που παρατηρούμε σε διάφορες χώρες της Ζώνης του Ευρώ εξασθενίζει την ανάκαμψη, ιδίως στον τομέα των υπηρεσιών, όπου ο δείκτης επιχειρηματικής δραστηριότητας συρρικνώθηκε τον Σεπτέμβριο.

Αυτό ενισχύει την ανάγκη για παρατεταμένη οικονομική στήριξη από τις μακροοικονομικές πολιτικές. Η ΕΚΤ θα συνεχίσει να διενεργεί καθαρές αγορές στοιχείων ενεργητικού στο πλαίσιο του PEPP, τουλάχιστον μέχρι το τέλος Ιουνίου 2021, και, σε κάθε περίπτωση, μέχρι το διοικητικό συμβούλιο να κρίνει ότι η κρίση του κορωνοϊού (COVID-19) έχει λήξει. Θα επανεπενδύουμε τα ποσά κεφαλαίου από την εξόφληση τίτλων αποκτηθέντων στο πλαίσιο του PEPP κατά τη λήξη τους, τουλάχιστον μέχρι το τέλος του 2022. Και η μελλοντική σταδιακή μείωση του χαρτοφυλακίου PEPP θα ρυθμιστεί κατά τρόπο ώστε να αποφευχθούν παρεμβολές στη νομισματική πολιτική. Προ πάντων, δεν θα επιτρέψουμε κανέναν περιορισμό των συνθηκών χρηματοδότησης που να εμποδίζει την επίτευξη του στόχου μας.

– Υπάρχει περίπτωση να παραταθεί το PEPP πέραν του Ιουνίου του 2021 ή και να ξεπεράσει ο προϋπολογισμός του το 1,35 τρισ. ευρώ;

– Ο βασικός παράγων που καθορίζει τις οικονομικές εξελίξεις είναι η πορεία της πανδημίας, η οποία επιδρά αρνητικά στις επενδύσεις και στην κατανάλωση. Σύμφωνα με στοιχεία έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι προθέσεις των νοικοκυριών της Ζώνης του Ευρώ για αποταμίευση διαμορφώθηκαν τον Σεπτέμβριο στο υψηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί από την έναρξη της σχετικής σειράς στοιχείων το 2000. Οι τρέχουσες εξελίξεις σε ό,τι αφορά την πανδημία δεν είναι θετικές. Πέραν του άμεσου αντικτύπου τους στις δαπάνες, η αβεβαιότητα είναι πιθανόν να αυξηθεί σημαντικά, με αρνητικές επιπτώσεις τόσο στις οικονομικές προοπτικές όσο και στο ισοζύγιο των κινδύνων. Ο υφιστάμενος και ο αναμενόμενος πληθωρισμός βρίσκονται ήδη σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Τον Σεπτέμβριο ο μετρούμενος πληθωρισμός στην Ευρωζώνη ήταν αρνητικός (-0,3%) για δεύτερο συνεχόμενο μήνα, ενώ ο πληθωρισμός χωρίς τις συμμετάβλητες συνιστώσες της ενέργειας και των ειδών διατροφής ήταν 0,2%. Οι εμπειρογνώμονες της ΕΚΤ προέβλεψαν ότι ο πληθωρισμός θα αυξηθεί σε μόλις 1,3% το 2022, αλλά τα πιο πρόσφατα στοιχεία δείχνουν ότι υπάρχει κίνδυνος η δυναμική του να είναι ασθενέστερη από την προβλεπόμενη. Οι βασιζόμενες στην αγορά προσδοκίες για τον πληθωρισμό είναι συγκρατημένες. Οι προσδοκίες των καταναλωτών για τον πληθωρισμό μειώνονται συνεχώς από τον Απρίλιο. Ενόψει του μεγέθους και μόνο των καθοδικών κινδύνων, δεν θα πρέπει να υπάρχει καμία αμφιβολία για την αποφασιστικότητά μας να διατηρήσουμε τη σταθερότητα των τιμών. Είμαστε έτοιμοι να προσαρμόσουμε καταλλήλως όλα τα εργαλεία που διαθέτουμε προκειμένου να επιτύχουμε την επιδιωξή μας να επαναφέρουμε τον πληθωρισμό σε επίπεδα συμβατά με τον μεσοπρόθεσμο στόχο μας κατά τρόπο διαρκή. Στη διάρκεια της πανδημίας προσαρμόσαμε ήδη ορισμένα από τα εργαλεία μας και αυτό αποδείχθηκε αποτελεσματικό.

– Αισθάνεστε ότι η ΕΚΤ έκανε και πάλι περισσότερα από όσα της αναλογούσαν στη διάρκεια αυτής της κρίσης; Θα μπορέσει η νομισματική πολιτική να επανέλθει στην κανονικότητα, έπειτα από μια τόσο εκτεταμένη ποσοτική χαλάρωση;

– Τα μέτρα νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής ήταν ζωτικής σημασίας για την προστασία των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων στη διάρκεια της κρίσης, διευκολύνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις απαραίτητες προσπάθειες διαφύλαξης της δημόσιας υγείας. Τα σφάλματα που συνδέθηκαν με προηγούμενα επεισόδια δεν επανελήφθησαν. Η νομισματική και η δημοσιονομική πολιτική αντέδρασαν γρήγορα στη διαταραχή και ενίσχυσαν η μία την άλλη. Μαζί, η νομισματική και η δημοσιονομική πολιτική αύξησαν την εμπιστοσύνη. Μια διστακτική στάση πολιτικής στην παρούσα συγκυρία θα είχε το αντίθετο αποτέλεσμα. Σύμφωνα με την έρευνά μας για τις τραπεζικές χορηγήσεις, οι τράπεζες θα υιοθετούσαν πολύ αυστηρότερα πιστοδοτικά κριτήρια σε περίπτωση που διακόπτονταν τα σχήματα δημόσιων εγγυήσεων δανείων. Αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει βιώσιμες κατά τα άλλα επιχειρήσεις και φερέγγυα νοικοκυριά σε κατάσταση αφερεγγυότητας. Παρόμοιες συνέπειες θα μπορούσαν να προκληθούν από μια σύσφιγξη των συνθηκών χρηματοδότησης. Ο μόνος τρόπος για να επιστρέψει η νομισματική πολιτική στην κανονικότητα στο μέλλον είναι να στηριχθεί δυναμικά η οικονομία σήμερα.

– Πόσο χρόνο θεωρείτε ότι θα πάρει στην ευρωπαϊκή οικονομία να επανέλθει στα προ κορωνοϊού επίπεδα; Τι προτεραιότητες πρέπει να βάλει η Ευρώπη στη διαδικασία αυτή;

– Το πρώτο εξάμηνο του έτους, το ΑΕΠ της Ζώνης του Ευρώ μειώθηκε κατά 15% και, σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες εκτιμήσεις των εμπειρογνωμόνων της ΕΚΤ, θα επανέλθει στα προ κρίσης επίπεδα μόνο στο τέλος του 2022. Ωστόσο, η επαναφορά αυστηρότερων μέτρων περιορισμού του ιού, την οποία παρατηρούμε σε διάφορες χώρες της Ευρωζώνης, μπορεί να επιμηκύνει τη διάρκεια αυτού του χρονικού ορίζοντα ακόμη περισσότερο στο μέλλον. Επιπλέον, υπάρχει ο κίνδυνος μια βραδεία ανάκαμψη να επιτείνει τις αποκλίσεις μεταξύ τομέων και χωρών: όσο περισσότερο καθυστερεί η επάνοδος στα προ κρίσης επίπεδα τόσο μεγαλύτερος θα είναι ο αντίκτυπος στις αποκλίσεις και στην ανισότητα. Τα ευρωπαϊκά μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής περιορίζουν αυτόν τον κίνδυνο, αλλά δεν μπορούν να τον εξαλείψουν. Είναι αναγκαίο να επιστρέψουμε γρήγορα στην ανάπτυξη.

– Πώς θα μπορούσαν τα ελληνικά ομόλογα να καταστούν επιλέξιμα στο πλαίσιο του προγράμματος αγοράς τίτλων του δημόσιου τομέα (public sector purchase programme - PSPP), και όχι μόνο στο πλαίσιο του PEPP, δεδομένου ότι εξακολουθούν να μην είναι επενδυτικής βαθμίδας;

– Το PSPP ακολουθεί ένα σαφές πλαίσιο κανόνων που αφορούν την επιλεξιμότητα των εμπορεύσιμων χρεογράφων και τους όρους εφαρμογής. Με βάση τις ελάχιστες απαιτήσεις πιστοληπτικής διαβάθμισης, τα ελληνικά κρατικά ομόλογα δεν είναι προς το παρόν επιλέξιμα για το πρόγραμμα. Πραγματοποιήσαμε όμως παρεμβάσεις για να καταπολεμήσουμε τις συνέπειες της κρίσης COVID-19 με ποικίλα μέσα. Η ένταξη των ελληνικών κρατικών ομολόγων στο PEPP έχει σταθεροποιήσει τις συνθήκες χρηματοδότησης στην Ελλάδα. Οι αποδόσεις των ελληνικών δεκαετών κρατικών ομολόγων έχουν μειωθεί σημαντικά από την έναρξη του PEPP και σήμερα διαμορφώνονται στο 0,8%, δηλαδή κάτω από τα προ πανδημίας επίπεδα.

Ο μόνος τρόπος για να επιστρέψει η νομισματική πολιτική στην κανονικότητα στο μέλλον είναι να στηριχθεί δυναμικά η οικονομία.

Οι αποδόσεις των ελληνικών δεκαετών κρατικών ομολόγων διαμορφώνονται στο 0,8%, δηλαδή κάτω από τα προ πανδημίας επίπεδα.

Το πρώτο εξάμηνο του έτους, το ΑΕΠ της Ζώνης του Ευρώ μειώθηκε κατά 15% και σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των εμπειρογνωμόνων της ΕΚΤ θα επανέλθει στα προ κρίσης επίπεδα στο τέλος του 2022. Η επαναφορά αυστηρότερων μέτρων περιορισμού του ιού, ωστόσο, μπορεί να επιμηκύνει τη διάρκεια αυτού του χρονικού ορίζοντα ακόμη περισσότερο στο μέλλον, λέει ο κ. Πανέτα.

Είναι σημαντικό όλοι οι πόροι να διατεθούν για την ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού της ελληνικής οικονομίας και οι κατάλληλες επενδύσεις να συνοδευθούν από μεταρρυθμίσεις.

Οι αξιολογήσεις της Ε.Ε. κατέληξαν ότι το χρέος της Ελλάδας είναι βιώσιμο

– Η Ελλάδα, μια ήδη υπερχρεωμένη χώρα, θα επιβαρυνθεί από την πανδημία με επιπλέον χρέος. Θα είναι βιώσιμο;

– Η Ελλάδα έχει πολύ υψηλή δανειακή επιβάρυνση, αλλά η διάρκεια αποπληρωμής του χρέους της είναι πολύ μεγάλη και το κόστος εξυπηρέτησής του εξακολουθεί να είναι χαμηλό, όπως δείχνουν άλλωστε και οι πρόσφατες επιτυχημένες εκδόσεις ομολόγων. Οι προκαταρκτικές αξιολογήσεις σχετικά με τη βιωσιμότητα του χρέους, τις οποίες πραγματοποίησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσον αφορά την επιλεξιμότητα χωρών της Ζώνης του Ευρώ για το μέσο PCS του ΕΜΣ, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι το χρέος της Ελλάδας είναι βιώσιμο. Τα μέτρα που έλαβαν οι ελληνικές αρχές, καθώς και αυτά που συμφωνήθηκαν με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θα πρέπει να στηρίξουν την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας, επιτρέποντας στους λόγους χρέους να υποχωρήσουν με την πάροδο του χρόνου. Πέρα από τον βραχυπρόθεσμο ορίζοντα –όπου η δημοσιονομική πολιτική πρέπει να διαχειριστεί τον αντίκτυπο της κρίσης– είναι εξαιρετικά σημαντικό όλοι οι πόροι να διατεθούν για την ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού της ελληνικής οικονομίας και οι κατάλληλες επενδύσεις να συνοδευθούν από μεταρρυθμίσεις που στηρίζουν τη δυνητική ανάπτυξη και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του χρέους.

– Πώς πιστεύετε ότι πρέπει να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα των υψηλότερων δεικτών μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ) που θα επιφέρει η κρίση της πανδημίας; Συγκεκριμένα, θα μπορέσει η Ελλάδα, η οποία ήδη πριν από την πανδημία είχε υψηλό απόθεμα ΜΕΔ, να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά το πρόβλημα με το σχέδιο «Ηρακλής» ή θα χρειαστεί να πάρει κι άλλα μέτρα; Ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος έχει ήδη προτείνει να συσταθεί εταιρεία διαχείρισης στοιχείων ενεργητικού ως το επόμενο βήμα, πρόταση που φαίνεται να βλέπει θετικά και ο ΟΟΣΑ.

– Ο μέσος δείκτης ΜΕΔ του ελληνικού τραπεζικού τομέα ήταν 36,7% το β΄ τρίμηνο του 2020. Τέτοια υψηλά επίπεδα ΜΕΔ επηρεάζουν αρνητικά τη φερεγγυότητα και την κερδοφορία των τραπεζών. Αυτό, με τη σειρά του, περιορίζει την ικανότητα των τραπεζών να παρέχουν νέες πιστώσεις στην οικονομία, με αρνητικές συνέπειες για την οικονομική ανάπτυξη. Το σχέδιο προστασίας στοιχείων ενεργητικού «Ηρακλής» θα συνεχίσει να συμβάλει σε βιώσιμες πωλήσεις ΜΕΔ και να στηρίζει τις προσπάθειες των ελληνικών τραπεζών να επιτύχουν πιο βιώσιμα επίπεδα ΜΕΔ μεσοπρόθεσμα. Ωστόσο, ακόμη και με αυτή την επίσπευση των πωλήσεων ΜΕΔ, τα επίπεδα ΜΕΔ που θα προκύψουν για τις ελληνικές τράπεζες είναι πιθανόν να εξακολουθήσουν να βρίσκονται πολύ πάνω από τον μέσον όρο των τραπεζών που υπόκεινται στην ευρωπαϊκή τραπεζική εποπτεία. Σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει να εξεταστούν όλες οι επιλογές για τη μείωση των ΜΕΔ. Πρώτα από όλα, οι μεταρρυθμίσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα θα πρέπει να διευκολύνουν τη διαδικασία μείωσης των ΜΕΔ. Επιπροσθέτως, θα πρέπει να γίνει ενδελεχής ανάλυση περαιτέρω εργαλείων τα οποία θα μπορούσαν να προστεθούν στο πλαίσιο των μέσων που χρησιμοποιούνται για την επίλυση του ζητήματος των ΜΕΔ. Για αυτά τα ζητήματα η ΕΚΤ συνεργάζεται στενά με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένης της Τράπεζας της Ελλάδος.

– Η ελληνική κυβέρνηση δημοσίευσε πρόσφατα την πρότασή της για το νέο πτωχευτικό πλαίσιο, τον λεγόμενο «Κώδικα ρύθμισης οφειλών και παροχής δεύτερης ευκαιρίας». Τι γνώμη έχετε για αυτό; Είναι ικανοποιητικό; Θα βοηθούσε να τεθεί ένα τέλος στο φαινόμενο των στρατηγικών κακοπληρωτών και να αποκατασταθεί η κουλτούρα πληρωμών στην Ελλάδα;

– Για το θέμα αυτό ετοιμάζουμε επί του παρόντος επίσημη γνώμη. Η ΕΚΤ είχε πολύ εποικοδομητικές συζητήσεις με τις ελληνικές αρχές για αυτή τη μείζονα μεταρρύθμιση. Οι εργασίες συνεχίζονται ακόμη σε ό,τι αφορά το πρωτογενές και το παράγωγο δίκαιο καθώς και την υποδομή των πληροφοριακών συστημάτων, δεδομένου ότι ένας σημαντικός αριθμός των προβλεπόμενων διαδικασιών πρόκειται να διενεργείται ηλεκτρονικά. Είναι εξαιρετικά σημαντικό η μεταρρύθμιση να αυξήσει την αποτελεσματικότητα των δικαστικών και μη δικαστικών διαδικασιών, να βελτιώσει την αποδοτικότητα των πτωχευτικών διαδικασιών και να απλουστεύσει τις διαδικαστικές απαιτήσεις καθώς και να βελτιώσει τη νοοτροπία των δανειοληπτών ως προς την αποπληρωμή οφειλών.

Πρέπει να εξεταστούν όλες οι επιλογές για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων των τραπεζών.

Η Ελλάδα έχει υψηλή δανειακή επιβάρυνση, αλλά η διάρκεια αποπληρωμής του χρέους της είναι πολύ μεγάλη και το κόστος εξυπηρέτησής του εξακολουθεί να είναι χαμηλό, όπως δείχνουν άλλωστε και οι πρόσφατες επιτυχημένες εκδόσεις ομολόγων.

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Της* **ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΚΑΤΣΙΜΗ**

Οι ελληνικές εξαγωγές αγαθών ως αντίδοτο στην κρίση του τουρισμού

Η πανδημία και η συνεπαγόμενη κατακόρυφη μείωση των εισπράξεων από τον τουρισμό μας υπενθυμίζει πως οι οικονομίες που βασίστηκαν σε «μονοκαλλιέργειες» είναι ιδιαίτερα ευάλωτες σε οικονομικές κρίσεις. Η ελληνική οικονομία, λόγω της σημασίας του τουρισμού και των μεταφορών, παρουσιάζει, σε σχέση με παρόμοιες οικονομίες, πολύ μεγαλύτερες εξαγωγές υπηρεσιών ως ποσοστό των συνολικών εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών. Παραδοσιακά, το πλεόνασμα στο εμπορικό ισοζύγιο υπηρεσιών αντιστάθμιζε το σημαντικό μας έλλειμμα στο ισοζύγιο αγαθών. Σήμερα λόγω της επίδρασης της πανδημικής κρίσης στον τουρισμό, το πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών της χώρας μας έχει μειωθεί δραματικά.

Παρά όμως την αρνητική αυτή συγκυρία υπάρχουν λόγοι αισιοδοξίας. Η πανδημία έρχεται μία δεκαετία μετά την έναρξη της κρίσης χρέους της χώρας, στη διάρκεια της οποίας δόθηκε βάρος στην τόνωση της εξαγωγικής δραστηριότητας. Παρόλο που η προσπάθεια αυτή δεν έφερε ίσως το επιθυμητό αποτέλεσμα, το χάσμα ανάμεσα στις εξαγωγές υπηρεσιών και στις εξαγωγές αγαθών είναι σήμερα αισθητά μικρότερο όπως φαίνεται από τον λόγο εξαγωγών αγαθών ως προς τις εξαγωγές υπηρεσιών, ο οποίος έχει ανέβει από 0,8 το 2009 στο 1,2 το 2019. Αυτό σημαίνει πως, αν η πανδημία είχε έρθει 10 χρόνια νωρίτερα, η επιδείνωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών θα ήταν πολύ μεγαλύτερη. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουλίου 2020 οι εξαγωγές αγαθών αυξήθηκαν σε πραγματικούς όρους κατά 2,4%, εξισορροπώντας σε κάποιο βαθμό την αρνητική επίδραση του τουρισμού στο εξωτερικό έλλειμμα.

Η εξέλιξη αυτή συνδέεται με αύξηση των εξαγωγών προϊόντων, η ζήτηση των οποίων δεν εξαρτάται σημαντικά από μια μεταβολή του εισοδήματος, όπως τα τρόφιμα και τα φάρμακα. Τα «καλά νέα» λοιπόν είναι πως ένα σημαντικό μέρος των αγαθών που εξάγει η χώρα μας έχει χαρακτηριστικά που λειτουργούν σαν ασπίδα σε μια παγκόσμια πτώση του ΑΕΠ, όπως στην πανδημική κρίση. Παράλληλα, όμως, τα «κακά» νέα είναι πως όταν το ΑΕΠ ανεβαίνει σε περιόδους οικονομικής άνθησης, η ζήτηση για αυτά τα αγαθά δεν ευνοείται. Κατά συνέπεια, για να αυξηθούν περαιτέρω και σε βάθος χρόνου οι ελληνικές εξαγωγές απαιτείται η διείσδυση σε νέες αγορές του εξωτερικού. Πράγματι, η άνοδος στην εξαγωγική δραστηριότητα της χώρας μας την τελευταία δεκαετία συνδέεται με σημαντική αύξηση του αριθμού των εξαγωγικών προορισμών. Ομως, η διείσδυση σε μια νέα εξαγωγική αγορά συνεπάγεται ένα «κόστος εισόδου» που πρέπει να καταβληθεί προκαταβολικά από τις επιχειρήσεις. Δεν είναι τυχαίο πως οι μεγάλες (κορυφαίες 100) ελληνικές εξαγωγικές επιχειρήσεις που μπορούν να καλύψουν αυτό το κόστος εξάγουν κατά μέσον όρο σε 27 προορισμούς, ενώ οι υπόλοιπες που αποτελούν το 99,5% των εξαγωγικών επιχειρήσεων εξάγουν κατά μέσον όρο σε 3 προορισμούς.

Η εικόνα αυτή αναδεικνύει τη σημασία μιας διττής κρατικής παρέμβασης.

Πρώτον, είναι απαραίτητη η στήριξη των εξαγωγικών επιχειρήσεων μέσα από την πληροφόρηση για νέες αγορές και τις δραστηριότητες προώθησης των ελληνικών προϊόντων σε αυτές. Δεύτερον, είναι σημαντική η δημιουργία οικονομιών κλίμακας στην εξαγωγική διαδικασία είτε μέσα από τη δημιουργία διεπιχειρηματικών δικτύων (clustering), είτε μέσω μιας εξαγωγικής αλυσίδας στην οποία θα έχουν στρατηγικό ρόλο οι μεγάλες εξαγωγικές επιχειρήσεις σε στενή παραγωγική συνεργασία με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Η πανδημία έρχεται μία δεκαετία μετά την έναρξη της κρίσης χρέους της χώρας, στη διάρκεια της οποίας δόθηκε βάρος στην τόνωση της εξαγωγικής δραστηριότητας.

Η κ. Μαργαρίτα Κατσίμη είναι καθηγήτρια στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και Research Fellow στο Ερευνητικό Κέντρο CESifo.

Οι αγαπημένοι ήρωες της Disney έρχονται
με την υπογραφή ενός θρύλου του παγκόσμιου κόμικ.

Την Κυριακή 25 Οκτωβρίου μαζί με την Καθημερινή

«Σκουπίδια» για τους οίκους, «διαμάντια» για τους επενδυτές

Σε ιστορικά χαμηλά οι αποδόσεις των ομολόγων, αργούν ακόμη οι αναβαθμίσεις

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Οι αγορές ξεκάθαρα βαθμολογούν τα ελληνικά ομόλογα και την πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας με «επενδυτική βαθμίδα» και στην κατηγορία BBB τουλάχιστον, τη στιγμή που οι οίκοι αξιολόγησης συνεχίζουν να διατηρούν τη βαθμολογία junk. Το εντυπωσιακό ράλι των ελληνικών τίτλων δείχνει πως οι αγορές δεν «ακούν» τους οίκους και πιθανότατα βλέπουν πολύ πιο «μπροστά» από αυτούς, κυνηγώντας τις ευκαιρίες που δημιουργούνται από σημαντικούς καταλύτες που υπάρχουν πλέον σε ό,τι αφορά τις προοπτικές της Ελλάδας, χωρίς να φοβούνται την ύφεση ή το σοκ του τουρισμού, αλλά αντίθετα «ποντάρουν» στην ανάκαμψή τους. Οι οίκοι πιθανότατα περιμένουν χειροπιαστά στοιχεία γι' αυτήν την «ανάκαμψη», προτού λάβουν κάποια απόφαση.

Η Ελλάδα απέχει μόλις 65 μονάδες βάσης σε όρους αποδόσεων 10ετών τίτλων από Ισπανία και Πορτογαλία.

Οι επενδυτές ποντάρουν στις προοπτικές της Ελλάδας, χωρίς να φοβούνται την ύφεση ή το σοκ του τουρισμού, ενώ οι οίκοι αξιολόγησης πιθανότατα περιμένουν χειροπιαστά στοιχεία για την ανάκαμψη.

Αυτό το χάσμα μεταξύ του πώς αντιλαμβάνεται η αγορά το ρίσκο και τις προοπτικές της χώρας, σε σύγκριση με την ετυμηγορία των big four –Fitch, DBRS, Moody's, S&P– δεν είναι κάτι καινούργιο. Πηγαίνοντας περίπου μία δεκαετία πίσω, για παράδειγμα, και μήνες πριν περάσει η Ελλάδα το κατώφλι του ΔΝΤ, οι αγορές ήταν αυτές που έστειλαν σήμα SOS, εκτοξεύοντας τα spreads των ομολόγων αρκετό διάστημα πριν οι οίκοι αξιολόγησης αρχίσουν ένας ένας και με αργούς ρυθμούς να υποβαθμίζουν την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας.

Για παράδειγμα, η Fitch από την κατηγορία A που διατηρούσε την Ελλάδα το 2009 την υποβάθμισε σταδιακά στο junk και στην κατηγορία BB τον Ιανουάριο του 2011, αρκετούς μήνες δηλαδή μετά το πρώτο μνημόνιο. Η S&P έστειλε την Ελλάδα στα «σκουπίδια» τον Δεκέμβριο του 2010, το ίδιο και η Moody's. Εως το 2011 όλοι είχαν υποβαθμίσει τη χώρα στην κατηγορία CCC ή επιλεκτικής χρεοκοπίας, διατηρώντας ωστόσο το «C» μπροστά από τη βαθμολογία της έως και το 2017, ένα χρόνο πριν από το τέλος των μνημονίων. Ολα αυτά δείχνουν πως οι οίκοι δεν λειτουργούν «προληπτικά» (proactively), κάτι που θα ήταν και πιο χρήσιμο για τους πελάτες τους, δηλαδή τους μεγάλους επενδυτές.

Κάτι ανάλογα συμβαίνει και σήμερα. Ολοι οι οίκοι αξιολόγησης βαθμολογούν την Ελλάδα κάτω από την «επενδυτική βαθμίδα» και παρόλο που την τοποθετούν στην κατηγορία BB, ακόμη θεωρείται junk. Και όλα αυτά παρά το γεγονός ότι τα ελληνικά ομόλογα σημειώνουν από τις καλύτερες επιδόσεις αυτό το έτος της παγκόσμιας και βαθιάς ύφεσης, έχοντας στείλει τις αποδόσεις τους σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα και κάτω από το 0,8%. Είναι χαρακτηριστικό πως η Ελλάδα απέχει μόλις 65 μονάδες βάσης σε όρους αποδόσεων των 10ετών ομολόγων από την Ισπανία και την Πορτογαλία, ενώ σχεδόν 10 μ.β. τη χωρίζουν από την Ιταλία, χώρες οι οποίες όλες έχουν επενδυτική βαθμίδα.

Οπως εξηγεί στην «Κ» ο Μικέλ Ναπολιτάνο, επικεφαλής κρατικών αξιολογήσεων Δυτικής Ευρώπης της Fitch, το χάσμα μεταξύ της αντίληψης της αγοράς και των κρατικών αξιολογήσεων δεν είναι ασυνήθιστο. Οι αξιολογήσεις και οι αποδόσεις κρατικών ομολόγων δεν αντανακλούν τους ίδιους κινδύνους. Οι αξιολογήσεις της Fitch είναι καθαρά ένα μέτρο της σχετικής ταξινόμησης του πιστωτικού κινδύνου (δηλαδή αθέτησης), ενώ οι αποδόσεις των ομολόγων αντικατοπτρίζουν έναν ευρύτερο συνδυασμό θεμελιωδών παραγόντων όπως τα επιτόκια πολιτικής, ο πληθωρισμός και οι προσδοκίες συναλλαγματικής ισοτιμίας, καθώς και συνθήκες ρευστότητας και όρεξης κινδύνου. Οι αποδόσεις των ομολόγων μπορεί επίσης να επηρεαστούν από τις πράξεις της κεντρικής τράπεζας (όπως η ποσοτική χαλάρωση), από την κυβέρνηση ή τις ρυθμιστικές αρχές που αλλάζουν τις απαιτήσεις ρευστότητας ή τη στάθμιση κινδύνου των περιουσιακών στοιχείων ή από τις εταιρείες εκκαθάρισης που αλλάζουν τις απαιτήσεις ασφαλείας.

Η ύφεση επηρεάζει την κρίση των αναλυτών

Μπορεί η πανδημία να έχει «παγώσει» τις αξιολογήσεις των οίκων, ωστόσο ακόμη και αν δεν είχε ξεσπάσει αυτή η κρίση, οι αναλυτές προέβλεπαν πως η Ελλάδα –η οποία απέχει μόλις δύο βαθμίδες από την επενδυτική βαθμίδα με βάση την υψηλότερη αξιολόγηση την οποία της δίνουν Fitch και DBRS (BB)– δεν θα επανακτούσε αυτό το ορόσημο πριν από τα τέλη του 2021 ή τα μέσα του 2022. Οταν η Fitch αναβάθμισε την Ελλάδα για τελευταία φορά τον περασμένο Ιανουάριο και πριν από την πανδημία, τα ελληνικά ομόλογα είχαν αποδόσεις κοντά στο 1%, ενώ η Ελλάδα προχώρησε για πρώτη φορά μετά 10 χρόνια στην έκδοση 15ετούς ομολόγου. Πάντως, όπως σημειώνουν αναλυτές στην «Κ» ενόψει των αξιολογήσεων από S&P και DBRS την προσεχή Παρασκευή και από τη Moody's στις αρχές Νοεμβρίου, είναι δύσκολο να αναμένει μία θετική κίνηση η Ελλάδα από τους οίκους αυτή τη στιγμή. Παράλληλα δεν αναμένεται και κάποια υποβάθμιση της αξιολόγησης, καθώς η ελληνική οικονομία στο β΄ τρίμηνο κινήθηκε στο πλαίσιο των προβλέψεων των οίκων και από τότε έχουν διατηρήσει και οι τέσσερις σταθερές τις εκτιμήσεις τους για την ύφεση στην Ελλάδα φέτος. Με δεδομένα ωστόσο την ισχυρή στήριξη που λαμβάνουν τα ελληνικά ομόλογα από την ΕΚΤ, τη δημιουργία του Ταμείου Ανάκαμψης, τα υψηλά ταμειακά αποθέματα και την τεράστια ζήτηση για τα ελληνικά ομόλογα από ποιοτικούς επενδυτές, η οποία και έχει εκτοξεύσει τις συναλλαγές στη δευτερογενή αγορά, σε συνδυασμό με την ισχυρή δέσμευση της κυβέρνησης για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, οι αναλυτές εκτιμούν πως υπάρχουν σημαντικές πιθανότητες οι αγορές να… σπρώξουν το χέρι των οίκων αξιολόγησης και να δώσουν επενδυτική βαθμίδα στην Ελλάδα νωρίτερα από το 2023 που εκτιμάται αυτή τη στιγμή.

Η πανδημία και η ένταση με Τουρκία απειλούν την οικονομία

Μια σοβαρή έξαρση της πανδημίας και η συνέχιση των τουρκικών προκλήσεων αποτελούν τους μεγάλους κινδύνους για την ελληνική οικονομία, σημειώνει η εταιρεία ασφάλισης πιστώσεων Atradius σε έκθεσή της. Μετά δύο χρόνια με ετήσιους ρυθμούς ανάπτυξης κοντά στο 2%, η Ελλάδα είναι αντιμέτωπη με βαθιά ύφεση το 2020, όπως επισημαίνει. Η ιδιωτική κατανάλωση και οι επενδύσεις αναμένεται να μειωθούν κατά 7% και 10% αντίστοιχα, ενώ οι εξαγωγές προβλέπεται να μειωθούν κατά 9,5% φέτος. Ο τουρισμός μειώθηκε κατά 99% σε ετήσια βάση τον Απρίλιο και τον Μάιο, δεν υπήρξε πραγματική ανάκαμψη το καλοκαίρι και η ανεργία έχει αυξηθεί σημαντικά. Αν και μια μέτρια οικονομική ανάκαμψη ξεκίνησε στο τρίτο τρίμηνο, οι ετήσιοι τριμηνιαίοι ρυθμοί ανάπτυξης αναμένεται να παραμείνουν αρνητικοί έως το δεύτερο τρίμηνο του 2021.

Υποθέτοντας ότι η πανδημία θα τελειώσει σταδιακά, μια ισχυρή ανάκαμψη των επενδύσεων, της ιδιωτικής κατανάλωσης και των εξαγωγών θα οδηγήσει σε σημαντικό ριμπάουντ της ελληνικής οικονομίας κοντά στο 7,5% το 2021, όπως εκτιμά, με την ανεργία να αναμένεται να περιοριστεί. Ωστόσο, εκτός από τη νέα έξαρση της πανδημίας, οποιαδήποτε επιδείνωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων θα μπορούσε να «χτυπήσει» τις οικονομικές επιδόσεις, ιδίως στον τομέα του τουρισμού (π.χ. εάν η Τουρκία ανοίξει ξανά τα σύνορα για τους πρόσφυγες ή υπάρξει αυξανόμενη στρατιωτική ένταση στο Αιγαίο). Παρά την πρόσφατη συμφωνία για επανέναρξη των συνομιλιών, η σύγκρουση με την Τουρκία παραμένει ένας σοβαρός κίνδυνος για τη σταθερότητα στην περιοχή και τις οικονομικές επιδόσεις της Ελλάδας, όπως προειδοποιεί.

Οσον αφορά τον τραπεζικό κλάδο, η Atradius τονίζει ότι είναι επαρκώς κεφαλαιοποιημένος, όμως παραμένει ευάλωτος στην ύφεση που σημειώνεται στην οικονομία λόγω της πανδημίας. Αν και το 2019 ο κλάδος επέστρεψε στην κερδοφορία και πριν από την τρέχουσα κρίση οι τιμές των ακινήτων άρχισαν να αυξάνονται και πάλι, ωστόσο όλα αυτά είναι πιθανό να αντιστραφούν, όπως εκτιμά, τη στιγμή που τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια παραμένουν πολύ υψηλά. Πάντως, σημειώνει πως η πρόσφατη αύξηση των κινδύνων για τον κλάδο λόγω πανδημίας περιορίζεται εν μέρει από τις κυβερνητικές πολιτικές, που περιλαμβάνουν επιδοτήσεις επιτοκίου, πρόσθετες εγγυήσεις και δάνεια προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Αναφερόμενη στην αύξηση των δαπανών λόγω κορωνοϊού, η εταιρεία ασφάλισης πιστώσεων επισημαίνει πως αν και το ελληνικό χρέος αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά, στο 190% του ΑΕΠ το 2020, παραμένει διαχειρίσιμο, ενώ τα υψηλά ταμειακά διαθέσιμα της κυβέρνησης παρέχουν σημαντικό «μαξιλάρι» ρευστότητας.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Η χειρότερη κρίση από τον Β΄ Παγκόσμιο για τα ξενοδοχεία

Για τη χειρότερη κρίση στον ευρωπαϊκό ξενοδοχειακό κλάδο από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο κάνει λόγο η Deutsche Bank σε έκθεσή της, εκτιμώντας πως οι επόμενοι τρεις με εννέα μήνες θα συνεχίσουν να είναι εξαιρετικά δύσκολοι, ενώ η πραγματική ανάκαμψη θα ξεκινήσει το β΄ εξάμηνο του 2021 και η επιστροφή στα προ πανδημίας επίπεδα δεν αναμένεται να ολοκληρωθεί πριν από το 2023-2024. Το β΄ τρίμηνο του 2020, όπως εκτιμά η γερμανική τράπεζα, ήταν το χειρότερο που έχει βιώσει ο κλάδος, και αν και τόσο στο β΄ εξάμηνο φέτος όσο και στο α΄ εξάμηνο του 2021 θα υπάρξουν σημάδια αργής ανάπτυξης, η ουσιαστική ανάκαμψη στην πληρότητα των ξενοδοχείων στην Ευρώπη θα αρχίσει να φαίνεται σε περίπου ένα χρόνο από τώρα. Οπως εκτιμά, τα έσοδα για το σύνολο του 2020 θα κινηθούν κατά 50%-70% χαμηλότερα σε σχέση με το 2019, ενώ το 2021 θα ανακάμψουν κατά 25%-60% σε σχέση με τα φετινά επίπεδα, ενώ κατά τη διετία 2023-2024 αναμένεται η πλήρης επιστροφή στην «κανονικότητα» σε όρους RevPARs (έσοδα ανά διαθέσιμο δωμάτιο).

Η ένταση αυτής της κρίσης άσκησε ισχυρή πίεση σε όλους τους μεγάλους ξενοδοχειακούς ομίλους (όπως οι Scandic, Melia, Accor, NHH, Whitbread, Intercontinental) και οι περισσότεροι από αυτούς αναμένεται να καταγράψουν πολύ αρνητικό EBITDA το 2020 και σημαντικές καθαρές ζημίες, επισημαίνει η Deutsche Bank. Παρ' όλα αυτά, έχουν θέσει σε εφαρμογή δραστικά σχέδια εξοικονόμησης, αλλάζοντας ριζικά τη λειτουργία τους, έτσι ώστε να επωφεληθούν από την κρατική βοήθεια. Ολοι οι όμιλοι, όπως εκτιμά η Deutsche Bank, θα συνεχίσουν να «καίνε» τα ταμειακά τους διαθέσιμα στο β΄ εξάμηνο του 2020, αλλά οι περισσότεροι από αυτούς εξακολουθούν να διαθέτουν ρευστότητα.

Αναφερόμενη πιο αναλυτικά στις φετινές επιδόσεις του κλάδου, η γερμανική τράπεζα τονίζει πως σε όλες τις χώρες τα ξενοδοχεία είχαν ένα ιδιαιτέρως δύσκολο β΄ τρίμηνο. Οι χειρότερες επιδόσεις στην Ευρώπη ήταν στην Ισπανία, στην Ιταλία, στη Μεγάλη Βρετανία και στην Πορτογαλία, ενώ οι πιο ανθεκτικοί κλάδοι ήταν αυτοί της Αυστρίας και της Γερμανίας. Ο Ιούλιος και ο Αύγουστος παρουσίασαν αρκετά διαφορετική τάση. Οι επαρχιακές πόλεις στις διάφορες χώρες είχαν καλύτερη απόδοση γενικά, ωστόσο ο διεθνής τουρισμός ήταν ιδιαιτέρως χαμηλός, κάτι που εν μέρει αντισταθμίστηκε σε ορισμένες χώρες από ένα υψηλότερο επίπεδο εγχώριων «πελατών». Η Γαλλία και η Γερμανία, πάντως, φαίνεται να έχουν σημειώσει τις καλύτερες επιδόσεις φέτος, σε σχέση με τους παραδοσιακούς τουριστικούς προορισμούς της Ευρώπης, όπως η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ισπανία και η Πορτογαλία.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

SPP MEDIA
sppmedia.com

ΚΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

Ο όμιλος SPPMEDIA αναζητά άτομα
για στελέχωση του Εμπορικού Τμήματος.

Απαραίτητα προσόντα:

• Πτυχίο διοίκησης επιχειρήσεων, μάρκετινγκ, επικοινωνίας ή συναφούς κλάδου.
• Ευχάριστη και δυναμική προσωπικότητα και ομαδικό πνεύμα.
• Οργανωτικές, επικοινωνιακές και διαπραγματευτικές ικανότητες.
• Προσανατολισμός στην επίτευξη στόχων.
• Γνώση χρήσης Η/Υ.
• Εμπειρία στις πωλήσεις θα θεωρηθεί επιπρόσθετο προσόν.

Παρακαλώ όπως αποστέλλονται τα βιογραφικά σημειώματα στην ηλεκτρονική διεύθυνση drousiotoue@sppmedia.com
(κα Ελένη Δρουσιώτου, τηλ. 22472401)

Afentiko Anna Commercial Building
Two Office Units Available for rent in the main commercial area of Paphos.
Two modern office units available for rent at the 2nd and 4th floors of the commercial mixed-use building named "Afentiko Anna" located in Koritsas Ave. at the main commercial area of Ayios Theodoros Quarter, Paphos. The units are located 350m northeast of the city's Townhall and right next to Paphos' district court. Unit 1 is located on the 2nd floor and has a total covered area of 101 sqm with one parking space available. Unit 2 in located on the 4th of with a total covered area of 103 sqm and with parking space available. Units constructed with high quality materials with raised floor and structure cabling system, an ideal layout for offices. The wider area comprises mostly of similar mixed-use developments with offices and shops.
More Information: 97707220 or 25245950 /email : info@thecyreit.com

Commercial Building in Kaimakli
Three Floors Available for Rent in well-developed area of Nicosia.
The 2nd, 3rd, and 4th floor of a commercial, mixed used building in Kaimakli, Nicosia are available for rent. The asset is located near the industrial area of Kaimakli in 4A Kantaras str., 10 minutes from Nicosia city center. The 2nd and 3rd floor comprise of 870 sqm of covered area (435 sqm each floor) and the 4th floor comprises of 360 sqm covered area and 59 sqm covered verandas. Ground floor and mezzanine are leased to a well-known financial institution and the wider area comprises mostly of similar mixed-use developments.
More Information : 97707220 or 25245950 /email : info@thecyreit.com

SHACOLAS
Five floors located in a 16-floor landmark mixed-use building in Ledras str., Nicosia available for Rent
The asset comprises of the 6th-10th floor of a 16-storey building located in Ledras str. in the heart of old Nicosia city center. The wider area comprises of retail and office buildings. The 6th floor comprises of 543 sqm covered area. The 7th – 10th floors comprises of total 676 sqm (ca. 170 sqm each).
More Information: 97707220 or 25245950 /email : info@thecyreit.com

IRIDA
Sea view commercial unit, on the 13th floor of a modern commercial tower in Larnaca available for rent
The 13th floor of a modern commercial building in Chrysopolitisa, Larnaca is available for rent. The asset is opposite of the shopping center Carrefour and next to Spyrou Kyprianou Ave. one of the busiest avenues in Larnaca. The asset comprises of 174 sqm covered area, 42 sqm of covered verandas and 308 sqm of uncovered verandas with sea view. It is in a good state of maintenance. The wider area comprises mostly of similar mixed-use developments.
More Information: 97707220 or 25245950 /email : info@thecyreit.com

ARMENIAS
Unique Corner Commercial Unit in Nicosia Available for Rent.
The asset is a commercial unit located the on the junctions of Armenias and Limassol Ave. one of the busiest commercial roads of Nicosia with direct access to Nicosia city center. It comprises of 217 sqm covered area, 154 sqm mezzanine and 106 sqm basement. The asset is ideal for both office and retail use. The wider area comprises of similar mixed-use developments.
More Information: 97707220 or 25245950 /email : info@thecyreit.com

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περι Ακινήτου ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω
Δήλωση Μεταβίβασης: 1/Π/3261/2020
Πωλητής/τές: CCSRE REAL ESTATE COMPANY LIMITED
ΓΡΗΓΟΡΗ ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ 8, 1096, ΤΡΥΠΙΩΤΗΣ, ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Αγοραστής: SERBUSCA TATIANA
ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Ακίνητο: Αρ.Εγγραφής: 4/3117
Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 30/11 Ε1/4/2940/4
Είδος Ακινήτου: ΟΙΚΟΠΕΔΟ
Υποΐδιοκτησίες: Υπάρχουν κτίρια που δεν αναφέρονται στην εγγραφή (1/ΕΣ/1155/2003)
Εμβαδό τ.μ.: 542
Γεωγραφική Περιοχή: ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΔΗΜΟΣ ΛΑΚΑΤΑΜΙΑΣ, ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ-ΑΝΘΟΥΠΟΛΗ
Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακιν.: 1/2
Ποσό Πώλησης: €34.500,00
ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α. , ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

Ο κορωνοϊός «ροκανίζει» τα εισοδήματα των νοικοκυριών

Παρά τα μέτρα, το μέσο οικογενειακό εισόδημα μειώθηκε κατά 2,84% το 2020

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Μείωση κατά 2,84% στο μέσο δια-θέσιμο οικογενειακό εισόδημα έφερε ο κορωνοϊός το 2020, παρά τα μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση για τη στήριξη των εργαζομένων, σύμφωνα με τα στοιχεία του προσχεδίου προϋπολογισμού το οποίο κατέθεσε το υπουργείο Οικονομικών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το προσχέδιο (draft budgetary plan) περιλαμβάνει ειδικό κεφάλαιο για τις εξελίξεις στα εισοδήματα, στην ανισότητα και στη φτώχεια, σύμφωνα με τους κοινοτικούς κανόνες. Τα συμπεράσματα που προκύπτουν παρουσιάζουν ενδιαφέρον, καθώς αποκαλύπτουν, για πρώτη φορά, τις επιπτώσεις της πανδημίας, αλλά και των μέτρων της κυβέρνησης στα εισοδήματα: μείωση των εισοδημάτων, αύξηση της φτώχειας, αλλά και μείωση των ανισοτήτων το 2020. Αναλυτικότερα, τα βασικά συμπεράσματα είναι τα εξής:

1. Το μέσο ισοδύναμο διαθέσιμο οικογενειακό εισόδημα προ κορωνοϊού το 2020 υπολογιζόταν στις 10.240 ευρώ. Πρόκειται για το εισόδημα που έχει στη διάθεσή του το νοικοκυριό για να καταναλώσει και να αποταμιεύσει, αφού αφαιρεθούν οι φόροι και οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, αλλά και αφού εισπραχθούν οι πιθανές κοινωνικές μεταβιβάσεις (επιδόματα κ.λπ.). Μετά την πανδημία, το εισόδημα αυτό υπολογίζεται ότι θα είναι 291,31 ευρώ λιγότερο ή μειωμένο κατά 2,84%. Εχουν συνυπολογισθεί τα μέτρα στήριξης, που επηρεάζουν άμεσα τα νοικοκυριά, όχι αυτά που στηρίζουν τις επιχειρήσεις.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του προσχεδίου προϋπολογισμού που κατέθεσε το υπουργείο Οικονομικών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο δείκτης φτώχειας αυξήθηκε κατά 0,42%. Εξαίρεση αποτελεί η ηλικία άνω των 65 ετών, όπου μειώνεται κατά 0,06%, προφανώς λόγω των αναδρομικών των συντάξεων.

2. Η μείωση είναι εντονότερη στα υψηλότερα εισοδήματα, ενώ στο χαμηλότερο δεκατημόριο των εισοδημάτων (μέσο εισόδημα 2.945 ευρώ) σημειώνεται αύξηση 1,94%, προφανώς λόγω των μέτρων στήριξης. Στο υψηλότερο δεκατημόριο (μέσο εισόδημα 25.282 ευρώ) η μείωση είναι 5,5%.

3. Το 2021 υπολογίζεται ότι, μετά τα μέτρα που θα ληφθούν για την αναστολή της εισφοράς αλληλεγγύης και τη μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες, καθώς και για τη δημιουργία 100.000 επιδοτούμενων θέσεων εργασίας, το μέσο εισόδημα θα είναι υψηλότερο κατά 54 ευρώ ή κατά 0,53% σε σύγκριση με το προ κορωνοϊού εισόδημα του 2020. Εδώ εμφανίζονται να ευνοούνται από τα μέτρα τα τέσσερα χαμηλότερα δεκατημόρια εισοδήματος, κατά 0,13%-0,25%, καθώς και το υψηλότερο, κατά 2,39%. Τα ενδιάμεσα εμφανίζουν κάμψη.

4. Η ανισότητα μειώνεται μετά τη λήψη των μέτρων στήριξης, σε σύγκριση με την προ κορωνοϊού κατάσταση. Συγκεκριμένα, ο δείκτης Gini, που ήταν προ κορωνοϊού 0,3180 μονάδες, μειώνεται κατά 0,0067 μονάδες. Αντίθετα, το 2021 αυξάνεται η ανισότητα, μετά τη λήψη των μέτρων για τη μείωση της εισφοράς αλληλεγγύης και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης καθώς και με τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Ο δείκτης Gini αυξάνεται κατά 0,0039 μονάδες.

5. Ο δείκτης φτώχειας ήταν στο 18,05% προ κορωνοϊού για το σύνολο του πληθυσμού, και αυξάνεται, παρά τα μέτρα, το 2020 κατά 0,42%. Εξαίρεση αποτελεί η ηλικία άνω των 65 ετών, όπου μειώνεται κατά 0,06%, προφανώς λόγω των αναδρομικών των συντάξεων. Αντίθετα, το 2021, μετά τη λήψη όλων των μέτρων, η φτώχεια μειώνεται κατά 0,11%, σε σύγκριση πάντα με το προ κορωνοϊού επίπεδο του 2020, με εξαίρεση τους άνω των 65 ετών, όπου αυξάνεται κατά 0,02%. Ως όριο της φτώχειας είναι το εισόδημα 5.260,84 ευρώ.

Μοχλός ανάκαμψης η αυξημένη αποταμίευση

Ενα μέρος της πρώτης φάσης ανάκαμψης μετά το τέλος της πανδημίας μπορεί να χρηματοδοτηθεί από την αύξηση της αποταμίευσης των τελευταίων μηνών, υποστηρίζει η Eurobank. «Με το ξέσπασμα της πανδημίας, ο ρυθμός αύξησης των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα επιταχύνθηκε. Το εξάμηνο Μαρτίου - Αυγούστου 2020 ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του υπολοίπου των καταθέσεων των επιχειρήσεων ανήλθε στο 21,3% από 7,2% το αμέσως προηγούμενο εξάμηνο (Σεπτεμβρίου 2019 - Φεβρουαρίου 2020)», επισημαίνει η τράπεζα σε ανάλυσή της. Η υψηλή αβεβαιότητα για τις εξελίξεις και οι ευνοϊκοί όροι χρηματοδότησης ενίσχυσαν τα κίνητρα των επιχειρήσεων για αύξηση και διακράτηση ρευστών διαθεσίμων. Επιπλέον, τα μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης, τα μέτρα στήριξης του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών και η αβεβαιότητα δημιούργησαν συνθήκες για ακούσια και εκούσια αποταμίευση. Τον Μάρτιο και τον Απρίλιο, οι καταθέσεις των νοικοκυριών αυξήθηκαν κατά 1,3 και 1,6 δισ. ευρώ αντίστοιχα. «Στην περίπτωση που η τρέχουσα αβεβαιότητα, λόγω της υγειονομικής κρίσης, αρθεί σχετικά γρήγορα και σχηματιστούν προσδοκίες δυναμικής ανόδου του πραγματικού ΑΕΠ, τότε τα προαναφερθέντα ενισχυμένα κεφάλαια θα μπορούσαν να χρηματοδοτήσουν ένα μέρος της πρώτης φάσης ανάκαμψης των δαπανών κατανάλωσης και επένδυσης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων αντίστοιχα», εκτιμούν οι αναλυτές της Eurobank.

Πάντως, η πανδημία ενίσχυσε μια τάση αύξησης των καταθέσεων, η οποία παρατηρείται σταθερά από το 2017. Συγκεκριμένα, από τα 119 δισ. τον Απρίλιο του 2017 αυξήθηκαν κατά 32,9 δισ. ή κατά 27,6%, στα 151,9 δισ. τον Αύγουστο του 2020. Η μεταβολή αυτή προήλθε κατά 20,7 δισ. από τα νοικοκυριά και κατά 12,2 δισ. από τις επιχειρήσεις. «Η σταδιακή ανάκτηση της εμπιστοσύνης στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας εντός Ευρωζώνης και η αύξηση της χρήσης ηλεκτρονικών καρτών και του Διαδικτύου για την πραγματοποίηση συναλλαγών (αρχικά λόγω της επιβολής των κεφαλαιακών ελέγχων) οδήγησαν στη μείωση των κινήτρων για αποθησαυρισμό και, ως εκ τούτου, στην ενίσχυση των καταθέσεων», αναφέρουν οι αναλυτές της τράπεζας.

Στους πρώτους της Ε.Ε. η Ελλάδα στην αξιοποίηση πόρων για την πανδημία

Στις πρώτες θέσεις μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ενωσης σε ό,τι αφορά την κινητοποίηση των πόρων από την πολιτική συνοχή για την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19, κατατάσσεται η Ελλάδα. Αυτό προκύπτει από τα επίσημα στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με βάση τα οποία πόροι άνω των 13 δισ. ευρώ των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής κατευθύνθηκαν στην ενίσχυση των επιχειρήσεων και στη στήριξη των εργαζομένων σε όλη την Ευρωπαϊκή Ενωση. Το υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων αξιοποίησε στον μέγιστο δυνατό βαθμό το προσωρινό πλαίσιο της ευελιξίας που παρείχαν οι ευρωπαϊκοί κανονισμοί και το διαχειριστικό εργαλείο της αναθεώρησης, κινητοποιώντας επιπλέον πόρους άνω του 1,5 δισ. ευρώ από την πολιτική συνοχή, χωρίς να διαταραχθεί ο προγραμματισμός των ήδη υλοποιούμενων δράσεων. Ειδικότερα, η Ελλάδα βρίσκεται ανάμεσα στα κράτη-μέλη της Ε.Ε. με τις υψηλότερες επιδόσεις στην αξιοποίηση αυτών των πόρων για την παροχή κεφαλαίων κίνησης σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ), τόσο υπό τη μορφή άμεσων επιχορηγήσεων, όσο και υπό τη μορφή χορήγησης δανείων κεφαλαίων κίνησης, καταλαμβάνοντας την τρίτη και δεύτερη θέση αντίστοιχα. Ακόμη, η χώρα μας βρίσκεται στη δεύτερη θέση αναφορικά και με τον αριθμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜμΕ) που έλαβαν μη επιστρεπτέα κεφάλαια κίνησης, καθώς οι επιδοτούμενες επιχειρήσεις από αυτούς τους πόρους ανήλθαν στις 30.000. Τέλος, η Ελλάδα έρχεται πρώτη σε αριθμό ωφελουμένων από δράσεις ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής καθώς, σε απόλυτους αριθμούς, οι ωφελούμενοι ξεπέρασαν τις 450.000. Σημειώνεται ότι τα εν λόγω στοιχεία αναφέρονται μόνο στους πόρους που δεσμεύτηκαν στο πλαίσιο της ευελιξίας των ευρωπαϊκών κανονισμών και όχι στο σύνολο των πόρων που κινητοποίησε η χώρα μας μέσα από τα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ για την ενίσχυση της οικονομίας απέναντι στην πανδημία και οι οποίοι έως σήμερα υπερβαίνουν τα 3,5 δισ. ευρώ.

Η συνολική απορρόφηση των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ ανέρχεται πλέον σε 50,56% (κοινοτική συνδρομή), με τις καταχωρισμένες δαπάνες να ανέρχονται σε 8,13 δισ. ευρώ. Ως προς την απορρόφηση σε όρους δημόσιας δαπάνης, το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 48,01%, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα την άνοδο της Ελλάδας –ανάμεσα στις 28 της Ευρωπαϊκής Ενωσης– από τη 12η θέση (Ιούλιος 2019) στην 8η θέση (Σεπτέμβριος 2020), με προοπτική περαιτέρω βελτίωσης μέχρι το τέλος του 2020.

Η Ελλάδα ανάμεσα στα μέλη της Ε.Ε. με τις υψηλότερες επιδόσεις στην αξιοποίηση των πόρων για την παροχή κεφαλαίων κίνησης σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

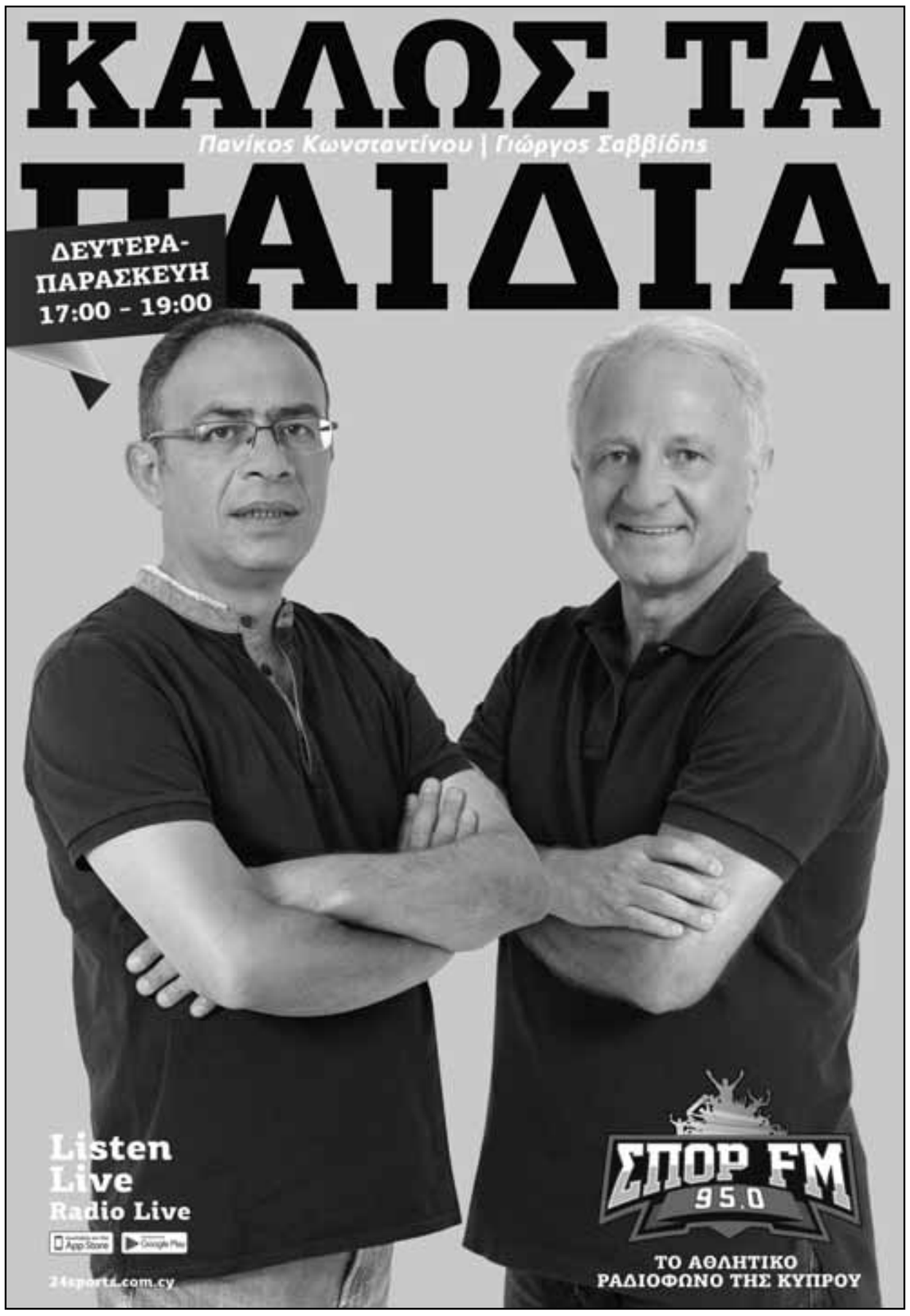

Προβληματίζει ο επίμονα χαμηλός τζίρος στο Χρηματιστήριο Αθηνών

Απουσία μεγάλων χαρτοφυλακίων, αποφυγή ρίσκου χαρακτηρίζουν την αγορά

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Με κέρδη πάνω από τις 620 μονάδες έκλεισε το Χρηματιστήριο Αθηνών, με τη βοήθεια και των τραπεζών αυτή τη φορά. Ωστόσο η αντίδραση της αγοράς δεν πείθει, καθώς ο τζίρος παραμένει σε ιδιαιτέρως χαμηλά επίπεδα, υπογραμμίζοντας τη συνέχιση της απουσίας των μεγάλων χαρτοφυλακίων. Οι τουρκικές προκλήσεις, η επιδείνωση της κατάστασης με την πανδημία και η αβεβαιότητα γύρω από τις αμερικάνικες εκλογές συντηρούν την επιφυλακτικότητα στο Χ.Α., το οποίο απλώς επιβεβαιώνει συνεχώς την τάση συσσώρευσης που ακολουθεί εδώ και ένα μεγάλο διάστημα.

Η νέα έξοδος της Ελλάδας στις αγορές με την επανέκδοση του 15ετούς ομολόγου δεν μπορεί συνεπώς να αποτελέσει καταλύτη για την ελληνική αγορά μετοχών, τη στιγμή που και διεθνώς το κλίμα είναι ιδιαιτέρως ευμετάβλητο. Πάντως για ακόμη μία συνεδρίαση, επιλεγμένοι τίτλοι ξεχωρίζουν, υπογραμμίζοντας πως το stock-picking αποτελεί την καλύτερη τρέχουσα επενδυτική στρατηγική στο Χ.Α.

Ο Γενικός Δείκτης ενισχύθηκε την Τρίτη κατά 0,83% στις 623,27 μονάδες.

Με τα δεδομένα από το μέτωπο της πανδημίας να είναι ανησυχητικά, τον υφιστάμενο γεωπολιτικό κίνδυνο και τον τραπεζικό κλάδο με χαμηλό πάντα βαθμό ορατότητας, οι συνθήκες δεν ευνοούν την ανάληψη επενδυτικών κινδύνων, τονίζουν χρηματιστηριακοί αναλυτές.

Ετσι, ο Γενικός Δείκτης έκλεισε με κέρδη 0,83% στις 623,27 μονάδες, ενώ ενδοσυνεδριακά κινήθηκε μεταξύ των 615,08 μονάδων (-0,49%) και των 624,48 μονάδων (+1,03%), και ο τζίρος διαμορφώθηκε στα 32,89 εκατ. ευρώ. Η καθίζηση της διάθεσης ανάληψης ρίσκου και η απουσία θετικών καταλυτών δείχνουν ότι η ταλαιπωρία για την αγορά θα συνεχιστεί, σημειώνει η Λέων Δεπόλας ΑΧΕΠΕΥ.

Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης έκλεισε με άνοδο 0,89% στις 1.470,51 μονάδες, ενώ κέρδη της τάξης του 0,55% σημείωσε ο δείκτης μεσαίας κεφαλαιοποίησης κλείνοντας στις 909,29 μονάδες. Από τα blue chips ξεχώρισαν οι Βιοχάλκο στο +2,52%, ΔΕΗ στο +2,35%, Ελλάκτωρ +2,12% , ΟΛΠ στο +1,72%, ΕΛΠΕ στο +1,56% και ΟΤΕ στο +1,32%.

Ο τραπεζικός δείκτης κατέγραψε άνοδο 2,22% στις 285,68 μονάδες με την Alpha Bank να κλείνει στο +4,25%, τη Eurobank στο +1.40%, την Εθνική στο +2,75% και την Πειραιώς να υποχωρεί κατά 1,17%.

Με τα δεδομένα από το μέτωπο της πανδημίας να είναι ανησυχητικά, τον υφιστάμενο γεωπολιτικό κίνδυνο και τον τραπεζικό κλάδο με χαμηλό πάντα βαθμό ορατότητας, οι συνθήκες δεν ευνοούν την ανάληψη επενδυτικών κινδύνων μετοχικού χαρακτήρα, σημειώνει ο Δημήτρης Τζάνας, διευθυντής επενδύσεων στην Κύκλος Χρηματιστηριακή. Παράλληλα, η συναλλακτική απαξίωση συντηρείται στο ελληνικό Χρηματιστήριο, με τους πωλητές να επικρατούν κατά κανόνα στις συνεδριάσεις, οδηγώντας τον Γενικό Δείκτη ολοένα και χαμηλότερα, στο πλαίσιο ωστόσο της πολύμηνης διαδικασίας συσσώρευσης, καθώς η εναλλαγή των δεικτοβαρών τίτλων από τους αγοραστές δεν έχει ακόμη επιτρέψει την πορεία προς τις 600 μονάδες διατηρώντας τη στήριξη της περιοχής των 620 μονάδων. Προσώρας τουλάχιστον και παρά τη συντελούμενη επιχειρηματική κινητικότητα (εξελίξεις για τη γραμμή 4, διαγωνιστικές διαδικασίες για ενεργειακά κοιτάσματα στην Καβάλα και για το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης) δεν υπάρχουν επαρκείς καταλύτες για να αλλάξουν το σημερινό μίζερο σκηνικό στο Χ.Α., όπως τονίζει. Την ίδια στιγμή, η ευφορία των διεθνών αγορών λόγω των πακέτων στήριξης έχει δώσει τη θέση της στον σκεπτικισμό με την αποστροφή προς τον μετοχικό κίνδυνο να οδηγεί πλαγιοκαθοδικά τους δείκτες των χρηματιστηρίων.

Πτώση στις αγορές μετά τα νέα περιοριστικά μέτρα

Πτωτικά κινήθηκαν χθες τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια, μετά την απόφαση Ιταλίας, Ισπανίας και Βρετανίας να επαναφέρουν μερικώς τους περιορισμούς για την ανάσχεση της πανδημίας και την ανακοίνωση της Ιρλανδίας ότι επιβάλλει τους πιο αυστηρούς κανόνες κοινωνικής αποστασιοποίησης και προστασίας. Η επαναφορά των περιορισμών εμπνέει απαισιοδοξία και ανησυχία για τον αντίκτυπο που θα επιφέρουν εκ νέου στη χειμαζόμενη ευρωπαϊκή οικονομία και τον κίνδυνο διπλής ύφεσης. Παράλληλα, όμως, εξακολουθεί να περιβάλλει αβεβαιότητα το κατά πόσον θα υπάρξει τελικά δεύτερη δέσμη μέτρων τόνωσης της αμερικανικής οικονομίας. Ο συνδυασμός των δυσοίωνων εξελίξεων επισκίασε την αρχική αισιοδοξία που είχε εμπνεύσει στην αρχή της συνεδρίασης η εντυπωσιακή αύξηση κερδών της ελβετικής τράπεζας UBS αλλά και κάποιων άλλων ευρωπαϊκών εταιρειών.

«Το πιθανότερο είναι να δούμε ανησυχία για τη βραχυπρόθεσμη ανάπτυξη», σύμφωνα με τον Νικ Πέτερς, στέλεχος της Fidelity International, που παράλληλα δηλώνει πως δεν θα εκπλαγεί «αν δούμε τις αγορές να υποχωρούν εν μέσω των μέτρων που λαμβάνονται στην Ευρώπη».

Ετσι, ο πανευρωπαϊκός δείκτης Euro Stoxx 600 υποχώρησε κατά 0,1% από την αρχή της συνεδρίασης. Ο δείκτης Xetra DAX της Φρανκφούρτης έκλεισε με απώλειες 0,92% και ο δείκτης CAC 40 του Παρισιού με πτώση 0,13%. Είχε προηγηθεί αναστολή της λειτουργίας του γαλλικού χρηματιστηρίου τη Δευτέρα εξαιτίας τεχνικού προβλήματος στο Euronext. Σημειωτέον ότι χθες επαναλειτούργησαν κανονικά όσα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια είχαν αναστείλει τη λειτουργία τους λόγω του ίδιου τεχνικού προβλήματος στο Euronext.

Οριακά στην αντίθετη πορεία ο δείκτης FTSE 100 του Λονδίνου, που αποτελείται από εξωστρεφείς εταιρείες και έκλεισε οριακά σε θετικό πρόσημο με άνοδο 0,08%. Οι σημαντικότερες κινήσεις μετοχών κατά τη χθεσινή συνεδρίαση ήταν το εντυπωσιακό άλμα 15,8% που σημείωσε η μετοχή της Logitech International, καθώς νωρίτερα η εταιρεία είχε αναβαθμίσει την πρόβλεψή της για κέρδη στο σύνολο του έτους. Παράλληλα, η άνοδος 2,1% που σημείωσε η μετοχή της UBS όταν ανακοίνωσε άλμα 99% των κερδών τριμήνου. Η σουηδική τράπεζα Swedbank κατέγραψε άνοδο 0,9%, καθώς είχε ανακοινώσει κέρδη τριμήνου μεγαλύτερα των προβλέψεων. Παρά την ανησυχία που επικρατεί στην Ευρώπη, η Γουόλ Στριτ κινείτο ανοδικά χθες μέχρι αργά το βράδυ χάρη στην προσδοκία για νέα μέτρα στήριξης.

Αργά χθες το βράδυ οι δείκτες στη Wall Street σημείωναν άνοδο λόγω προσδοκιών για νέο πακέτο στήριξης.

Ιταλία, Ισπανία, Βρετανία επαναφέρουν απαγορεύσεις για την ανάσχεση της πανδημίας.

(Πηγή: Reuters)

ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

New York/Νέα Υόρκη

(Σε δολάρια)

Εταιρείες	Πριν από το κλείσιμο	Μετ. %
3M COMPANY	171.99	1.4391
ALCOA CORP	12.87	1.9002
ALLEGHANY CRP	545.36	0.5624
ALTRIA GROUP	38.915	-0.6764
AMAZON COM	3226.8414	0.6121
AMER EXPRESS C	103.23	0.7417
AMER INTL GROU	30.93	2.7916
AMGEN	230.89	0.078
APPLE INC	117.085	0.9528
BANK OF AMERIC	24.1895	1.9793
BAXTER INTL IN	81.515	0.4003
BOEING CO	167.29	0.1077
BRISTOL MYERS	60.89	0.1975
CAMPBELL SOUP	48.265	-0.7506
CATERPILLAR IN	169.28	1.0446
CIGNA CORP	173.08	0.8272
CHEVRON	71.35	0.0982
CISCO SYSTEMS	39.17	-0.3308
CITIGROUP	43.635	1.7133
CERVECERIAS	12.18	-0.2457
COCA-COLA CO	50.305	1.3805
COLGATE PALMOL	80.21	1.2625
DANAOS CORP	9.55	3.9173
DIANA SHIPPING	1.38	0
DOW INC	49.65	1.6585
DUPONT DE NMOU	59.7	2.1561
ENTERGY CP	106.03	0.655
EXXON MOBIL	33.58	0.4788
FEDEX CORP	290.89	3.1635
FORD MOTOR CO	7.785	2.5692
INTL BUS MACHI	118.35	-5.7122
GENERAL DYNAMI	139.54	0.6201
GENERAL ELEC C	7.365	1.0288
GOLDM SACHS GR	209.45	1.828
HALLIBURTON CO	12.8	5.1767
HARTFORD FINL	38.14	2.5545
HP INC	19.59	1.188
HOME DEPOT INC	287.51	1.3323
HONEYWELL INTL	174.82	1.8824
INTEL CORP	53.835	-1.365
JOHNSON JOHNSO	145.07	0.5197
JPMORGAN CHASE	100.5101	0.7115
LAZARD	36.72	0.3005
MCDONALD'S COR	228.8	1.2389
MERCK & CO	78.4415	-0.2905
MICROSOFT CP	215.06	0.3921
3M COMPANY	171.94	1.4096
MORGAN STANLEY	51.886	1.8371
NIKE INC CL B	129.5	1.6244
NORFOLK SOUTHE	217.62	1.8486
PFIZER INC	37.55	-0.6614
PROCTER & GAMB	142.995	0.7646
ROCKWELL AUTOM	244.84	0.1554
SCHLUMBERGER L	15.435	2.8314
SOUTHERN	58.56	0.8959
STEALTHGAS	2.68	-1.8315
TSAKOS ENERGY	7.895	0.3177
UNISYS CORP	11.94	0.4205
UNITEDHEALTH G	326.79	0.7927
US BANCORP	39.4	1.1034
VERIZON COMMS	57.235	-0.1134
WALT DISNEY CO	124.71	0.3864
WELLS FARGO &	22.865	1.4419
WALMART INC	144.7	1.2242

London/Λονδίνο

(Σε πέννες)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ. %
ANGLO AMERICAN	1967.86181	0.438
A.B.FOOD	1751.5	0.286
ADMIRAL GRP	2783	1.606
ASHTEAD GRP.	3002	0.067
ANTOFAGASTA	1046.5	0.432
AVIVA	281.5	-0.248
ASTRAZENECA	8066	-0.53
BABCOCK INTL	252.7	-1.711
BAE SYS.	479.4	-0.56
BARCLAYS	104.32	0.929
BR.AMER.TOB.	2617	0.538
BARRATT DEVEL.	530.604	-1.154
BERKELEY GP.HL	4209.02	-1.337
BR.LAND	371.85452	1.756
BUNZL	2500	-1.73
BP	205.95	-0.866
BURBERRY GRP	1533.5	-0.098
BT GROUP	100.05	1.224
COCACOLA HBC A	1969.5	2.312
CARNIVAL	970	2.407
CENTRICA	40.02	0.376
COMPASS GROUP	1202	0.083
CAPITA GROUP	25.14	-5.132
CRH	2927	-0.442
DIXONS CARPHO	104.4	1.359
DCC	5204	-0.497
DIAGEO	2630.5	0.152
DIRECT LINE	279.97632	1.154
EXPERIAN	3063	-0.325
EASYJET	521.4	5.675
FRESNILLO	1333	0.075
GLENCORE	168.46	1.838
GLAXOSMITHKLIN	1380.2	-1.174
HIKMA	2631	-0.303
HAMMERSON	18.24	2.53
HARGREAVES LS	1380.5	-2.023
HSBC HLDGS.UK	308.55	-0.226
INTL CONSOL AI	106.85	6.85
INTERCON. HOTE	4330	3.589
3I GRP.	1055	-0.612
IMP.BRANDS	1301.5	1.048
INTERTEK GROUP	6129.69	-0.228
ITV	71.96	-0.194
JOHNSON MATTHE	2406.1489	1.218
KINGFISHER	319.58926	2.17
LAND SECS.	539.8	1.485
LEGAL&GEN.	191.2	0.131
LLOYDS GRP.	27.18705	0.203
LON.STK.EXCH	8758	-0.568
MARKS & SP.	2673897	0
MONDI	1602.5	-0.311
NATIONAL GRID	937.8	0.064
NEXT	6314	2.4
PROVIDENT FIN.	205.2	-3.752
PRUDENTIAL	1093.5	-0.455
PERSIMMON	2474	-1.08
PEARSON	527.8	-1.456
RECKITT BEN. G	7209.6317	-0.167
RDS 'A	964.3	-0.608
RDS 'B	932.4	-0.745
RELX	1703	1.279
RIO TINTO	4590	-0.369
ROYAL MAIL	244	1.836
ROLLS-ROYCE HL	227	3.182
RSA INSRANCE G	429.9	0.892
SAINSBURY(J)	204.1	0.74
SCHRODERS	2840.2695	-0.035
SAGE GRP.	707	-0.73
ST JAMESS PLAC	924.4788	-0.408
SMITHS GROUP	1409.345	2.101
SMITH&NEPHEW	1486	-0.302
SSE	1333.5	0.566
STAND.CHART.	380.6	0.528
SEVERN TRENT	2498.0959	-0.08
TRAVIS PERKINS	1229.5	0.986
TESCO	214	1.086
TUI AG	297.2755	4.044
TAYLOR WIMPEY	115.15	-1.833
UNILEVER	4836	0.708
UTD. UTILITIES	876.0209	0.504
VODAFONE GROUP	110.38	1.118
WPP	666.6	1.276
WHITBREAD	2314	2.616

Zurich /Ζυρίχη

(Σε ελβ.φρ.)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ. %
ABB LTD N	24.24	-0.25
RICHEMONT N	63.56	1.47
GEBERIT N1	547.8	0.44
LAFARGEHOLCIM	43.02	0
NOVARTIS N	77.77	-1.04
ROCHE HOLDING	307.05	-1.41
SGS N	2402	-1.11
SWATCH GROUP I	211.7	0.47
ADECCO N	51.34	0.31
JULIUS BAER N	44.14	0.18
CS GROUP AG	9.86	0.45
GIVAUDAN N	3909	-0.66
NESTLE SA	107.42	0.13
TRANSOCEAN N	0	0
SWISSCOM N	476.7	-1.18
SWISS RE N	68.76	0.12
UBS GROUP N	11.22	2.65
ZURICH INSURAN	311.4	-0.61

Frankfurt/Φρανκφούρτη

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ. %
ADIDAS N	281.6	-2.5
ALLIANZ SE	163.62	-0.86
BASF SE	52.93	-0.28
BAY MOT WERKE	64.07	0.45
BEIERSDORF	100.9	0.92
BAYER N AG	43.62	-0.71
COMMERZBANK	4.543	0.139
CONTINENTAL AG	102.1	-0.4
DAIMLER AG N	48.68	-0.13
DEUTSCHE BANK	8.15	0.15
DEUTSCHE POST	41.37	0.03
DT BOERSE N	141.65	-5
DT LUFTHANSA A	8.22	0.23
DT TELEKOM N	13.68	-0.27
E.ON SE NA	9.582	-0.082
FRESENIUS MEDI	67.06	-3.92
FRESENIUS SE	34.65	-1.01
HEIDELBERGCEME	54.66	-0.3
HENKEL AG&CO V	90.8	0.34
INFINEON TECH	27.27	-0.36
K+S AG NA	6.314	-0.018
MERCK KGAA	124.6	0.3
MUENCH. RUECK	211	-1.2
RWE AG	33.41	-0.4
THYSSENKRUPP A	4.737	0.232
VOLKSWAGEN VZ	138.42	-0.86
VONOVIA SE	58.28	-0.12
SIEMENS N	110.74	0.28
SAP SE	127.54	-3.46

Amsterdam/Αμστερνταμ

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ. %
AALBERTS	33.51	-1.44
AEGON	2.45	-0.33
ABN AMRO BANK	7.38	-0.78
AKZO NOBEL	89.34	-0.82
ALTICE EUROPE	4.189	-1.04
ARCELORMITTAL	12.314	0.11
ASML HOLDING	326.15	-1.58
BOSKALIS WESTM	19.15	-2
GALAPAGOS	111.8	0.31
HEINEKEN	79.3	0.84
ING GROEP	6.448	1.19
KONINKLIJKE DS	142.9	-1.52
KPN KON	2.354	-2.16
NN GROUP	32.63	-0.67
KONINKLIJKE DS	142.9	-1.52
IMCD	104.65	0.34
RANDSTAD	46.62	0.73
RELX	18.695	0.32
ROYAL DUTCH SH	10.722	-1.36
UNIBAIL RODAM	41.5	-2.65
VOPAK	47.59	-0.17
WOLTERS KLUWER	72.24	-1.04

Milano/Μιλάνο

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ. %
A2A SPA	1.16	1.16
ATLANTIA	14.80	15.38
AZIMUT HLDG	16.08	16.01
ENEL	7.58	7.48
EXOR	47.75	47.33
ENI	6.56	6.59
GENERALI ASS	12.24	12.13
GEOX	0.55	0.56
INTESA SANPAOL	1.58	1.3
MEDIASET	1.61	1.63
MEDIOBANCA	6.58	6.58
RCS MEDIAGROUP	0.51	0.52
PRYSMIAN	25.24	25.49
SNAM	4.43	4.35
STMICROELEC.N.	29.14	29.45
TELECOM ITALIA	0.34	0.35
TENARIS	4.48	4.38
TERNA	6.06	6.00
UNICREDIT	7.056	2.32

Tokyo/Τόκιο

(Σε γιέν)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ. %
AJINOMOTO	2111.5	-0.68
ASAHI GROUP HL	3587	-1.35
ASTELLAS PHARM	1486.5	-0.73
BRIDGESTONE CO	3363	-0.77
CANON INC	1632	-0.24
CASIO COMPUTER	1544	-0.06
CITIZEN WATCH	262	-2.6
CREDIT SAISON	1188	-1
DAIWA SEC GROU	453.1	0.24
SUBARU	2027.5	-1.58
FUJIFILM HOLDI	5323	-1.43
FUJITSU LTD	13855	-1.14
HINO MOTORS	745	-2.99
HITACHI	3530	-1.7
HONDA MOTOR	2565	-0.77
IHI	1348	-2.95
ISUZU MOTORS	899.1	-3.69
KAWASAKI HVY I	1292	-3.58
KAJIMA CORP	1167	-2.67
KEIO	6020	-3.53
KOBE STEEL	417	-2.8
KONICA MINOLTA	250	-3.1
JTEKT	824	-2.25
MITSUB UFJ FG	417.6	-0.88
MITSUBISHI COR	2471	-0.48
MITSUBISHI ELE	1361.5	-1.27
MITSUBISHI MOT	212	-0.93
NEC CORPORATIO	5770	-1.2
NIKKON HLDG	2131	-2.87
NIKON CORP	622	-3.57
NIPPON SUISAN	3587	-2.6
NISSAN MOTOR C	368	-2.72
NOMURA HOLDING	487.3	-1.18
NISSAN CHEMICA	5510	-1.08
NIPPON PAPER I	1217	
NTT DOCOMO	3885	0.03
OBAYASHI CORP	887	-3.06
ODAKYU ELEC RA	2484	-3.46
OJI HOLDINGS	451	-3.43
OSAKA GAS	1988	-1.34
RICOH CO LTD	662	-0.75
SECOM	9093	-1.36
SEVEN & I HLDG	3540	0.43
SHARP CORP	1253	-1.03
SHIMIZU CORP	743	-3
SHISEIDO	6865	0.22
SONY CORP	7900	1.69
SMFG	2945	-0.99
SUMITOMO CHEM	355	-3.27
SUZUKI	676	-0.29
TAISEI CORP	3410	-2.15
TDK CORPORATIO	12290	0.41
TOBU RAILWAY	2980	-3.09
TOKIO MARINE H	4786	-2.19
TORAY INDUSTRI	491.6	-0.36
TREND MICRO	6220	0.16
TOPY INDS LTD	1078	-1.28
TORAY INDUSTRI	491.6	-0.36
TOSHIBA CORP	2935	4.08
TOYOBO	1480	0.48
TOYOTA MOTOR C	6897	-0.69
YAMAHA CORP	4845	-0.1

Paris/Παρίσι

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ. %
ACCOR	24.20	5.45
AIR LIQUIDE	131.35	-1.98
ALSTOM	40.06	-2.25
AXA	15.08	-0.4
BNP PARIBAS	33.12	1.72
BOUYGUES	31.03	0.26
CAPGEMINI	108.00	-2.09
CARREFOUR	14.05	0.25
CASINO GUICHAR	22.55	3.06
CREDIT AGRICOL	7.44	0.68
DANONE	52.06	-2.58
DASSAULT SYSTE	157.40	-1.66
EDF	10.52	1.4
L'OREAL	290.60	-0.07
L.V.M.H.	430.20	-0.62
LAGARDERE S.C.	22.94	-0.35
MICHELIN	94.20	0.41
PERNOD RICARD	143.00	0.67
PEUGEOT	16.06	0.06
KERING	589.00	0.34
PUBLICIS GROUP	31.15	-0.95
RENAULT	24.20	1.89
SAINT-GOBAIN	36.59	0.72
SANOFI	84.62	-1.28
SCHNEIDER ELEC	107.80	-0.46
SOCIETE GENERA	12.61	2.54
SODEXO	63.00	2.21
TF1	5.12	-1.54
THALES	65.10	0.03
TOTAL	28.23	-0.44
VEOLIA ENVIRON	17.30	-1.87

Madrid/Μαδρίτη

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ. %
ACS CONS Y SER	23.03	-0.69
AENA SME	126	4.4776
ACERINOX	7.33	1.7773
ACCIONA	97.35	0.1543
AMADEUS	47.58	0.4857
BANKIA	1.1445	-0.7802
BBVA	2.428	3.056
BANKINTER	3.45	-1.7094
CAIXABANK	1.7015	-0.4971
DSTR INT ALIME	0.1152	0.1739
ENDESA	23.98	0.0417
ENAGAS	19.53	0.6442
FERROVIAL	21.21	2.5629
FOMENTO DE CON	8.01	0
GRIFOLS	26.82	0.4118
IBERDROLA	10.965	0.1827
INT AIRLINES G	1.172	6.6424
INDRA SISTEMAS	6.125	1.1561
INDITEX	24	0.5025
MAPFRE	1.321	-0.0756
MERLIN PROP	6.46	1.6522
ARCELORMITTAL	12.304	0.2444
OBR HUARTE LAI	0.6	0.3344
RED ELECTR COR	16.14	0.2796
REPSOL	5.854	-1.215
BCO DE SABADEL	0.2805	0.7181
BANCO SANTANDE	1.6996	2.7694
SACYR	1.635	-0.1832
TELEFONICA	3.024	0.5653
MEDIASET ES CO	2.892	-1.2969
TECNICAS REUN	9	-1.7467

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

ΤΙΜΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΕΥΡΩ	Μέση τιμή	Αγορά	Πώληση
ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ	1,181	1,1826	1,1829
ΚΟΡΟΝΑ ΔΑΝΙΑΣ	7,4425	7,442	7,4443
ΛΙΡΑ ΑΓΓΛΙΑΣ - ΣΚΩΤΙΑΣ - Β. ΙΡΛΑΝΔΙΑ	0,9133	0,913	0,9133
ΚΟΡΟΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ	10,3805	10,3416	10,3456
ΓΙΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑΣ (100)	124,79	124,81	124,88
ΦΡΑΓΚΟ ΕΛΒΕΤΙΑΣ	1,0724	1,0724	1,0731
ΚΟΡΟΝΑ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ	10,9698	10,9518	10,9593
ΔΟΛΑΡΙΟ ΚΑΝΑΔΑ	1,5577	1,5509	1,5514
ΔΟΛΑΡΙΟ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ	1,6801	1,6755	1,6762

ΕΙΔΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ

ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΕΥΡΩ	Αγορά	Πώληση
ΔΗΝΑΡΙΟ ΙΟΡΔΑΝΙΑΣ	0,8373	0,8398
ΦΙΟΡΙΝΙ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ	363,99	364,28
ΔΗΝΑΡΙΟ ΜΠΑΧΡΕΝ	0,4459	0,446
ΔΟΛΑΡΙΟ ΝΕΑΣ ΖΗΛΑΝΔΙΑΣ	1,7951	1,7965
ΔΟΛΑΡΙΟ ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗΣ	1,6036	1,6046
ΔΟΛΑΡΙΟ ΧΟΝΓΚ-ΚΟΝΓΚ	9,1652	9,1668
ΚΟΡΟΝΑ ΙΣΛΑΝΔΙΑΣ	163,7	163,9
ΛΙΡΑ ΑΙΓΥΠΤΟΥ	18,5077	18,6291
ΛΙΡΑ ΓΙΒΡΑΛΤΑΡ	0,9143	0,9136
ΛΙΡΑ ΣΥΡΙΑΣ	1485,346	1489,145
ΛΙΡΑ ΤΟΥΡΚΙΑΣ	9,3133	9,3194
ΝΤΙΡΧΑΜ ΗΝ, ΑΡΑΒ, ΕΜΙΡΑΤΩΝ	4,3432	4,3449
ΡΑΝΤ ΝΟΤΙΟΥ ΑΦΡΙΚΗΣ	19,4709	19,4807
ΡΙΑΛ ΚΑΤΑΡ	4,3064	4,3078
ΡΙΑΛ ΟΜΑΝ	0,4552	0,4554
ΡΙΑΛ ΣΑΟΥΔΙΚΗΣ ΑΡΑΒΙΑΣ	4,4351	4,4364
ΣΕΚΕΛΊΗ ΣΕΚΑΛΙΜ ΙΣΡΑΗΛ	3,9942	3,9964
ΚΟΡΟΝΑ ΤΣΕΧΙΑΣ	27,187	27,207

ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΠΑ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020	
ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ	1,1933
ΛΙΡΑ ΑΓΓΛΙΑΣ-ΣΚΩΤΙΑΣ-Β. ΙΡΛΑΝΔΙΑ	0,9035
ΚΟΡΩΝΑ ΔΑΝΙΑΣ	7,4453
ΚΟΡΩΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ	10,3140

ΧΡΥΣΗ ΛΙΡΑ

ΤΙΜΗ ΑΓΟΡΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΕΥΡΩ)	
ΠΑΛΑΙΑΣ ΚΟΠΗΣ	367,17
ΕΛΙΣΑΒΕΤ 1973 & ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΑ	367,17
ΕΛΙΣΑΒΕΤ 1974 & ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ	367,17
ΠΩΛΗΣΗ	442,65

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

	Κλείσιμο	Μεταβολή (%)
Γενικός Δείκτης	623,27	0,83
FTSE Βιομηχ. προϊόντων	2419,22	0,78
FTSE Καταναλ.Αγαθών-Υλικών	2240,28	0,27
FTSE ΒΕΜΕ	0	0
FTSE Πετρελαίου-Αερίου	2336,86	0
FTSE Καταναλ. & Οικιακών Προϊόντων	7100,89	0,82
FTSE Βασικών Υλών	4633,37	2,22
FTSE Τροφίμων και Αναψυχής	1274,04	0,33
FTSE Τεχνολογίας	820,09	-0,59
FTSE Τηλεπικοινωνιών	3396,79	1,32
FTSE Τραπεζών	285,68	2,22
FTSE ΧΑ-ΧΑΚ Τραπεζικός Δείκτης	216,22	2,22
FTSE Τροφίμων και Ποτών	8078,66	1,01
FTSE Υγείας	428,89	-0,15
FTSE Υπηρ. Κοινής Ωφελείας	3764,53	0,64
FTSE Χημικών	0	0
FTSE Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών	547,26	0,63
FTSE Χ.Α. LargeCap	1470,51	0,89
FTSE Χ.Α. MidCap	909,29	0,55
FTSE Χ.Α. Δείκτης Αγοράς	370,42	0,92

48 38 32

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Κλάδος Χ.Α.	Συναλλαγές	Συμμετοχή
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	8.599.735	27,43%
ΣΤΑΘΕΡΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ	4.988.376	15,91%
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	3.132.727	9,99%
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	2.519.116	8,03%
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	2.425.027	7,73%
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	2.212.231	7,06%
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	2.023.318	6,45%
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	1.196.109	3,81%
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	714.789	2,28%
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	464.414	1,48%
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	404.389	1,29%
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	391.192	1,25%
ΟΧΗΜΑΤΑ ΑΝΟΙΧΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΠΕΝΔ. ΟΧΗΜΑΤΑ	269.511	0,86%
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	204.474	0,65%
ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ & ΖΗΜΙΩΝ	202.612	0,65%
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	192.705	0,61%
ΚΑΘΕΤΩΝ. ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ & ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ	188.203	0,60%
ΥΔΡΕΥΣΗ	149.367	0,48%
ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	138.193	0,44%
ΔΙΑΡΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	132.409	0,42%
ΛΟΙΠΟΙ ΚΛΑΔΟΙ	806.856	2,57%
ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ	31.355.751	

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο	Μετ.
ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ (ΚΟ)	2,100	5,53%	ΙΝΤΕΑΛ ΟΜΙΛΟΣ (ΚΟ)	1,580	-3,66%
MARFIN INVESTMENT GROUP (ΚΟ)	0,027	4,60%	ΔΟΜΙΚΗ ΚΡΗΤΗΣ (ΚΟ)	0,344	-1,71%
ALPHA BANK (ΚΟ)	0,515	4,25%	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΙΣΤΗ (ΚΟ)	3,900	-1,52%
ΑΒΑΞ (ΚΟ)	0,594	3,48%	FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	4,000	-1,23%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	1,048	2,75%	ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	1,015	-1,17%
VIOHALCO SA/NV (ΚΑ)	2,850	2,52%	ΕΥΑΘ (ΚΟ)	3,960	-1,00%
ΔΕΗ (ΚΟ)	5,230	2,35%	ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΚΟ)	9,000	-0,88%
ΙΚΤΙΝΟΣ ΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	0,533	2,30%	ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	6,450	-0,77%
ΕΛΑΣΤΡΟΝ (ΚΟ)	0,836	2,20%	QUEST HOLDINGS (ΚΟ)	8,200	-0,73%
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	0,765	2,14%	TITAN CEMENT INTER. (ΚΑ)	11,080	-0,72%

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

	Κλείσιμο	Μετ.%
AEGEAN AIRLINES	2,89	-0,34
ΑΔΜΗΕ	2,25	-0,22
ALPHA BANK	0,52	4,25
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	1,02	-1,17
COCACOLA HBC	21,54	1,03
EUROBANK ERGASIAS	0,33	1,4
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ	6,36	0,32
CENERGY HLD	1,33	1,69
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ	2,7	0,19
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ	4,55	1,56
OTE	12,3	1,32
JUMBO	13,25	0,76
LAMDA DEVELOPMENT	5,45	-0,18
MOTOR OIL	9	-0,88
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ	9,73	0,73
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	1,05	2,75
ΟΠΑΠ	8,18	0,37
ΟΛΠ	17,7	1,72
ΔΕΗ	5,23	2,35
TITAN	11,08	-0,72
VIOHALCO	2,85	2,52
SARANTIS	8,83	-0,45
TERNA ENERGY	11,9	0
FOURLIS	4	-1,23
ΕΛΛΑΚΤΩΡ Α.Ε.	1,45	2,12

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΑΞΙΑ		ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ	
OTE (ΚΟ)	4.988.376,37	CAIRO MEZZ PLC (ΚΟ)	0,67%
ALPHA BANK (ΚΟ)	3.931.880,18	ΑΒΑΞ (ΚΟ)	0,61%
JUMBO (ΚΟ)	3.132.727,15	ALPHA BANK (ΚΟ)	0,51%
ΔΕΗ (ΚΟ)	2.319.130,43	ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0,43%
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	2.153.643,93	ΕΚΤΕΡ (ΚΟ)	0,37%
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	2.076.305,46	ΔΟΜΙΚΗ ΚΡΗΤΗΣ (ΚΟ)	0,33%
ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΚΟ)	2.023.318,02	ΙΝΤΡΑΛΟΤ (ΚΟ)	0,27%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	1.905.350,67	ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ (ΚΟ)	0,26%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	1.541.528,12	INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	0,23%
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	1.175.852,42	ΕΙΔΗΣΕΟΦΩΝΙΚΗ ΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	0,23%

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ Χ.Α.
43.321,69 (εκατ. ευρώ) — 0,76% ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ

ΑΞΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ
31.355,75 (χιλ. ευρώ) — 2,03% ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ

ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ
20.986,60 (χιλ. τεμάχια) — 1,68% ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	117	436	3.529
FTSE/Χ.Α. Large Cap	117	436	3.529
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	1.010	13.942	297.484
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	40	315	5.053
ALPHA BANK (ΚΟ)	199	4.017	89.545
ATTICA BANK A.T.E. (ΚΟ)	6	101	274
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	6	22	285
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	46	123	3.026
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	44	241	8.780
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	66	2.780	52.165
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	5	12	162
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	2	2	427
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	15	30	3.543
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	6	9	2.029
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ (ΚΟ)	7	7	1.899
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	1	1	813
JUMBO (ΚΟ)	10	24	1.006
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	17	66	2.250
MARFIN INVESTMENT GROUP (ΚΟ)	0	0	46.380
ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΚΟ)	18	60	1.108
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	58	188	4.872
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	120	2.176	38.754
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	17	87	2.756
OTE (ΚΟ)	30	107	2.856
ΟΛΠ (ΚΟ)	6	11	267
ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	120	2.303	12.908
ΔΕΗ (ΚΟ)	148	1.148	9.648
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	9	58	732
TITAN CEMENT (ΚΑ)	4	14	1.361
VIOHALCO SA/NV (ΚΑ)	10	40	4.585
Δικαιώματα σε Δείκτες	2	2	779
FTSE/Χ.Α. Large Cap	2	2	779
Δικαιώματα σε Μετοχές	4	16	1.190
ALPHA BANK (ΚΟ)	2	7	0
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	595
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	1	5	105
OTE (ΚΟ)	0	0	101
ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	145
ΔΕΗ (ΚΟ)	1	4	244
Συνολική Δραστηριότητα	1.133	14.396	302.982

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 20 Οκτωβρίου 2020

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΩΤΑΤΗ	ΑΝΩΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΛΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	0,5640	0,5640	0,5640	-0,4800	2.900	0,5620	0,5780	0,5640	-1,05
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	0,4615	0,4700	0,4646	-0,5170	14.506	0,4625	0,4745	0,4635	-0,32
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (EM)	0,3200	0,3420	0,3253	-1,6710	346	0,3420	0,3560	0,3420	0,00
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)						0,0000	0,0110		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC	0,0685	0,0690	0,0687	0,2670	900	0,0655	0,0685	0,0685	3,79
ΤΣΟΚ	A. TSOKKOS HOTELS PUBLIC LTD (Σ)	0,0780	0,0820	0,0801	-0,0480	71.500	0,0780	0,0820	0,0790	-3,66
Τεχνολογία										
ΛΟΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	1,0300	1,0300	1,0300	-0,2520	5.000	1,0300	1,0600	1,0300	0,00
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD						1,2200	1,2300		
ΚΟΣΑ	ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (Σ)						0,0000	0,0330		
MINE	MINERVA ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						0,0350	0,0405		
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0000		
ΓΙΕΠ	UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (EM, Σ)						0,0360	0,0000		
ΕΛΗΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0,0000	0,3500		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC						0,0890	0,0000		
ΙΝΕΠΔ20	INTERFUND INVESTMENTS PLC (Δικαιώματα_Κ)						0,0000	0,0001		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)						0,0010	0,0000		
ΦΑΣΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0105		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΜΑΠΑ	MALLOUPPAS & PAPACOSTAS PUBLIC CO LTD (Σ)						0,0000	0,2200		
ΧΑΣΕ	Ch. Charilaou Group Plc (Σ)						0,0010	0,0000		
ΤΟΕΠ	ΤΟΞΟΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (Σ)						0,0000	0,0315		
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ ""Η ΠΡΟΟΔΟΣ"" ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ "						1,0400	1,1500		
ΑΜΑΘ	AMATHUS PUBLIC LTD						0,0855	0,0000		
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD						0,0000	0,0200		
ΚΩΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0920		
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD						0,0000	0,0640		
ΛΟΞΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD						0,5200	0,0000		
ΝΤΟΔ	DOME INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0000		
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)						0,8400	0,8900		
ΣΙΤΟ	C.C.C. TOURIST ENTERPRISES PUBLIC COMPANY LTD						0,0250	0,0300		
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)						0,0000	0,0000		
Βιομηχανία										
ΝΤΙΑ	DISPLAY ART PLC (Σ)						0,0000	0,0575		
ΔΒΚΔ	ΔΑΣΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						0,8800	0,0000		
ΚΕΤΣ	THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD	0,2660	0,2660	0,2660	0,0500	5.000	0,2620	0,2700	0,2660	-0,75
ΚΥΘΡ	K. KYTHREOTIS HOLDINGS PUBLIC LTD						0,1080	0,0000		
ΤΣΙΒ	ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ						1,8600	1,8800		
Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά										
ΙΟΑΝ	CHRIS JOANNOU PUBLIC LTD (Σ)						0,0000	0,0000		
ΚΕΟ	KEO PLC (Σ)						1,2100	1,2600		
ΜΙΤΣ	ΜΙΤΣΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ						0,0000	0,2700		
ΜΠΛΕ	BLUE ISLAND PLC						0,0000	0,0000		
ΦΡΟΥ	ALKIS H. HADJIKYRIACOS (FROU-FROU BISCUITS) PUBLIC LTD						0,2460	0,2540		
Βασικά Υλικά										
ΛΟΡΔ	LORDOS UNITED PLASTICS PUBLIC LTD						0,0700	0,0790		
Ακίνητη Περιουσία										
ΚΚΟΜ	K + G COMPLEX PUBLIC COMPANY LTD (Σ)	0,1620	0,1620	0,1620	-0,1820	1.529	0,0000	0,1740	0,1620	-6,90
ΠΑΝΔ	ΠΑΝΔΩΡΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						0,0000	0,0500		
ΦΙΛΟ	ΦΙΛΟΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (Σ)						0,0000	0,2500		
Ενέργεια										
ΛΙΝΑ	PETROLINA (HOLDINGS) PUBLIC LTD						0,8200	0,8500		
ΑΓΟΡΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ										
Χρηματοοικονομικά										
ΛΙΠΕ	LIBERTY LIFE INSURANCE PUBLIC COMPANY LTD (ΑΝ, Σ)						0,0000	1,2100		
ΑΙΕΠ	ΑΙΑΝΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (ΑΝ, ΕΜ, Σ)						0,0020	0,0000		
ΔΩΕΠ	ΔΩΔΩΝΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ (ΑΝ, ΕΜ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΕΛΕΠ	ELMA HOLDINGS PUBLIC COMPANY LTD (ΑΝ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΕΞΕΠ	ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (ΑΝ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΕΣΕΦ	SFS GROUP PUBLIC COMPANY LTD (ΑΝ)						0,0000	0,0145		
ΙΣΕΠ	ΙΣΧΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (ΑΝ, ΕΜ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΚΑΕΠ	ΚΑΡΥΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ (ΑΝ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΚΕΑΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (ΑΝ, Σ)						0,0000	0,1620		
ΠΡΟΠ	A.L. PROCHOICE GROUP PUBLIC LTD (ΑΝ, Σ)						0,0000	0,0010		
ΡΕΕΠ	REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΑΝ, ΕΜ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΤΔΕΠ	ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ - ΔΙΕΘΝΕΙΣ (Σ)						0,0000	0,0000		
ΤΕΕΠ	ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ - ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΕΣ (Σ)						0,0000	0,8000		
ΤΖΕΠ	JUPITER PORTFOLIO INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (ΑΝ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΤΚΕΠ	ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ - ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ (Σ)						0,0000	1,8000		
ΧΑΕΠ	HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (ΑΝ, ΕΜ, Σ)						0,0000	0,0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΕΡΜΕ	ERMES DEPARTMENT STORES PLC (ΑΝ)						0,0000	0,0000		
Βιομηχανία										
ΡΟΛΑ	ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (ΑΝ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΣΤΣΔ	CYPRUS TRADING CORPORATION PLC (ΑΝ, Σ)						0,0000	0,0000		
Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά										
ΣΤΟ	C.T.O. PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0040	0,0090		
Ακίνητη Περιουσία										
ΓΟΥΛ	WOOLWORTH (CYPRUS) PROPERTIES PLC (ΑΝ, Σ)						0,0000	0,0000		
ΑΓΟΡΑ ΟΜΟΛΟΓΩΝ										
ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ										
ΕΛΗΟ24	Ellinas Finance Public Company Ltd (Ομόλογα)						0,0000	0,0000		
ΕΤΜΑ1	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 1						49,0000	53,0000		
ΕΤΜΑ2	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 2						45,6002	49,0000		
ΙΝΓΚΑΡΤ	Glenfinnian Bond Designated Activity Company (Ομόλογα) (ΑΝ)						0,0000	0,0000		
ΙΝΓΚΑΡΤ2	Pulteney Bond Designated Activity Company (Ομόλογα) (ΑΝ)						0,0000	0,0000		
ΤΡΙΣΤΟΝΕ	Tristone Healthcare Bond Designated Activity Company (Ομόλογα)						0,0000	0,0000		

* Η διαφορά αυτή αντιπροσωπεύει την αυξομείωση της μέσης σταθμικής τιμής σε σεντ από την προηγούμενη χρηματιστηριακή συνάντηση.
** Στον υπολογισμό της μέσης σταθμικής τιμής συμπεριλαμβάνονται και η αξία και τα τεμάχια συναλλαγών που εκτελέστηκαν με τη μέθοδο 'Απλή Προσυμφωνημένη Συναλλαγή'.
Ειδική κατηγορία διαπραγμάτευσης: Στην Κατηγορία αυτή θα ταξινομούνται εταιρείες όταν ενδεχομένως θα συντρέχουν σοβαροί λόγοι μη πλήρους συμμόρφωσης τους με τη νομοθεσία και μη παροχής επαρκών στοιχείων /εκεγγύων προς τους επενδυτές.
Αγορά ειδικών χαρακτηριστικών: ταξινομούνται εταιρείες οι οποίες έχουν: (α) δεν τηρούν τις υποχρεώσεις της διασπορές ή της εμπορευσιμότητας ή της χρηματιστηριακής αξίας της αγοράς στην οποία είναι εισηγμένες ή (β) παραλείπουν να εισαγάγουν στο Χρηματιστήριο μετοχές τους όπως προβλέπεται από το Άρθρο 129 των περί Αξιών και Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου Νόμων ή (γ) i. για τις οποίες επίκειται ουσιαστική διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων τους ή ii. για τις οποίες επίκειται αντίστροφη εξαγορά ή iii. οι οποίες είναι επενδυτικοί οργανισμοί και επιζητούν την απαλλαγή τους από περιορισμό αναφορικά προς τις υποχρεώσεις τους.

NBG Securities

Μακρύς ο δρόμος προς την ανάρρωση

Ακόμα και μήνες μπορεί να διαρκούν κάποια από τα συμπτώματα της πανδημίας COVID-19

Επιμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα τα συμπτώματα της COVID-19, ιδιαίτερα αν ο άρρωστος νόσησε βαριά, και περισσότεροι από τους μισούς ασθενείς που λαμβάνουν εξιτήριο μετά τη νοσηλεία τους εξακολουθούν να ταλαιπωρούνται, επί δύο ή περισσότερους μήνες, από δύσπνοια, κόπωση, άγχος και κατάθλιψη.

Σε αυτό το ανησυχητικό συμπέρασμα κατέληξε μικρή έρευνα που εκπονήθηκε από τους επιστήμονες του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, οι οποίοι αναζήτησαν τις μακροπρόθεσμες συνέπειες της προσβολής από κορωνοϊό σε 58 ασθενείς οι οποίοι χρειάστηκε να νοσηλευθούν σε νοσοκομείο λόγω της ιογενούς πνευμονίας. Επίσης, στην ίδια μελέτη, διαπιστώθηκε ότι πληθώρα ασθενών παρουσιάζει δυσλειτουργίες και αλλοιώσεις σε πολλά όργανα μετά την έναρξη της λοίμωξης, ενώ η φλεγμονή που προκαλεί ο κορωνοϊός επιμένει επί μήνες. Η μελέτη, η οποία δεν έχει ακόμα αξιολογηθεί από ανεξάρτητη επιστημονική επιτροπή, αναρτήθηκε στην πλατφόρμα επιστημονικών προδημοσιεύσεων MedRxiv. Δεν είναι, ωστόσο, η πρώτη φορά που διαπιστώνεται η ύπαρξη της λεγόμενης «μακράς COVID-19».

Πριν από μία εβδομάδα, το βρετανικό Εθνικό Ινστιτούτο Ερευνας Υγείας είχε δημοσιεύσει μελέτη, με την οποία διαπιστωνόταν η μακριά διάρκεια ορισμένων συμπτωμάτων της λοίμωξης. Σε εκείνη την έρευνα οι επιστήμονες είχαν δείξει ότι το 10% των ασθενών με COVID-19 εξακολουθεί να μην είναι καλά μετά την πάροδο τριών εβδομάδων από την προσβολή από κορωνοϊό, ενώ το 5% μπορεί να συνεχίσει να ασθενεί για μεγάλο χρονικό διάστημα που μπορεί να υπερβαίνει τους 7 μήνες. Το πρότυπο που ακολουθεί η «μακρά COVID-19» είναι ιδιαίτερα παράδοξο, καθώς τα συμπτώματα εμφανίζονται σε ένα όργανο, όπως η καρδιά ή οι πνεύμονες, και υποχωρούν από εκεί για να εμφανιστούν σε κάποιο άλλο.

Η πρόσφατη έρευνα του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης εστιάζει καλύτερα στο θέμα. Οπως διαπιστώθηκε το 64% των ασθενών που προσβλήθηκαν από COVID-19 παρουσίαζε σοβαρή δύσπνοια παρά την πάροδο τριών μηνών από την εμφάνιση των συμπτωμάτων, ενώ 55% ανέφερε ότι εξακολουθούσε να νιώθει έντονη κόπωση. Επίσης, οι απεικονίσεις με μαγνητικό τομογράφο στις οποίες υποβλήθηκαν οι ασθενείς, έδειξαν μη φυσιολογικές αλλοιώσεις στους πνεύμονες στο 60% των ασθενών με COVID-19, στα νεφρά στο 29%, στην καρδιά στο 26% και στο ήπαρ του 10%. «Οι μη φυσιολογικές απεικονίσεις που λάβαμε αντιστοιχούν πλήρως με δείκτες στον ορό του αίματος που υποδεικνύουν την ύπαρξη φλεγμονής», επισημαίνει η δρ Μπέτι Ραμάν, ιατρός στην ιατρική σχολή Ράντκλιφ του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης και μία εκ των συντακτών της μελέτης. «Είναι βέβαιο ότι υπάρχει κάποια διασύνδεση μεταξύ της χρόνιας φλεγμονής και της συνεχιζόμενης βλάβης των οργάνων εκείνων που επιβίωσαν της λοίμωξης. Είναι επιτακτικό να πραγματοποιηθούν περαιτέρω μελέτες για τις διαφορετικές φυσιολογικές διαδικασίες που συνδέονται με την COVID-19. Επίσης είναι, πλέον, σαφές ότι πρέπει να δημιουργήσουμε μία πιο ολιστική προσέγγιση όσον αφορά την περίθαλψη ασθενών με COVID-19 που έλαβαν εξιτήριο από τα νοσοκομεία».

Το 64% των ασθενών που προσβλήθηκαν από COVID-19 παρουσιάζει σοβαρή δύσπνοια παρά την πάροδο τριών μηνών από την εμφάνιση των συμπτωμάτων.

Μία πρωτεΐνη «ψυχρού σοκ» κατά της άνοιας

Η ευεργετική δράση της ψυχρολουσίας ήταν γνωστή από την αρχαιότητα. Σύμφωνα με έρευνα του Πανεπιστημίου του Κέμπριτζ, η εμβάπτιση ή κολύμβηση, σε κρύο νερό, προστατεύει τον εγκέφαλο από νευροεκφυλιστικές νόσους, όπως το Αλτσχάιμερ και η γεροντική άνοια.

Βρετανοί επιστήμονες, υπό την καθοδήγηση της καθηγήτριας Τζοβάνα Μαλούτσι, επικεφαλής του Ερευνητικού Κέντρου Ανοιας του πανεπιστημίου, απομόνωσαν στο αίμα χειμερινών κολυμβητών μία πρωτεΐνη που παράγεται εξαιτίας του «σοκ στο ψύχος». Οπως διαπιστώθηκε από πειράματα σε ποντίκια, η πρωτεΐνη έχει τη δυνατότητα να καθυστερήσει την εκδήλωση άνοιας και μπορεί να αποκαταστήσει από κάποιες εγκεφαλικές βλάβες που προκαλεί.

Οι Βρετανοί ερευνητές, μελετώντας ζώα σε χειμέρια νάρκη, διαπίστωσαν ότι παρότι όταν πέφτουν για ύπνο το 20-30% των εγκεφαλικών συνάψεών τους εξαφανίζεται, ό,τι δηλαδή συμβαίνει σε ανθρώπους που πάσχουν από Αλτσχάιμερ, μόλις ξυπνούν την άνοιξη, οι συνάψεις επαναδημιουργούνται. Για να μελετήσουν το φαινόμενο, οι ερευνητές προκάλεσαν υποθερμία τόσο σε φυσιολογικά πειραματόζωα όσο και σε κάποια που έπασχαν από Αλτσχάιμερ, ρίχνοντας τη θερμοκρασία του σώματός τους κάτω από τους 35 βαθμούς Κελσίου. Οταν στη συνέχεια επανέφεραν τη θερμοκρασία τους, διαπίστωσαν ότι στα φυσιολογικά πειραματόζωα οι συνάψεις είχαν ξαναδημιουργηθεί, κάτι που ωστόσο, δεν είχε συμβεί σε όσα έπασχαν από Αλτσχάιμερ. Στο αίμα τους, επίσης, οι επιστήμονες απομόνωσαν την πρωτεΐνη RBM3, που θεωρούν ότι διαδραματίζει κάποιο ρόλο στην αναδημιουργία των συνάψεων. Διαφορετικό πείραμα έδειξε ότι η τεχνητή αύξηση των επιπέδων της RBM3 απέτρεψε τον θάνατο εγκεφαλικών κυττάρων σε πειραματόζωα με Αλτσχάιμερ. Σε μία δεύτερη μελέτη σε χειμερινούς κολυμβητές, διαπιστώθηκε ότι οι συγκεντρώσεις της επίμαχης πρωτεΐνης αυξάνονταν όταν η θερμοκρασία του σώματος έπεφτε κάτω από τους 34 βαθμούς Κελσίου.

Η δρ Μαλούτσι, παρότι παραδέχεται ότι η έρευνά της βρίσκεται ακόμα σε πρώιμο στάδιο και δεν έχει δημοσιευθεί σε επιστημονική επιθεώρηση, εκτιμά πως ένα φάρμακο που θα ενισχύει την παραγωγή της RBM3 μπορεί να συμβάλει στην επιβράδυνση της εξέλιξης κάποιων νευροεκφυλιστικών νοσημάτων ή ακόμα και στη μερική αποκατάστασή τους. Οπως η ίδια τονίζει, η καθυστέρηση εμφάνισης των συμπτωμάτων άνοιας ακόμα και για λίγο χρόνο θα έχει συνταρακτικά αποτελέσματα για εκατομμύρια ανθρώπους.

Ντάμπο: «Προσοχή! Περιέχει ρατσιστικές αναφορές»

Είναι κλασικές ταινίες κινουμένων σχεδίων, όπως οι «Ντάμπο» (1941), «Πίτερ Παν» (1953), αλλά στην υπηρεσία streaming της Ντίσνεϊ οι παραγωγές αυτές θα έχουν μια μικρή βοήθεια για να αντέξουν τη δοκιμασία του χρόνου. Προτού οι θεατές παρακολουθήσουν κάποιες από αυτές τις ταινίες που έχουν ψυχαγωγήσει πολλές γενιές παιδιών, θα λαμβάνουν προειδοποιήσεις για σκηνές που περιέχουν «αρνητικές απεικονίσεις και στρεβλή αντιμετώπιση λαών ή πολιτισμών». Η προειδοποίηση, διάρκειας 12 δευτερολέπτων, που δεν μπορεί να αγνοηθεί, λέει εν μέρει στους θεατές: «Αυτά τα στερεότυπα ήταν εσφαλμένα τότε και είναι λάθος και τώρα. Αντί να αφαιρέσουμε το επίμαχο περιεχόμενο, θέλουμε να αναγνωρίσουμε τη ζημιογόνο επιρροή, να μάθουμε από αυτήν και να πυροδοτήσουμε συζητήσεις για να δημιουργήσουμε ένα πιο συμπεριληπτικό μέλλον από κοινού».

Εκτός από τα φιλμ «Πίτερ Παν» και «Ντάμπο», η σχετική προειδοποίηση παίζει σε ταινίες όπως «Οι αριστογάτες» (1970), «Αλαντίν» (1992) και καθοδηγεί τους θεατές σε μια ιστοσελίδα που εξηγεί ορισμένες από τις προβληματικές σκηνές. Στις «Αριστογάτες», μια γάτα με σκιστά μάτια και πλακουτσωτή μύτη είναι μια «ρατσιστική καρικατούρα των λαών της Ανατολικής Ασίας με υπερβολικά στερεοτυπικά χαρακτηριστικά», επισημαίνει η ιστοσελίδα. Το τραγούδι της γάτας «κοροϊδεύει την κινεζική γλώσσα και κουλτούρα», τονίζει. Το «Ντάμπο» περιλαμβάνει ένα σμήνος από κοράκια, ο αρχηγός του οποίου λέγεται Τζιμ Κρόου, μια αναφορά στους νόμους του φυλετικού αποκλεισμού στις ΗΠΑ. Ο «Πίτερ Παν» απεικονίζει τους ιθαγενείς με έναν στερεοτυπικό τρόπο, ενώ συχνά τους αποκαλεί με μια λέξη που σήμερα θεωρείται υβριστική. Η Ντίσνεϊ είχε ως συμβούλους οργανώσεις της Αφροαμερικανικής Ενωσης Κριτικών και την Επιτροπή Ασίας - Ειρηνικού για την Ψυχαγωγία. Παράλληλα, μια τρίτη συμβουλευτική επιτροπή παρείχε στην Ντίσνεϊ διαρκή καθοδήγηση και αλλαγή στον τρόπο σκέψης σε κρίσιμα ζητήματα και μεταβαλλόμενες έννοιες. Η προειδοποίηση έρχεται μετά μια ανάλογη, πλην λιγότερο εκτεταμένη σημείωση που είχε προστεθεί το 2019 σε ταινίες Ντίσνεϊ και ενημέρωνε τους θεατές πως «το πρόγραμμα παρουσιάζεται όπως είχε αρχικά δημιουργηθεί. Ισως περιέχει παρωχημένες πολιτισμικές απεικονίσεις».

Αν και εκφράζονται επιφυλάξεις κατά πόσον οι προειδοποιήσεις στις ταινίες θα έχουν κάποια σοβαρή επίδραση, οι ειδικοί εκτιμούν ότι οι ρατσιστικές σκηνές παρέχουν τη δυνατότητα διαπαιδαγώγησης όταν τα παιδιά βλέπουν τις ταινίες με τους γονείς τους στο σπίτι.

Ο Χεμάντ Σαχ, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Ουισκόνσιν-Μάντισον, ο οποίος μελετάει τις απεικονίσεις φυλής και εθνικότητας σε ταινίες και ΜΜΕ, υπογραμμίζει πως αν λευκά παιδιά καταναλώνουν περιεχόμενο με ανεξέλεγκτες ρατσιστικές απεικονίσεις, είναι πιθανό να κανονικοποιήσουν τα στερεότυπα για λογαριασμό τους και να καταστήσουν φυσιολογικό για αυτά να μην εντοπίζουν τα στερεότυπα και τις ρατσιστικές συμπεριφορές όταν τα συναντούν στη ζωή τους.

Στον αντίποδα, για τα μαύρα παιδιά θα μπορούσε να δημιουργήσει ζητήματα αυτοεκτίμησης. Θα μπορούσαν να αρχίσουν να αναρωτιούνται: «Έτσι είμαι;» Αν και ο δρ Σαχ εκφράζει επιφυλάξεις κατά πόσον οι προειδοποιήσεις στις ταινίες θα έχουν κάποια σοβαρή επίδραση, εκτιμά ότι οι ρατσιστικές σκηνές παρέχουν τη δυνατότητα διαπαιδαγώγησης όταν τα παιδιά βλέπουν τις ταινίες με τους γονείς τους στο σπίτι ή στην τάξη στο πλαίσιο ενός μαθήματος αντιμετώπισης των ΜΜΕ.

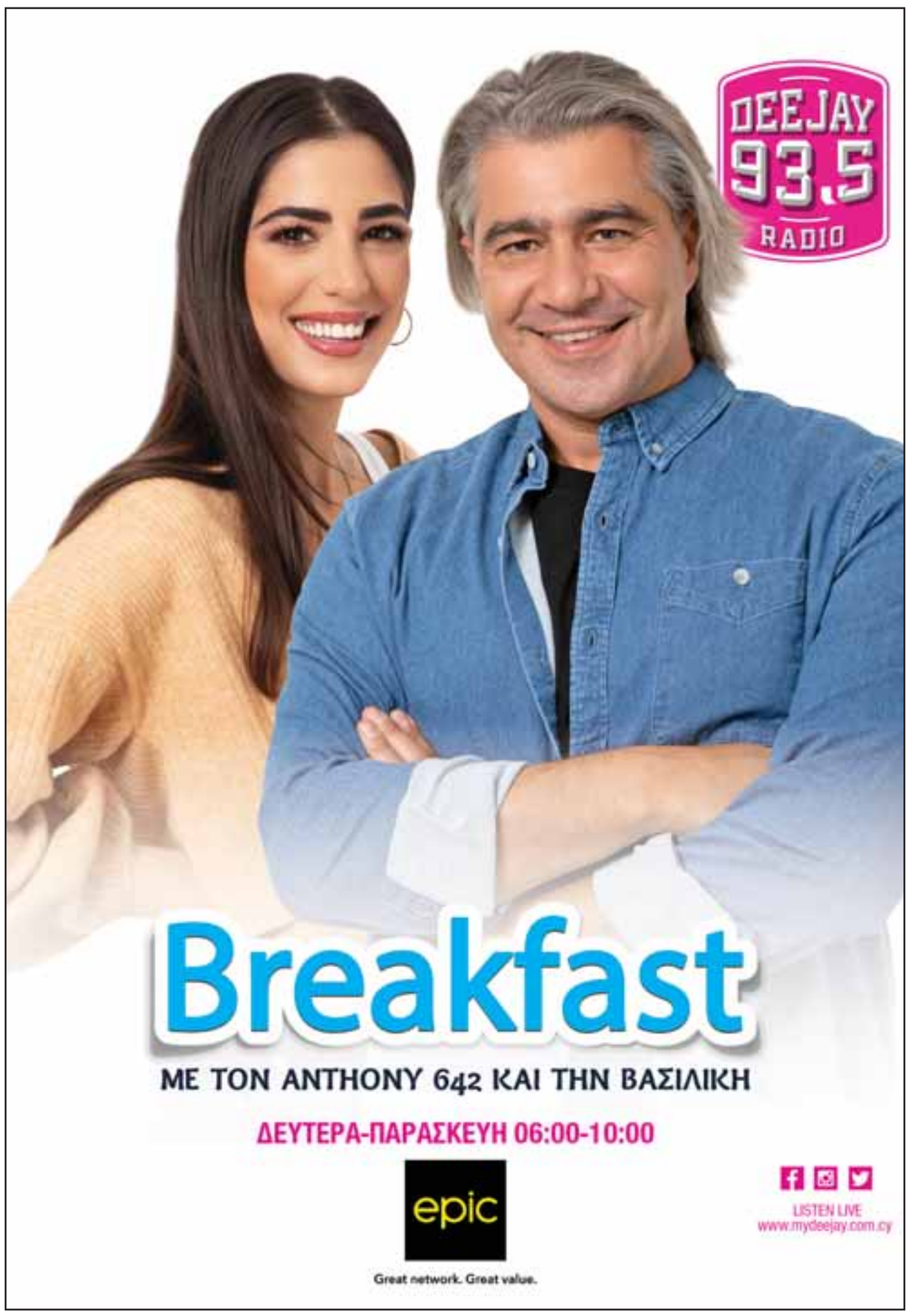

Δικαστήριο αναστέλλει τα μέτρα

Η απόφαση αφορά το ωράριο λειτουργίας εστιατορίων και μπαρ στο Βερολίνο

Ενισχύονται πανευρωπαϊκά τα περιοριστικά μέτρα για την αναχαίτιση της διασποράς του κορωνοϊού. Ομως, παρότι οι κυβερνήσεις επιλέγουν πιο εστιασμένες προσεγγίσεις, αυξάνονται οι νομικές εμπλοκές για την εφαρμογή τους. Ηδη, δικαστήριο του Βερολίνου ανέστειλε τα μέτρα που είχαν επιβληθεί στη γερμανική πρωτεύουσα (περιορισμένο ωράριο λειτουργίας εστιατορίων και μπαρ), ακολουθώντας το παράδειγμα άλλων δικαστικών αρχών της Γερμανίας. Το σκεπτικό της απόφασης αναφέρει ότι μένει αναπόδεικτο αν τέτοιου είδους επιχειρήσεις συμβάλλουν στην αύξηση των κρουσμάτων, εφόσον τηρούνται μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης και επιβάλλεται χρήση μάσκας.

Ο κορωνοϊός εξακολουθεί να μεταδίδεται ανεξέλεγκτος σε όλη τη Γηραιά Ηπειρο με την Ελβετία να καταγράφει χθες νέο ημερήσιο ρεκόρ, για δεύτερη κατά σειράν ημέρα, με τα κρούσματα να αυξάνονται κατά 3.105.

Ανεξέλεγκτος ο ιός στην Ευρώπη, ραγδαία αύξηση κρουσμάτων –Εκλεισαν τα σχολεία έως το τέλος Οκτωβρίου στην περιφέρεια της Καμπανίας.

Το δικαστήριο του Βερολίνου ανέστειλε τα μέτρα που είχαν επιβληθεί στη γερμανική πρωτεύουσα ακολουθώντας το παράδειγμα άλλων δικαστικών αρχών της Γερμανίας.

Η Γαλλία, όπου από τα μεσάνυχτα εφαρμόζεται απαγόρευση κυκλοφορίας από τις 12 μ.μ. μέχρι τις 6 π.μ. σε οκτώ πόλεις, κατέγραψε την Πέμπτη περισσότερες από 30.000 νέες λοιμώξεις εντός 24 ωρών. Ο Γάλλος υπουργός Μεταφορών, Ζαν-Μπατίστ Τζεμπαρί, επίσης, ανακοίνωσε χθες από τα τέλη Οκτωβρίου, στα γαλλικά αεροδρόμια, θα πραγματοποιούνται ταχέα διαγνωστικά τεστ αντιγόνων, ιδιαίτερα σε ταξιδιώτες που εισέρχονται στη χώρα, από περιοχές με πολύ οξύ πρόβλημα κορωνοϊού, όπως οι ΗΠΑ και κάποια ευρωπαϊκά κράτη. Στην Ιταλία η πανδημία εντείνεται και στον πιο φτωχό νότο. Ηδη, η περιφέρεια της Καμπανίας έκλεισε όλα τα σχολεία μέχρι το τέλος Οκτωβρίου, εξαιτίας της έκρηξης των κρουσμάτων στην περιοχή. Η ενίσχυση του πανδημικού κύματος στην Καμπανία κρίνεται εξαιρετικά ανησυχητική αφενός διότι πρόκειται για την πιο πυκνοκατοικημένη περιφέρεια της Ιταλίας και αφετέρου επειδή τα νοσοκομεία της δεν είναι εξίσου άρτια με αυτά της βόρειας Ιταλίας. Την ίδια στιγμή, ο Ιταλός λοιμωξιολόγος Ρομπέρτο Γκάλι δήλωσε ότι η χώρα έχει δύο εβδομάδες καιρό να ελέγξει την κατάσταση. Αν δεν τα καταφέρει, θα ακολουθήσει τα άλλα ευρωπαϊκά κράτη που καταγράφουν εκθετική αύξηση των λοιμώξεων και ό,τι αυτή συνεπάγεται.

Να ξανασκεφθούν πώς θα ενεργήσουν κατά τους παραδοσιακούς εορτασμούς της Ημέρας των Ευχαριστιών, με τα μεγάλα οικογενειακά τραπέζια, τις συναθροίσεις, τις παρελάσεις κ.ο.κ., κάλεσε τους συμπατριώτες του ο Αμερικανός λοιμωξιολόγος δρ Αντονι Φάουτσι, επισημαίνοντας ότι και στις ΗΠΑ, σε δεκάδες πολιτείες αυξάνονται ραγδαία τα κρούσματα και οι νοσηλείες λόγω COVID-19. Για την Ημέρα των Ευχαριστιών (Πέμπτη, 26 Νοεμβρίου) ο δρ Φάουτσι τόνισε ότι φέτος είναι αναγκαίο να είναι διαφορετική. «Χρειάζεται να είμαστε προσεκτικοί και κάθε οικογένεια να αξιολογήσει τους κινδύνους έναντι των ωφελειών. Αν έχετε στην οικογένεια ηλικιωμένους ή ευπαθείς, με υποκείμενα νοσήματα, ξανασκεφτείτε αν θέλετε να τους επισκεφθείτε. Καλύτερα να το αναβάλλετε».

Τέλος, ο δρ Φάουτσι κατακεραύνωσε την ομάδα επιστημόνων που προτείνει την «ανάπτυξη ανοσίας της αγέλης» ως μέτρο αντιμετώπισης της πανδημίας, προσέγγιση που υιοθέτησε και ο Λευκός Οίκος, χαρακτηρίζοντάς την «εντελώς ανόητη».

Δεν μειώνει τον κίνδυνο θανάτου η ρεμδεσιβίρη

Η ρεμδεσιβίρη δεν μειώνει την πιθανότητα θανάτου από COVID-19. Με τη χθεσινή ανακοίνωση των συμπερασμάτων της μεγάλης παγκόσμιας έρευνας Solidarity (Αλληλεγγύη), ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) ταράζει τα νερά, διαψεύδοντας τις ελπίδες για μία από τις πιο πολλά υποσχόμενες θεραπείες της COVID-19.

Το φάρμακο, που παρασκευάζεται από την αμερικανική εταιρεία βιοτεχνολογίας Gilead, χορηγήθηκε και στον πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ. Παρότι κάποιες αμερικανικές μελέτες είχαν δείξει ότι η έγκαιρη χορήγησή του μπορεί να συντμήσει τον χρόνο νοσηλείας, το συμπέρασμα της ευρείας κλίμακας έρευνας του ΠΟΥ, σε τρεις χιλιάδες ασθενείς, έδειξε ότι δεν μεταβάλλει τον κίνδυνο που διέτρεχαν να καταλήξουν εξαιτίας του κορωνοϊού. Η Gilead ενημερώθηκε για τα συμπεράσματα του ΠΟΥ στις 23 Σεπτεμβρίου, δέκα ημέρες προτού δημοσιευθούν. Στις 8 Οκτωβρίου υπέγραψε συμβόλαιο με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αξίας 850 εκατομμυρίων ευρώ, για την πώληση 500.000 δόσεων του φαρμάκου. Σε χθεσινή ανακοίνωσή της, η παρασκευάστρια εταιρεία απέρριψε τα ευρήματα της διεθνούς έρευνας, επισημαίνοντας ότι είναι «ανακόλουθα» με αυτά άλλων μελετών. Επίσης, εξέφρασε «ανησυχία» και βούληση για επανάληψη της μελέτης.

Στο πλαίσιο της Solidarity εξετάστηκε η αποτελεσματικότητα και άλλων σκευασμάτων, όπως η υδροξυχλωροκίνη, η δεξαμεθαζόνη, τα αντιρετροϊκά lopinavir/ritonavir και η ιντερφερόνη. Παρότι τα συμπεράσματα δεν έχουν ακόμη αξιολογηθεί από ανεξάρτητη επιστημονική επιτροπή, διαπιστώθηκε ότι κανένα δεν επηρεάζει τον κίνδυνο θανάτου ή τη διάρκεια νοσηλείας.

Ενώ η αναζήτηση μιας αποτελεσματικής θεραπείας κατά της COVID-19 συνεχίζεται, υπομονή φαίνεται ότι πρέπει να κάνουμε μέχρι το πολυαναμενόμενο εμβόλιο. Χθες η αμερικανική φαρμακοβιομηχανία Pfizer ανακοίνωσε ότι δεν πρόκειται να καταθέσει αίτηση επείγουσας έγκρισης του εμβολίου της πριν από την τρίτη εβδομάδα του Νοεμβρίου. Ετσι, καθίστανται εντελώς ανυπόστατες οι εξαγγελίες Τραμπ περί έναρξης των εμβολιασμών πριν από την 3η Νοεμβρίου, ημέρα των προεδρικών εκλογών.

Απορρίπτει το συμπέρασμα διεθνούς μελέτης η εταιρεία βιο-τεχνολογίας Gilead που την παρασκευάζει.

Τέλος, ευχάριστα είναι τα νέα για όποιον αναγκάζεται ή επιθυμεί να πραγματοποιεί αεροπορικά ταξίδια. Αμερικανική μελέτη απέδειξε ότι το αεροπορικό ταξίδι είναι ασφαλές, εφόσον φυσικά οι επιβάτες κάνουν χρήση μάσκας. Επίσης, έδειξε πως οι πιθανότητες να φτάσουν τα μολυσμένα αερολύματα ενός μασκοφόρου επιβάτη στον αέρα που εισπνέει ο διπλανός του είναι μόλις 0,003%.

«Χρυσό» το λευκό μπικίνι της Ούρσουλα Αντρες

ΛΟΣ ΑΝΤΖΕΛΕΣ. Παρότι η νέα κινηματογραφική ταινία της σειράς του Τζέιμς Μποντ δεν θα βγει στις αίθουσες πριν από τα μέσα του 2021, οι λάτρεις του πράκτορα 007 με μεγάλη οικονομική επιφάνεια θα έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν ένα από τα διασημότερα «αξεσουάρ» των ταινιών του.

Το μπικίνι χρώματος ελεφαντοστού, το οποίο φόρεσε η ηθοποιός Ούρσουλα Αντρες στον «Δρα Νο», την πρώτη ταινία της σειράς, βγαίνει σε πλειστηριασμό στο Λος Αντζελες, με την τιμή αγοράς του να εκτιμάται ότι θα φθάσει τις 500.000 δολάρια, σύμφωνα με ειδικούς του χώρου.

Η Ελβετή ηθοποιός, που έπαιξε τον ρόλο της Χάνεϊ Ράιντερ στον «Δρα Νο» το 1962, για να γίνει το πρώτο «κορίτσι του Μποντ», βγαίνει από τη θάλασσα φορώντας το θρυλικό μαγιό μπικίνι, ζώνη με καταδυτικό μαχαίρι και κρατώντας ένα όστρακο. «Πρόκειται για το διασημότερο μαγιό στην ιστορία, ενώ αυτή είναι ίσως η πλέον αξιομνημόνευτη σκηνή από όλες τις ταινίες του Τζέιμς Μποντ.

Η Ούρσουλα Αντρες έκανε το μπικίνι αποδεκτό στις παραλίες του κόσμου, σε μία εποχή κατά την οποία διατηρούσε ακόμη στοιχεία μεταπολεμικού συντηρητισμού, ενώ αυτή δημιούργησε το φαινόμενο των κοριτσιών του Μποντ», λέει ο Μπράιαν Τσέινς, που έχει αναλάβει τον πλειστηριασμό του ιστορικού μπικίνι.

Η ίδια η Ούρσουλα Αντρες αποφάσισε το 2001 να πουλήσει σε πλειστηριασμό στο Λονδίνο το μπικίνι, το οποίο είχε στην κατοχή της από το 1962. Αλλα αντικείμενα από ταινίες Τζέιμς Μποντ που θα βγουν «στο σφυρί» στο Λος Αντζελες είναι οι πιτζάμες με μονόγραμμα «Τζ. Μπ.», που φόρεσε ο Ρότζερ Μουρ στην ταινία «Ζήσε και άφησε τους άλλους να πεθάνουν» (εκτιμώμενη τιμή αγοράς 10.000 με 15.000 δολάρια), το σακάκι που φόρεσε ο «κακός» της ταινίας «Τα διαμάντια είναι παντοτινά», Ερνστ Μπλόφελντ (20.000 με 30.000 δολάρια) και η επενδεδυμένη με στρας και κρύσταλλα κάπα της Τζέιν Σέιμουρ πάλι στο «Ζήσε και άφησε τους άλλους να πεθάνουν» (60.000 με 80.000 δολάρια). Η σπάνις αντικειμένων και κοστουμιών από τις ταινίες Τζέιμς Μποντ και η επιμονή των συλλεκτών να τα αποκτήσουν έχουν αυξήσει τις τιμές σε ασυνήθιστα επίπεδα.

Το μπικίνι χρώματος ελεφαντοστού, το οποίο φόρεσε η ηθοποιός Ούρσουλα Αντρες στον «Δρα Νο».

Βγαίνει σε πλειστηριασμό στο Λος Αντζελες, με την τιμή αγοράς του να εκτιμάται ότι θα φθάσει τις 500.000 δολάρια.

Ο πλειστηριασμός θα πραγματοποιηθεί μέσω Διαδικτύου, εξαιτίας των κανόνων για την αντιμετώπιση της πανδημίας.

REUTERS

Η νέα εποχή επιβατικών υπερηχητικών πτήσεων

ΝΤΕΝΒΕΡ. Να αναβιώσει την υπερηχητική επιβατική πτήση της εποχής του Κονκόρντ επιδιώκει η αμερικανική εταιρεία Boom Technology, που ετοιμάζεται να προχωρήσει σε πτητικές δοκιμές του πρώτου επιβατικού υπερηχητικού αεροσκάφους, μετά το Τουπόλεφ TU-144 το 1968.

Το λεπτό αεροσκάφος, ικανό να πετάξει με ταχύτητα 2,2 φορές μεγαλύτερη από αυτήν του ήχου, θα μεταφέρει μεταξύ 65 και 88 επιβάτες σε διηπειρωτικές πτήσεις, ενώ θα αναπτύσσει υπερηχητική ταχύτητα σε πολύ μεγάλο υψόμετρο, προστατεύοντας τους κατοίκους στο έδαφος από την ηχητική έκρηξη. Από τη μεριά της, η NASA έχει ριχτεί και αυτή στην κούρσα της ανάπτυξης υπερηχητικού επιβατικού αεροσκάφους, με το πειραματικό X-59 και ορίζοντα παρθενικής πτήσης το 2022.

Ο πιλότος της British Airways Μάικ Μπάνιστερ, κυβερνήτης της αποχαιρετιστήριας πτήσης του Κονκόρντ πάνω από το Λονδίνο το 2003, λέει στο BBC ότι τα νέα υπερηχητικά τζετ ανήκουν σε εντελώς διαφορετική κατηγορία αεροσκαφών από τα παλαιά υπερηχητικά, με τους δημιουργούς τους να επικεντρώνονται κυρίως στην αντιμετώπιση της ηχητικής ρύπανσης και της μεγάλης κατανάλωσης καυσίμων. Βασική σχεδιαστική πρόκληση για τα αεροσκάφη αυτά είναι η διαχείριση της εισροής αέρα σε συνθήκες υπερηχητικής πτήσης.

Αμερικανικές εταιρείες και η NASA δοκιμάζουν πρωτότυπα της νέας γενιάς αεροσκαφών.

Η φθορά των κινητήρων είναι τέτοια σε ταχύτητες μεγαλύτερες από αυτή του ήχου, που το κόστος συντήρησής τους καθίσταται ασύμφορο, ιδίως υπό την παρούσα αρνητική συγκυρία για τις αερομεταφορές.

Τα νέα υπερηχητικά τζετ ανήκουν σε εντελώς διαφορετική κατηγορία αεροσκαφών από τα παλαιά υπερηχητικά, όπως το Κονκόρντ.

Την ίδια στιγμή, ο απόρρητος χαρακτήρας πολλών ευρεσιτεχνιών του Κονκόρντ, δεν επέτρεπε τη συντήρηση εξαρτημάτων, όπως για παράδειγμα το σύστημα εισροής αέρα, γαλλική ευρεσιτεχνία, από συνεργεία άλλων κρατών.

Το X-59 της NASA χαρακτηρίζεται από τη φουτουριστική του γραμμή, ενώ η βιωσιμότητα του προγράμματος ανάπτυξής του θεωρείται δεδομένη χάρη στη συμμετοχή των κολοσσών Boeing και GE για την κατασκευή των κινητήρων. Το αεροσκάφος της NASA θυμίζει περισσότερο βέλος, με πτυσσόμενα πτερύγια και ουραίο τμήμα.

Η λεπτή γραμμή του περιορίζει την έκρηξη του φράγματος του ήχου, επιτρέποντας σε ένα τέτοιο αεροσκάφος να πραγματοποιεί εμπορικά συμφέρουσες πτήσεις μεταξύ δυτικής και ανατολικής ακτής των ΗΠΑ. Τα ηχητικά κύματα «ταξιδεύουν» κατά μήκος της ατράκτου, περιορίζοντας την επίδρασή τους στο έδαφος.

Θεσπίζεται βραβείο «Καρουάνα Γκαλίτσια»

ΒΑΛΕΤΑ. Τρία χρόνια συμπληρώθηκαν από τη μαφιόζικη δολοφονία της Μαλτέζας δημοσιογράφου Ντάφνε Καρουάνα Γκαλίτσια, χωρίς ακόμη να έχουν εντοπισθεί οι ένοχοι.

Το Ευρωκοινοβούλιο ανακοίνωσε ότι θεσπίζει βραβείο ερευνητικής δημοσιογραφίας, στο όνομα της Καρουάνα Γκαλίτσια, το οποίο θα απονέμεται κάθε χρόνο στην επέτειο της δολοφονίας της. Η Μαλτέζα δημοσιογράφος και blogger ενοχλούσε συχνά με τα ρεπορτάζ της σχετικά με την κυβερνητική διαφθορά, το «ξέπλυμα» χρήματος και το οργανωμένο έγκλημα. Το αυτοκίνητο που οδηγούσε στις 16 Οκτωβρίου 2017 τινάχθηκε στον αέρα σε επαρχιακό δρόμο του νησιού, διαμελίζοντάς την, σε ένα περιστατικό που συγκλόνισε τη χώρα και προξένησε διεθνή κατακραυγή.

Θα απονέμεται κάθε χρόνο στην επέτειο της δολοφονίας της, ανακοίνωσε το Ευρωκοινοβούλιο.

Μετά πολλούς μήνες, οι Αρχές της Μάλτας εντόπισαν και συνέλαβαν τρεις άνδρες που παραδέχθηκαν ότι εκτέλεσαν το συμβόλαιο θανάτου και έναν οδηγό ταξί που έδρασε ως μεσάζων, αλλά δεν έχει διαλευκανθεί ακόμη ποιος έδωσε την εντολή. Στα τέλη του 2019, συνελήφθη ο ζάμπλουτος Γιόργκεν Φένετς, στον οποίο απαγγέλθηκαν κατηγορίες για ανάμειξη στη δολοφονία, ενώ εκείνος με τη σειρά του απέδωσε ευθύνες σε κυβερνητικά στελέχη με τα οποία βρισκόταν σε στενή επικοινωνία.

Η υπόθεση οδήγησε στην πτώση της κυβέρνησης του Τζόζεφ Μουσκάτ, στις αρχές της χρονιάς και σε μία δικαστική διαδικασία που βρίσκεται ακόμη στα πρώτα της στάδια.

THE GUARDIAN

Εκτός νόμου τα πιστοποιητικά παρθενίας στη Γαλλία

ΠΑΡΙΣΙ. Την απαγόρευση της έκδοσης πιστοποιητικών παρθενίας, με απειλή προστίμου που θα φθάνει τις 15.000 ευρώ, εξετάζει το γαλλικό κράτος, σε μια προσπάθεια να βάλει τέλος σε μια πρακτική υποτιμητική για τη γυναικεία υπόσταση. Οργανώσεις υπεράσπισης των δικαιωμάτων της γυναίκας εκφράζουν αμφιβολίες κατά πόσον η απαγόρευση είναι η ενδεδειγμένη μέθοδος, σε αντιδιαστολή, π.χ., με τις εκστρατείες ευαισθητοποίησης και αλλαγής των πολιτιστικών προτύπων.

Γαλλίδες γυναικολόγοι σημειώνουν ότι το φαινόμενο δεν είναι πολύ συχνό. «Στη Γαλλία, το ζήτημα δεν έχει μαζικές διαστάσεις. Μου τα ζητούν περίπου τρεις γυναίκες τον χρόνο», δήλωσε η δρ Γκατά Χατέμ. «Οταν έρχεται μια κοπέλα και μου λέει ότι χωρίς το πιστοποιητικό ο αδελφός της θα τη δείρει ή ο πατέρας της θα τη στραγγαλίσει ή ότι τα πεθερικά της θα καταστρέψουν τη φήμη της οικογένειάς της, δεν έχω λόγο να μην την πιστέψω», προσθέτει.

Η απαίτηση της παρθενίας είναι διαδεδομένη σε κάποια στρώματα του πληθυσμού στις χώρες της βόρειας Αφρικής, στην Ινδία, στο Αφγανιστάν, στο Μπανγκλαντές και στη Νότια Αφρική και μεταξύ κάποιων μεταναστών από τις χώρες αυτές. Το 2018, ο ΟΗΕ ζήτησε την απαγόρευση των τεστ αυτών, καθώς και «την αμφισβήτηση των μύθων γύρω από την παρθενία και των βλαβερών στερεοτύπων που διαιωνίζουν τον έλεγχο πάνω στα σώματα και στη σεξουαλικότητα κοριτσιών και γυναικών». Η κυβέρνηση του Γάλλου προέδρου Εμανουέλ Μακρόν επιχειρεί να καταργήσει, με νόμο, την ύπαρξη παράλληλων κοινωνιών επί γαλλικού εδάφους, στοχεύοντας κυρίως σε κάποια τμήματα του μουσουλμανικού πληθυσμού της Γαλλίας. Σε ομιλία του την Παρασκευή, ο Μακρόν είπε ότι μια μερίδα Γάλλων μουσουλμάνων κινδυνεύει να σχηματίσει μια «κοινωνία στον αντίποδα της γαλλικής». Η Γαλλίδα υπουργός Ιθαγένειας, Μαρλέν Σιαπά, δήλωσε ότι το νομοσχέδιο, που θα κατατεθεί προς συζήτηση τον Δεκέμβριο, θα περιλαμβάνει πρόστιμα και προς όσους ζητούν τη διενέργεια τεστ παρθενίας, π.χ. γονέων, πεθερικών ή αρραβωνιαστικών.

Το γαλλικό κράτος προσπαθεί να βάλει τέλος σε μια πρακτική υποτιμητική για τη γυναικεία υπόσταση.

Ο νόμος θα απαγορεύσει επίσης τη χορήγηση πιστοποιητικών άσχετων με την υγεία, όπως τα λεγόμενα «πιστοποιητικά αλλεργίας στο χλώριο», που κάποιες οικογένειες παρουσιάζουν προκειμένου να κρατήσουν τις κόρες τους μακριά από το μάθημα της κολύμβησης.

Η γαλλική οργάνωση για την αναπαραγωγική υγεία ANCIC υποστηρίζει την κυβερνητική εναντίωση στα τεστ παρθενίας, αλλά προειδοποιεί ότι σε κάποιες περιπτώσεις οι γυναίκες διατρέχουν πραγματικό κίνδυνο. «Μια απαγόρευση απλά θα αρνηθεί ότι οι πρακτικές αυτές υπάρχουν, χωρίς να τις κάνει να εξαφανιστούν», σημείωσε. «Θεωρούμε ότι το θέμα πρέπει να τύχει διαφορετικής μεταχείρισης, ώστε οι γυναίκες και οι άνδρες να απελευθερωθούν και να αποσείσουν το βάρος αυτών των παραδόσεων», προσέθεσε, αντιπροτείνοντας «εκπαίδευση, ενημέρωση, συζήτηση, πρόληψη και παροχή υποστήριξης». Ο νέος νόμος θα ενισχύσει τις ρήτρες προστασίας των γυναικών απέναντι στους γάμους που γίνονται χωρίς τη συναίνεσή τους, επιτρέποντας σε τρίτους να ενημερώνουν τις Αρχές αν αντιληφθούν κρούσμα αναγκαστικού γάμου.

BBC

Η κυβέρνηση Μακρόν επιχειρεί να καταργήσει, με νόμο, την ύπαρξη παράλληλων κοινωνιών επί γαλλικού εδάφους, στοχεύοντας κυρίως σε κάποια τμήματα του μουσουλμανικού πληθυσμού της Γαλλίας.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η αποστροφή του ρίσκου ενισχύει τα επενδυτικά καταφύγια

Οι εξελίξεις στο μέτωπο του κορωνοϊού συνεχίζουν να βρίσκονται στο επίκεντρο της προσοχής των επενδυτών, καθώς η ραγδαία αύξηση των κρουσμάτων σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ενωσης έχει δημιουργήσει έντονους φόβους για ένα δεύτερο ισχυρότερο κύμα.

Η εξέλιξη της πανδημίας έχει οδηγήσει πολλές κυβερνήσεις στην επιβολή νέων περιοριστικών μέτρων, με τον Γάλλο πρόεδρο Εμανουέλ Μακρόν να ανακοινώνει την εβδομάδα που διανύσαμε αυστηρότερα μέτρα για το Παρίσι και άλλες μεγάλες πόλεις της Γαλλίας, τουλάχιστον για τις επόμενες τέσσερις εβδομάδες. Παράλληλα, οι πιθανότητες για συμφωνία μεταξύ Δημοκρατικών και Ρεπουμπλικανών σε ένα νέο πακέτο δημοσιονομικής στήριξης της αμερικανικής οικονομίας πριν από τις προεδρικές εκλογές, φαίνεται ότι έχουν περιοριστεί σημαντικά. Στο μέτωπο της οικονομίας, στην πρόσφατη έκθεσή του για τις προοπτικές ανάπτυξης, το ΔΝΤ εκτιμά πως το παγκόσμιο ΑΕΠ θα μειωθεί κατά 4,4% το 2020, βελτιώνοντας την προηγούμενη εκτίμησή του τον Ιούνιο για πτώση κατά 4,9%.

Η ανοδική αναθεώρηση αντανακλά τους καλύτερους από τους αναμενόμενους ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης το δεύτερο τρίμηνο του έτους, ειδικά στις ανεπτυγμένες οικονομίες όπου η οικονομική δραστηριότητα άρχισε να βελτιώνεται αμέσως μετά την άρση των περιοριστικών μέτρων τον Μάιο και τον Ιούνιο, καθώς και ενδείξεις για επιτάχυνση της ανάκαμψης κατά το τρίτο τρίμηνο. Για το 2021, αναμένεται ισχυρή ανάκαμψη με ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης 5,2%, και το επίπεδο του ΑΕΠ να φτάνει 0,6% πάνω από το αντίστοιχο του 2019.

Η αύξηση των ανησυχιών για την εξάπλωση των κρουσμάτων κορωνοϊού, οι μειωμένες προσδοκίες για μια συμφωνία μεταξύ των δύο πολιτικών παρατάξεων στις ΗΠΑ για νέο πακέτο στήριξης της οικονομίας, και το ενδεχόμενο κατάρρευσης των διαπραγματεύσεων για το Brexit, έδωσαν ώθηση στην αγορά κυβερνητικών ομολόγων, με την απόδοση του 10ετούς γερμανικού τίτλου να υποχωρεί στις αγορές της Ευρώπης την Παρασκευή κοντά σε χαμηλά 7 μηνών -0,63%, σημειώνοντας τη μεγαλύτερη εβδομαδιαία πτώση από τον Ιούνιο (-10 μ.β.).

Στις αγορές συναλλάγματος, το δολάριο ΗΠΑ και το ιαπωνικό γιεν, που θεωρούνται ασφαλή επενδυτικά καταφύγια, ενισχύθηκαν σημαντικά, με τον δολαριακό δείκτη DXY να σημειώνει τη μεγαλύτερη εβδομαδιαία άνοδο (+0,9%) από τις 25 Σεπτεμβρίου. Σε αυτό το περιβάλλον, η ισοτιμία ευρώ/δολάριο υποχώρησε σε χαμηλό 2 εβδομάδων 1,1686 την Πέμπτη, προτού ενισχυθεί μερικώς στην περιοχή του 1,1700/1,1730 στις αγορές της Ευρώπης την Παρασκευή.

* Τομέας Οικονομικής Ανάλυσης και Ερευνας Διεθνών Κεφαλαιαγορών της Eurobank.

Νέα έξοδος στις αγορές τον Νοέμβριο

Αναλυτές προβλέπουν επανέκδοση του 7ετούς ομολόγου του Απριλίου για άντληση 2 δισ.

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Για αναταράξεις προσεχώς στην αγορά ομολόγων της περιφέρειας της Ευρωζώνης προειδοποιούν οι αναλυτές, επισημαίνοντας ωστόσο ότι αυτό το διάλειμμα στο ράλι και στη συρρίκνωση των spreads που σημειώνεται το τελευταίο διάστημα και η πιθανή επιδείνωση της πορείας τους θα αποτελέσουν ευκαιρία για νέες τοποθετήσεις στη συνέχεια, αφού η στήριξη της ΕΚΤ θα... φροντίσει για αυτό.

Πάντως, οι ανησυχητικές εξελίξεις γύρω από την πανδημία, με σημαντική έξαρση των κρουσμάτων στην Ευρώπη, αποδεικνύονται ένας σημαντικός παράγων στην αγορά ομολόγων, με τους αναλυτές να υπογραμμίζουν τις ισχυρές πιέσεις που ασκήθηκαν στα ομόλογα τη περιφέρειας την περασμένη Πέμπτη. Σε αυτό το πλαίσιο εκτιμούν πως η επόμενη έξοδος της Ελλάδας θα πρέπει να γίνει τον Νοέμβριο τουλάχιστον, και όχι νωρίτερα, όταν και θα υπάρχει μεγαλύτερη ορατότητα γύρω από τους περισσότερους από τους τρέχοντες αποσταθεροποιητικούς παράγοντες που αυξάνουν τη μεταβλητότητα στην αγορά.

Οι αμερικανικές προεδρικές εκλογές αναμένεται να ασκήσουν πιέσεις στις αγορές ομολόγων, σημειώνει η Goldman Sachs.

Οπως σημειώνει η Goldman Sachs, οι αμερικανικές προεδρικές εκλογές αναμένεται να ασκήσουν πιέσεις στις αγορές ομολόγων. Μια καθαρή νίκη των Δημοκρατικών και του Μπάιντεν θα οδηγήσει σε σημαντικό sell-off στα αμερικανικά ομόλογα, ενώ μια διαιρεμένη κυβέρνηση θα προκαλέσει αναταράξεις αλλά πιο μέτριες. Το sell-off θα αντανακλά την πιθανότητα για σημαντικά υψηλότερες δαπάνες από την κυβέρνηση των ΗΠΑ. Οπως τονίζει, οι μεγάλες κινήσεις στις αμερικανικές αποδόσεις αναμένεται να μεταδοθούν στα περισσότερα κρατικά ομόλογα διεθνώς και κυρίως της Ευρώπης.

Στην αγορά ομολόγων αναμένονται αναταράξεις το ερχόμενο διάστημα, καθώς αυτή θα επηρεαστεί από τις αμερικανικές εκλογές, την εξέλιξη της πανδημίας και από πιθανές καθυστερήσεις σχετικά με το Ταμείο Ανάκαμψης.

Η Citigroup σημειώνει πως οι εκλογές της 3ης Νοεμβρίου αποτελούν έναν μεγάλο κίνδυνο για όλα τα διεθνή assets.

Θυμίζει την αντίδραση των ομολόγων της περιφέρειας της Ευρωζώνης κατά τις προηγούμενες εκλογές των ΗΠΑ στις 8 Νοεμβρίου του 2016, όταν τα spreads διευρύνθηκαν πάνω από 30 μονάδες βάσης στις τρεις εβδομάδες που ακολούθησαν τις κάλπες, με τα γερμανικά ομόλογα να σημειώνουν sell-off.

Παράλληλα, όπως επισημαίνει, μετά το αποτελέσματα των εκλογών, η τρέχουσα αβεβαιότητα θα εκμηδενιστεί, ενώ ένα νέο δημοσιονομικό πακέτο τόνωσης από τις ΗΠΑ θα στηρίξει την ανάκαμψη της διεθνούς οικονομίας, παράγοντες που απομακρύνουν τους επενδυτές από το ασφαλές καταφύγιο των ομολόγων.

Κατά τη Citi, η επόμενη έξοδος της Ελλάδας στις αγορές τοποθετείται τον Νοέμβριο, για την άντληση 2 δισ. ευρώ μέσω της επανέκδοσης του 7ετούς ομολόγου του Απριλίου. Οπως σημειώνει, η συνολική εκδοτική δραστηριότητα της Ελλάδας θα διαμορφωθεί φέτος στα 12 δισ. ευρώ με την ΕΚΤ μέσω του PEPP να αγοράζει ελληνικά ομόλογα αξίας 15 δισ. ευρώ, ενώ το επόμενο έτος προβλέπει ελληνικές εκδόσεις ύψους 8 δισ. ευρώ με την ΕΚΤ να αγοράσει 11 δισ. ευρώ ελληνικά ομόλογα. Επίσης, το PEPP εκτιμά ότι θα επεκταθεί έως τα τέλη του 2021 και κατά 500 εκατ. ευρώ.

Αν και δεν συνιστά έξοδο από τα ομόλογα της περιφέρειας –Ελλάδας, Ιταλίας, Ισπανίας, Πορτογαλίας– η Société Générale προτείνει στους επενδυτές να τηρήσουν πιο αμυντική στάση. Αλλωστε, όπως έχουν επισημάνει και οι πελάτες της, θα επιλέξουν πλέον να περιμένουν για καλύτερα σημεία εισόδου πριν χτίσουν νέες long θέσεις στα ομόλογα της περιφέρειας της Ευρωζώνης. Στους παράγοντες «προσοχής» του επόμενου διαστήματος τοποθετούν τις αμερικανικές εκλογές, ένα επίμονο sell-off στις μετοχές, την εξέλιξη της πανδημίας καθώς και τις πιθανές καθυστερήσεις σχετικά με το Ταμείο Ανάκαμψης της Ε.Ε.

26,6 δισ. στις τράπεζες σε 6 μήνες από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Ρευστότητα ύψους 39 δισ. ευρώ είχαν αντλήσει οι ελληνικές τράπεζες από το ευρωσύστημα έως το τέλος του Σεπτεμβρίου. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, ο δανεισμός των ελληνικών τραπεζών από την ΕΚΤ στο τέλος Σεπτεμβρίου έφθασε τα 38,9 δισ. ευρώ από 12,3 δισ. ευρώ που ήταν τον Μάρτιο. Στις αρχές του έτους, δηλαδή πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας, ο δανεισμός των ελληνικών τραπεζών από την ΕΚΤ δεν ξεπερνούσε τα 9 δισ. ευρώ.

Μετά το ξέσπασμα της πανδημίας και τα έκτακτα μέτρα που εφήρμοσε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα τον Μάρτιο, στα οποία περιλαμβάνεται η αποδοχή των ελληνικών ομολόγων ως ενέχυρο στις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης και η χορήγηση ρευστότητας προς τα πιστωτικά ιδρύματα με αρνητικό επιτόκιο, τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα άντλησαν από την ΕΚΤ περίπου 26,6 δισ. ευρώ. Το ίδιο διάστημα η ρευστότητα των ελληνικών τραπεζών μέσω καταθέσεων αυξήθηκε κατά 6,8 δισ. ευρώ, ενώ από την αρχή του έτους έως και το τέλος Αυγούστου το ύψος των καταθέσεων που διατηρούν στις ελληνικές τράπεζες επιχειρήσεις και νοικοκυριά αυξήθηκε κατά περίπου 8,8 δισ. ευρώ και ανήλθε στα 151,9 δισ. ευρώ. Η άνοδος της ρευστότητας του τραπεζικού συστήματος συνέβαλε και στην ενίσχυση της ρευστότητας προς την οικονομία και κυρίως προς τις επιχειρήσεις, αξιοποιώντας και τα εργαλεία που έχουν επιστρατευθεί από τις εμπορικές τράπεζες και την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα (ΕΑΤ). Τα δάνεια που έχουν εκταμιευθεί μέχρι σήμερα μέσω του ΤΕΠΙΧ ΙΙ και του Ταμείου Εγγυοδοσίας ανέρχονται σε 5,3 δισ. ευρώ.

Η τράπεζα άνοιξε τις στρόφιγγες του δανεισμού μετά το ξέσπασμα της πανδημίας.

Από την αρχή του έτους έως και το τέλος Αυγούστου, το ύψος των καταθέσεων που διατηρούν στις ελληνικές τράπεζες επιχειρήσεις και νοικοκυριά αυξήθηκε κατά περίπου 8,8 δισ. ευρώ και ανήλθε στα 151,9 δισ. ευρώ.

Η στήριξη της ΕΑΤ παρέχεται από την α΄ φάση του ΤΕΠΙΧ ΙΙ, μέσω του οποίου οι τράπεζες έχουν χορηγήσει μέχρι σήμερα δάνεια 1,8 δισ. ευρώ, και από την α΄ φάση του Ταμείου Εγγυοδοσίας, μέσω του οποίου έχουν δοθεί δάνεια 3,5 δισ. ευρώ.

Στη στήριξη που προσφέρουν οι τράπεζες, ανοίγοντας την κάνουλα της χρηματοδότησης προς τις επιχειρήσεις για κεφάλαια κίνησης μέσω των εγγυοδοτικών προγραμμάτων, οφείλεται και η αύξηση του ρυθμού της πιστωτικής επέκτασης που στο τέλος Αυγούστου αυξήθηκε στο 6,5%.

Ωφελημένοι είναι όλοι οι βασικοί κλάδοι της οικονομίας και συγκεκριμένα η βιομηχανία, προς την οποία ο ρυθμός χρηματοδότησης διαμορφώθηκε τον Αύγουστο στο 8,9%, το εμπόριο, η χρηματοδότηση του οποίου ενισχύθηκε με ρυθμό 8,1%, ενώ ισχυρή ώθηση υπήρξε στη χρηματοδότηση του κλάδου του τουρισμού, που ενισχύθηκε με ρυθμό 9,8%.

Ο κλάδος των αποθηκεύσεων και των μεταφορών (πλην ναυτιλίας) ενισχύθηκε με ρυθμό χρηματοδότησης 18,6% τον Αύγουστο, του ηλεκτρισμού και ύδρευσης με 3,6%, ενώ κατά 18,4% αυξήθηκε η χρηματοδότηση και των λοιπών κλάδων της οικονομίας.

Αντιθέτως, πτωτικά διαμορφώθηκε η χρηματοδότηση του κλάδου των κατασκευών, στον οποίο τον Αύγουστο υπήρξε πιστωτική συρρίκνωση κατά -3,1%, ενδεικτικό της πτώσης της οικονομικής δραστηριότητας, ενώ οριακά αρνητικός ήταν και ο ρυθμός χρηματοδότησης της ναυτιλίας. Σε αντίθεση με τις επιχειρήσεις, ο ρυθμός χρηματοδότησης των νοικοκυριών παρέμεινε τον Αύγουστο αρνητικός στο -2,5%.

ΕΥΓΕΝΙΑ ΤΖΩΡΤΖΗ

19 εταιρείες διεκδικούν άδειες για online τυχερά παιχνίδια

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Δεκαεννέα εταιρείες έχουν υποβάλει αιτήσεις στην Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων (ΕΕΕΠ) για την απόκτηση και των δύο τύπων αδειών διοργάνωσης και διεξαγωγής τυχερών παιγνίων μέσω Διαδικτύου, όπως ανέφερε, χθες, ο πρόεδρος της ΕΕΕΠ Ευάγγελος Καραγρηγορίου, μιλώντας στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, με αντικείμενο τα πεπραγμένα της Αρχής το 2017 και το 2018.

Οι αιτήσεις αυτές εντάσσονται στο νέο καθεστώς αδειοδότησης των παρόχων τυχερών παιγνίων μέσω Διαδικτύου και αφορούν το διαδικτυακό στοίχημα (τύπου Α), που συνοδεύεται με την καταβολή τιμήματος ύψους 3 εκατ. ευρώ, και τα online τυχερά παίγνια τύπου Β (π.χ. πόκερ, μπλακ τζακ), που αντιστοιχούν σε τίμημα 2 εκατ. ευρώ. Ο μεγάλος αριθμός αιτήσεων ανεβάζει και τον πήχυ για τα προσδοκώμενα κρατικά έσοδα, με το υπουργείο Οικονομικών να έχει υπολογίσει τα έσοδα σε 75 εκατ. ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στην απόκτηση αδειών από συνολικά 15 σχήματα.

Μετά την υποβολή και την εξέταση των αιτήσεων, ακολουθεί, όπως είπε ο κ. Καραγρηγορίου, μια πολύ αυστηρή διαδικασία τον πρώτο χρόνο, προκειμένου να προσαρμόσουν οι πάροχοι τα συστήματά τους και να επιτευχθεί online διασύνδεση. Εντός, δηλαδή, του έτους θα έχει ολοκληρωθεί και η κάλυψη των τεχνικών προδιαγραφών, που είναι από τις αυστηρότερες διεθνώς, επιτρέποντας στην Αρχή να διαθέτει πρόσβαση στους σέρβερ των παρόχων.

«Τα επόμενα βήματα είναι ναι μεν σύνθετα διοικητικά, αλλά υπάρχει ο ορίζοντας τους επόμενους μήνες να δώσουμε τις άδειες να παίξουν οι εταιρείες και να ολοκληρώσουν όλες τις προδιαγραφές που πρέπει εντός του έτους», ανέφερε ο κ. Καραγρηγορίου.

«Στο άμεσο μέλλον, θα έχουμε μια διαδικτυακή αγορά με κανονικές άδειες και ένα κανονιστικό πλαίσιο που θα διασφαλίζει τον αυστηρό έλεγχο των εταιρειών αυτών, καθώς και την άμεση πρόσβαση της Επιτροπής Παιγνίων στο σύνολο των δεδομένων της παικτικής δραστηριότητας μέσω online διασύνδεσης», πρόσθεσε. Με στόχο, ακόμη, την περαιτέρω ενίσχυση της εποπτείας στον κλάδο των τυχερών παιγνίων, ο επικεφαλής της ΕΕΕΠ έχει προτείνει το Σώμα Ελεγκτών Παιγνίων να αποκτήσει καθήκοντα του ειδικού προανακριτικού υπαλλήλου. Να είναι, δηλαδή, σε θέση να συγκεντρώνει το απαιτούμενο αποδεικτικό υλικό σε περίπτωση που εντοπίζονται παραβάσεις.

«Λευκή» και «μαύρη» λίστα

Μετά την ολοκλήρωση της αδειοδότησης των εταιρειών του Διαδικτύου, θα δημιουργηθεί, για πρώτη φορά, «λευκή» λίστα που θα περιλαμβάνει τους αδειοδοτημένους παρόχους. Ως εκ τούτου, οι έλεγχοι θα γίνονται πολύ πιο γρήγορα και θα απλουστευθεί ο εντοπισμός των παραβατών, καθώς «όποιος δεν είναι στην "άσπρη", θα είναι στη "μαύρη" λίστα». Το 2016, όταν ανέλαβε ο κ. Καραγρηγορίου καθήκοντα προέδρου στην ΕΕΕΠ, φαινόταν ότι υπήρχαν μόλις 600 παράνομοι ιστότοποι, των οποίων ο αριθμός, ύστερα από ελέγχους της Αρχής, αυξήθηκε σε 2.700.

Με οριακή πτώση έκλεισε την Τρίτη το ΧΑΚ

Ο Γενικός Δείκτης έκλεισε στις 43,30 μονάδες, σημειώνοντας απώλειες σε ποσοστό 0,23%. Η αξία των συναλλαγών διαμορφώθηκε στις €21,006.49.

Ο Δείκτης FTSE/CySE 20 έκλεισε στις 25,69 μονάδες, καταγράφοντας ζημιές σε ποσοστό 0,23%. Όσον αφορά τους επιμέρους χρηματιστηριακούς δείκτες, πτώση σημείωσαν ο δείκτης των Ξενοδοχείων σε ποσοστό 1,05%, της Κύριας Αγοράς 0,30%, και της Εναλλακτικής Αγοράς 0,25%, ενώ χωρίς μεταβολή έκλεισε ο δείκτης των Επενδυτικών.

Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προσέλκυσαν οι τίτλοι της Τράπεζας Κύπρου με €6,739.0600 (τιμή κλεισίματος €0.4635 – πτώση 0,32%), της A.TsokkosHotels με €5,729.7300 (τιμή κλεισίματος €0.0790– πτώση 3,66%), της Logicom με €5,150.0000 (τιμή κλεισίματος €1.0300 – χωρίς μεταβολή), της Ελληνικής Τράπεζας με €1,635.6000 (τιμή κλεισίματος €0.5640 – πτώση 1,05%) και της The Cyprus Cement €1,330.0000 (τιμή κλεισίματος €0.2660 – πτώση 0,75%).

Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγμάτευσης, 1 κινήθηκε ανοδικά, 5 κινήθηκαν καθοδικά και 2 παρέμειναν αμετάβλητες. Ο αριθμός των συναλλαγών ανήλθε στις 34.Στο μεταξύ, το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου ανακοίνωσε τη συνέχιση της αναστολής διαπραγμάτευσης των τίτλων της εισηγμένης εταιρείας Rolandos Enterprises Public Ltd.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση του ΧΑΚ, η απόφαση αυτή λήφθηκε σύμφωνα με το Άρθρο 183 του περί Αξιών και Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου Νόμου, εφόσον η εταιρεία Rolandos Enterprises Public Ltd δεν έχει προβεί στην έκδοση και δημοσιοποίηση της Εξαμηνιαίας Οικονομικής της Έκθεσης για τη περίοδο που έληξε στις 30/06/2020. Σημειώνεται ότι η εταιρεία στις 16/10/2020 έχει υποβάλει την Ετήσια Οικονομική της έκθεση (31/12/2019).

Η συνέχιση της αναστολής διαπραγμάτευσης ισχύει από σήμερα 20 Οκτωβρίου 2020.

Νοείται ότι η αναστολή διαπραγμάτευσης των τίτλων της εταιρείας θα αρθεί, όταν και εφόσον υποβληθεί η Εξαμηνιαία Οικονομική Έκθεση για την περίοδο που έληξε στις 30/06/2020.

Deloitte.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Δημιουργούμε το μέλλον, μαζί.

ITR EUROPEAN AWARDS 2020

WINNER

www.deloitte.com/cy/tax